Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XLVII
C
20
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

XLVII
C
70

Digitized by Google

PARS PRIMA
TOMI PRIMI
DEMONSTRATIONIS
HISTORIAE ECCLESIASTICAE
QUADRIPARTITAE.

DEMONSTRATIO

HISTORIAE

ECCLESIASTICAE

QUADRIPARTITAE

COMPROBATAE MONUMENTIS

PERTINENTIBUS

AD FIDEM TEMPORUM ET GESTORUM.

ROMAE CIↃIↃCCLII.

EX TYPOGRAPHIA APOLLINEA.

SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

Digitized by Google

IOSEPHO. I.

LVSITANIAE . ET . ALGARBIORVM

REGI. FIDELISSIMO

IOANNIS . V.

DIVINITATIS . INSTINCTV

SVPER. OMNES. RETRO. PRINCIPES. RELIGIOSISSIMI

FILIO. MAXIMO. PIO. FELICI

TERRA. MARIQVE. PACIFICO

IVSTITIAE . AEQVITATISQVE . RECTORI . OPTIMO . PROVIDENTISSIMO

CHRISTIANITATIS. PERPETVÒ. DEFENSORI

SERVATORI. QVIETIS. ET. PVBLICAE. FELICITATIS

ORBIS . SPEI

ET . VLYSSIPONENSIVM . AMORI . AC . DESIDERIO

OMNIVM . ANTE . SE . MAXIMORVM . REGVM . GLORIAE . AEMVLATORI

IOSEPH. BLANCHINVS. VERONENSIS

PRESBYTER . CONGREGATIONIS . ORATORII . ROMANI

NOMINI. MAIESTATIQVE. EIVS. AETERNVM. DEVOTVS

OB. INSIGNIA. BENEFICIA

A. FIDELISSIMO. PATRE. EIVS. IN. SE. SVOSQVE. COLLATA

PRO . DOCVMENTO . ETIAM . POSTERIS . RELINQVENDO

MVNIFICENTIAE. VTRIVSQVE. DICATISSIMVS

D. D. D.

Digitized by Google

Digitized by Google

APPROBATIONES.

REverendiſſimi Patris Magiſtri Sacrii Palatii Apoſtolici juſſu legi Librum, cui titulus, *Demonſtratio Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae &c.*, Auctore P. Joſepho Blanchino Congregationis Oratorii Romani Presbytero, qui multiplicis doctrinae laude, pluribuſque editis Operibus clarus, nova nunc ratione eximiae eruditionis ſuae ſpecimen exhibet Eccleſiaſticâ Hiſtoriâ vetuſtis marmoribus, anaglyphis, picturis, aliiſque id genus monumentis illuſtrandâ. Laborioſum ſane Opus, omnibus hactenus intentatum, & a Viro Clariſſimo magna animi alacritate coeptum, & ad priora duo Eccleſiae Saecula feliciter perductum. Nihil in eo deprehendi, quod Orthodoxae Fidei, aut bonis moribus adverſetur: atque eum eſſe Librum cenſeo, qui ab omnibus, quotquot Sacra Eruditione delectantur, cupidiſſime excipiatur. Dat. Rom. III. Eid. Nov. CIↃ IↃCCLIII.

Michael Angelus Giacomellus SS. D. N. Cappellanus Secretus.

OPus inſigne ab immortalis memoriae Praeſule Franciſco Blanchino excogitatum, & a P. Joſepho Blanchino Fratris Filio Congregationis Oratorii Urbis Presbytero feliciter conſummatum legi, Reverendiſſimi *P. Joſephi Auguſtini Orſi* Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtri mandatis obtemperans; nihilque offendi Catholicae Fidei decretis, aut morum regulis adverſum. Quin etiam maximo illud futurum incremento Eccleſiae rerum Hiſtoriae cenſeo, Eruditiſque omnibus multo jucundiſſimum. Ejus inſcriptio eſt: *Demonſtratio Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae &c.* Duo tantum priora Eccleſiae Saecula complectitur uno Volumine in duas partes diviſo. Primae Partis ſunt Libri quatuor *Chronologicus*, *Hiſtoricus*, *Criticus*, & *Antiquarius*; alterius vero *Chronologia Pontificia*, *Caeſarea* & *Conſularis*, necnon *Indiculus rerum, quae continentur in tribus Tabulis Primi Saeculi*. Praeterea Tabulas tum primi, tum alterius Chriſti Saeculi diligenter inſpexi; atque immenſum Sacrae & Prophanae Eruditionis pelagus non modo enavigavi; ſed ejuſdem altitudinem ſaepe ſaepius exploravi. Quamobrem id pro certo affirmare poſſum, quod hujuſmodi Operis genus, ut novum, minimeque ante hunc diem ab ſcriptore ullo tentatum, ita acceptum maxime, atque utile omnibus id legentibus futurum eſt.

Ex meo Domicilio in Civitate Leonina Kal. Sept. CIↃ IↃCCLIII.

Cajetanus Cennius.

ILluſtriſſimus Praeſul Franciſcus Blanchinus, Regiarum Academiarum, quae Pariſiis, & Londini florent, Socius, Vir Eruditione tum Sacra, tum Prophana, praeclariſque in re Antiquaria, & Matheſi inventis per univerſam Rempublicam Literariam celeberrimus, ſub auſpiciis Clementis Papae XI, Opus Pontificia munificentia dignum, Hiſtoriam nempe Eccleſiae, autenticis monumentis demonſtrandam ſuſceperat. Sed cum laboribus fractus anno Chriſti 1729. obierit diem ſuum, unius tantum fere Saeculi ſeriem, tribus in Tabulis delineatam reli-

reliquit, ad normam Signorum, Numiſmatum, Lapidum, & originalium Anaglyphorum, quibus inſigne Muſeum Chriſtianum erat in Vaticanis Aedibus conſtruendum. Tanti tamen Viri ex fratre Nepos Clariſſimus P. Joſephus Blanchinus, non ſolum dictae ſuppellectilis Patrui, ſed & illius variae eruditionis, & incredibilis diligentiae, ac ſuavitatis morum haeres, pluribuſque editis Lucubrationibus notiſſimus, idem ſplendidum Opus, Auctoribus aeque arduum, ac Lectoribus utile & jucundum, in Tabulis ex ære inciſis ſibi conſtruendum, continuandum, ac perficiendum eſſe exiſtimavit, improbo labore conquiſitis undique monumentis, iiſque in Tabulas Chalcographicas recto ordine diſtributis atque diſpoſitis. Quatuor jam priora Eccleſiae Saecula (quorum duo nunc in lucem prodeunt) abſolvit; & pro reliquis XIV Saeculis, uſque ad aetatem noſtram perventuris, ingentem eruditae ſuppellectilis materiem praeparavit. Divinae ergo Providentiae beneficio factum eſt, non ſolum ut laudati Blanchini, Patruus nempe, ac ejus ex Fratre Nepos, praeſtantiſſimi Operis adeſſent Auctores adeo idonei, verum etiam ut tandem inveniretur peritiſſimus ac diligentiſſimus Chalcographus & Pictor Antonius Joſephus Barbazza, qui immenſi laboris difficultate minime deterritus, monumenta ipſa incideret accuratiſſime & elegantiſſime: tum denique (quod difficillimum erat, & fere deſperandum) ut aliquis Antiquitatis Cultor Eximius haberetur, qui ſuo favore laborantem Artificem fulciret, ſumma humanitate ac benignitate foveret, & magnis neceſſariiſque ſumptibus adjuvaret. His ergo ſubſidiis nunc in lucem prodit Primum *Demonſtrationis Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae &c* Volumen, in quo Auctorum ſcientiam in rebus Chronologicis, ad Temporum ordinem conſtituendum; peritiam in Criticis, ad Geſtorum & monumentorum fidem ſtabiliendam; eruditionem ac diligentiam in Antiquariis, & Hiſtoricis, ad Geſta ipſa, & monumenta, quibus comprobantur, recenſenda & ordinanda; Chalcographi denique eximium artificium, & elegantiam, ad accuratam imaginum, aliorumque monumentorum cum archetypis ſuis conſenſionem procurandam, ſuſpexi, & admiratus ſum. Fruantur ergo Lectores tam utili tamque amoeno Opere, quod Eccleſiae Catholicae Doctrinam, ac Diſciplinam demonſtrat, ac veluti Legentium oculis ſubjicit. Romae die 5. Octobris Anni 1753.

Fr. Thomas Le Seur Ordinis Minimorum in Urbano Propagandae Fidei Collegio Moralis Theologiae Lector, & in Romano Sapientiae Archigymnaſio Pubblici Matheſeos Profeſſor, ac Regiarum Academiarum Londinenſis, Berolinenſis, & Lugdunenſis, atque Bononienſis Socius.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Sac. Pal. Ap. Mag.

F. M. de Rubeis Patr. Conſtant. Viceſg.

IMPRIMATUR,

Fr. Joſephus Auguſtinus Orſi Magiſter Sacri Palatii Apoſtolici Ordinis Praedicatorum. AN-

ANTONII JOSEPHI BARBAZZAE
CHALCOGRAPHI ROMANI
MONITUM AD LECTOREM

IN DEMONSTRATIONEM
HISTORIAE ECCLESIASTICAE QUADRIPARTITAE
Comprobatae Monumentis pertinentibus ad fidem Temporum & Geſtorum atque in LIV. Tabulas aereas diſtributae inſtar Muſei Chriſtiani
STVDIO CVRAQVE
PATRIS JOSEPHI BLANCHINI VERONENSIS
Presbyteri Congregationis Oratorii S. PHILIPPI NERII *de Vrbe, atque ejus Clariſſimi Patrui* FRANCISCI BLANCHINI *Praelati Domeſtici & Patricii Romani.*

UT Literaria Reſpublica univerſa hanc, quam aeneis Tabulis inſculptam Sacrarum, Profanarumque Antiquitatum ſeriem *Primi & Secundi Saeculi* Aerae Chriſtianae eidem exhibemus, non tantum ſummopere commendandam exiſtimet, quod pretioſa ibidem noſtrae Sanctae Religionis pignora ac teſtimonia continentur, ſed etiam,ut ex labore ac difficultate operis Chalcographici, pretium illius rite poſſit aeſtimare;aliqua heic praemonere neceſſarium viſum eſt,quibus publice notum fieret,qua occaſione illud a me ſuſceptum, quanta induſtria elaboratum, quibus difficultatibus, curis, impedimentis ad exitum tandem perductum ſit.

Atque ad Operis ipſius meritum quod primum attinet, quoniam doctiſſimi & Clariſſimi Viri Praeſulis *Franciſci Blanchini* Veronenſis in Orbe Literato nomen

men ſatis ſuperquè notum, ac celebratum eſt; cum illius potiſſimum ſapientiſſimo conſilio Operis ejuſdem origo accepta referri debeat; vel hoc ipſum ad harum Tabularum commendationem plurimum conferre jure merito reputandum eſt. Porro autem cum hujuſmodi ſeriem a P. *Joſepho Blanchino* continuari, atque illuſtrari contigerit, ab hoc Operis ipſius praeſtantiae momenti plurimum acceſſiſſe vere poteſt affirmari: non ſolum enim hic Vir ornatiſſimus ab illuſtri Patrui ſui doctrinae gloria minime degenerat, verum etiam acceptam ab eo inſignem hanc laudem, praecipuis ſuis tum ingenii tum induſtriae diligentiaeque dotibus, reddit cumulatiorem. Praeter hanc vero commendationem, quae in idem Opus ab Auctorum merito derivatur, ipſum per ſe, tum novitate, tum delectatione, atque utilitate ſatis commendatur, dum ſcilicet *Eccleſiaſticam Hiſtoriam* nova forma ac methodo oculis omnium repraeſentat, eique non ſolum clariorem lucem per imagines ex antiquis monumentis delineatas & expreſſas, affert, verum etiam ex ſolida eorundem auctoritate, majus factorum veritati robur fidemque conciliat: atque hinc non ſolum gratiſſimum Chriſtiano Orbi ſpectaculum, ſed & fidelibus ipſis ad veteres Eccleſiae res, grata memoria recolendas, magnum incitamentum praebetur.

Tam praeclarum igitur conſilium ac laborem, cum memoratus Praeſul *Franciſcus Blanchinus* ſub auſpiciis immortalis memoriae *Clementis Papae XI.* ſuſcepiſſet, ad eum potiſſimum finem, ut ex iis monumentis, inſtar Capitolini Muſei, in Vaticano Palatio Pinacotheca adornaretur; unius fere Saeculi ſeriem elaboravit, ac ex parte confecit; delineatione videlicet, ſpeciminis gratia, tribus in Tabulis adumbrata. Hae vero Tabulae, Praeſulis ipſius morte interve-

nien-

niente, cum in dicti Patris *Joſephi Blanchini* poteſtatem, utpote illius nepotis atque haeredis, perveniſſent, progreſſu temporis deſiderium eidem injectum eſt, ut adeo utile opus per Patruum ſuum incohatum continuaret, ac perficeret. Hac de cauſa diverſis temporibus & occaſionibus, cum variis hominibus hujuſce Urbis in arte incidendi in ære peritis, ſuum hujuſmodi conſilium communicavit, ac inter alios cum excellentiſſimo Artifice *Jacobo Frejo*, qui in hac re inter primores merito habitus eſt: ex his vero cum omnes, partim adeo vaſti Operis, partim impenſarum, quae ad illud perficiendum requirebantur, gravitate deterriti recuſaſſent; nemo unus ex Chalcographis inventus fuit, cui animus ſufficeret, ut huic labori manum admoveret.

Annum autem ego vigeſimum quartum nondum exceſſeram, cum oblata mihi occaſione, ut in ejuſdem Patris *Blanchini* notitiam pervenirem, rem ab aliis recuſatam mihi tentandam exiſtimavi, atque eidem laborem impendere coepi: in quo quidem ſtatim a principio agnovi, quam arduum negotium ſuſcepiſſem, & quam gravem laborum molem humeris meis impoſuiſſem. Et ſane ut collationi monumentorum cum Archetypis, qua par erat diligentia, ſatisfacerem, neceſſe mihi fuit non ſolum varias Urbis Pinacothecas, ac Templa perluſtrare, & plurimo etiam labore Cryptas atque Coemeteria obire, ſed eodem tempore ſimul, tantarum aenearum Tabularum copiae elaborandae mihi inſudandum fuit, ut, & prae labore in graves morbos inciderem, & de perſequendo opere ſuſcepto jam deſperarem. Verum poſtea rem maturius cogitans, paulatim animum reſumpſi, ſperans ſcilicet fore, ut in hujuſcemodi Urbe, quae tot Literatis Viris abundat, complures

Moecenates invenirem, qui tam utili incoepto faventes, mihi & animum facturi eſſent, atque adjutricem manum praeſtituri. Tali itaque fiducia, cum apud pleroſque Literatos Viros, qui Romae ſunt, aditum mihi quaeſiſſem, atque eiſdem rem hanc expoſuiſſem; mihi ad obſequendum in eadem re difficiles deprehendi, ut a tali auxilio praeſtando ſe eximerent.

In hoc igitur rerum ſtatu periculum mihi faciendum putavi, num ipſum Blanchinianum Opus publicum ſuffragium nanciſceretur. Itaque literarium Edictum pro adſcribendis iis, qui ad ſocietatem admitti vellent publicavi, pro qua ſex menſium ſpatium praefinivi. Cum autem Opus publicam approbationem, communemque applauſum referre ſenſiſſem; praeſertim a Doctiſſimo Viro *Ludovico Antonio Muratori* atque a Rm̃o Domino Patre *Abbate Aprili* Congregationis Sancti Mauri, ut ex eorum literis, ad Patrem *Blanchinum* datis, perſpectum habui, ante praefinitum ſpatium admittendorum Sociorum tempus praecluſi, cum propoſitus mihi finis minime foret ſociorum numerum colligere, verum, num hujuſmodi monumentorum ac Tabularum ſeries aeri inciſa publicae ſatisfactionis eſſet, experiri. Poſtquam igitur deprehendi, laborem hunc meum ſummopere gratum omnibus accidiſſe, quod quidem per literas ab omnibus Literatorum Coetibus, poſt tranſmiſſum Edictum, pro reſponſo datas, palam factum eſt; tunc vero nihil mihi cunctandum duxi, ſed majori, quam antea fervore & contentione enitendum, ut aliquem reperire poſſem, qui mihi in hac re opitulari vellet.

Tandem vero peculiari Divinae Providentiae beneficio mihi ſubiit, ut ad Nobilem quemdam virum perfugerem, (cujus nomen ſilentio premere invitus, ipſo juben-

jubente, cogor), quo, reliquum nullum, in quo magis ſperarem, haberem: itaque mihi in hoc negotio ipſum adjutorem ac Moecenatem delegi; quo quidem neminem nec ad bene faciendum propenſiorem, nec melioris judicii, ac boni publici amantiorem deligere poteram. Sane cum ipſe ornatus literis, eoque morum candore, & ingenuitate ſit, ut jure omnium aeſtimationem atque amorem mereatur; tum vero iis praecipuis praerogativis praeditus eſt, ut Primorum Principum ac Magnatum amicitias, in Romana praeſertim Aula, ſibi paraverit. Talis igitur ac tantus Moecenas, pro ſua ſingulari erga me benignitate, ita in rebus omnibus adfuit, ut non ſolum praecipua cura me ex hoc labore iterum & ſaepius aegrotantem ſublevavit, ſed commoda atque utilitates meas uſquequaque promovit. Potiſſima vero beneficia ejuſdem ex eo ſum expertus, quod poſt adeptum ejus patrocinium, Operi huic quotidie magis per Urbem ab univerſis ita applaudi coepit, ut inde frequentes mihi occaſiones offerrentur, ut non ſolum apud celeberrimos quoſque Urbis Literatos Viros, ſed ad ampliſſimos Purpuratos Principes, ac ad nobiliſſimos etiam Praeſules aditum haberem: qui omnes mihi luculenta benigni animi argumenta atque officia exhibentes, tum patrocinium atque adjumentum Operi huic diſtrahendo ſpoponderunt, tum maximum hunc mihi honorem impertiti ſunt, ut ad Sapientiſſimum BENEDICTUM XIV. Summum Pontificem, feliciter hodie Regnantem, adeundi locum aperirent, ut eidem Optimo Principi hujuſce Operis ſpecimina exhiberem: qui quidem cum pro ſumma ſua clementia illud vehementer probaſſet, vel ex hoc fructum laborum maximum coepiſſe merito viſus ſum. Praeterquamquod enim omnium doctrinae atque ingenii Operum juſtiſſimus is aeſtimator

eſt,

eſt,tum earum praeſertim,quae ad Eccleſiaſticas pertinent Antiquitates, unus omnium ſtudioſiſſimus ac peritiſſimus; cui etiam harum Tabularum ſeriem, vel ob hoc potiſſimum,gratiſſimam accidere poſſe ſperandum eſt, quod inter alia ejus magnifica atque immortalia pro ſacris rebus illuſtrandis Opera, etiam hoc communi applauſu digniſſimum haberetur, ſi, juxta primaevum Operis hujus conſilium & propoſitum, Muſeum Chriſtianum in Palatio Vaticano conficeretur; ac etiam, ex hiſce iiſdem Tabulis pictura in parietibus expreſſis, integra in eodem Palatio Pinacotheca inſtrueretur, ſicut dimenſis ibidem apte ſpatiis, harum ipſarum figurarum modus & ſymmetriae ordo de induſtria ad talem finem conformatus eſt,& ſicut horum monumentorum complura anaglyptico opere in eodem Palatio exiſtunt, quae ſeparatam conficiunt Pinacothecam, quae *Clementis XI.* Pinacotheca vocitatur.

Porro autem mihi, praeter alias opportunitates, quae ex Operis hujus ſucceſſu evenerunt, etiam illa addita eſt, ut apud Eminentiſſimum Principem *Joachim Ferdinandum Cardinalem Portocarrero* aditus honore dignarer, qui me ex eo tempore cum in fidem ſuam & clientelam recepiſſet, in omnibus mihi adjumento ſemper fuit. Cui quidem digniſſimo Purpurato Principi non ſolum ego, ob eximia in me beneficia, perenne grati animi teſtimonium debeo, ſed & omnis Romana Aula, in ſingularium ejuſdem virtutum ac dotum admirationem, converſa; in eodem, tum propter nobilem ac generoſam indolem,Virum vere Principem merito agnoſcit: tum propter integritatem morum, pietatem, religionem, juſtitiam, optimi Eccleſiae Magnatis exemplar admiratur. Eminentiſſimus quoque *Joachim Cardinalis*

nalis Beſutius Vir Antiquariae, & Literariae rei conſultiſſimus, animos adjecit reliquo operi proſequendo, utpote quod ipſo futurum ſit exſcalpto aere perennius, ac nunquam niſi cum praecipuis Europae Cimeliis interiturum.

Haec autem Pontificis Summi, ac tantorum Virorum & Principum erga me beneficia, Clariſſimus Praeſul *Joſeph Alexander Furiettus* aemulatus, praeter favorem, quem mihi aſſidue praeſtitit, tum peculiari ſtudio res meas pariter promovendas curavit; qui certe Praeſul cum ſingularibus meritis magnaque doctrina praeclariſſimus eſt, tum politiori literatura, & exquiſita Antiquitatis cognitione, inter celeberrimos hujus almae Urbis Viros merito reputatur.

Nunc autem, quoniam quae mihi in hoc Opere, aeneis Tabulis incidendo, obſtiterint, & qui Viri mihi adjumento fuerint, & qua de cauſa ſingularem aeternamque illis gratiam debeam, Literariam Rempublicam praemonui; ne forte interim eidem admirationi ſit, quod in primis hiſce Duobus Saeculis evulgandis, amplius quinque annorum ſpatium a me inſumptum ſit; id in Architecturae gratiam factum eſſe admonere debemus; quo ſcilicet in eadem aptae harmoniae ordo ſervaretur, neve quid in eadem abſonum & incongruum oculos offenſurum eſſet: ad quod quidem perficiendum diuturnum temporis ſpatium neceſſarium fuit. Siquidem enim, ut res ad eam perfectionem, in qua in praeſens eſt, redigeretur, opus fuit pluries aliqua, quae jam ſtylo abſoluta erant, ex integro inſculpere, ut ſic Architectura confuſionem nullam pareret, ſed potius in ipſius Operis ornamentum cederet; & ſic melius publico eleganti genio, atque omnium ordinum generi ſatisfieret.

Po-

Poſtremo autem Sacrae Eccleſiaſticae Antiquitatis ſtudioſis hoc firmiter ſpondeo, me in poſterum ſingulis annis Bina Saecula confecturum, atque in lucem editurum, adeo ut paucorum annorum ſpatio, tam vaſtum opus Octodecim Saeculorum in liv. Tabulas diſtributum, ad exitum perduci poſſe, Dei Optimi Maximi auxilio & favore, confidam.

Digitized by Google

INDEX CAPITUM.

METHODUS. pag. I.
Sect. I. *Propoſitum Auctoris.* ibi
Sect. II. *De Operis Partitione.* VII
Sect. III. *De Probationibus Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae.* XV
PRAEFATIO. XXV
PRAEMONITUM. XLV.

LIBER CHRONOLOGICUS.

CAPUT I.

De Chronologia a Caeſare Dictatore, uſque ad Philippos, nempe ab Anno Urbis Conditae DCC. uſque ad M. LVII

CAP. II.

De dupplici Officio Chronologiae: ac primum de notione temporis ſtatuenda, ejuſque certis terminis, ac partibus praefigendis. LXVI

Cap. III.

Adhibentur genuina monimenta Romanorum, Graecorum, Aegypti, & Syriae, ad definiendum annum, ſeu partem Aerae Chriſti Vulgaris, in quam incidunt initium Macrini, & Severi Alexandri, *ac* Palilia *anni Milleſimi Urbis Conditae; qui demonſtratur, inchoaſſe in* Palilibus, *ſeu XI. Kal. Maji Aerae Chriſti Communis* 247; *completum autem fuiſſe pridie* Palilium, *ſeu XII. Kal. Maji ejuſdem Aerae* 248. XCIV

Cap. IV.

Cum annis ſuperius conſtitutis connexio neceſſaria demonſtratur intervalli, a genuinis & aequalibus monimentis indicati, inter initia Auguſti, Trajani *&c.* & Severi Alexandri: *ubi indicatur, & oſtenditur annus omiſſus inter* Caligulam, & Claudium: *quo reſtituto, quotquot initium* Claudii *praecedunt* Conſules, *ſunt ab aetate noſtra per annum ſolidum altius removendi.* CII

Cap. V.

Cap. V.

Ex Aera Auguſti conſtituta, aſcenditur ad Epocham Julii Caeſaris, *& ad annum* 50. *ante Aeram Chriſti Vulgarem, qui oſtenditur conſignandus* C. Claudio Marcello, L. Cornelio Lentulo Conſulibus. CX

Cap. VI.

In Chronologia hujus Libri Demonſtrationis Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae, hactenus emendata ex genuinis documentis, & confirmanda ex pluribus deinceps afferendis, proponitur diſpoſitio Imperii Caeſarum, *&* Ordinarii Magiſtratus *per annos ſingulos.* CXXI

Cap. VII.

Conſules ſexennii, a quo complentur anni quinquaginta praecedentes Aeram Chriſti Vulgarem, expenduntur. CXXXIII

I. *Ex Geſtis* Dictatura III. & Conſulatu IV. Caeſaris tam in Urbe, quam in Hiſpania, *juxta Synchronam Hirtii Ephemeridem, demonſtratur incidere in annum* 46. *ante*

Aeram Chriſti Vulgarem, *eum*, *quem Voco* Annum Confuſionis a Caeſare *productum ad dies* 445. CXLVI

II. *Demonſtratur*, *annum primum Aerae Julianae correctae*, *fuiſſe* Caeſaris *emortualem*, *&* *reſpondiſſe anno* 45. *ante Aeram Chriſti Communem*. CLXXII

C A P. VIII.

Comprobantur intervalla Epochae annorum Julianorum, *&* *Aerae Chriſti Vulgaris*, Ex Epochis Aegyptiorum, *potiſſime vero Alexandrinis*. CCXXV

C A P. IX.

Ex genuinis monimentis Antiochenorum, Phoenicum, Syro Macedonum, Judaeorum, *aliorumque* Orientalium *confirmantur intervalla Chronologiae* Romanae, Graecae, *&* Alexandrinae *jam conſtituta*. CCLIII

C A P. X.

De Anno XIII. *Aera Chriſti Vulgaris*, *qui oſtenditur fuiſſe* Auguſti *emortualis*. CCLXXIV

C A P. XI.

Cap. XI.

De Epocha Paſſionis Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ſtatuenda cum Victorio Aquitano Vulgaris Aerae anno XXVIII. Biſſextili, duobus Geminis Conſulibus. CCCXII

Cap. XII.

Illuſtratio fragmenti inſignis Kalendarii marmorei, reperti in ruinis Veteris Antii an. 1716. *in quo habentur Romani Conſules Ordinarii, a Conſulatu Cn. Acerronii Proculi* & *C. Pontii Nigrini* emortuali *Tiberii* (Aerae Chriſti 36.) uſque ad *quintum Conſulatum Tiberii Claudii* (Aerae Chriſti 51.) CCCCV

Cap. XIII.

Oſtenditur ex annis vitae complurium Principum, & Illuſtrium Virorum, qui ante Caji *Principatum, aut ipſo nondum occiſo, nati, eidem convixerunt, aut ſupervixerunt, eſſe annum ſolidum Faſtis Communibus reſtituendum*. CCCCLII

Digitized by Google

Cap. XIV.

De Chronologia Conſulari per Imperia Principum Romanorum diſtributa a Quarto Trajani *Conſulatu, ad Tertium* Philippi *Senioris, & Secundum Junioris; nempe ab Anno Urbis Conditae* DCCCLIII. *ad* M, *abſolutum In Palilibus anni Aerae Chriſti Vulgaris* 248. CCCCLXXXIX

ATTE-

ATTESTATO

Di molti celebri Profeſſori delle belle Arti di Pittura, e Architettura all' Opera inciſa in Rame dal Sig. ANTONIO GIUSEPPE BARBAZZA intitolata: *Demonſtratio Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae comprobatae monumentis pertinentibus ad fidem Temporum & Geſtorum.*

Essendo ſtati Noi ſottoſcritti invitati nello Studio del Signor Antonio Giuſeppe Barbazza, per dare il noſtro ingenuo giudizio ſopra l' inſigne Opera, da Lui diſegnata ed inciſa in venti gran Rami, ne'quali vedeſi figurata una Galleria bene architettata d'Ordine Dorico; abbiamo in eſſa ammirato la diſpoſizione, e l'ottima ſimetria di tutti i rari e coſpicui Monumenti Sacri, e Profani, che la compongono, e formano dei due primi Secoli della Chieſa una Storia tutta provata co' Monumenti originali. Di una tal' Opera addunque incominciata dal Celeberrimo Monſignor Franceſco Bianchini, e felicemente continuata dal Dottiſſimo Padre Giuſeppe Bianchini degniſſimo Nipote d' un tanto Prelato, avendo Noi con la più eſatta cura e diligenza eſaminato il lavoro, dal Signor Barbazza eſeguito nella ſtudiata ed elegante diſpoſizione di tutti i Monumenti ſuddetti combinati a fare una perfetta armonia con l' Architettura, e ne' ſuoi ben' inteſi lumeggiamenti, ed ombre, a nor-

norma delle regole più induſtrioſe dell' Ottica; e inoltre avendo in eſſa a parte a parte conſiderata la perfetta ſomiglianza, ed eſquiſita Inciſione di tutte le Immagini Originali di Statue, Baſſirilievi, Moſaici, e Pitture &c, ſiamo in obbligo di notificare, eſſer Noi rimaſti ſorpreſi dal coraggio e dalla ſomma abilità del detto Signor Antonio Giuſeppe Barbazza, per eſſerſi accinto con felice riuſcita in sì grand'Opera, a niun'altra inferiore; ed altrettanto ci ſiamo compiacciuti nel vedere una cotanto util' Arte portata a tal ſegno di perfezione, che non ſolo gli Studioſi benemeriti della Letteraria Repubblica dovranno rallegrarſene, ma anche i Profeſſori delle belle Arti ſaranno forzati di commendare il valore del Signor Barbazza. E perciò Noi ſottoſcritti ſpontaneamente, e di noſtro moto proprio, abbiamo giudicato noſtro dovere di darne al Pubblico il preſente ſinceriſſimo Atteſtato, ſottoſcritto, per dargli piena fede, di noſtra propria mano.

Roma queſto dì primo Decembre 1752.

Cavalier Pietro Leone Ghezzi affermo quanto ſopra, mano propria.
Agoſtino Maſſucci affermo quanto ſopra, mano propria.
Pompeo Girolamo Batoni affermo quanto ſop., mano prop.
Corrado Giaquinto affermo quanto ſopra, mano propria.
Cav. Gio. Paolo Panini affermo quanto ſopra, mano prop.
Giuſeppe Panini affermo quanto ſopra, mano propria.
Louis Gabriel Blanchet afferme comme cydeſſus.
Adriano Manglard affermo come ſopra, mano propria.

ME-

Digitized by Google

METHODUS
DEMONSTRATIONIS
HISTORIAE ECCLESIASTICAE
QVADRIPARTITAE

COMPROBATAE MONUMENTIS PERTINENTIBUS AD FIDEM TEMPORUM ET GESTORUM.

SECTIO PRIMA,
Propoſitum Auctoris.

DUO requirunt Hiſtoriae ſtudioſi, ad vetuſtas praeſertim origines acceſſuri, facilitatem ſcilicet perceptionis, & firmitatem aſſenſus. Ab hoc autem propoſito eos plerumque deterrent Scriptorum veterum paucitas, & multitudo recentium. Quae, cum ancipitem animum reddere ſoleant in qualibet remotiori indagine perſequenda, in illa maxime afficiunt, ubi veritatis majus eſt pretium: in Eccleſiae ſcilicet Geſtis perſpicue ſimul, & ſolide percipiendis, unde trahenda ſunt, non otioſa theoremata Philologiae, ſed praxis utilior Chriſtianae Philoſophiae, quae mores formet, ac vitam inſtituat auctoritate exemplorum.

 Pri-

METHODUS. Primum illud obſtaculum in ſcribendo experiebatur Euſebius, quum *ab exiguis quibuſdam & particularibus Narrationibus unum quaſi corpus* ECCLESIASTICAE HISTORIAE *colligendum, & ordinandum ſuſciperet*: veniam idcirco precatus, quod provinciam iniret omnibus intentatam, & *viam conaretur incedere nullis adhuc tritam veſtigiis*. Alterum vero conqueri ſolet Venerabilis Servus Dei & Annalium Parens Caeſar Cardinalis Baronius, & quotquot aetate noſtra nituntur attingere Eccleſiae Chriſtianae primordia; a quibus diſſiti, non tribus tantummodo Saeculis, uti Euſebius, ſed fere octodecim, vident vaſtum hoc ſpatium, quod antea liberius patebat, Scriptorum copiis repente irruentibus, atque inter ſe diſſidentibus impediri: ita ut ſinguli propemodum greſſus, tanquam in hoſtico, ſint armis, & contentione tuendi. Tot enim Chronologorum ſententiis, Criticorum caſtigationibus, & partium quandoque ſtudiis eſt ubique occurrendum; ut multo plura ſint refutanda, quam eligenda, una ut veritas producatur. Inde autem ſuboritur tertia difficultas, ad Hiſtoriae tam ſalutaris notitiam ita ordinate digerendam, ut eandem animus habeat veluti in numerato: nam, prae tumultu diſſidentium Scriptorum, in tanta rerum diverſitate, & co-

pia

Digitized by Google

pia quaeſtionum,materies Hiſtoriae oculis ingeſta potius, quam explicata obruit acceſſurum; aut certe ita occupat, ut is ordinem ſervari a ſe poſſe neque ſperet, neque contendat: non ſecus ac nautae ſolent, correpti valida tempeſtate, & clamoribus navigantium perculſi; qui vento, & fluctibus omne itineris arbitrium coguntur cedere, quod in minori agitatione undarum, aeris, atque ejulatus timentium, magneticae pyxidis ope dirigerent, & clavi converſione moderarentur. Methodus

Ita plerumque Studioſi vetuſtioris Hiſtoriae, cum verſentur circa memoriam rerum tot Saeculis remotarum, & in obſcuro conſpectu aetatum paſſim obſtrepentes audiant Scriptores, potiſſimum vero recentes Chronologos, Hiſtoricos, Dogmaticos, Criticos, faſtidio victi, aut ordinem deſerunt, aut illum unice retinent petitum a tempore, qui, cum Annalibus poſſit ſufficere, non videtur ſatis eſſe ad Hiſtoriam. Cum enim uniuſcujuſque rei cauſae ſint, & origines, progreſſus, & conſequutio, quae omnia pertinent ad perfectionem Hiſtoriae; videtur ab ejuſdem metis abeſſe plurimum is, qui profectus ſemel a cauſis, originem praeterit, aut incrementa, vel terminum ejus rei, de qua cum maxime quaeritur.

METHODUS

Ei vero, qui inter Cimelia Urbis aeternae, praeſertim Vaticana, & Capitolina conſtitutus, in utriuſque Romae conſpectu, Antiquae ſcilicet, ac Recentis, eaſdem origines, & progreſſiones diligenter inquirat; rem aliter ceſſuram ita ominabor, ut ſentiam, neque de paucitate veterum monimentorum, neque de nimia fertilitate ſcribentium eſſe ſibi ullatenus conquerendum. Nam ex antiquis, quae heic aſſervantur, veſtigiis temporum Apoſtolicorum, non in membranis tantummodo, & philyris, aut in marmoribus, & cryptis Martyrum, ſed etiam in ritibus, ac traditionibus, diplomatibus, & legibus peraeque cuſtoditis, tanta conſenſio dictorum, geſtorumque videtur colligi cum probatiſſimis omnium aetatum Scriptoribus; ut neque indicationum obſcuritas in tanta luce doctrinae, neque argumentorum fallacia timeri poſſit in tam parato adſpectu monimentorum. His itaque praeſidiis duo illa praeſtari poſſe confido, quae a Studioſis Hiſtoriae maxime ſunt appetenda, hoc eſt PARTIRI, & PROBARE: quorum alterum refertur ad percipiendi facilitatem, alterum ad firmitatem & certitudinem aſſenſionis. Et de hoc quidem ſecundo, quod pertinet ad probationes, erit infra dicendi locus, ubi ſermo inſtituetur de probationibus *Primae Partis* HISTO-

riae Quadripartitae. Nunc primum illud nonnihil attingam obſervandum pro commoda Partitione, in qua vis omnis ineſſe cernitur ejus facilitatis, quae ab Ordine proficiſcitur. Methodus

Recolendum vero eſt, quod paullo ante obſervabam, Partitionis & Ordinis maximum eſſe diſcrimen inter Annales, & Hiſtoriam. Utrumque ſcribendi genus habet proprias utilitates. Idcirco tamen haberi ſolet potior Hiſtoria, quod ſcribat Geſtorum cauſas, origines, nexum, conſecutiones, habita etiam ratione Temporum inter adjuncta: Annalium vero natura videtur id ferre, ut Geſta ferme deſcribat in gratiam temporis, eaque proinde inchoet, abrumpat, reſumat, & deſerat pro modo annorum, qui ſcribenti obverſantur. Legentis autem propoſitum, tempora quidem non negligit; ſed curat potiſſimum Geſta & ſeriem negotiorum addiſcere; quod aegre aſſequitur in illa frequenti abruptione, quae disjungi ab Annalibus nunquam poteſt. Fatendum attamen eſt, in accurata temporum poſitione, quam tuentur Annales, ineſſe momenti plurimum ad comprobandamHiſtoriam: nam, & Leges ipſae conſtituunt, & omnium fere Gentium moribus receptum eſt, abſque temporis certa nota non conſtare fidem Inſtrumentorum.

Cum

Digitized by Google

METHODUS

Cum itaque fragmentis Geſtorum (ſi fas eſt dicere) imprimere ſoleant Annales Chronologiae certas notas, cum rerum probatione connexas; Hiſtoria vero ex iiſdem fragmentis, per Temporum intervalla diſperſis, colligat corpus integrum, ſeriemque Factorum; habeatque ſimul utraque Lucubratio peculiares utilitates; e re ſua plerique arbitrantur, ut Chronologia, & Hiſtoria, ac utriuſque probationes ſingillatim expenſae, nec miſceantur invicem, nec disjungantur: cum ita facilius poſſint rerum geſtarum ſeriem, ſummamque cognoſcere cum certis indicationibus. Quippe nobiſcum ſtatuunt, hoc eſſe propoſitum accedentibus ad Hiſtoriam, ut ea *perſpicue, & facile poſſit addiſci, firmiter retineri, & a mendaci narratione ſecerni*. Duo itaque Libri erunt ſeorſim deputandi pertractationibus *Temporis, & Geſtorum*. *Prior* futurus eſt CHRONOLOGICUS, *alter* HISTORICUS. Sequentur utriuſque probationes, petendae, vel ab Auctoribus aequalibus ſpectatae fidei, vel a publicis monumentis adhuc extantibus. Haec autem teſtimonia ſcite perpendere, atque interpretari feliciter, non exiguus habetur labor; cum duplicem poſtulet facultatem, CRITICAM ſcilicet artem, & ANTIQUARIAM. Iſtarum vero quaeſtiones nec paucae, nec expeditae,

ditae, ſi cum Hiſtoriae Libris permiſcerentur, eam parerent confuſionem, atque interruptionem inducerent, quam paullo ante declinabamus in ſeparanda Chronologia. Peculiares itaque Libros & ipſae ſibi depoſcent. Addemus idcirco *tertium* Criticae, *quartum* Antiquitati. Hunc quaternarium Librorum numerum in ſingulis Partibus ducimus retinendum; cum ſingulae indigeant demonſtratione temporis, hiſtoriae, & documentorum. Quot autem Partes futurae ſint Hiſtoriae Eccleſiaſticae, quae a peritiſſimo juvene *Antonio Joſepho Barbazza Pictore & Chalcographo Romano* aeri incidenda, atque a nobis conficienda, & ſcribenda proponitur, Sectio ſubſequens explicabit; cum heic ſatis aperuerimus finem nobis propoſitum in ſcribendo, & methodum retinendam. Methodus

SECTIO SECUNDA.

De Operis Partitione.

Cum Praesul Franciscus Blanchinus Patruus meus *Univerſalis Hiſtoriae Compendium* ederet, breves in Tabulas redactum, juxta ſeriem Chronologicam, additis etiam indicationibus monimentorum pertinentium ad

METHODUS

ad fidem Geſtorum, quatuor in partes aequales ſecuit intervallum ab initio Aerae Chriſtianae, ad ejuſdem annum MDC. Unicuique parti quatuor Saecula aſſignabantur, addito ſingulis charactere proprio, & ab ipſis monimentis petito, quae conſtituerent legitimas probationes rerum eodem temporis intervallo geſtarum. Quadripartita haec diviſio non incommode cedere viſa eſt Hiſtorici ſtudii cultoribus. Quare nec ab illa recedendum mihi eſſe judico in expandenda Tabulis Aereis Eccleſiaſtica Hiſtoria, quae iiſdem omnino Saeculis conſtat. Eo autem libentius eandem partitionem heic ſequor, quo antiquiores eidem limites poſuit anno poſtremo quarti Chriſti Saeculi Severus Sulpicius, primus inter Latinos, qui Sacrae Hiſtoriae titulum ſuis Commentariis cum praefixiſſet, abſolutis iis, quae pertinebant ad Eccleſiam Hebraeam, proceſſit in Geſtis Eccleſiae Chriſtianae uſque ad Conſulatum Stiliconis, nempe uſque ad annum Aerae Chriſti Vulgaris quadringenteſimum. *Quatuor* itaque *Partes* (ſingulae quaternum Saeculorum) ſunt in hoc Opere ſtatuendae; quarum nomina ab Hiſtoriae probationibus ita derivantur.

Pars Prima dicitur MARTYRUM, & DOCTORUM: & conſtat Saeculis IV. ab anno I. ad CCCC.

Se-

Secunda dicitur CONCILIORUM, & RITUUM: & conſtat Saeculis IV. ab anno Chriſti CCCCI. ad DCCC. METHODUS.

Tertia dicitur DIPLOMATUM, atque EXPEDITIONUM: & conſtat Saeculis IV. ab anno DCCCI. ad MCC.

Quarta dicitur LEGUM, & ACADEMIARUM: & conſtat Saeculis IV. ab anno MCCI. ad MDC.

Rurſus *Prima Pars*, quam appello a MARTYRIBUS, & DOCTORIBUS, Libros numerabit quaternos.

Primum CHRONOLOGICUM.
Secundum HISTORICUM.
Tertium CRITICUM.
Quartum ANTIQUARIUM.

Eadem diviſio Librorum etiam in reliquis Partibus obtinebit. Capita vero, ſive articuli Titulorum uniuſcujuſque Libri, vel plures, vel pauciores futuri ſunt, pro rerum, & quaeſtionum eiſdem ſubjectarum copia, vel paucitate. Tabulae denique omnes Aeri inciſae, erunt numero XLVIII. ternae pro ſingulis Saeculis.

Partium ſingularum uſum, ſtructuram, & diviſiones clarius aeſtimare licebit ex Elencho cujuſque Saeculi, quem una cum ſuis Tabulis evulgabimus. Interea de Partium earundem nominibus a probationum natura de-

METHODUS

ductis ſingillatim heic erit, ſed paucis agendum; ut ratio appellationis expoſita, ideam Operis, & organicam connexionem articulorum reddat nitidiorem.

Prima quatuor Saecula Aerae Chriſtianae nomenclaturam aſſumunt a MARTYRIBUS, & DOCTORIBUS; propterea quod primo intervallo quadringentorum annorum Hiſtoria Eccleſiae his duobus potiſſimum teſtimoniis comprobetur. Licet enim & Martyres, & Doctores in aliis quoque Saeculis inveniantur inter complura documenta Geſtorum; attamen illa duo praecipue inclareſcunt in hoc primo intervallo: quemadmodum conſtabit ex ejuſdem peculiari expoſitione, quam infra daturi ſumus. Praeterea antiquiſſimi Chriſtianorum Hiſtoricorum, qui hodie ſuperſint e Graecis, & Latinis, ad quartum Chriſti Saeculum referendi, nempe Euſebius, & Lactantius, a Martyribus auſpicantur, & de Martyribus potiſſimum agunt. Nam Euſebius a Pamphylo Martyre cognomentum aſſumpſit, ac de Martyribus Palaeſtinae Hiſtoriam ſcripſit peculiarem: & Lactantius Donato Chriſtum in tormentis confeſſo dicavit Opus illuſtre *De mortibus Perſecutorum*, quod appellare poſſumus ad Martyrum Hiſtorias adytum, & propylaeum.

Re-

Methodus

Reliquis de partibus perinde eſt judicandum. Nam & Concilia, & Ritus, quamvis potiori jure denominent *Partem Secundam* a quarto ad octavum Saeculum Aerae Chriſti, idcirco quod eadem aetate Concilia tam Oecumenica, quam Provincialia, plura quam in reliquis celebrata ſint, aut certe clariora numero, & ſententiis Patrum in iis conſidentium; Liturgiae vero illuſtriores tum in Oriente, tum in Occidente eadem aetate perfectae fuerint: attamen haudquaquam negant utrumque teſtimonium Synodorum Generalium, & Provincialium, ac Rituum Sacrorum Saeculis praecedentibus, & conſequentibus. Quin & agnoſcimus, & narraturi ſumus, tum Concilia, tum Ritus Eccleſiae ſanctiſſimos, non ſecus ac reliquas origines rerum ſacrarum, a Chriſto Domino, & ab Apoſtolis derivatas, adeoque in ſua inſtitutione referendas ad Primam aetatem. Sed illorum appellatione donabimus hujus Hiſtoriae *Partem Secundam*; ita judicantes fore, ut appareat ſtatim ex nomine conſequutio Hiſtoriae, & nexus probationum. Nam Concilia Oecumenica aetatis, ſive *Partis Secundae*, comprobant Geſta, & Scripta Martyrum, ac Doctorum, necnon traditiones, quae habentur in *Prima* (& quidem publicis monimentis, per ipſa quatuor Saecula proceſſuris a

METHODUS Theodoſio ſeniori ad Carolum Magnum); dum eorundem Saeculorum Hiſtoriae tanquam teſtimonia graviſſima ſuffragantur. Id aperte conſtat tum Saeculo quinto ex Conciliis Generalibus Epheſino, & Chalcedonenſi; tum ſexto annorum Centenario ex quinta Synodo Oecumenica Conſtantinopoli celebrata; tum inſequentibus duobus Saeculis ex Univerſalibus Conciliis VI. VIII. IX. ubi, ad comprobationem Geſtorum aetatis Primae, a MARTYRIBUS, ac DOCTORIBUS per nos appellatae, ex Archivis Patriarchalibus proferuntur Codices ipſorum Martyrum, aliorumque SS. Patrum, & obſervantur imagines depictae in eorundem Martyrum cryptis, ritus, & caeremoniae per eoſdem in Coemeteriis peractae, aut in Baſilicis inſtitutae a Doctoribus, conſuetudines ab utriſque traditae, omnia denique monumenta relicta a quatuor prioribus Saeculis aetatis Primae: quae norma ſunt geſtorum Eccleſiae etiam in conſequentibus. Jure itaque videtur hoc fieri, cum nomenclaturam Conciliorum, & Rituum reſervamus intervallo Secundo, ab anno ſcilicet CCCC. ad DCCC. Aerae Chriſti.

Par erit ratio aetatum, quae tribuuntur *Tertiae*, & *Quartae Parti* hujus Muſei Chriſtiani. *Tertiam* enim *Partem*, a Saeculo Chriſti nono, ad duodecimum, appellamus a DIPLOMATIBUS,

TIBUS,

tibus , & Expeditionibus : unde ſcilicet Hiſtoria Eccleſiae tum in Occidente, tum in Oriente per illam aetatem obtinet publicas & legitimas probationes : eaſque inviolatas aſſervat noſtro etiam Saeculo pluribus in Archivis. Sed & Ordines militares hodie ſuperſtites ac florentes , inducti vero in Eccleſiam per illud intervallum annorum , dum ſacrae parabantur Expeditiones , authentica ſunt monumenta rerum eo temporis ſpatio geſtarum ; nec partem exiguam conſtituunt Eccleſiaſticae Hiſtoriae . Continuantur vero concinne cum Superioribus hac etiam de cauſa ; quod hujus aetatis Diplomata, cum Eccleſiis, ac Monaſteriis ut plurimum concederentur , anſam praebuere tot Archivis utriuſque Cleri , ut in iis diligenter aſſervarentur , una cum Codicibus Conciliorum , & Patrum , necnon Ritualium, & Sacramentalium Librorum , quae *Secundae Partis* Hiſtoriam tuentur ſui munimine teſtimonii .

Quarta denique *Pars* , cui nomen attribuitur a Legibus , & Academiis , utroque hoc publico monumento ſua Geſta comprobat ; & ſuperiorum aetatum probationes praeſervat a corruptorum injuriis , & ab oblivione . Nam Jus Canonicum hac aetate praeſertim firmatum , & Academiae ad ejuſdem explicationem ere-

METHODUS erectae, ita conſolidant ſuperiora, ut illud quidem contineat in ſe collecta, iſtae vero palam ediſſerant Auditoribus potiora documenta virtutum, deprompta ex Apoſtolicis traditionibus, e Martyrum inſtitutis, ex Operibus SS. Patrum aetatis Primae; Canones Conciliorum, ac Ritus Secundae; Diplomata, atque Expeditiones Tertiae: & Quarto intervallo adminiſtret probationes Geſtorum Eccleſiae ab anno MCC. ad MDC.

Subnectetur quatuor Hiſtoriae Partibus ita diſpoſitis, & Saeculorum quaternario ſingillatim conſtantibus, Saeculum Chriſti decimumſeptimum, & decimumoctavum, quae licebit a MISSIONIBUS SACRIS, ac LITERIS nominare: cum utroque hoc genere, ac teſtimonio Geſtorum potiſſimum inclareſcant. Acceſſionem vero hanc duorum poſtremorum Saeculorum *Appendicem* potius appellabo, quam *Partem*; quod Operis totius harmonia ſervetur aptius in *Quatuor* abſolutarum *Partium* numero, ad aequalia temporum ſpatia extenſo, per totidem quaternaria Saeculorum, completa in Decimoſexto. Neque enim *Pars Quinta*, pertinget ad extenſionem reliquarum, Quatuor ſolidis Saeculis, uti jam diximus, definitam. Praeterea conducit plurimum ad ordinatam firmamque perceptionem, ſi unico po-

potius numero, hoc eſt Quaternario, metiamur integram ſummam totius Operis, tum etiam ſingulas *Partes*; quam ſi duplicis numeri commixtione longius a ſimplicitate Operis, atque ab unitatis natura recedamus. Methodus

SECTIO TERTIA.

De Probationibus Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae.

QUAE pertinebant ad *Partitionem*, commode reſponſuram Partibus totius Operis, quod edetur in lucem poſt LIV. Tabulas ex Aere inciſas, ea ſatis videntur expoſita numeris praecedentibus. Sequitur conſideratio *Probationum* heic explananda; quae praecipuas tenere partes cenſenda eſt: cum Hiſtoriae comprobandae cauſa, tum Cimelia colligi conſueverint, tum edi lucubrationes. Idcirco, ſi partitionis aptae regulae ponuntur ad ſubſidium memoriae, *Probationum* tractatio multo eſt utilior propter praeſidium veritatis.

Auctoritatem eſſe quaerendam in Hiſtoriae inquiſitione, ita eſt cuique ratum, quam apertus eſt finis Hiſtorico ſtudio propoſitus. Ne-

METHODUS

Neque enim puerilem exercitationem, quae in fabulis verſari ſolet, aut ſuperiori, aut aequo habemus loco cum virili profeſſione Hiſtoriarum; unde ſcilicet firmiori aetate trahenda ſunt incitamenta exemplorum ad vitae rationem inſtituendam, & Magiſtratibus experimenta recte adminiſtrandi Rempublicam, & Principibus viris documenta praeteritorum eventuum, ad providenter proſpiciendum iis, quae expectantur in poſterum. Omnis autem ratio inſtituendae vitae, & judicandi de publicis atque privatis rebus per experimenta Majorum, pendet a perceptione ſolida veritatis. Debent itaque neceſſario conquiri ea firmamenta, quibus inhaerens animus, verum a falſo, Hiſtoriam a fabulis in praeteritorum narratione valeat ſecernere: non ſecus ac machinarum inventoribus ſtatuendum eſt immobile aliquod punctum hypomoclion (Graeci ὑπομόκλιον vocant), ubi moventis vires, & movendi corporis pondera librari inconcuſſe poſſint, atque exerceri. Veritatis igitur characteres, qui habentur ſuperſtites, rei geſtae veſtigia ſunt & ſolida baſis; cui innitens animus, ſentit verſari ſe in conſtanti ſede tutiſſimae narrationis: eamque conciliant perceptionibus auctoritatem, quae fabularum commenta, ac ſuſpiciones prorſus eliminat.

Quod

Methodus

Quod ſi omnis Hiſtoria niteretur teſtimonio Divino, quemadmodum illa nititur, quam utroque Teſtamento concluſam tenemus, non eſſet cur de veritatis Hiſtoricae criterio ulla ſollicitudo nos tangeret. Nam, ut ſemel conſtaret Deo Auctore conſcribi quae legimus (ſicuti plane conſtat illa conſcripta fuiſſe, quae in Canonem ſunt recepta) ceſſaret omnis fallendi metus perinde in ceteris, ac in illis ceſſat, quae tantae auctoritatis firmamento nituntur.

Verum, cum Divino Spiritui viſum ſit certis finibus temporum, hoc eſt Apoſtolicae aetatis termino, illa comprehendi, quae nobis eſſent ita certa perceptione tenenda; reliquam partem Geſtorum Eccleſiae permiſit, ut probatis ab Auctoribus humana induſtria colligeret: pollicitus praeſentem opem, ubi neceſſitas tuendae Fidei quidpiam ſupra vires mortalium ab invocato ejuſdem Numine poſtularet. Sedulam igitur operam collocandam eſſe duxerunt Apoſtolici Praeſules, ut Actorum Eccleſiae memoria poſteris commendaretur, expurgata ab omni vitio erroris ac fraudis; quod incuria Scriptorum, aut hoſtilis invidia & malignitas moliretur inſpergere. Hinc Apoſtolorum Diſcipulus Clemens, qui Petri locum in Eccleſia tenuit, dum Canonicae Scri-

METHODUS pturae complendae manum ultimam admovebat Joannes, inſtituit in Urbe ſeptem Notarios, qui Acta Martyrum exciperent, & in Commentarios redigerent. Hauſerat Sanctiſſimus Pontifex a Divinis Literis, & ab Inſtitutione Apoſtolorum ejuſmodi providentiam, cujus veſtigia impreſſerant etiam in reliquis Eccleſiis earundem Fundatores ipſimet Apoſtoli: qua factum eſt, ut proxime ab eorum morte conſueverint Epiſtolas ultro citroque mittere in Fidelium Conventibus recitandas, (prout more Majorum hodie praeſtamus inter Pſalmodiae penſum nocturnum) modo ab Epiſcopis ad martyrium properantibus datas, quales ab Ignatio tenemus; modo a Presbyterorum Collegio ſcriptas, ut ab Achaja receptum ferunt B. Andreae illuſtre martyrium; modo communi nomine illius Eccleſiae ſignatas, quemadmodum contigit in enarranda Paſſione Smyrnenſium Epiſcopi Polycarpi. Quae autem fuerant ſingularis Eccleſiae fide, ac ſtudio curata, dum ſcriberentur; caeterarum induſtria vindicabantur a corruptione; atque ita vindicata, proponebantur ad recitandum, & aſſervabantur ad exhibendum in Tabulariis, & Archivis earundem Eccleſiarum. Propterea Fabianus Papa ſeptem Notariis a Clemente conſtitutis adjunxit Subdiaconos totidem, qui Ge-

Geſta Sanctorum colligerent. Praeterquam- quod tum Romae, tum in Provinciis praetio redimebantur ab Exceptoribus Publicis Acta ipſa Magiſtratuum, nempe interrogationes, atque interlocutiones Judicum, & reſponſa Confeſſorum Chriſti intra cancellos Tribunalium reddita; quemadmodum cum noſtro [a] Venerabili Cardinali Baronio pluribus ex Documentis oſtendunt quotquot poſt ipſum Hiſtorias Martyrum illuſtrarunt. Methodus

His igitur fundamentis fidei publicae ſuperſtructis innititur conſtructio Eccleſiaſticae Hiſtoriae per eam aetatem, quae a Martyribus, ac Doctoribus nomen per nos recepit. Licet vero perpetuus Eccleſiae ac veritatis hoſtis, auctorque mendacii artes innumeras excogitaverit ad irritanda ejuſmodi conſilia, quibus providentia Pontificum, Notariorum cura, & ſtudium Fidelis coetus rerum geſtarum memoriam firmare ſatagebat, exquiſitis generibus probationum; attamen incaſſum illi ceſſiſſe machinamenta ad ſubvertendam veritatem adhibita, rei eventus declaravit. Nam fictitios Auctores, & apocryphorum commenta, Haereticorum fraudibus ut plurimum conſarcinata, detexit vigilantia Doctorum,

 quos

(a) *Ad annum Chriſti 238. n. 2. & Ruinartius in Praefat. ad Acta Martyrum n. 1.*

METHODUS quos aetati Martyrum ſocios ſemper adjunxit Spiritus conſilii, & fortitudinis, Eccleſiae ſuae aſſiduus monitor, & Magiſter. Catalogum eorundem Scriptorum adornavit maximus Bibliorum Interpres Hieronymus, dignus plane Doctor Eccleſiae.

Quanta autem cura providerint eruditi ab Apoſtolis tum Martyres, tum Doctores, ne ipſorum Operibus quidpiam apponeretur, vel decederet, luculenter oſtendunt minaces formulae, quibus clauditur poſtremum Caput Apocalypſeos verſ. 18. 19. „ Conteſtor enim „ omni audienti verba Prophetiae Libri hu„ jus: Si quis appoſuerit ad haec, apponet „ Deus ſuper illum plagas ſcriptas in Libro „ iſto:Et ſi quis diminuerit de verbis libri Pro„ phetiae hujus, auferet Deus partem ejus de „ libro vitae, & de Civitate Sancta, & de his, „ quae ſcripta ſunt in Libro iſto „. Unde profectum merito putant conſilium Epiſcopi & Martyris Irenaei, alloquentis ſuos deſcriptores conteſtatione non minus valida, licet mitius inflexa ad ſpeciem adprecantis, in egregio Commentario, *in cujus fine*, ut S. Hieronymus ait (de Script. Eccleſiaſticis) *ſignificans ſe Apoſtolicorum temporum vicinum fuiſſe, ſic ſubſcripſit*: „ Adjuro te, qui tranſcribis „ librum iſtum, per Dominum Jeſum Chri-

„ ſtum,

Methodus

„ ſtum, & per glorioſum ejus adventum, qui
„ judicaturus eſt vivos, & mortuos, ut con-
„ feras, poſtquam tranſcripſeris, & emendes
„ illum ad Exemplar, unde ſcripſiſti, diligen-
„ tiſſime. Hanc quoque obteſtationem ſimi-
„ liter transferas,ut inveniſti in Exemplari.„

Ab Actibus itaque Judicum, vel ab Eccleſiarum Epiſtolis nomine publico datis, ſive Doctorum Epiſcoporum ab Exemplaribus tanta diligentia curatis contexitur *Hiſtoria Eccleſiaſtica Quatuor Saeculorum* aetatis primae: cujus fundamenta multo ſolidiorem obtinent baſim Divinae Fidei in Scripturis Canonicis Novi Teſtamenti. Praeter ea vero adjumenta, quae Viri Apoſtolici, & ab illis edocti Martyres, ac Doctores, Hiſtoricae veritati conquiſiverunt a ſanctioribus vinculis publicae Fidei, tum in conſcribendis voluminibus, tum in deſcribendis, non omiſerunt complura ſignacula locis ipſis, ac rebus imprimere, quae nobis eſſent Geſtorum teſtimonia, eo veraciora, quo minus expoſita Amanuenſium incuriae, aut fraudibus veteratorum. Nam conſtans illa conſuetudo ſuperſtruendi Memorias, Titulos, Aras, Eccleſias ſuper Sepulcra Martyrum, tum obſignandi Loculos eorumdem, ſanguine vaſculis excepto, & incluſo; incidendi Conſulatus, & diem Depoſitionis; quorun-

Methodus rundam etiam deauratas Imagines vitreis orbiculis graphice delineatas; aut apponendi Inſtrumenta martyrii, ſive etiam nummos ejus Imperatoris, ſub quo Chriſtum confeſſi fuiſſent; frequentandi Coemeteria; Acta, vel Scripta perlegendi; eorumque ſeriem inter Divina Myſteria memorandi, non modo praeſentem reddebat animo, & oculis intuentium Hiſtoriam proximae aetatis, verum etiam poſteris comparabat praeſtantiſſima documenta, ad liberandam a corruptoribus veritatem.

Neceſſe enim foret tot adjunctis rerum, temporum, locorum, & perſonarum coaptare mendacia, ad ſimulandam imaginem veri: ſed humanae malitiae modum ſupergredi videtur, Falſarios in fictionibus a ſe aliquando non diſſentire, atque a teſtimoniis eorumdem adjunctorum, quae in monumentis aere perennioribus Chriſtiani Primitivi poſteris tranſmiſere. Porro noſtris mentiri nec utile erat, nec haereticis nondum natis invidioſum. His ergo ab adjunctis, & quidem aliquando ſatis exilibus, evidenter detectas fuiſſe impoſtorum fraudes, etiam graviſſimis in Eccleſiae negotiis, docemur aperte illuſtri ex facto Legatorum Apoſtolicae Sedis in Sexta Synodo Generali coram Conſtantino, (a) qui dictus eſt Po-

(a) *Actione III.*

Pogonatus, ubi Legati Romani Pontificis Sermonem Mennae ad Vigilium Papam, confictum a Monothelitis,& recenter aſſutum Actis quintae Synodi Oecumenicae, vix recitato titulo, deprehenderunt falſum haberi oportere ex Chronologico errore ſexennii ab impoſtoribus imprudenter admiſſi in vita Mennae,producenda ad annum xxvii. Juſtiniani, quo Synodus quinta habebatur; cum is anno ejuſdem xxi. vivere deſiiſſet. Conteſtem fraudis illico prodiderunt errorem numeri quaternionum in aſſutis membranis deſiderati. Quibus ex vitiis adjunctorum, quae ſua levitate dolos Monothelitarum effugerant, conſtare ſatis potuit univerſo Concilio obtruſi Sermonis falſitas, atque Haereticorum perfidia: quae, ſerie Geſtorum corrupta, in Eccleſiaſticae Hiſtoriae monimentis improbe occultabatur, ad ipſos Divinae Fidei cardines evertendos.

Sunt igitur clauſtra quaedam,ac ſepimenta, imo & veſtigia veritatis hiſtoricae,Saxa,Laminae, Tabellae, corpora denique omnia ſignata literis,aut inſculpta ſymbolis,ſive etiam ornata Figuris, & Imaginibus pertinentibus ad notas Chronologicas, Nomina,Ritus,Conſuetudines illorum temporum,quibus ab Hiſtoria aſſignantur. Ars vero Critica ita certam habet iſtorum Cor-

METHODUS

Corporum auctoritatem, ut, ex conſonantia, aut diſſidio eorundem monimentorum, de Scriptis Hiſtoricorum judicet aut comprobandis, aut corrigendis, tanquam ex legitimis conteſtationibus illorum hominum, qui rebus geſtis cum interfuerint, praeſentiae ſuae germana veſtigia, & conſuetudinum ſui temporis certas notas ad nos tranſmiſerunt. Neque enim Scriptorum ſuorum tanta cuique fiducia, ſeu potius arrogantia inſedit, ut auctoritate antiquorum marmorum, & ſignorum emendari detrectet: quemadmodum nulli mentis compoti viro, etſi partium ſtudiis dedito, tanta eſt pertinacia praeconceptae opinionis, ut cladem exercitus, aut deditionem Civitatis, quam nollet, pluribus indicibus ſpoliorum inde tranſmiſſis, aut Trophaeis publice erectis tandem non fateatur omnimode comprobari.

Haec dicta ſunto de probationibus *Primae Partis* hujus *Demonſtrationis Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae*, cujus duo priora Saecula aeri inciſa nunc damus. De reliquis namque Partibus erit alibi ſcribendi locus, nempe ante ſingulas Partes.

EXPLICIT METHODUS.

PRAE-

PRAEFATIO
DEMONSTRATIONIS
HISTORIAE ECCLESIASTICAE
QUADRIPARTITAE.

DEMONSTRATIONIS vocem ac vim a Religionis Chriſtianae principiis emanantem in ſuas deductiones, notione propria uſurparunt non pauci inter Primitivae Eccleſiae Scriptores, ex quo univerſis in verba praeivit Gentium Apoſtolus, annuntians [(a)] *illuminationem ſcientiae claritatis Dei* &c. [(b)] *non in perſuaſibilibus humanae ſapientiae verbis, ſed in oſtenſione ſpiritus, & virtutis*. Hujus Apoſtolicae Demonſtrationis partem unam (ἈΠΟΔΕΙΞΙΝ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ) ſcite obſervat [(c)] Doctiſſimus Praeſul Huetius haberi ex Prophetarum oraculis; alteram vero (ἈΠΟΔΕΙΞΙΝ ΔΥΝΑΜΕΩΣ) ex poteſtate mira-

(a) II. Corinth. IV. verſiculo 6.

(b) I. Corinth. II. verſ. 4.

(c) In PraefationeDemonſtrat. Evangel. num. II.

 cu-

PRAEFATIO culorum. Idcirco Princeps Apoſtolorum, qui Chriſtum Dominum viderat medium inter Moyſen, & Eliam, & vocem audierat de Caelo allatam, (a) *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite*, jure admonebat, *Non enim doctas fabulas ſequuti, notam fecimus vobis Domini Noſtri Jeſu Chriſti virtutem, & praeſentiam, ſed ſpeculatores facti illius magnitudinis*: & Joannes Petri Collega in eodem Monte, pari firmitate conſenſus aſſeverabat, (b) *Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis noſtris, quod proſpeximus, & manus noſtrae contrectaverunt de verbo vitae; & vita manifeſtata eſt, & vidimus, & teſtamur*: omnes demum Apoſtoli die Pentecoſtes utebantur cum Petro ΥΠΟΤΥΠΩ'ΣΕΙ illa, ex Prophetia praecedenti, & ex praeſentibus geſtis reſultante; ita ut ſubjicerent quodammodo ſenſibus praeſentiam ſpiritus Dei, quo fuerant abunde perfuſi, (c) *effudit hunc, quem vos*

(a) II. Pet. I. verſ. 17.

(b) I. Joan. I. verſ. 1.

(c) Act. Ap. II. verſ. 33.

vos videtis, & auditis. Apoſtolicae Demonſtrationis veſtigia legerunt Patres, cum iiſdem verſati primo & altero Chriſti Saeculo, eorumque proximi ſucceſſores. Quare, in geſtis Eccleſiae, doctrina, ac traditionibus deſcribendis, libenter adhibent vocem, ΥΠΟΤΥΠΩΣΕΩΣ & ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ. Praefatio

Primam certe praefixit, (a) Euſebio teſte, Clemens Alexandrinus iis libris, in quibus Pantaenum Magiſtrum ſuum nominatim appellat; quaecumque ille a majoribus accepiſſet, & traditiones, quas poſteris reliquiſſet, exponens. Alteram vero tum ipſe Euſebius elegit, tum illo multo clarior (auditor Polycarpi, Papiae, Joannis Epheſii, & Ariſtonis Apoſtolicorum Virorum) Epiſcopus & Martyr Irenaeus; cujus Librum *in primis neceſſarium adverſus Gentes, qui* de Scientia *inſcribitur, & alium praeterea Marciano fratri nuncupatum, qui Demonſtrationem continet Apoſtolicae praedicationis*, (b) idem Eu- ſe-

(a) Euſebius Lib. VI. cap. 13.

(b) Euſebius Lib. V. cap. 26.

Praefatio

ſebius commendat. Inſederat nempe animis, adeo familiariter cum ipſa Veritate verſatis, viva ejuſdem ſpecies & efficax; quae, ubi tantillum excitaretur, occaſione qualibet oblata illius annuntiandae, tum vero, quaſi ſcintillis excuſſis intus latentibus, in apertum lumen trahebat rerum adjuncta universa mirabili ſimplicitate ac brevitate producta, tempus, locum, menſuram, initia, terminos, actores, eorumque genealogiam, ſpeciem, figuram, aetatem, motus, virtutes, quidquid denique expreſſius in hiſtoria reſultat ex lineamentis veritatis, imo quidquid luminis per eandem vibrat in mentes hominum aeternitas & ſapientia Dei, tum has, tum illam pervadens intime, & circumplexa.

Retinuerunt itaque ſtylum in Sacris Auctoribus obſervatum, & a B. Gregorio Papa ita deſcriptum Homilia 2. in Ezechielem: *Uſus propheticae locutionis eſt, ut prius perſonam, tempus, locumque*

que deſcribat; & poſtmodum dicere myſteria prophetiae incipiat: quatenus, ad veritatem ſolidius oſtendendam, ante historiae radicem figat; & poſt, fructus ſpiritus per ſigna, & allegorias proferat. Ezechiel itaque aetatis ſuae tempus indicat, dicens: „ [(a)] Et factum eſt in tricesimo anno, in quarto menſe, in quinta menſis. *Locum quoque denuncians, adjungit:* [(b)] Cum eſſem in medio captivorum juxta fluvium Chobar, aperti ſunt Caeli, & vidi viſiones Dei. *Tempus etiam inſinuat, ſubdens:* [(c)] In quinta menſis: ipſe eſt annus quintus tranſmigrationis Regis Joachin. *Qui ut bene perſonam indicet, etiam genus narrat, cum ſubditur:* [(d)] Et factum eſt verbum Domini ad Ezechielem filium Buzi, Sacerdotem. „ Re autem ipſa retinuiſſe noſcuntur hujuſmodi ſtylum, ſimplicitate nativa ſuae veritatis ornatum, Apoſtoli, aliique Scriptores Apoſtolorum aetati ſuppares, aut iſtam proxime

(a) Ezech. I. verſ. 1.

(b) *Ibidem.*

(c) Verſ. 2.

(d) Verſ. 3.

PRAEFATIO ximе conſequuti; ut eorundem in Operibus jam pridem obſervavit Euſebius. Radicem Hiſtoriae fixerunt, Chronologiae, Topographiae, Morum, Legum, Actorum teſtimoniis adjunctiſque ſubnixam, ad oſtendendam ſolidius veritatem: unde conjuncta eſt eorum narrationibus & aſſertis fiducia perſuaſionis ita neceſſariae; ut *Scientiae* (Ε'ΠΙΣΤΗ'ΜΗΣ), *Demonſtrationis* (Α'ΠΟΔΕΙ'ΞΕΩΣ), hypotypoſeos nomen, & poteſtatem jure optimo mereatur.

Ab hac ergo firmitate non excidet noſtra Hiſtorica Demonſtratio, aſſumptis iis ornamentis, quae Apoſtolicae aetatis Viri religioſiſſime adhibuerunt, tamquam veritati maxime neceſſaria; quamvis tunc temporis ipſa rerum plurimarum praeſentia oſtenderet adjuncta negotiorum, & perſonarum. Nam illa eadem adjuncta, ſi ab ipſis fuiſſent praetermiſſa, nec providentia Eccleſiae Praeſidum identidem reſtituta, ac ſtudio Scriptorum mandata literis, & ſigna-

ſignaculo veluti ſuo communita fuiſſent; ut integra poſteris traderentur; poſterior Aetas facile corrupiſſet. Hinc frequentes illae Chronographiae, tum a Sacris, tum a Prophanis Auctoribus per noſtrae profeſſionis Viros collectae: deſcriptiones Locorum praecipuorum, ad quae religionis ergo Sacrae Peregrinationes inſtituebantur: inſtaurationes Coemeteriorum, Titulorum, Eccleſiarum, Archivorum: Collectiones Canonum, Epiſtolarum, Actorum: cura demum & diſciplina Rituum Sacrorum, eorumque originum explicandarum per ſingulas ferme aetates; ut ſarta tecta veritas, ejuſque demonſtratio nulli non praeſens tempore, redderetur.

Elucet autem evidentius perennitas oſtenſionis iſtius expeditae, & apud Eccleſiam permanentis veritatis, ſi cum fluxa & obſcura Aegyptiae, Graecae, Etruſcae, Latinae, & Barbarae diſciplinae natura, falſis dogmatibus, aut originibus deturpata, comparetur. Nam

apud

Digitized by Google

Praefatio apud ejuſmodi veteratores, priſca quaeque ſunt Poetarum fabulis obſita, rationes temporum perturbatae, convulſa & deflexa nomina, conſecutiones negotiorum abruptae: & illa ipſa portio veritatis, quam potiores Ethnicorum magiſtri identidem emendicarunt apud Orientales, Phoenicas, & Aegyptios, ex conſuetudine cum noſtris Prophetis, ac Doctoribus nonnihil eruditos, opprimitur tot abſurdis commentis ſuopte ingenio ſuperadditis, praeſertim vero opinationibus, atque haereſibus Sophiſtarum, Philoſophorum, ac Sapientum, quos ipſi appellant, ut novo Patrum molimine opus fuerit per ſingulas ferme aetates ad eam liberandam a perditis detentoribus, & plagiariis, nova ſemper fraude paratis, ad cumulandas injurias ingenuae ipſius conditioni ſemel illatas.

Nihil igitur aeque conducit ad exhibendam nitide Demonſtrationem ſpiritus, & virtutis per Apoſtolos ad nos deri-

derivatam, quam producere in medium illa eadem Hiſtoriae firmamenta, quae continenti ſerie monimentorum praeſentem ſemper oſtendunt ſingulis Eccleſiae temporibus conceſſam illi, auctore Deo, perpetuam comitem veritatem. Id autem praeſtari apte non poteſt, niſi ordine Temporum, atque Geſtorum antea diſpoſito, atque ſervato; juxta quem aſſignanda uniuſcujuſque aetatis ſunt documenta, & oſtenſiones ſpiritus, & virtutis.

Utramque enim partem Demonſtrationis ita ſolidatam accepimus ab Apoſtolis; ac ita perductam ad viros Apoſtolicos: qui omnes, ut eam redderent unicuique perſpicuam, ſenſerunt, vel unice, vel praecipue ſibi eſſe adlaborandum in temporibus, & factis ordinandis, & comprobandis. Neque enim ſupereſt locus obſtinatae adverſariorum primaevae Eccleſiae detrectationi, ubi Prophetarum oracula probari poſſunt multo ante prolata, quam res a Chriſto

Praefatio gererentur (quod pertinet ad Chronologiam) , & rerum geſtarum veritas praedictioni reſpondiſſe oſtenditur ex teſtimoniis ineluctabilibus omnium aetatum ab ea numeratis, qua potiſſimum geſta ſunt , (cui propoſito incumbit Hiſtoriae facultatis ratio Antiquaria.)

Idcirco , inter veritatis criteria cum referant vetuſtatem , (error quippe ad eam corrumpendam accedens , quae antea fuerat integra , tempore ſubſequatur neceſſe eſt) locum arguendi faciunt plerique Patres ex Chronologia, per ordinem diſponente collectas Antiquitates . *Soleo in preſcriptione adverſus haereſes omnes* (inquit Tertullianus adverſus Marcionem Lib. v. capite xix.) *de teſtimonio temporum compendium figere , priorem vendicans regulam noſtram omni haeretica poſteritate* . Illud ipſum vetuſtatis compendium aſſumit in Apologetico adverſus Gentes , dum ait: (a) *Primam Inſtrumentis iſtis auctoritatem ſumma antiquitas vendicat . Apud vos quo-*

(a) Cap. xix.

quoque religionis eſt inſtar, fidem de temporibus aſſerere. Omnes itaque ſubſtantias, omneſque materias, origines, ordines, venas veterani cujuſque ſtyli veſtri, gentes etiam pleraſque, & urbes inſignes, Hiſtoriarum cauſas & memoriarum, ipſas denique effigies litterarum, indices cuſtodeſque rerum, & (puto adhuc minus dicimus) ipſos inquam deos veſtros, ipſa templa, & oracula, & ſacra unius interim Prophetae ſcrinium ſaeculis vincit, in quo videtur theſaurus collocatus totius Judaici ſacramenti, & inde etiam noſtri. Si quem audiſtis interim Moyſen, Argivo Inacho par eſt aetate; quadringentis pene annis: nam & ſeptem minus, Danaum, & ipſum apud vos vetuſtiſſimum, praevenit; mille circiter cladem Priami antecedit. Poſſem etiam dicere, quingentis amplius & Homerum; habens quos ſequar. Ceteri quoque Prophetae, etſi Moyſi poſtumant, extremiſſimi tamen eorum non retroſiores deprehenduntur primoribus veſtris ſapientibus, & legiferis, & hiſtori-

PRAEFATIO *ricis. Haec quibus ordinibus probari poſſint, non tam difficile eſt nobis exponere quam enorme, nec arduum, ſed interim longum. Multis inſtrumentis cum digitorum ſupputariis geſticulis aſſidendum eſt. Reſeranda antiquiſſimarum etiam gentium archiva, Aegyptiorum, Chaldaeorum, Phoenicum &c. & quae quando ſint geſta, ut concatenationes temporum aperiantur, per quae luceant Annalium numeri. Peregrinandum eſt in Hiſtorias, & litteras Orbis. Et tamen quaſi partem jam probationis intulimus, cum per quae probari poſſint, aſperſimus.*

Hanc vero provinciam luſtrandae Antiquitatis, & ordinandae Chronologiae coram Gentibus, ut noſtrarum literarum vetuſtas, & veritas ipſis aperirentur, ante ipſum Tertullianum alii complures Patres ineundam ſibi eſſe cenſuerunt. Ita nempe Quadratus, Juſtinus Martyr, Ariſtides, Hegeſippus, Tatianus, Athenagoras, Hermias, Irenaeus, Theophilus Epiſcopus Antioche-

chenus, Apollinarius, & aequalis Tertulliano Hippolytus, tam contra Gentes, quam adverſus Haereticos decertabant. Saeculo quoque proximo a Tertulliano luculenter hunc locum excoluit laudatus Euſebius; quem poſtea ſequuti ſunt Graeci pariter, & Latini. Interim vero Carthaginienſis ille Praesbyter (quo ſuaſore ac duce Aegyptiorum, Chaldaeorum, Phoenicum archiva ſubire decrevit Euſebius) vicariam ejus Demonſtrationis laborioſae ſubſtituebat indicationem rerum, quae aetate ſua gerebantur, & fuerant ante a Prophetis praenunciatae. [a] *Plus jam offerimus*, inquit, *pro iſta dilatione; majeſtatem Scripturarum, ſi non vetuſtatem: Divinas probamus, ſi dubitatur antiquas: nec hoc tardius, aut aliunde diſcendum. Coram ſunt quae docebunt, Mundus, & Saeculum, & exitus. Quidquid agitur, praenunciabatur: quidquid videtur, audiebatur &c. Dum patimur, leguntur: dum recognoſcimus, probantur.*

Ido-

(a) Tertullianus in Apologetico adverſus Gentes cap. xx.

Praefatio *Idoneum, opinor, teſtimonium divinitatis, veritas divinationis.*

Duplicem itaque methodum aperiendae Gentibus veritatis ſibi propoſuerunt Apoſtoli, atque Chriſtiani Doctores Secundi Saeculi, teſte Tertulliano; breviorem unam, quae praenunciatarum rerum praeſenti experimento conſtabat: longiorem alteram, quae retro actorum temporum comparatione colligebatur. Quae autem res fuerant Tertulliani aetate praeſentes, Saeculo noſtro admodum antiquae cum jam evaſerint, duplex neceſſitas inde ſuboritur reſerandae utriuſque vetuſtatis; nempe ejus, quae Apoſtolicum Aevum praeceſſerat in origine literarum, & illius, quae ex Natali die Chriſti, & Saeculo ejus Aerae ſecundo, recentior erat ipſi Tertulliano, nobis vero mille ſeptingentis quinquaginta & amplius annis poſt Chriſtum natis antiqua pariter eſt dicenda.

(a) Tertull. in Apologetico adverſus Gentes cap. xix.

Omnes (a) itaque ſubſtantias, omneſque ma-

materias, ordines, venas, veterani cujuſque ſtyli veſtri (ut Sectatores quoſque cultuum a Religione diverſorum alloquamur cum Tertulliano) *& cauſas memoriarum, ipſas denique effigies litterarum, indices cuſtodeſque rerum* in medium producimus, ut Primi, & Secundi Saeculi Partem Hiſtoricam demonſtremus; quam in revincendis Gentium pariter, atque Haereticorum erroribus conſtituunt Chriſtiani Doctores, cum Ethnicorum, & Sectariorum Magiſtris ſecundo, & tertio Saeculo confligentes.

Ut autem diſtinguamus externos Auctores a noſtratibus, in ſecunda Tabula Saeculi Antoninorum proponimus Hermas, ſimulacra eorum, quos Sapientes, Legumlatores, Poetas, Hiſtoricos Aegyptii, Chaldaei, Graeci, Romani, & Barbari recolebant; & cauſas memoriarum, ipſas denique effigies literarum, indices cuſtodeſque rerum, ab iiſdem Auctoribus traditarum ex genuinis monimentis, quae in Muſeo Capitolino, aliiſ-

PRAEFATIO aliiſque, tam Procerum, quam Privatorum hominum Italiae, Galliae, Hiſpaniae, Germaniae, Angliae &c. diſpoſita viſuntur, patent. Proponimus autem etiam imagines, & cauſas memoriarum, ipſaſque effigies tum Auctorum; tum literarum, indices cuſtodeſque rerum, quae ad claſſem Chriſtianam referuntur; ſive in Martyrum Cryptis ſub terra lateant; ſive in Baſilicarum, ac Titulorum Muſivis effulgeant; ſive in antiquis marmoribus, metallis, membranis deſcriptae ſint; & noſtra aetate ſuperſtites in ejuſmodi Cimeliis conſpiciantur; ut ita verſemur inter documenta rerum, quibus noſtrae Religionis vindices utebantur contra falſi nominis ſcientia profeſſores Primo, & altero Chriſti Saeculo, Apoſtolis, eorumque Diſcipulis, ac doctrinae pariter infenſos, & viam ſternentes poſteriorum Sectarum erroribus inde emanatis. Hinc enim evidentius reſultabunt germana teſtimonia *Demonſtrationis Hiſtoricae*,

quam

quam adornamus cum Tertulliano, tum ex praecedentis Aevi Antiquitatibus, tum ex quaſi recentibus ſignis ejuſdem aetatis Tertullianeae, quae nobis poſteris anno MDCCIV. die x. Septembris Veronae natis admodum ſunt antiqua.

EXPLICIT PRAEFATIO.

Digitized by Google

DEMONSTRATIO
HISTORIAE ECCLESIASTICAE
QUADRIPARTITAE.

Seculum Primum, & Secundum

AERAE CHRISTIANAE.

PRAEMONITUM

Ad IV. Libros, qui conſequuntur,

DE CHRONOLOGIAE, HISTORIAE, ATQUE CRITICAE

Studio praemittendo, & de adhibendis teſtimoniis

OMNIGENAE ANTIQUITATIS,

AD DEMONSTRATIONEM

HISTORIAE ECCLESIASTICAE

QUADRIPARTITAE.

DOCTRINA *Temporum, quae non modo politiori cuique Reipublicae, ſed barbaris etiam Nationibus tentata eſt, vel etiam exculta, licet cum ipſis Gentium exordiis ferme adoleverit, attamen ad maturitatem ſerius perducta, ſuperiori tantum Saeculo aſſecuta eſt methodum Diſciplinae. Veteres enim Graeci, ac Romani (ut recte adnotarunt Scaliger, & Petavius, inter hujus facultatis auctores, & inſtauratores, ille quidem aetate princeps, poſt Paulum Foroſempronienſem Epiſcopum, hic vero potior ſoliditate, ordine, & co-*

PRAEMONITUM *& copia demonſtrationum*), *vel ſerius*, *quam oportuerat*, *ad haec ſtudia ſe contulerunt*, *vel partes tantum attigerunt ejus doctrinae Temporum*, *quam Recentiores oſtendunt plura complecti*, *praeter computum Cyclorum*, *& partitiones ad Kalendarii ſtructuram referendas*; *ac praeter digeſtionem rerum geſtarum per ſpatia temporum*, *quam Artem dicimus* Chronographiam.

Memoria igitur verax & ordinata rerum geſtarum, *inſpectis earundem monumentis*, *& obſervata ratione temporum comparatur*. *Nihil propterea diligentius inquirunt quotquot* Hiſtoriae *ſtudio ſe tradiderunt*, *quam ut* Chronologiae, Criticae, *& rei* Antiquariae *firmamentis conſtituant ordinem*, *& adſtruant fidem geſtorum*, *quae perſequuntur*. *Quod inſtitutum teneri cum videamus non modo in omni genere ſolidioris hiſtoriae*, *pertinentis ad publicam utilitatem*, *verum & in privatis negotiis*, *jure atque uſu civili tractandis ac diſponendis*, *negligi profecto non debet in graviſſimae eruditionis criterio*, *quo geſta Eccleſiae*, *eorumque tempora curamus expendere*; *ut fideliter ſeris nepotibus reddi poſſint*, *prout a Majoribus accepta ſervamus*, *genuinis & apte reſpondentibus documentis*. *Nunquam certe intermiſſum videmus eruditae* Antiquitatis, *&* Criticae, *atque* Chronologiae

logiae *ſtudium a Patribus, ex quo coeperunt mandare literis tum res geſtas totius Chriſtianae Reipublicae, tum Acta Martyrum ſingulorum; cum probe noſſent, triplicis illius facultatis praeſidia tergeminam veluti facem* Hiſtoriae *praeferre, ut bono in lumine collocetur. Antiquiſſimi noſtrae Religionis Hiſtorici, (poſt divinitus afflatos & in Canonem redactos Scriptores, qui neutram omiſere, ut paulo infra oſtendemus) aſſueti plerumque conſignare ſanguine, quas ſcripto mandabant literas, Notarii inquam Epiſcoporum, & Martyrum curatores, in cryptis Coemeteriorum, aeque ac in diptychis Eccleſiarum, Martyrii, aut Depoſitionis diem ſingulis perſaepe corporibus apponebant; addita etiam nota Conſulatus, ubi id per tempus liceret. Excipiebant ipſamet verba, cum illi ad Judices ſiſterentur; eaque Actis inſerta, & ab Epiſcopis vindicata & probata, tantae fidei authoramento firmabant, ut non modo publice legi in Chriſtianorum conventibus, verum & recitari in Liturgia inde conſueverint, uti ſcite animadvertit Cl.* (a) *Ruinartius.*

Ab ipſis pariter fuſum pro Chriſto ſanguinem, ſpongiarum ope collectum, & loculis externe appoſitum in vitreis vaſculis, paſſim videmus per Coemeteria; ubi non raro dies Depoſitionum, & Conſulum nomina inſculpta ſunt, ſive mar-

(a) Ruinart. in Praef. ad Acta Martyrum numer. I. pag. 3. & 5.

PRAEMONITUM

marmoreis tabulis, quibus conceptacula corporum occluduntur, ſive plumbeis laminis, aut elephantinis, intus aliquando repertis, ſive etiam coemento, & calci, qua obliniebantur extrinſecus loculamenta. Inde autem ſcaturiunt, ut ita dicam, venae, ac fontes totius Hiſtoriae, quos in unum alveum corrivandos ſuſcepit Euſebius, una cum Actis Proconſularibus, & Epiſtolis, aliiſque Scriptis Eccleſiarum, ac Patrum, Magni Conſtantini favore collectis; ut Geſta Fidelium, per tria a Chriſto Saecula communibus veluti ripis concluſa, & continenti narrationis ductu fluentia, ad nos uſque pertingerent. Huic vero ſtudio Criticae & Antiquitatis, *adjunxit alterum praeſidium* Chronologiae, *contexto Chronico, Latine reddito per B. Hieronymum. Praeluxerant Euſebio Chriſtiani Auctores, tum de cuſtodiendis Veterum monumentis, tum de temporibus inquirendis ſolliciti; ut veritatis hiſtoricae promptuaria utrobique haberent parata, atque aperta paterent. Cajum dico Eccleſiaſticae Hiſtoriae Scriptorem, Romae oſtendentem Apoſtolorum* (a) *Trophaea, in Vaticano, & ad Oſtienſem viam; Hegeſippum eorundem Apoſtolorum aetati ferme ſupparem, a quo indicatur cippus Hieroſolymitanus, etiam poſt excidium Templi ſuperſtes, & martyrii* (b) *a Jacobo Juſto perpeſſi nobile teſtimonium. Ut Chronolo-*

(a) Euſebius Hiſtor. Eccleſ. Lib. II. cap. 25.

(b) Idem Euſebius Lib. II. cap. 23.

nologos vero attingam , regiam ejuſmodi viam Hiſtoriae aperientes , Hippolytus temporum canones , Julius Africanus quinque de temporibus libros edidiſſe narrantur . Multo autem plures enumerantur , qui Breviaria ſingularum Aetatum compendioſo ſtylo concinnant , ubi agitur de Hiſtorica veritate declaranda : quemadmodum contra Judaeos praeſtitit (a) *Tertullianus , adverſus Gentes* (b) *Juſtinus Martyr ; Clemens* (c) *Alexandrinus , Arnobius , & Lactantius , aliique Auctores ; ſive contendant Graecam ſuperbiam coercere , antiquitate noſtrarum literarum expoſita ; ſive Hebraeorum perfidiam obtundere , Danielis hebdomadibus demonſtratis ; ſive Haereticorum contumaciam inflectere , iis circumductis , per annos Euangelicae diſpenſationis , atque per certas Epiſcoporum ſucceſſiones , ad Fidei regulam in Eccleſiae Catholicae arce a Chriſto Domino conſtitutam . Neque his aliter viſum , ac ipſis , quos imitabantur , primis praeconibus Euangelii : e quorum numero Stephanus* (d) *Prothomartyr reddere ſummam aetatum , & numeros annorum ac dierum frequenter inire nos docuit , ad oſtendendam certitudinem rerum , quas enunciabat : eodem plane ſpiritu veritatis , quo poſtmodum Paulus Apoſtolus* (e) *annos dinumeravit promiſſionum , peregrinationum , regnorum , in Patribus Veteris* &c.

PRAEMONITUM

(a) Pag. 109. Edit. la Barre.

(b) Juſtin. ad Graec. Cohortat.

(c) Stromat. Lib. I.

(d) Act. VII.

(e) Actorum XIII. verſ. 18.

PRAEMONITUM

Teſtamenti; & in Novo (a) Chronotaxim inſtituit Apoſtolici muneris a ſe adminiſtrati: quo Euangeliſtae (b) Matthaeus, & Lucas per certam ſeriem generationum nos duxerunt ab Orbe condito, ad reparatum: quo Prophetae, haec ipſa enunciantes tempora nobis promiſſa, ex annis Principum, ſua conſignarunt. Unde etiam mos inolevit, ut, abſque temporis indicatione, nunquam Euangelii Codex in Eccleſia publice recitetur: quemadmodum (c) neque Joannis, viam Domino praeparantis in Eremo, annus τῆς κηρύξεως fraudatur hoc teſtimonio; neque Filii Dei carnem induti Natalis Annus deſtituitur indicatione Regis Herodis, & Imperantis Auguſti, ac Cyrini, ad Cenſum peragendum cum poteſtate in Syriam profecti.

(a) Ad Galat. I. & II.

(b) Matth. cap. I. & Lucae III.

(c) Lucae III. Lucae II.

Haec igitur exempla, non humanae modo, ſed etiam Divinae auctoritatis, nos adigunt ad certos annorum characteres, eorumque ſeriem Chronologicam exhibendam, una cum Cimeliis earundem aetatum; ut ordinis ratio, ac documenta genuina utrumque firment veſtigium illorum, qui Eccleſiaſticae Hiſtoriae iter ingredi conſtituerunt per ſolida monumenta ſuperſtitis vetuſtatis. Ex illo autem numero excludenda non ſunt Ethnicarum Antiquitatum teſtimonia; ubi connexio temporum neceſſaria intercedit, uſumque reddit legitimum veritatis aut Chronolo-

nologicae, *aut* Hiſtoricae, *aut* Criticae, *monimentis ejuſmodi conſignatae. Neque enim otioſa indicatione deſcribebat Moſes lectum ferreum Og Regis Baſan poſtremi e ſtirpe Gigantum, qui* monſtratur (*inquit*) (a) in Rabbat filiorum Ammon, novem cubitos habens longitudinis, & quatuor latitudinis, ad menſuram cubiti virilis manus : *nec* (b) *abſque divino conſilio tot lapides teſtimonii collocabantur in finibus Palaeſtinae, & Jordanis, alveo tranſmiſſo; aut thuribula Dathan, & Abiron ex incendio ſurrepta, & producta in laminas, affigebantur Altari* (c), ut cernant ea pro ſigno (*ait*), & monumento filii Iſrael : (d) *neque Philiſtaei gladius, involutus pallio poſt ephod, ſervabatur fruſtra uſui victoris. Haec enim omnia* Hiſtoricae Antiquitatis, & Chronologiae *monimenta conſpicere perinde juvat, ac loca ipſa coram intueri : quorum gratia neceſſarium duxit S. Hieronymus ſeſe in Palaeſtinam conferre, cum S. Damaſi P. juſſu Sacrorum Bibliorum Editionem ac Verſionem curaret : non ſecus ac onus Criticum in ſe recepit vertendi Chronicon Euſebianum, & conferendi annos Virorum, qui memorantur in Sacris Literis, cum aliorum aetate, qui* in ceteris gentibus eſſent coaevi; *quando explanare conſtituit hiſtorice* (e) *libros Prophetarum.*

PRAEMONITUM

(a) Deut. III. verſ. 11.

(b) Joſue IV.

(c) Numer. XVI. verſ. 38.

(d) I. Regum XXI. verſ. 9.

(e) Hier. Ep. 141. ad Damaſum.

PRAEMONITUM

Neque aliter ſentiebat S. Auguſtinus in celebri axiomate nobis commendato Lib.2. de Doctrina Chriſtiana, cap. 28., *ubi Chronologiae, atque Hiſtoriae ſtudia, exemplo etiam B. Ambroſii, oſtendit in primis proficua Chriſtiano doctori pariter, atque auditori.* „ *Quidquid igitur de ordine temporum tranſactorum indicat ea, quae appellatur Hiſtoria, (inquit) plurimum nos adjuvat ad Sacros Libros intelligendos; etiamſi, praeter Eccleſiam, puerili eruditione diſcatur. Nam & per Olympiadas, & per Conſulum nomina multa ſaepe quaeruntur a nobis: & ignorantia Conſulatus, quo natus eſt Dominus, & quo paſſus eſt, nonnullos coegit errare.* „ *Quanti autem faciat Doctiſſimus ille Pater Temporum diſciplinam, Hiſtoriae adjunctam, in fine ejuſdem capitis ita declarat*: Narratione autem Hiſtorica cum praeterita etiam hominum inſtituta narrantur non inter humana inſtituta ipſa Hiſtoria numeranda eſt; quia jam quae tranſierunt, nec infecta fieri poſſunt, in ordine temporum habenda ſunt, quorum eſt conditor atque adminiſtrator Deus. *Videtur enim hoc elogio provehere hujuſmodi ſtudia ultra humiles terminos eruditionis humanae, & finibus Theologicis propius admovere; aut certe, extra ſortem opinationum, conſtituere in*

ſolida

Praemonitum

ſolida ſede ſcientiarum eam , quae teſtimoniis praeſentibus Coeleſtium motuum confirmat aetates praeteritas Chronologia ; *& quae praeſentibus pariter ſignis aetatum ſuperiorum naturae conteſtis evadit* Hiſtoria : *cui propterea poſſumus merito accommodare aliud encomium , proximo Capite ejuſdem Libri aptatum naturalibus Scientiis* : Eſt etiam , *inquit* , narratio Demonſtrationi ſimilis , qua non praeterita , ſed praeſentia indicantur ignaris . *Quod genus* ἀποδεικτικὸν (demonſtrativum) Chronologiae *maxime conciliari ex Aſtronomicis obſervationibus ibidem docet* ; „ *eum habeant , praeter* „ *demonſtrationem praeſentium , etiam prae-* „ *teritorum narrationi ſimile aliquid , quod a* „ *praeſenti poſitione , motuque Syderum , &* „ *in praeſentia eorum veſtigia regulariter licet* „ *recurrere .* „

Ut autem ex Aſtronomicis experimentis , praeſenti ſenſu perceptis , & meditatione comparatis cum praecedentibus , oritur demonſtratio temporum ſuperiorum ; ita ex Antiquitatibus *genuinis ante oculos poſitis , & relatis , tum ad Hiſtoriam naturae , & artis (quae vetuſtatem demonſtrat aerugine metallorum , & coaevam aetatem oſtendit marmorum iiſdem adnexorum ac reſpondentium inciſione , eroſione , ſcalptura , ſitu , figura , menſuris) ; tum ad* *uſus*

PRAENOTITUM

uſus Reipublicae inde emanatos, quibus tota ratio vitae civilis continetur (in Codicibus, Hiſtoriis, Legibus miro conſenſu recepta, atque auctoritate Principum, licet in aliis pluribus diſſidentium obfirmata), naſcitur affirmationis noſtrae conſequutio, tam neceſſario adhibenda narrationibus, quae ita comprobantur, ut Demonſtrationis Hiſtoricae vim debeat obtinere apud eos, qui ſibi, imponendi cauſa, tot praemiſſa molimina, per artis ac naturae ingenium, atque ſimul compacta non ſuſpicentur: quod certe ſuſpicari ne hominis quidem furentis foret, nedum integro praediti ſenſu, & perceptione communi.

Hac autem animadverſione prudenter ducti veteres illi Chriſtianae Hiſtoriae Scriptores, Narrationes ſuas inſcripſerunt Hypotypoſes, *ac* Demonſtrationes. *Hypotypoſeon libros a Clemente ſcriptos memorat Chronicon Alexandrinum, in quibus* XII. *Apoſtolorum, &* LXX. *Diſcipulorum Chriſti legebatur Hiſtoria.* De enumeratis, *inquit*, Diſcipulis LXX. poſt explicatam XII. Apoſtolorum Hiſtoriam, tradit Clemens Scriptor in quinto Hypotypoſeon.

Euſebius vero, Hiſtoricorum veterum inter Chriſtianos celeberrimus, edidit libros Euangelicae Demonſtrationis, *qui hodie ſuperſunt; necnon Opus inſcriptum*, de Eccleſiaſtica Demon-

monſtratione, *a Photio recenſitum Cod.* XI. *&* XII. *quod pridem intercidit*. PRAEMONITUM

Tot igitur ac tantorum Virorum auctoritate & ſuaſionibus permoti, praecipuorum ſcilicet Doctorum, atque Hiſtoricorum Eccleſiae, imo & exemplis Apoſtolicis, ac Divinis manuducti, ad rationes Temporum, & Hiſtoriae percipiendas, atque exhibendas obtutibus demonſtrationi admodum proximis, initium capiendum duximus a Chronologia, *utpote a ſtudio, quod narrationi ſubſternitur, tamquam fundamentum rerum geſtarum; quas utique, ſine temporis menſura, peragi ab hominibus non poſſe, experimento, & ratione didicimus. Oſtenſionem itaque* Chronologicam *primo aggrediemur; tum ad* Hiſtoricam, Criticam, & Antiquariam *fiet gradus; ut propoſita Partitio noſtrae* Demonſtrationis Hiſtoriae Eccleſiaſticae *adhibeatur, juxta ordinem indicatum in praecedenti Methodo hujus Muſei Chriſtiani*.

LIBER

CHRONOLOGICUS

PRIMI ET SECUNDI SAECULI

DEMONSTRATIONIS HISTORIAE ECCLESIASTICAE QUADRIPARTITAE.

CAPUT PRIMUM.

De CHRONOLOGIA *a* CAESARE DICTATORE, *uſque ad* PHILIPPOS, *nempe ab anno Urbis Conditae DCC. uſque ad M.*

ANTEQUAM aggrediamur Demonſtrationem proferre *Primi, & Secundi Saeculi Aerae Chriſtianae*, praemonendus eſt Lector, non pauca heic a nobis afferri, quae etiam ad Tertii Chronologiam pertinere noſcuntur. Illa vero ad hunc locum eſſe colligenda cenſuimus non temere, nec, ut ſperare par eſt, inutiliter. Siquidem haec aptatio atque connexio rationum temporis, ſe conſequentium per annos trecentos, ad Hiſtoriae ordi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

nem non minus confert,quam ad Chronologiae firmamentum. Hiſtoria enim refert hoc ipſo intervallo *trium Saeculorum*, a *Caeſare Dictatore*, ad *Philippos*, nempe *ab anno Urbis Conditae ſeptingenteſimo* circiter, *ad millenarium*, floruiſſe tum Chriſtianos, tum Ethnicos Auctores, qui in re Chronologica habentur praecipui, tam inter Latinos, quam inter Graecos. Quin etiam conſtat, hac ipſa aetate, cujus terminos indicavi, rationes temporum ita diligenter conſignatas fuiſſe apud pleraſque Civitates, ac Provincias Orientis, & Occidentis, ut earundem Scriptores, dici atque haberi poſſint non jam pauci & privati homines, ſed conſenſus & auctoritas Populorum, ac Nationum, metallis, ac marmoribus multo felicius committentium Chronologiam, quam ſolis membranis bibliothecarum, linteis, aut philyris antea mandaretur.

Neque enim ita facile uſuvenit vitiari numeros,& characteres annorum publi-

ca

ca cura inciſos, & aſſervatos in Foro, & Curia, ſtelis, cippis, columnis, aeneis & marmoreis tabulis, aut in aevum duraturis numiſmatibus (dum eadem facta geruntur, iidemque ſuperſunt viri, qui tempori ac geſtis interſunt), juſſis Reipublicae cauſa ita conſignari, ad perennem utrorumque memoriam; ac lubricum eſt falli ſcriptores, aut deſcriptores librorum, in appingendis numeris privato ſtudio ac eruditione, praecipue vero ſi diſtiterint ipſi plurimum ab illa aetate, cujus rationes colligunt ex teſtimoniis aliorum. Si ergo rationes temporum hujus florentiſſimae Aetatis Romani Imperii, *a Caeſare ad Philippos*, (cui conſenſus Eruditorum jus tribuit ſingulare ſtatuendi Epochas, atque decernendi, tum de ſuo annorum numero, tum de proximis praecedentibus, aut ſubſecutis) nobis contigerit terminis certis ac definitis ordinare; rationabiliter feciſſe videbimur, cum hoc Libro in unum quaſi cor-

LIBER CHRONOLOGICUS.

pus compingemus Chronologici ſtudii membra potiora, partium ſimilitudine evidentia, & adhaeſione jam ſibi proxima, & prope connexa. Cur autem Secundum CHRISTI Saeculum abundet magis Scriptoribus, quam Primum, aut Tertium, ad oſtenſionem Chronologiae, non erit inutile heic paucis explicare.

Inter characteres & argumenta, quibus diſtinguitur & adſtruitur ratio temporum certa, praecipuum obtinent locum caeleſtes Obſervationes, ab Aſtronomis diligenter peractae, & in Commentarios digeſtae. Cum enim nullus appareat in rerum univerſitate motus aequalior, aut conſtantior, quam Planetarum, ac Syderum (a motu autem aequabili, menſura temporum eſt petenda); fateri neceſſe eſt, nullius aetatis rationes eſſe luculentiores, quam quae ex Aſtrorum poſitu atque commenſu, a peritis Obſervatoribus inſpecto, atque ad calculum revocato, per

per Eclipſes Luminarium, & inerrantium ſtellarum Synodos, ac diſtantias exploratur, & proditur. *Secundum vero Saeculum Aerae Chriſtianae, a Trajano Principe ad Commodum*, magis quam Primum, ac Tertium abundat Obſervationibus, per Claudium Ptolemaeum clariſſimum Aſtronomum in Aegypto, & per ejus ſcientiae peritiſſimum Menelaum Romae peractis; adeo ut Aetas nulla ex antiquis ſit illi hoc in genere conferenda. His ergo in obſervationibus, quaſi in cardinibus, vertitur, quidquid Aſtronomi, quidquid Chronographi demonſtrarunt de temporibus, eorumque caeleſti menſura. Quare ipſius rei natura poſtulat, ut fundamenta hujus *Libri Chronologici* ab hac aetate minime disjungamus; in qua ſemel jacta, & ſolidata, totam ſubinde molem ſuſtinent innixarum demonſtrationum.

Accedit etiam, inter cauſas delectus iſtius aetatis (a *Caeſare Dictatore* vide-

LIBER CHRONOLOGICUS.

delicet , uſque ad *Philippos*) ad rationes temporum colligendas, alia, nec minima , nec praetereunda , quae finem reſpicit computationis : monente etiam Apoſtolo , cum ſciamus aptata eſſe Saecula verbo DEI; huc redit praecipua conſtitutio caeleſtium , ac civilium legum ad temporis ordinationem, ut Divino cultui rite peragendo certi aſſignentur fines uniuſcujuſque tempeſtatis , ac dies praefiniti ab ipſo Aevi Conditore, ac Reparatore . Secundum vero Saeculum Aerae CHRISTI , ut ingeniorum maxime ferax fuit, quae Aſtronomicas , & Chronologicas ſcientias excoluerunt , ita abundavit magis Patribus in Chriſtiana Republica celeberrimis ; qui poſteros erudierunt , ad dedicandam utramque ſcientiam, earumque fructus , uſibus Religionis . Tum primum ſubortae ſunt controverſiae de re Paſchali : quarum cauſa Pius , Anicetus, & Victor Romani Pontifices Decreta condidere ; viros Apoſtolicos, ſe adeun-

adeuntes, in Urbe exceperunt; ac Synodos coegerunt: quemadmodum & Policrates Aſianorum Epiſcopus; & in Palaeſtina Theophilus, ac Narciſſus, Caſſius, & Clarus; & in Gallia Irenaeus Comprovinciales Antiſtites collegerunt. Huic aetati debemus non doctas modo lucubrationes de Paſchate, quas Melito Sardianus, Apollinaris Hieropolitanus Epiſcopi, & Clemens Alexandrinus ſcriptis mandarunt; ſed etiam Cyclos Paſchales Hippolyti, & aliorum, quos aetates proximae protulerunt: tum etiam Chronologicos labores, ab Athanaſio, Euſebio, Cyrillo, Theophilo, Leone, Hilaro, Victorio, aliiſque Patribus, & Scriptoribus, tum Eccleſiaſticae Hiſtoriae utriuſque Teſtamenti, tum Paſchalis rei ergo ſuſceptos, & ad veritatem caeleſtium motuum diligenter exactos; facem ubique praeferentibus Primi, & Secundi Saeculi monimentis, & obſervatis. Horum proinde incurſu excitati,

LIBER CHRONOLOGICUS.

ti, ad ſingulos ferme paſſus Hiſtoricae progreſſionis coacti propemodum ſumus connectere, & confirmare praecipuas demonſtrationes intervalli temporum, trecentis annis (uti diximus) definiti, *a* DCC. *ad* M. *Urbis Romae*, in hac parte Chronologiae; licet argumentum ejuſdem proprium verſetur in prioribus bis centenis annis Vulgaris Epochae Dionyſianae, ordinandis per Faſtos Conſulares, & Romanorum Principum Imperia, iiſque demonſtrandis per genuina monumenta, & inconcuſſas obſervationes.

Duplex itaque officium ſuſcipimus: nempe hujus Aetatis ordinandae, quod eſt primum; ac demonſtrandae, quod eſt alterum. Ne autem vaga feratur idea ordinandi temporis, ac demonſtrandi; aut unius partis officia, cum alterius molimine confundantur; erit primo definiendum, quid praeſtare nitamur in ordine ſtatuendo; quidque in ordinis ita conſtituti rationibus, ac

limi-

Liber Chronologicus.

limitibus oſtendendis ex certa demonſtratione.

Proponamus ergo noſtrae Chronologiae genuina & ſynchrona documenta, ex quibus recte diſponenda ſuſcipitur ſeries annorum, & Conſulum, atque Imperatorum *ab anno 50. ante Aeram* Christi *Communem, ad annum Urbis Conditae milleſimum, Ludis Saecularibus Romae a Philippis celebratum*. Ob oculos ponunt Saeculares Ludos quamplures Philipporum Nummi, cum Epigraphe, SAECVLVM NOVVM. Et in averſa parte quinque apud Mediobarbum ita legitur,

SAECVLARES. AVGG. I. cum Leone.
SAECVLARES. AVGG. II. cum Romulo, & Remo.
SAECVLARES. AVGG. V. cum Cervo.
SAECVLARES. AVGG. VI. cum Hyaena.
SAECVLARES. AVGG. X. cum Panthera.

LIBER CHRONOLOGICUS.

CAPUT SECUNDUM.

De dupplici Officio Chronologiae: ac primum de notione temporis ſtatuenda, ejuſque certis terminis, ac partibus praefigendis.

TEMPUS, percipimus eſſe durationis menſuram, ab alicujus corporis motu deductam, quae minime dubio ſenſuum experimento in vitae uſibus a Gente aliqua recipiatur. Menſurae autem Civilis ſenſum minime dubium intelligimus; cum ejuſdem menſurae extremas partes, & medias aſſignare, ac diſtinguere non difficulter poſſunt cives, qui eadem uti conſtituerunt. Ejuſmodi menſura durationum, a pleriſque Populis communi conſenſu recepta, eſt dies naturalis, hoc eſt converſio integra Caeli, quae Solis diurna reſtitutione ad ſimilem aliquem terminum ſui meridiani circuli, ſive horizontis definitur. Collectis autem periodis, ex dierum certo numero conſtantibus, menſes, & anni conſtituuntur civiles: qualis fuit apud Romanos Ju-

Julianus. Aliis vero placuit, ex Lunari, ac Solari motu, durationum menſuram civilem temperare, in plures, aut pauciores dies, & menſes explicatam; quemadmodum a Judaeis, Graecis, Arabibus, aliiſque obſervatum videmus. Series autem continua ejuſmodi annorum, certis finibus utrimque definita, vocatur Aera: quae propterea nihil eſt aliud, quam civilis ratio partiendi durationes; conſtituens certum extremum, unde numerationis exordium capiendum eſt; & partibus aequalibus dierum, menſium, & annorum inde procedens ad alterum extremum, ad quod numeratio pertingit.

His ſummatim expoſitis, menſura civilis temporum, qua nos utimur, eſt *Aera*, quam dicimus Christi *Vulgarem*. Intelligitur autem conſtitui *annis mille quingentis octoginta duobus Julianis* ad eum, qui Pontificatus Gregorii XIII. undecimus dictus fuit uſque ad diem decimamtertiam Maji: quo an-

LIBER CHRONOLOGICUS.

no(ante diem quartam Octobris) Europae Nationes univerſae cis Turcarum fines in civili dierum indicatione nihil inter ſe differebant ; poſt eam vero diem , decem unitatibus ab Octobri Pontificis juſſu ſublatis , diſcreparunt; inducta ſcilicet emendatione *Gregoriana* apud Catholicos , retinentibus ceteris *Julianam* . Si placeat igitur ad terminum viciniorem & notum nobis hodie viventibus producere Epocham ; ita erit dicendum : *Aera Christiana* , qua utimur , eſt collectio annorum Civilium mille ſeptingentorum quinquaginta uſque ad integrum mox praeteritum annum Decimiſeptimi Magni Jubilei , ſedente in Petri Cathedra BENEDICTO XIV. & feliciter adminiſtrante undecimum annum Maximi Pontificatus , qui totius Chriſtiani Orbis concurſu fuit celebratus . Igitur de termino citimo iſtius ſummae annorum MDCCL. nemini haerere poteſt idea vaga , & indefinita ; cum , quiſ-

quiſquis nos inter egit, certos characteres nobiſcum uſurpaverit, quibus durationem rerum juxta uſum civilem tunc temporis conſignavimus, prolata etiam Hiſtoria Chalcographica eorundem ſeptemdecim Magnorum Jubileorum, Bullis, Signis plumbeis, Diariis, Numiſmatibus, Picturiſque illorum temporum comprobata.

Numerentur itaque ante eam diem, quae, decem unitatibus expunctis, nobis dicta fuit undecima Januarii anni 1751. *Aerae Chriſtianae per Gregorium XIII.* emendatae (licet juxta ceteros a correctione abhorrentes dicatur 31. Decembris 1750.) numerentur, inquam, *anni Juliani* 1750. *ſolidi*, quorum ſcilicet quadriennia ſingula conſtent diebus civilibus 1461. Cum ita retroceſſerimus per quadriennia 437$\frac{1}{2}$ ſeu dies 639187$\frac{1}{2}$ (quae ſumma dat annos Julianos 1750.); extremum iſtius numerationis, vocandum erit caput *Aerae* Christi *Vulgaris*, ſeu Kalen-

lendae Januariae Anni primi inchoantis hanc ſeriem *EpochaeChriſtianae* communiter uſurpatae : cujus extremas, & medias partes, citra ullum ambigendi periculum, poſſumus denotare per annos communes, ac biſſextiles; menſes, hebdomadas, ferias, hiſce terminis definitas.

Ordo igitur *Aerae* totius conſtituitur perſpicue, primo ex poſitione certa termini proximioris, aetati noſtrae incluſi (adeoque noſtro experimento ita percepti,ut a quocumque alio diſtingui poſſit); ſecundo ex retroceſſione ab hoc termino, per intervalla minime dubiae extenſionis, certo dierum civilium, & naturalium numero definita, qualia eſſe diximus quadriennia ordinationis *Julianae*.

Fixo igitur utroque termino Aerae Vulgaris, ſeu Dionyſianae; prior, ex dictis, jam ſatis patet; poſterior vero, in gratiam ſerae poſteritatis, vindicabitur ab omni ſuſpicione vagae, atque incertae in-

indicationis, tum ex humanis notionibus Virorum, & Geſtorum in Urbe Roma anno Magni Jubilei MDCCL. ſedente Benedicto XIV. Pontifice Maximo, illuſtri; tum etiam e caeleſtium corporum motibus biennio ante omnium Populorum Italiam incolentium oculis evidenter inſpectis, nempe ex Eclipſibus Solis, ac Lunae Romae obſervatis die 25. Julii, & die 8. Auguſti an. 1748. quarum heic quatuor Clariſſimorum Aſtronomorum calculos, atque ſupputationes dabo.

Liber Chronologicus.

Eclipſis Solis obſervata a Patre Chriſtophoro Maire Soc. Jeſu Romae in Collegio Anglicano Julii die 25. Anno 1748.

„ Quaerenti mihi commodiorem
„ ſitum ad obſervandum, initium Eclipſis praeterlapſum
„ eſt. Primam tamen obſervationem,
„ ut opinor, vix quarta unius minuti
„ primi parte praeceſſerat.

De-

LIBER CHRONOLOGICUS.

	h	'	"
Defectus 2. circiter minutorum Jul. 24.	22.	20.	24.
Deficit dig. 1. cum min. 8.	22.	29.	41.
Macula A *tegi coeperat*	22.	43.	8.
Quaſi tota obtegitur	22.	44.	26.
Initium maculae B	23.	33.	27.
Tota latet	23.	35.	39.
Defectus digit. 8. minutorum 11. Jul. 25.	0.	2.	10.
Macula B *tota emergit*	0.	11.	21.
Defectus dig. 6. min. 46.	0.	32.	16.
Deficiunt dig. 5. min. 21.	0.	46.	21.
Macula A *retecta*	1.	7.	41.
Defectus min. 48.	1.	28.	58.
Defectus quartae partis dig.	1.	32.	58.
Finis Eclipſis clare viſus	1.	35.	3.

Thermometrum aeri aperto expoſitum ſignabat

Initio Eclipſis gradus	61.
Hora 22. 30.	61. $\frac{2}{3}$
Hora 1.	59. $\frac{1}{2}$
In fine Eclipſis	60.
Hora 3.	63.

Haec

Haec Eclipſis obſervata eſt Teleſcopio palmorum 9. Liber Chronologicus.

Eadem obſervata a PP. Societatis Jeſu in Collegio Romano.

„ Initium Eclipſis, maximae obſcu-
„ rationis quantitas, & finis, quae
„ majoris momenti ſunt, cum multo
„ accuratius definiri poſſint, accura-
„ tiſſime definita ſunt. Digitorum pri-
„ morum, ac poſtremorum quatuor im-
„ merſionem, ac emerſionem definire
„ utcumque licuit. Cetera ob imma-
„ nem ſpectatorum multitudinem, &
„ intolerabilem aeſtum praetermiſſa.

	h	'	''
Initium die 24.	22.	20.	15.
Maxima obſcuratio circa Meridiem dig. 8. *min.* 15.			
Finis die 25.	1.	35.	12.

Digiti latent.

1. *die* 24.	22.	28.	0.
2.	22.	38.	26.
3.	22.	49.	16.
4.	22.	58.	4.

k Adhuc

Adhuc ſuperſunt obſcurati

4. *die* 25.	————	0. 59. 31.
3.	————	1. 9. 38.
2.	————	2. 18. 39.
1.	————	1. 26. 53.

„ Ad obſervationem adhibita ſunt „ 6. Teleſcopia, quorum tria Solis imaginem exhibebant, per alia tria ope „ vitrorum coloratorum in Solem col„ limabatur. Accuratior obſervatio in„ ſtituta eſt partim Teleſcopio palmo„ rum 9. directo in Solem cum micro„ metro, partim Teleſcopio palmo„ rum 14. exhibente imaginem Solis in „ circulo ad axem Teleſcopii perpen„ diculari in diſtantia palmorum circi„ ter 5. a lente oculari. Circuli diame„ ter continebat uncias palmi Romani „ 14. circulus autem ipſe diviſus erat 5. „ aliis concentricis & aequidiſtantibus „ in digitos, & nonnulli digiti aliis „ circulis etiam in digitorum quadran„ tes. Maximae obſcurationis quan„ titas in eadem imagine accurate de-

„ fini-

„ finita, determinando ope circini par-
„ tem diametri adhuc illuminatam ,
„ quod quidem facillime fit, licet ima-
„ go ipſa ob motum diurnum perpe-
„ tuo moveatur , & eam conferendo
„ cum ipſa diametro . Horologium
„ oſcillatorium per plures ante ob-
„ ſervationem dies exactum ad me-
„ ridianam deſcriptam in Kirkeria-
„ no Muſeo .

Eadem obſervata a PP. Le Seur & Jacquier e Minimorum Familia in Villa DD. Quarantotto prope vetus Caſtrum Praetorium .

	h	′	″
Initium die 24.	22.	20.	26.
Maculae primae immerſio	22.	42.	32.
Immerſio tota	22.	45.	20.
Macula ſecunda incipit	23.	33.	46.
Tota tegitur	23.	35.	58.
Macula ſecunda emergit tota die 25.	0.	16.	19.
Finis Eclipſeos	1.	35.	23.

LIBER CHRONOLOGICUS.

In immerſione	Digiti.	In emerſio ne
1.——22.28.32.		
2.——22.39.10.		7.—— 0.27.48.
3.——22.48.56.		6.—— 0.39.44.
4.——22.59. 5.		5.—— 0.50. 2.
5.——23.13.16.		4.—— 1. 0.35.
6.——23.22.17.		3.—— 1.10. 6.
7.——23.34.30.		2.—— 1.18.15.
8.——23.56.19.		

„ Adhibuimus Teleſcopia duo,quo-
„ rum unum palmorum 12.imaginem
„ Solis excipiebat, & in chartam cir-
„ culis concentricis, ut fieri ſolet,
„ diſtinctam tranſmittebat; alterum
„ vero palmorum 28.verſus Solem di-
„ rigebatur, ut Eclipſeos initium, fi-
„ nem, macularumque immerſionem
„ accuratius notaremus. Huic obſer-
„ vationi, quod quidem ſummo ho-
„ nori duximus, adfuit nobiliſſimus
„ caetus; ſed ſilentio praetermittere
„ non licet, lectiſſimum obſervationis
„ noſtrae ſocium Joannem Baptiſtam
„ Col-

Liber Chronologicus.

„ Collicolam, qui generis nobilitate, „ & raris ingenii dotibus clarus in Juvenili adhuc aetate ſcientias, literaſque non ſolum amat, ſed etiam „ non ſine progreſſu maximo ſtudioſe „ colit. „

Dabo etiam obſervatam ab iiſdem Eclipſim Lunae die 8. Auguſti ejuſdem Anni 1748. ut luculenter appareat ex utroque Luminari ſumma perſpicuitas, ac certitudo rectae atque univocae deſignationis Temporum retroactorum ad caput Aerae Vulgaris, per numerata intervalla quadrienniorum, in Juliano ſiſtemate omnino aequalium, eodemque numero dierum perinde conſtantium; utque nullum amplius periculum ambigendi ſubeſſe poſſit in extremis, aut mediis partibus ejuſdem Epochae, hiſce limitibus incluſae, cum dixerimus, Kalendas Januarias ejus anni, qui Vulgaris Epochae CHRISTI omnium conſenſu appellatur *primus*, omnium conſenſu praecedere annis 1748. Ju-

LIBER CHRONOLOGICUS.

1748. Julianis non ſolidis dies 25. Julii, & 8. Auguſti, utriuſque Luminaris Obſervationibus adeo illuſtres; ſolidis vero mille ſeptingentis quinquaginta, diem 31. Decembris anni Juliani 6463. ſeu 1750. cui annus decimiſeptimi Magni Jubilei a BENEDICTO XIV. PONTIFICE MAXIMO rite celebrati reſpondet.

Eclipſis Lunae obſervata a P. Chriſtophoro Maire Soc. Jeſu in Collegio Anglicano Auguſti 8. anno 1748. Teleſcopio palmorum 9.

	h	′	″
Initium Eclipſis	11.	1.	39.
Initium Grimaldi	11.	21.	44.
Finis Grimaldi	11.	25.	39.
Grimaldus totus emergit	12.	3.	4.
Chorda part. deficientis 14′. 0″. *ſat certa*	13.	9.	33.
Eadem ſed parum certa 6′.50″.	13.	12.	24.
Finis Eclipſis	13.	13.	56.
Finis ex obſervatione antepenultima	13.	14.	57.

„ Ita-

Liber Chronologicus.

,, Itaque ſuſpicor initium Eclipſis pa-
,, riter uno circiter minuto tempus no-
,, ſtrum praevertiſſe. Certe maxima
,, obſcuratio ex obſervationibus cor-
,, reſpondentibus prodit $12^{h}.7'.24''$. quas
,, tamen ob luxata, ut ſero deprehen-
,, ſum eſt, micrometri fila hic non ap-
,, pono.

,, Diameter Lunae paulo poſt Ecli-
,, pſim diametrum Solarem ſequentis
,, diei minut. 1. ſec. 45. ſuperare,
,, deprehenſa eſt teleſcopio palmo-
,, rum. 7.

,, Limbus Lunae Auſtrinus ad Jo-
,, vis parallelum appulit h. 10. mi-
,, nut. 36.

Poſt Eclipſim	*Juppiter δ Capricorni*
Ad 1. *obliquum*—$13^{h}.26'.2''$.—	$13^{h}.38'.38''$.
Ad horarium——$13.27.22$.—	$13.39.51$.
Ad 2. *obliquum*—$13.28.43$.—	$13.41.3$.

Juppiter centro filorum Borealius, Stella Auſtralius incedebat.

Eadem Eclipſis obſervata a PP. Societatis Jeſu in Collegio Romano.

„ BIna teleſcopia ad obſervationem
„ adhibuimus alterum ab Huge-
„ nio conſtructum palmorum 20. al-
„ terum palmorum 14. cui microme-
„ trum aptatum fuerat habens bina fila
„ parallela, & unum iis perpendicu-
„ lare. Hoc micrometro chordas ali-
„ quot determinavimus partis obſcu-
„ ratae, ac partes diametri vel pari-
„ ter obſcuratas, vel adhuc ſuperſtites.
„ Primum facile praeſtabatur filo per-
„ pendiculari tranſeunte per cornua,
„ & filis parallelis eorum intervallum
„ determinantibus. Secundum pari-
„ ter ſatis accurate determinabatur ita
„ diſponendo fila parallela, ut tange-
„ rent arcum umbrae, & arcum Lu-
„ nae obſcuratum in ſitu parallelo ad
„ ſenſum rectae tranſeunti per cornua.
„ Porro limbus Lunae in ipſa umbra
„ optime diſcernebatur caelo ſereno.
„ Ne ordo obſervationum habitarum

„ ope

Liber Chronologicus.

„ ope micrometri turbetur, prius ipſas
„ proponemus, tum aliquot macula-
„ rum immerſiones, & emerſiones;

	h	′	″
Penumbra coeperat videri ——	10.	54.	0.
Penumbra jam denſiſſima ——	10.	59.	54.
Initium omnino aliquanto ante —	11.	1.	0.

Chordae partis obſcuratae in partibus micrometri, quarum Lunae diameter bis inventa eſt 3645. & initio Eclipſeos, & circa medium.

	h	′	″
1290 ——	11.	4.	35.
1700 ——	11.	7.	36.

Partes diametri deficientes.

600 ——	11.	15.	22.
700 ——	11.	17.	12.
800 ——	11.	20.	17.
900 ——	11.	23.	12.

Partes diametri illuminatae, ſed minus certo trans nebulam limbo obſcuro prorſus deliteſcente.

2600. ——	11.	28.	10.
2500. *fortaſſe aliquanto poſt* —	11.	31.	10.

LIBER CHRONOLOGICUS.

	h	′	″
2400. ———	11.	35.	0.
2300. ———	11.	41.	20.
2050. *Caelo ſereno diu ſere eaedem circa* ———	12.	5.	0.
1500. *Partes diametri deficientes* ———	12.	23.	49.
1400. ———	12.	29.	39.
1300. ———	12.	34.	58.
1200. ———	12.	39.	18.
1100. ———	12.	43.	18.

Nubes ingruunt, caelo autem iterum ſereno.

800. ———	12.	54.	27.
700. ———	12.	57.	37.
600. ———	12.	59.	27.

Chordae partis deficientis

2000. ———	13.	4.	37.
1000. ———	13.	11.	57.
Finis ſatis accurate ———	13.	14.	27.

„ Ut micrometri amplitudinem di-
„ metiremur, fila parallela poſuimus
„ in maxima diſtantia partium 4000.
„ Tum

Liber Chronologicus.

„ Tum teleſcopio ita in Jovem Lunae
„ proximum directo, ut ejus centrum
„ percurreret filum perpendiculare,
„ ter invenimus idem intervallum
„ temporis inter appulſum limbi occi-
„ dentalis ad bina fila parallela minu-
„ torum 2′. 32″. nimirum

		h	′	″
Juppiter	*ad 1. filum*	13.	20.	14.
	ad 2.	13.	22.	46.
Iterum	*ad 1. filum*	13.	23.	16.
	ad 2.	13.	25.	48.
Tertio	*ad 1. filum*	13.	26.	40.
	ad 2.	13.	29.	12.

Jam vero quod ad maculas pertinet

	h	′	″
Umbra ad Schikardum	11.	2.	57.
Ad Tychonem	11.	16.	2.
Totus latet	11.	17.	52.
Totus Grimaldus latet	11.	25.	1.
Per medium Snellium	11.	51.	29.
Ad Fracaſtorium	11.	52.	30.

 Gri-

LIBER CHRONOLOGICUS.

	h	′	″
Grimaldus incipit emergere —	11.	54.	20.
Fracaſtorius totus in umbra —	11.	56.	40.
Gaſſendus emergit totus —	12.	25.	49.
Incipit emergere Schikardus —	12.	40.	48.
Per medium Schikardum —	12.	44.	0.
Tycho emergit totus —	12.	54.	20.

„ Ex cordis obſervatis eruitur ini-
„ tium „ & finis Eclipſis accuratius
„ etiam, quam ex immediata obſerva-
„ tione ope hujus theorematis : Chor-
„ darum quadrata prope initium, & fi-
„ nem ſunt proxime ut intervalla tem-
„ porum ab initio, vel uſque ad finem.
„ Vi hujus theorematis eruitur per
„ primas duas chordas initio proximas.

	h	′	″
Initium —	11.	0.	34.
At per poſtremas invenitur finis —	13.	14.	26.
Hinc tempus maximae obſcurationis —	12.	7.	30.

Idem autem ex partibus obſcuratis diametri bis obſervatis deducitur; nimirum.

Ex

LIBER CHRONOLOGICUS.

	h	′	″
Ex 600.	12.	7.	25.
Ex 700.	12.	7.	25.
Ex 800.	12.	7.	22.
Si omnium aſſumatur medium, habebitur maxima obſcuratio, ſive media Eclipſis	12.	7.	26.

„ Ea tam parum a ſingulis diſcrepat „ ut ſatis confirmet accuratam obſer„ vationem. Poſſent autem etiam re„ liquae obſervationes adhiberi ad ea„ dem, & alia multa determinanda „ methodo, quam aliquot ab hinc an„ nis tradidimus in Diſſertatione de „ Nova methodo adhibendi phaſes in „ Eclipſibus Lunaribus, quae iterum „ recuſa prodiit Lucae in collectione „ opuſculorum tomo tertio. Sed iis „ perſequendis non eſt hic locus.

„ Cum Diameter Lunae ſit partium „ 3645. & pars illuminata circa tempus „ maximae obſcurationis 2050. ſive „ pars obſcurata 1595. erit Eclipſis „ maxima dig. 5. 15.

„ Quo-

Liber Chronologicus.

„ Quoniam Juppiter tempore obſer-
„ vationis erat ex Manfredianis Ephe-
„ meridibus in Aquarii gr. 17.27'. cum
„ Latit.Auſtr.gr.1.3'. inito calculo ejus
„ declinatio ex inclinatione Eclipticae
„ gr.23.28'. fuit gr.13.37'.20''.Hinc mi-
„ nuta ſecunda ejus paralleli 2280.quae
„ ipſe percurrit tempore 2'.32''.redacta
„ ad circulum maximum exhibent ſe-
„ cunda 2186. debita partibus micro-
„ metri 4000. Quare diameter Lunae
„ partium 3645. continebit 33'.12''. Ea
„ diameter eſt aliquot ſecundis minor
„ diametro eruta ex tabulis.

„ In hac obſervatione ſecluſis, ut
„ in media nocte, & externis omni-
„ bus, & fere omnibus domeſticis, li-
„ cuit per ſummam quietem multo plu-
„ ra ſatis accurate determinare, quam

„ ſu

„ ſuperioribus diebus in Solari Eclipſi,
„ ubi tanta hominum multitudine ob-
„ ruebamur. Horologium ad eandem
„ illam Kirkeriani Muſei Meridia-
„ nam lineam exactum eſt.

Eadem Eclipſis obſervata a PP. Le Seur, & Jacquier in Coenobio SS. Trinitatis, vulgo *Trinità de' Monti.*

	h	'	"
Maris Humorum immerſio	11.	9.	53.
Capuani	11.	13.	20.
Tychonis immerſio	11.	16.	54.
Immerſio tota	11.	18.	5.
Grimaldi immerſio	11.	21.	20.
Galilei immerſio	11.	29.	32.
Immerſio tota	11.	38.	50.
Grimaldi immerſio	11.	54.	3.
Emerſio tota	12.	2.	54.
Maris Humorum emerſio	12.	23.	26.
Emerſio tota	12.	35.	46.
Tychonis emerſio tota	12.	56.	28.
Finis	13.	14.	35.

„ Eadem Teleſcopia duo, quibus uſi
„ ſumus in Eclipſi Solari, verſus Lu-
nam

LIBER CHRONOLOGICUS.

„ nam direximus, atque eundem „ quem honoris cauſa jam ibidem „ nominavimus, obſervationis noſtrae „ nobiliſſimum Socium habuimus. „

Alterum Chronologi officium implendum proponitur hoc Libro, qui eſt intra certos terminos temporis conſtitutus, nempe inter annum ante Aeram CHRISTI Vulgarem quinquageſimum, & 248. ejuſdem Aerae, ſeu Conditae Urbis Romae milleſimum. Indicantur autem documenta minime dubia Romanorum, Graecorum, Aegyptiorum, & Orientalium, quibus hujusmet ſummae ratio adſtruitur, & partes rerum in ea geſtarum.

Annis Julianis ſolidis 1750. ita ordinatis, ut continua ſerie praecedant diem 31. Decembris anni 1750. (ſeu diem XI. Januarii anni inſequentis 1751. juxta Gregorianam emendationem Kalendarii) a nobis certis characteribus indicati; accedimus ad perfungendum altero officio Chronologico, nempe ad

Liber Chronologicus.

ad demonſtrationem aſſignatae uniuſcujuſque partis, in hoc intervallo temporum Viris, Geſtis, & Obſervatis ex noſtra ſententia attributae. Quod ut nitidius percipiatur, tenendum eſt, conſtare quidem, ex ſola notione anni, & quadriennii Juliani, ejuſque apud omnes certa menſura, Kalendas Januarias anni primi Aerae Christi Vulgaris hac ratione ineuntis, praecedere diem 31. Decembris Juliani 6463. (quae dicta fuit poſtrema anni mdccl. ejuſdem Periodi) intervallo quadriennorum Julianorum 437. $\frac{1}{4}$ quorum ſingula conſtituant dies 1461. Sed e contra nequaquam conſtare apud omnes, quinam Conſules Magiſtratum inierint, aut quaenam geſta contigerint eodem anno Aerae Vulgaris primo, de cujus a nobis diſtantia nemo diſſentit. Nam plerique Chronologi ſentiunt Conſules Ordinarios fuiſſe *C. Julium Caeſarem Veſpaſianum*, Auguſti ex filia nepotem, *& L. Aemilium Paullum*:

nonnulli tamen putant, hos Conſules anno praecedenti aſſignandos. Quaeſtionis igitur ſumma eſt; an *C. Julius Caeſar* Auguſti Nepos, & *L. Aemilius Paullus* Coſs. inierint Magiſtratum anno Periodi Julianae 4712. an vero anno ſequenti 4714. Solvendae quaeſtionis ratio duplex haberi poteſt: alia per continuatam ſeriem numerationis annorum, uſu civili frequentatam, alia per caeleſtium corporum motus iiſdem Coſs. obſervatos. Haec autem ſecunda ratio eo certior habenda eſt, quo tutius affirmatur, Aſtrorum inerrantium motus hoc intervallo perſeveraſſe non interruptos; quam Civilis alicujus Epochae numeros conſtanti lege ad nos uſque fuiſſe perductos. Quod enim pertinet ad Aeram CHRISTI hodie uſurpatam, plane conſtat, conſuetudinem iſtius adhibendae in publicis Actibus, pluſquam ſexcentis annis poſt eos Conſules fuiſſe primum inductam; cum tantum apud Hiſtoricos, & Chronologos

gos uſurpari coepiſſet labente Saeculo ſexto. Vide epiſtolam Bedae, conſcriptam *Probo* Conſule, Christi anno 525; Eminentiſſimum Card. Noriſium *de Epoch. Syromaced.* Diſſ.2.cap.2.ſ.1. & Cl. Mabillonium lib.2.cap.22.num.12. *de re Diplomatica*. Erant quidem in uſu tum temporis Epochae ab Urbe Condita apud Romanos, & Syromacedonum in Oriente, quae poſtmodum cum Aera Chriſtiana connexae ſunt: verum iſtius connexionis demonſtrandae ratio praecipua reſidet in caeleſtium corporum motibus obſervatis; cum ſcilicet Eclipſis aliqua Solaris, aut Lunaris conſpecta, ſive aetas Solis, aut Lunae in Caelo viſa, referebatur ab Obſervatoribus Orientalibus ad Aeram Syromacedonicam ibi uſurpatam, dum Occidentales Aſtronomi eandem referunt ad annos Aerae Christi Vulgaris, in Europa adhiberi coeptos poſt Aevum Dionyſii Exigui. Obſervationis vero fides eo potior cum ſit, quo majora praefert in-

 dicia

LIBER CHRONOLOGICUS.

dicia aetatis ejuſdem, cum obſervatione conjuncta; id neceſſario conſequitur, ut cardinem Demonſtrationis Temporum illis obſervationibus merito ſtatuamus, quae ſint exemplaria publica ejuſdem Aevi, cui obſervatio tribuitur, non autem exempla poſteriorum Scriptorum, male a Librariis quandoque excepta, aut vitiata.

Hujuſmodi autem monumenta Civilis Aerae, numeris annorum, aut caeleſtium motuum obſervationibus conſignata, in quatuor potiſſimum Regionibus Imperii Romani incorrupta & genuina ad aetatem noſtram perducta oſtenduntur; nempe in Occidentali Dioeceſi, praeſertim vero in ipſa Imperii Veteris Sede & Domina Urbe Roma; in Graecia, & praecipue in Elide, & certaminibus Olympicis, unde omnis Hiſtoriae Prophanae fons ad Occidentales Populos emanavit; in Aegypto, ejuſque Metropoli Alexandria, & in Syria univerſa, potiſſimum Antio-

tiochia, totius Orientis Regia; necnon in pleriſque Civitatibus Phoeniciis, quarum Epochas omnes feliciſſime invenit, ac illuſtravit Eminentiſſimus Cardinalis Noriſius in libro *de Epochis Syromacedonum*. Quatuor has Claſſes monimentorum, Romanam, Graecam, Aegyptiam, & Orientalem expendemus, ad ſtabiliendum totius Orbis politioris conſenſu illius Aetatis Chronologiam, quae complectitur tria priora Saecula omnium maxime memorabilia, & *a Julio Caeſare ad Philippos* expanſa, hoc eſt ab anno circiter 704. ad Milleſimum Urbis Romae.

Liber Chronologicus.

* * *
* *
*

CA-

LIBER CHRONOLOGICUS.

CAPUT TERTIUM.

Adhibentur genuina monimenta Romanorum, Graecorum, Aegypti, & Syriae, ad definiendum annum, ſeu partem Aerae CHRISTI *Vulgaris, in quam incidunt initium* Macrini, *&* Severi Alexandri, *ac* Palilia *anni Milleſimi Urbis Conditae; qui demonſtratur, inchoaſſe in* Palilibus, *ſeu XI. Kal. Maji Aerae* CHRISTI *Communis* 247; *completum autem fuiſſe pridie* Palilium, *ſeu XII. Kalendas Maji ejuſdem Aerae* 248.

AUSPICAMUR feliciter Chronologicas aſſertiones, earumque firmamenta, ex monimento Romano omnium celeberrimo, utpote inſignito utriuſque generis demonſtrationibus, hoc eſt Civilis numerationis, & Caeleſtium obſervationum indiciis evidentibus: cujus eo inſignior auctoritas eſt, quo doctiori & ſanctiori ab origine proficiſcitur, ideſt ab Epiſcopo & Martyre Hippolyto, inter Scriptores Eccleſiaſticos plurimum commendato, reique Chronologicae conſultiſſimo. Incjus itaque Statua marmorea Romae cuſtodita, ex qua Cyclum Paſchalem ab ipſo

ipſo adinventum explicuerunt Viri Doctiſſimi, legimus obſervatam diem quartamdecimam Lunae Paſchalis anno primo *Severi Alexandri Imperatoris, Idibus Aprilibus, Sabbato*. Ab anno primo *Severi Alexandri* numerantur in Nummis Romanis (monumentis ſcilicet aequalibus ac publicis eorundem temporum) anni xiii. ejuſdem *Principis*; anni iii. *Maximini*; vi. *Gordiani Pii*; & iiii. *Philippi*: quae ſumma eſt 26. annorum ab initio *Severi Alexandri*, ad Conſulatum Tertium *Philippi*, illuſtrem celebritate *Ludorum Saecularium* anni ab Urbe Condita Millenarii; ut ex Nummis eidem tempori aequalibus infra oſtendetur. Demonſtratum itaque judicabimus nexum annorum ab Urbe Condita, cum anno primo *Severi Alexandri*, & Civili numeratione, per monumenta ſynchrona & genuina Nummorum, ab Imperatoribus publice conſignata, Imperii ſui numeris, & anno Urbis Conditae Mil-

lena-

Liber Chronologicus.

lenario: nexum autem Aerae Chriſtianae, cum *Alexandri Principis* exordio, & cum anno dcccclxxv. labente Urbis Conditae, dum illa quartadecima Paſchalis dies obſervata incidebatur Tabulis Hippolytaeis ante Palilia ejuſdem anni V.C.975. qui paucos ante dies, occiſo *Helagabalo Principe*, dicebatur primus *Severi Alexandri*, &, Nummorum teſtimonio, praecedebat annis 25. ſolidis terminum Millenarii Natalis Urbis, juxta Aeram Varronianam, publico uſu receptam, & Ludis ſolemnibus celebratam. Demonſtratum ſimiliter concedemus ſpatium temporis, interceptum inter annum primum *Alexandri Idibus Aprilibus Sabbato*, & annum 1748. Aerae Christi; ſi, habitis rationibus dierum in ſerie ordinata Epochae Chriſtianae diſpoſitorum (juxta primum officium hujuſce Libri Chronologici), conſultiſque tabulis Paſchalibus, evidenti ſupputatione conſtiterit (ex Cyclis Solis, ac Lunae, nec-

necnon ex relatis eorundem Luminarium Eclipſibus, dicto anno 1728. Romae obſervatis), Idus Apriles, Lunam Paſchalem quartamdecimam praeferentes die Sabbati anni 222. praecedere annis Julianis 1526. Idus Apriles Julianas anni 1728. Aerae Christi Vulgaris; adeoque annum primum Imperantis *Alexandri* concurrere cum *Idibus Aprilibus* anni, qui in Aera Christi Vulgari ordinem tenet & locum 222.

Confirmabitur haec demonſtratio teſtimoniis alterius antiqui Lapidis, & Nummorum; quibus oſtenditur, annis III. ante initium *Severi Alexandri* numeratum fuiſſe annum Urbis Conditae DCCCCLXXII. Lapidis memoria legitur apud Gruterum fol. 200. ubi Conſulatus ſecundus *Helagabali*, & *Sacerdotis* componitur cum anno Urbis Conditae DCCCCLXXII: Nummi autem oſtendunt, Conſulatum ſecundum *Helagabali* praecedere annis tribus imperium *Severi Alexandri*; cum numeros Tri-

n bu-

Liber Chronologicus.

bunicíae Poteſtatis iii. iiii. v. tantummodo proferant inter *Helagabali* ſecundum Conſulatum, & ejus caedem, *Alexandri* Imperium paucis diebus praecedentem. Colligitur itaque his etiam ex monumentis concurſus anni Urbis Conditae dcccclxxv, cum primo *Severi Alexandri*, uti antea colligebatur. Licet autem Lapis a Grutero relatus hodie deſideretur, aut certe lateat, attamen aſſervatur in Vaticano fragmentum antiqui marmoris, & numeri cum illo conſentientis: nam Conſulatus *Helagabali* III, Collega *Comazonte*, ita deſcribitur,

AVG. III. ET COMA...
P. R. C. A. DCCCCLXX...

nempe *Antonino Auguſto III. & Comazonte Conſulibus*, qui proximus annus fuit a Conſulatu ejuſdem *Antonini* ſecundo; uti evidenter oſtenditur ex numeris Tribuniciae Poteſtatis, cum utroque Con-

Conſulatu II. & III. compoſitis: & dicitur, *Poſt Romam Conditam anno* DCCCCLXXIII. Fractura marmoris, poſt numeros DCCCCLXX, unitatum trium additamento ſupplenda eſt; non ſecus ac in nomine *Comazontis* poſteriorum literarum complementa deſiderat: numerus enim DCCCCLXX. annorum poſt Urbem Conditam in marmore Gruteriano recte comparatur cum cooptatione *Macrini*, *C. Brutio Praeſente*, & *T. Meſſio Extricato* II. Coſs. anno Christi 217. poſt diem VI. Aprilis, occiſo *Caracalla*; quemadmodum erudite obſervat Eminentiſſimus Noriſius pag. 219. Epiſtolae Conſularis.

Superſunt autem Nummi, eodem anno *Macrino* percuſſi a Tripolitis in Syria cum numeris Epochae Syromacedonum ΘΚΦ. 529. unde etiam deſumuntur aliae temporum demonſtrationes, per Civiles Aeras Graecorum, atque Orientalium. Utuntur Syri etiam hac noſtra aetate in aliquibus locis ipſamet Aera Se-

Liber Chronologicus.

Seleucidarum, ſive Syromacedonum, quae initium ducit ab anno XII. poſt mortem *Alexandri*, *Philippi Filii*, & annis 312. praevertit Aeram Christi Vulgarem; atque adeo prodit, ex numerorum comparatione, intervallum annorum a *Macrino Principe*, ad annum Epochae Christi 1750. (quem ipſi appellant Seleucidarum 2061.) ante Autunnum, fuiſſe annorum 1532. & ex Autunno annorum 1533. quibus ſubductis ex ſumma annorum 1750. in Aera Christi numeratorum, reliquus eſt annus Aerae Chriſtianae 217. cum Imperio *Macrini* componendus.

Compendioſius autem connectitur annus Aerae Christi Vulgaris 222. cum primo *Severi Alexandri*, eodemque poſtremo *Helagabali*, atque Aerae Seleucidarum 533, ex duplici Nummo utriuſque Principis, a Tripolitis percuſſo, iiſdemque numeris inſignito ΓΛΦ. 533. Nummum *Helagabali* hac Aera percuſſum ſervabat Joſephus Magnavacca

ca laudatus ab Eminentiſſimo Noriſio pag. 102. Epocharum Syromacedonum. Nummum *Alexandri* iiſdem numeris inſignitum Cl. Vir Franciſcus Muſellius Archipresbyter Veronenſis Eccleſiae mei amantiſſimus ſervat, ſignatum eadem Aera Syromacedonum ΓΛΦ. 533. Intra menſem Martium anni ejuſdem occiſus fuit *Helagabalus*, & *Alexander* ad Imperium evectus. Menſe autem Martio anni Aerae Christi Vulgaris 1750. numerant Syri annum Seleucidarum, ſive Contractuum 2061. Si ex hoc numero 2061. ſubtrahatur numerus 533. prodibit intervallum annorum 1528. numerandorum a Martio emortuali *Helagabali*, ac Natali Imperii *Alexandri*, ad Martium anni Aerae Christi 1750. Demptis itaque annis intermediis 1528. ex ſumma 1750. ſupereſt numerus 222. nempe annus in Aera Christi numerandus menſe Martio, poſtremo Imperii *Helagabali*, & primo *Alexandri*.

LIBER CHRONOLOGICUS.

CAPUT QUARTUM.

Cum annis ſuperius conſtitutis connexio neceſſaria demonſtratur intervalli, a genuinis & aequalibus monimentis indicati, inter initia Auguſti, Trajani *&c.* & Severi Alexandri: *ubi indicatur, & oſtenditur annus omiſſus inter* Caligulam, & Claudium: *quo reſtituto, quotquot initium* Claudii *praecedunt* Conſules, *ſunt ab aetate noſtra per annum ſolidum altius removendi.*

AERA Seleucidarum ſemel connexa cum utriuſque generis characteribus, Civilis nempe computationis Imperii Principum Romanorum, & Urbis Conditae (quod erat primum); atque Obſervationum caeleſtium (quod erat alterum), reddit expreſſa reliquis in partibus intervalla temporum, nonnullis Imperatoribus aſſignandorum; atque ita demonſtrat partes Aerae Chriſtianae, ſingulis reſpondentes. Exemplum ſit annus emortualis *Trajani*, & Natalis Imperii *Hadriani*. Eminentiſſimus Noriſius inter Nummos Syromacedonum a Tripolitis percuſſos cum nota numerali HKY.CCCCXXVIII.exhibet Num-

Nummum *Hadriani*, & Vaillantius cum hoc, recenſet etiam Nummum *Trajani* eadem nota ſignatum. Annus igitur Tripolitarum, ſive Seleucidarum Aerae 428. labebatur moriente *Trajano* die x. Auguſti, & ineunte *Hadriano* Natalem Imperii, ſeu pridie ejuſdem diei, quo Literas adoptionis acceperat. Diſtat annus 428. ſive initium *Hadriani*, ab Auguſto menſe anni primi *Severi Alexandri* (quem Tripolitae conſignarunt numero 533. ut ante probatum fuit) diſtat inquam annis 105. Erit igitur in Aera Christi Vulgari ſtatuendus annus emortualis *Trajani*, & Natalis Imperii *Hadriani* 105. annis ante *Severum Alexandrum*, nempe adnectendus anno Communis Aerae Chriſtianae 117.

Liber Chronologicus.

Heic vero aperietur Catalogus obſervationum Caeleſtium, a Claudio Ptolemaeo peractarum Alexandriae per annos complures ſub *Hadriano*, & *Antonino*: quorum Imperii annos dinumerat, & componit cum annis Nabo-

naſ-

LIBER CHRONOLOGICUS.

naſſaris, apud Aegyptios Aſtronomos uſu receptos. Naſcitur inde genus demonſtrationum ex utroque Charactere permixtum, Civili ſcilicet, ac Caeleſti; cujus ope connectimus evidenter Chronologiam eorundem Imperatorum cum Saeculis praecedentibus, necnon cum Imperio Graecorum, & Chaldaeorum.

Nobis profecto non deeſſent etiam Romanis in marmoribus genuina documenta, quibus priora ſeptem ſaecula Urbis Conditae pari ferme gradu cum Olympiadibus illuſtrarentur. Indicio ſit unicus Plinii textus collatus cum *marmoreis Faſtis Capitolinis*. Plinius igitur lib. xv. *Naturalis Hiſtoriae cap. primo*, commemorans liberalem olei proventum in Italia, haec ſcribit: *Urbis quidem anno quingenteſimo quinto, Appio Claudio Caeci Nepote, L. Junio Conſulibus, olei librae duodenae aſſibus veniere. Et mox anno ſexcenteſimo octogeſimo M. Sejus L. F. Aedilis Curulis olei denas libras ſingulis aſſibus*

bus praeſtitit Populo Romano per totum annum. Minus ea miretur, qui ſciat, poſt annos XXII. Cn. Pompeji IIII. Conſulatu, oleum Provinciis Italiam miſiſſe. Liber Chronologicus,

Tres anni ſunt Urbis Conditae in hoc Plinii textu memorati: primus habet Conſules *Appium Claudium Caeci Nepotem, & L. Junium Pullum*, quibus Conſulibus Ludos Saeculares tertios Livio Auctore commemorat Cenſorinus cap. 5. Horum proceſſum Conſularem Faſti Capitolini conſignant anno Urbis Conditae DIIII. Palilia vero iiſdem Conſulibus celebrata aperiunt annum DV. quo labente Plinius narrat ubertatem olei Romae fuiſſe ſingularem. Sexcenteſimum, & octogeſimum annum nullis Conſulibus expoſuit Plinius. Hos autem reddunt eadem fragmenta Capitolina anno ante Palilia 679. poſt Palilia 680. ſcilicet *L. Licinium, L. F. L. N. Lucullum, M. Aurelium Cottam*. Ab his Conſulibus anno XXII. proximo, computatis

LIBER CHRONOLOGICUS.

extremis, hoc eſt Urbis Conditae $\frac{700}{701}$ Plinius Conſulatum numerat *Cn. Pompeji Magni* III. (licet in vitioſis Plinii codicibus legatur IIII. quem nunquam geſſit) aſſumpto, poſt menſes quinque, Collega *Q. Metello Scipione*.

Poſt eos autem Conſules ſequuntur apud Appianum, ac Dionem:

70 $\frac{1}{2}$ *Ser. Sulpicius Rufus. M. Claudius Marcellus.*

70 $\frac{2}{3}$ *L. Aemilius Paullus. C. Claudius Marcellus.*

70 $\frac{3}{4}$ *L. Cornelius Lentulus. C. Claudius Marcellus.*

At noſtrae partes cum ſint immorari intra limites huic Libro Chronologico conſtitutos, neque aſcendere placeat ſupra annum Urbis Conditae ſeptingenteſimum, oſtendere ſatis erit, quibus Demonſtrationibus decernamus, in Aera CHRISTI Vulgari, &, ante illam, uſque ad *Julii Caeſaris Dictaturam*, numeros congruentes annis Imperatorum, aut Collegiis Conſulum, qui pro-

proceſſerunt ante *Hadrianum*: ſiquidem ex Civili & Caeleſti computo, ab initiis *Hadriani* ad noſtram aetatem, intervalla temporum demonſtravimus.

Sunt igitur eadem genera Civilium, acCaeleſtium documentorum heic adhibenda, ut, quaecumque geſta narravero, ea nec citius, nec ſerius collocem in ſerie temporis a *Caeſaris Dictatura*, ad initium *Imperii Hadrianaei*. Quae enim geſta, temporis alieni locum obtinent, & noſtri Libri Chronologici articulationem veluti luxant, eadem a Civilibus, & Caeleſtibus teſtimoniis medicam, ut ita dicam, opem deſiderant, ut propriis locis reſtituantur. Neque facile judicabitur, proprio ne, an alieno loco geſta ſint reddita, aut reſtituta; niſi libratis utriuſque generis documentis, quae temporum ſucceſſionem, ac rectam numerationem demonſtrant, iiſque collatis cum monumentis, quae partem indicant temporis, Geſtis reſpondentem. Duo igitur erunt genera

Liber Chronologicus.

a nobis conſulenda, non ſecus ac metae geminae, circa quas perpetuo curſu feratur neceſſe eſt (quanto poterit propius) hic Chronologicus Liber, ne a ſtadio veritatis unquam deflectat. Utrumque notarum genus, ſi fideliter redigatur in literas, ab iis, qui aetatis ſuae geſta conſcribunt, dubitare non ſinunt poſteros, quoto temporis ſpatio praeceſſerint ea, quae contigerunt. Nam Caeleſtia documenta evidenter demonſtrant certis ex principiis, ſedem artificialem cuique numero propriam in ſerie continuata per arithmeticas rationes: quam ſeriem, conſtanter cuſtoditam in publicis uſibus vitae, ſi aetas noſtra a Majoribus acceptam retineat, indicem tutum adhibet exacti temporis, per notas hominum conſenſu tributas ſpatiis temporum enarratis. Cuſtodiunt vero eas notas publicae auctoritatis documenta tunc edita, Acta ſcilicet Principum, Reipublicae, aut Magiſtratuum in Archivis ſervata, vete-

teres Nummi, & Inſcriptiones; atque hujuſmodi Civilium copia documentorum ſuppetit, tum in marmoribus, tum in metallis annorum numero inciſis, apud tres illas Romani Imperii Metropoles, Romam, Alexandriam, Antiochiam, earumque Dioeceſes, unde ſuperiora protulimus monumenta.

Romanis marmoribus ita demonſtrantur anni a *Julii Caeſaris Dictatura*, ad initium imperantis *Hadriani*. Conſignatur in Faſtis Capitolinis Anno Urbis Conditae 717. *poſt Palilia*, Conſulibus *L. Gellio Poblicola*, & *M. Coccejo Nerva* Ovatio Auguſti ex Sicilia Idibus Novembris poſt Claſſem Pompeji deletam ea ipſa aetate, qua Paterculus aſſeverat lib. 2. cap. 8. tam proſpere contra Pompejum, Lepidumque in Sicilia cum Caeſare, quam ad Orientem contra Armenos, Parthos, ac Medos pro Republica militaſſe cum Antonio fortunam, ut recitat etiam Dio.

CA-

LIBER CHRONOLOGICUS.

CAPUT QUINTUM.

Ex Aera Auguſti conſtituta, aſcenditur ad Epocham Julii Caeſaris, *& ad annum 50. ante Aeram* CHRISTI *Vulgarem, qui oſtenditur conſignandus* C. Claudio Marcello, L. Cornelio Lentulo Conſulibus.

SUBLATA jam fuiſſet omnis occaſio errandi, ſi Faſti Capitolini, aetatem *Caeſaris* exhibentes, integrum decennium continuum cum ſuo margine praeſervaſſent: ſed, cum injuria temporis exciſſa ſint marmora in eo Conſulatu, cui annos Urbis Conditae per decennia numeratos antiqui appoſuerunt, non erat iis, & conſequentibus temere numerus aſſignandus; ſed, conſultis aliis Lapidibus, ſi qui forent aliquot Conſulum, (ubi Aera anni certa, cum anno Urbis Conditae, *ante*, vel *poſt Palilia* enunciaretur) intervalla eorundem Conſulum erant juxta Lapides numeranda. Series autem praecedens, & conſequens, ſupplenda ex aliis documentis, quorum fides habetur poſt Lapides loco ſecundo. Nos quidquid e marmoribus an-

antiquis, aut metallis, utpote autographis, colligere poſſumus, tanquam caſtigatius exhibemus.

Conſtituto igitur paullo infra proceſſu Conſulari *Poblicolae* ac *Nervae* ex Lapidum teſtimoniis in Kal. Jan. quae annis 37. ſolidis praeceſſerunt Aeram Christi Vulgarem, paullo altius procedemus *ad Caeſaris Dictaturam* eo progreſſu, qui ſequitur. Seriem Conſulum non interruptam exhibent Lapides Capitolini per integrum decennium a Collegio *Paulli* & *Marcelli*, ad Conſules Ordinarios *Cn. Domitium* & *C. Aſinium*, qui a Panvinio, & Grutero, Pighio, aliiſque ſunt editi, hoc ordine ab Hiſtoriae, & Annalium Scriptoribus cum antiquis, tum recentibus cuſtodito.

10 C. CLAVDIVS M. F. M. N. MARCELLVS.
L. CORNELIVS LENTVLVS

9 C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR II. ET
DIC. II. P. SERVILIVS

8 Q. FVFIVS Q. F. C. N. CALENVS
P. VATINIVS P. F.

7. C.

Liber Chronologicus.

7 C.IVLIVS C.F.C.N.CAESAR III. DIC.III.
M.AEMILIVS M.F.Q.N.LEPIDVS
6 C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR IIII.
SINE COLLEGA
5 C. IVLIVS C.F.C.N. CAESAR V. DIC.
PERP. M. ANT. M. F. M. N.
4 C. VIBIVS C. F. C. N. PANSA
A. HIRTIVS A. F.
3 M. AEMILIVS M.F.Q.N. LEPIDVS II.
L. MVNATIVS L.F.L.N. PLANCVS
2 L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS.
P. SERVILIVS P. F. C. N. VATIA
ISAVRICVS II.
1 CN. DOMITIVS M.F.M.N. CALVINVS
II. C. ASINIVS CN. F. POLLIO

Poſt *Domitium Calvinum iterum*, & *C. Aſinium Pollionem* Conſules, quo temporis intervallo ſubſequantur *L. Gellius Poblicola* & *M. Coccejus Nerva*, Capitolini Lapides non demonſtrant. Hac enim in parte Faſti Capitolini deſiderantur. Supplendum eſt igitur ſpatium teſtimoniis hiſtoricorum, praecipue autem Dionis lib. 58. qui triennium ſolidum interponit, & paria Conſulum tria ordinaria dinume-

merat inter utrumque teſtimonium : ſunt autem iſta , Liber Chronologicus.

L. Marcius L. F. Cenſorinus , C. Calviſius C. F. Sabinus .

Appius Claudius C. F. Pulcher , C. Norbanus C.F. Flaccus .

M. Vipſanius L. F. Agrippa , L. Caninius L. F. Gallus .

Quae nomina ſubinde ſubſequitur Collegium Conſulum *L. Gellii Poblicolae* & *M. Cocceji Nervae* .

Conſentit autem diſpoſitio trium Conſulatuum , ejuſque intervalli , cum aliis marmoribus , & cum monimentis hiſtoricorum, ut facile oſtenditur: nam Suetonius *in Tiberio cap.5*. affirmat , in Faſtos , Actaque publica relatum eſſe Natalem diem ejuſdem Imperatoris xvi. Kalendas Decembris , *M. Aemilio Lepido iterum* , & *L. Munatio Planco Coſſ.* poſt bellum Philippenſe . Idem teſtatur , vita perfunctum xvii. Kal. April. *Cn. Acerronio Proculo*, & *C. Pontio Nigrino Coſſ.* , octavo & ſeptuageſimo

7 C.IVLIVS C.F.C.N.CAESAR III. DIC.III.
M.AEMILIVS M.F.Q.N.LEPIDVS
6 C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR IIII.
SINE COLLEGA
5 C. IVLIVS C.F.C.N. CAESAR V. DIC.
PERP. M. ANT. M. F. M. N.
4 C. VIBIVS C. F. C. N. PANSA
A. HIRTIVS A. F.
3 M. AEMILIVS M.F.Q.N. LEPIDVS II.
L. MVNATIVS L.F.L.N. PLANCVS
2 L. ANTONIVS M. F. M. N. PIETAS.
P. SERVILIVS P. F. C. N. VATIA
ISAVRICVS II.
1 CN. DOMITIVS M.F.M.N. CALVINVS
II. C. ASINIVS CN. F. POLLIO

Poſt *Domitium Calvinum iterum*, & *C. Aſinium Pollionem* Conſules, quo temporis intervallo ſubſequantur *L. Gellius Poblicola* & *M. Coccejus Nerva*, Capitolini Lapides non demonſtrant. Hac enim in parte Faſti Capitolini deſiderantur. Supplendum eſt igitur ſpatium teſtimoniis hiſtoricorum, praecipue autem Dionis lib. 58. qui triennium ſolidum interponit, & paria Conſulum tria ordinaria dinume-

merat inter utrumque teſtimonium : ſunt autem iſta, Liber Chronologicus.

L. Marcius L. F. Cenſorinus, *C. Calviſius C. F. Sabinus*.

Appius Claudius C. F. Pulcher, *C. Norbanus C.F. Flaccus*.

M. Vipſanius L. F. Agrippa, *L. Caninius L. F. Gallus*.

Quae nomina ſubinde ſubſequitur Collegium Conſulum *L. Gellii Poblicolae* & *M. Cocceji Nervae*.

Conſentit autem diſpoſitio trium Conſulatuum, ejuſque intervalli, cum aliis marmoribus, & cum monimentis hiſtoricorum, ut facile oſtenditur: nam Suetonius *in Tiberio cap.5*. affirmat, in Faſtos, Actaque publica relatum eſſe Natalem diem ejuſdem Imperatoris xvi. Kalendas Decembris, *M. Aemilio Lepido iterum*, & *L. Munatio Planco Coſſ.* poſt bellum Philippenſe. Idem teſtatur, vita perfunctum xvii. Kal. April. *Cn. Acerronio Proculo*, & *C. Pontio Nigrino Coſſ.*, octavo & ſeptuageſimo

Liber Chronologicus.

ſimo aetatis anno, cui Tacitus ſuffragatur in *Annalibus lib. VI.* In Dionis autem lib. 58. undecim diebus ſerius mortalitatem expleſſe dicitur, fortaſſis errore Librariorum. Ceterum de menſe, & Coſſ., atque aetatis anno univerſi concordant, numerante etiam Dione annos vitae *Tiberii* 77. menſes 4. & dies 9. Rurſus eodem anno *Tiberii* emortuali nondum completo, iiſdemque Coſſ. *Cn. Acerronio Proculo*, & *C. Pontio Nigrino*, Natalem *Neronis Claudii*, menſe nono poſt illius obitum, die xv. Decembris conſignat Suetonius cap. 6. qui ſubinde narrat cap. 58. ſibi manus intuliſſe ſecundo & triceſimo aetatis anno, iv. Idus Junii. Dies vero Mortis Claudii, *Marcello* & *Aviola Coſſ.* iii. Idus Octobris eſt ab eodem Suetonio conſignata, poſt quem Dio memorat annos xiii. & menſes viii. imperaſſe *Neronem Claudium* lib. 63. in fine, conſentientibus & Nummis.

Sunt igitur vitae *Neronis* attribuenda

paria

paria Conſulum 32. quibus ſi addantur paria vitae *Tiberii*, poſt eos Coſs. quibus Magiſtratum gerentibus natus erat, nempe 77, fiet ſumma 109. conſulatuum ordinariorum, poſt *Aemilium Lepidum II.* & *L. Munatium Plancum*: quorum ſummae Collegium poſtremum tribuendum eſt *Valerio vel* (*Galerio*) *Trachalo*, & *Catio Silio Italico*. His autem Coſſ. cooptatus legitur .... *Tettienus Serenus* in idem Collegium Sacerdotum P. R. C. A. DCCCXXI. in locum, ut arbitror, *Neronis* eodem anno vita functi, qui juxta eundem Lapidem apud Gruterum pag. 300. fuerat ex S.C. adlectus ad numerum.

Claudio Caeſare Aug. Germ. V.
Ser. Cornelio Orfito Coſs.
P. R. C. Ann. DCCCIIII. poſt Palilia.

Utrumque hocce Collegium cum annis Urbis Conditae memoratum confirmat praecedentem Chronologiam. Si enim anni ſunt Urbis Conditae DCCCXXI. *poſt Palilia*, hoc eſt

LIBER CHRONOLOGICUS.

poſt obitum *Neronis*, *Valerio Trachalo* & *Catio Silio Italico Coſſ.* cum diſtent hi Conſules annis 109. a Conſulatu *Aemilii Lepidi II.* & *Planci*, neceſſarium eſt aſſerere, hunc ipſum Conſulatum *Lepidi* & *Planci* notandum eſſe numeris annorum ab Urbe Condita DCCX. *ante Palilia*, & DCCXI. *poſt Palilia*. Rurſus anni DCCCIII. Urbis Conditae ſi numerabuntur *Claudio V.* & *Orfito Coſſ. poſt Palilia*, (qui annus conſenſu Chronologorum omnium definitur Aerae CHRISTI 51.) neceſſe eſt annum Urbis Conditae DCCX. *ante Palilia*, & DCCXI. *poſt Palilia*; hoc eſt *Aemilii* & *Planci* Conſulatum, referri ante Aeram CHRISTI Vulgarem 43. eſt enim 93. annorum ſolidorum intervallum ab anno 710. *ante Palilia*, ad annum 803. *ante Palilia* uno extremorum excluſo. Ex his, 50. praecedunt in Aera CH. Vulg. Conſulatum *Claudii V.* & *Orfiti*, qui recte tribuitur anno 51. Itaque ſuperſunt 43. ante Aeram CHRI-

Christi, quorum caput eſſe debet *Lepidi* & *Planci* Coſulatus. Inde autem numerantibus nobis ad Collegium *Poblicolae* & *Nervae*,(quibus deberi diximus *ante Palilia* U. C. annum dccxvi. & ante Christi Aeram 37.)plane colligitur diſtantiaSexennii a proceſſu Conſulari *Lepidi iterum* & *Planci*, ad proceſſum Conſularem *Poblicolae* & *Nervae*, quemadmodum ab Hiſtoricis tradebatur.

Demonſtrationis vim obtineret hujuſmodi confirmatio, ſi probaremus numerum anni 804. Urbis Conditae in V. Conſulatu *Claudii* & *Orſiti* conſignatum,pertinere ad partem ejus anni *poſt Palilia*. Quod autem ita ſit referendus, liquido apparet ex comparatione intervalli inter Conſulatum *Claudii V. Collega Orſito* anno Urbis 804., & Conſulatum *Domitiani XVI.* in eodem Lapide connexum cum anno Urbis Conditae dcccxliiii, quo legitur cooptatus *Q. Voluſius Saturninus*. Diſtant nu-

LIBER CHRONOLOGICUS.

numeri annorum 804. & 844. unitatibus 40. At in Faſtis a Conſulatu *Claudii V.* ad Conſulatum *Domitiani XVI.* numerantur paria Conſulum 41. annique totidem inveniuntur omnium Chronologorum conſenſu: neceſſe igitur eſt primam ex his cooptationibus peractam fuiſſe *poſt Palilia*, alteram *ante Palilia*: nam, ſi utraque *ante Palilia* ſupponeretur, differentia numerorum Urbis Conditae foret 41. ſin autem prima *ante Palilia*, poſtrema peractis *Palilibus* ſupponatur, differentia numerorum in Lapide inciſorum eſſet 42. Demonſtrat igitur Lapis cooptationem *Neronis Caeſaris* ex S. C. in Collegium Sacerdotale, *Claudio Auguſto* V. Conſule cum *Cornelio Orfito*, pertinere ad partem ejuſdem anni, poſt Natalem Urbis *in Palilibus* celebratum.

Negare igitur nemo poteſt, auctoritate inciſorum marmorum liquido comprobari, eum annum, qui Coſſ. protulit

tulit *Claudium Auguſtum V.* & *Cornelium Orſitum*, a Kal. Jan. anni Aerae Christi Vulgaris 51. (cui congruit) numeraſſe annum U. C. 803. *ante Palilia* ſeu diem Aprilis xxi., atque *ex Palilibus* dictum fuiſſe U. C. 804. Quod, cum ſuperius conſtiterit ex antiquorum marmorum auctoritate, confirmare etiam poſſumus ex documentis publicis, per Hiſtoricos ad nos tranſmiſſis; quale eſt Solini in Polhiſtore, Cap. 2. ubi Conſulatum *C. Pompeji Galli* & *Q. Veranii* congruere affirmat cum anno Urbis octingenteſimo primo; quo etiam anno adnotatam fuiſſe affirmat Actis publicis Olympiadem 207. tunc inchoantem. Tacitus Annalium lib. xii, quemadmodum & Chronologi omnes, Faſtorumque editores, tam veteres, quam recentes, poſt eos Coſſ. haec proxime ſubdunt Collegia,

C. Pompejus Q. Veranius.
C. Antiſtius M. Suillius.
Tib. Claudius V. Ser. Cornelius Orſitus.

An-

Liber Chronologicus.

Annus 801. Urbis Conditae a Solino tribuitur *Pompejo* & *Veranio*. Propterea debet annus 803. referri *ad Claudium* V. & *Orſitum*, utique *ante Palilia*; uti etiam ex Lapidibus oſtenſum fuit. Praeterea invicte probari fatendum eſt eadem auctoritate, annum, qui fuit ſignatus Conſulibus *M. Aemilio Lepido* II. & *L. Munatio Planco* congruere cum anno Juliano 43. ante Aeram Christi Vulgatam, eumque dictum fuiſſe a Kalendis Januariis ad *Palilia* U. C. dccx, *a Palilibus* vero dccxi.

His autem demonſtratis, aſſignantur numeri annorum ante Vulgarem Christi Epocham, & numeri Urbis Conditae praecedentibus Conſulibus, juxta ſeriem non interruptam, & in Faſtis Capitolinis adhuc integram, ad Conſulatum *C. Claudii Marcelli* & *L. Cornelii Lentuli*.

CA-

CAPUT SEXTUM.

Liber Chronologicus.

In Chronologia hujus Libri Demonſtrationis Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae, hactenus emendata ex genuinis documentis, & confirmanda ex pluribus deinceps afferendis, proponitur diſpoſitio Imperii Caeſarum, *&* Ordinarii Magiſtratus *per annos ſingulos.*

Civilis numerationis documenta ſunt hactenus a nobis producta, ad demonſtranda intervalla temporis aliquot Conſulatuum, qui in Autographis veterum Lapidum deſcripti, ſejunguntur tum inter ſe, tum a Kalendis Januariis, aperientibus Aeram Christi Communem. Producendum eſſet modo genus alterum demonſtrationum ejuſdem intervalli, quod genus affirmavimus peti debere ex menſuris Caeleſtium motuum, ſenſuum experimento obſervatis, tum per Aſtronomos, tum per quoſcumque idoneos Viros; qui, etiamſi Aſtronomicam ſcientiam minime calleant, oculis tamen valent ad Solares, & Lunares Eclipſes

 in-

LIBER CHRONOLOGICUS.

inſpiciendas: & hae quidem obſervationes eſſent heic adnectendae; ſi eoſdem in annos caderent, quorum ordo, ac diſtantia ex Lapidum, ac Nummorum documentis jam eſt demonſtrata. Verum obſervationes, cum incidant, ut plurimum, in annos intermedios, paucaeque admodum ad eos praeciſe pertineant, qui ſunt antea definiti; ducimus pertinere ad methodi regulas, ut antea digeramus ex veteribus monumentis Conſulatus intermedios, annis ſingulis reſpondentes per intervalla jam demonſtrata. Ita enim fiet, ut quocumque anno contigerit obſervatio, ſive a probatis Hiſtoricis, ſive a peritis Aſtronomis memorata, commenſus ejuſdem, cum ſpatio temporum interceptorum, civili numeratione prodat demonſtrationum ſecundum genus, a nobis antea conſtitutum in Caeleſtium corporum motibus, reſpondentibus aetati aſſumptae. Proponamus itaque genuina, & ſynchrona documenta Chro-

Chronologiae Romanae ab anno quinquageſimo ante Aeram Christi Vulgarem, qui ex noſtra ſententia incidit in Coſs. *C. Claudium Marcellum* & *L. Cornelium Lentulum*. Diſponentur autem facile Conſules, 50. annos Aerae Chriſtianae praecedentes, ſi certa ab incertis antea ſecernantur: ita enim fiet, ut nihil inexploratum in progreſſu hujus Libri Chronologici relinquatur ex iis, quae pertinent ad methodum demonſtrandi annos ſingulos Civili ex charactere, tum Epocha ab Urbe Condita, tum Tribunicia Poteſtate Principum, tum nominibus Conſulum conſtituto.

Certum igitur eſt, ex his quae antea demonſtravimus auctoritate Marmorum, ac Nummorum, aliorumque monumentorum hodie ſuperſtitum, ea, quae ſequuntur, per annum inſignem Ovatione Auguſti ex Sicilia die Iduum Novembrium (qua Ovatio celebrata eſt) annum Urbis Conditae 717. numerari;

rari; adeoque a Kalendis Januarii ad *Palilia* numeratum fuiſſe annum 716. ab Urbe Condita. Ovatio enim *Auguſti* cum ab Hiſtoricis referatur ad Coſs. *L. Gellium Poblicolam*, *Nervamque*, neceſſarium eſt conſignare, juxta Marmorum, & Hiſtoricorum fidem, Conſulatum *L. Gellii Poblicolae*, ac *Nervae* anno U. C. 716. ante *Palilia*, & 717. ex *Palilibus*: certum pariter eſt, annum, quo Conſules proceſſerunt *Claudius Auguſtus V.* & *Orfitus*, a Kalendis Januarii ad *Palilia*, dici Urbis Conditae annum 803. a *Palilibus* vero, ad extremam anni diem, vocari Urbis Conditae 804. Certa igitur illatione deducitur, Kalendas Jauuarias eorundem Conſulatuum, juxta marmorum fidem, adeoque juxta publicum teſtimonium uſumque Romanorum, diſtare ab invicem annis Julianis 87. Cum autem nemo dubitet, annum, quo Conſules proceſſerunt *Claudius Auguſtus V.* & *Orfitus*, Aerae CHRISTI Vulgaris eſſe 51; ne-

Liber Chronologicus.

neceſſario infertur, annum ſignatum Coſs. *L. Gellio Poblicola*, ac *Nerva*, inſignem victoriis *Antonii* in Oriente, atque *Auguſti* in Sicilia, hujuſque Ovatione, eſſe annum 37. ante Aeram CHRISTI Vulgarem.

Septennio ante hos Conſules, ſive ante Aeram CHRISTI Vulgarem anno 44. Faſtos aperuerant Hircius, & Panſa; quibus Conſulibus *Caeſar Octavianus* iis honoribus auctus eſt a Senatu (ſuadente *M. Tullio*) ſub anni initium, qui ab Hiſtoricis referuntur; cum ſcilicet exercitum comparaſſet, ad vindicandam in libertatem Patriam ſuam, *Antonii* factione oppreſſam. Tunc autem ſe natum fuiſſe annos undeviginti *Auguſtus* aſſerit in duabus aeneis pilis Romae poſitis, quorum ad exemplum Ancyrana Marmora inciſa ſuperſunt apud Gruterum pag. ccxxx.

Gruterus pag. ccxcv.

C. CANINIVS C. F. C. N. REBILVS.

44. C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR IIII.

M. AI-

Digitized by Google

LIBER CHRONOLOGICUS.

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II.
C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR IIII. DICTATOR.
M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II. MAGISTER EQVITVM.
VT QVVM M. AEMILIVS LEPIDVS PALVDATVS EXISSET, INIRET
CN. DOMITIVS M. F. M. N. CALVINIVS MAG. EQVIT.
IN SEQVENTEM ANNVM DESIGNATVS ERAT. NON INIIT

45. C. IVLIVS C.F.C.N. CAESAR V̄. DICTATOR PERP.

Idem *Auguſtus* cum ſubinde mortem obierit *duobus Sextis* Coſs. XIV. Kal. Septemb. ſeptuageſimo & ſexto aetatis anno, diebus quinque & triginta minus, teſte Suetonio cap. 100., cumque, ex Dione lib. 56. ſolus Imperium rexerit ab Actiaca Victoria per annos XLIIII. (quibus tamen XIII. dies deſunt); atque, eodem Dione memorante, fatis ceſſerit Tribuniciae Poteſtatis anno 37. ſeu Aerae CHRISTI Vulgaris anno 13. poſtquam ex die v. Kal. Jul. anni ante eandem CHRISTI Aeram 24. & ab Urbe Condita $\frac{729}{730}$, accepta Tribunicia Poteſtate, Conſul XI. hoc ſe Magiſtratu ab-

abdicavit, & *Auguſti* nomen retinuit; ut in Marmoribus, Nummis, & Hiſtoricis legitur; nemo non videt, quot characteribus, Civili, & publica numeratione computatis, aetatis hujus menſura obſignetur.

Liber Chronologicus.

Poſt annum itaque 19; ex quo natus erat *Auguſtus* menſe Septembri praecedente ad Conſulatum *Hirtii* & *Panſae*, numeranda ſunt Conſulum paria 57. ut ad extremum aetatis annum, quo *Auguſtus* obiit, ſive *ad duos Sextos* perveniatur. Ex his paria 44. *Hirtio* & *Panſa* incluſis, implent ſpatium totidem annorum, nempe 44. quibus ipſi praecedunt Aeram Christi Vulgarem (cujus Aerae anno 13. labente, Conſulatum gerentibus ordinarium *duobus Sextis*, *Auguſtus* Nolae deceſſit die xiv. Kal. Septemb., dum numeraretur annus ab Actiaca Victoria 44. poſt dies xiii; complendus inchoaturo 45.) Actiacae igitur Epochae initium, ipſo *Octaviano III.* & *M. Valerio Meſſala* Conſuli-

LIBER CHRONOLOGICUS.

libus,incidit ex his documentis in annum ante Aeram CHRISTI Vulgarem 32. labentem.

Tot Civilibus characteribus numerationis annorum ab Urbe Condita, ab aetate Magiſtratus, & Imperio *Auguſti*, cum intervalla temporum conſignentur,quae annis44.praecedunt Epocham CHRISTI Vulg;ſex tantum addendi his anni ſunt, ut ſolidi quinquaginta colligantur. Addi autem poterunt, ſi ductum ſequamur Faſtorum in Tabulis Capitolinis, ubi ita leguntur inciſi Conſules proximi, qui *Hirtium* & *Panſam* praecedunt:

50. C. CLAVDIVS M. F. M. N. MARCELLVS
L. CORNELIVS

Eodem anno

49. C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR DICTATOR
C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR II. P.SERVILIVS

48. C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR II. DICTATOR
M. ANTONIVS M. F. M. N. MAGISTER EQVITVM

Eodem anno

47. Q. FVFIVS Q. F. C. N. CALENVS P. VALESIVS
C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR III. M.AIMILIVS
C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR III. DICTATOR

M. AI-

M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS MAGISTER AEQVITVM

Eodem anno

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR IIII. SINE COLLEGA.

Eodem anno

Q. FABIVS Q. F. Q. N. MAXIMVS IN MAGISTRATV MORTVVS EST. IN EIVS LOCVM SVFFECTVS EST C. CANINIVS C. F. C. N.

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR IIII. DICTATOR IIII.

46. M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS II. ET MAGISTER EQVITVM

VT QVVM.... M... DVS.... PAVDATVS

CN. DOMITIVS M. F. M. N. CALVINVS II. IN SEQVENTEM ANNVM DESIGNATVS ERAT. NON INIIT

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR V.

P. CO........

C. VIBIVS.......

Scio nonnullis Chronologis, & quidem doctiſſimis, aquam aliquando haerere in hoc ſexennio, ejuſque partibus numerandis: quod mirum videri merito poteſt, quum aetas fortaſſe nulla abundet magis Hiſtoricis documentis, ac teſtimoniis Lapidum, & Nummorum. Hoc enim Sexennium bellorum Civilium, partim *Caeſar* ipſe ſuis Commen-

LIBER CHRONOLOGICUS.

tariis complexus eſt, partim *Hirtius* ejuſdem aequalis digeſſit: & quidem adeo diſtincte, ac diligenter; ut diem perſaepe indicet rerum geſtarum. Superſunt Velleji Paterculi, Appiani Alexandrini, & Dionis hiſtoriae, quae pariter Conſulatus, & Menſes, & dies non raro deſignant: quod etiam praeſtant in vita *Caeſaris*, *Pompeji*, *Auguſti*, & aliorum, Suetonius, ac Plutarchus. Ciceronis autem epiſtolae tantam afferunt lucem hiſce temporibus, ut Hiſtoriam per Conſules deſcriptam inde collegerit Franciſcus Fabritius, adhibitis etiam indicationibus aliorum Scriptorum, quos memoravi, necnon conſultis Lapidibus, & Nummis, unde illuſtrantur prae ceteris anni ſex, a Conſulatu *Marcelli* & *Lentuli*, ad *Hirtium* & *Panſam*. His tamen adjumentis inſtructi inſigniores Chronologi litem intentant: Petavius praeſertim Scaligero ad ſingula propemodum capita lib. x. a 65. ad 59. ubi non ſe-

ſemel etiam dubitat, an ipſi Marmorei Faſti ſint corrigendi; quos conſtat eſſe propoſitos a Magiſtratibus publice Populo Romano, ad rerum Civilium normam, & ad monumentum, ac fidem rerum geſtarum. Liber Chronologicus.

Eorundem igitur marmorum auctoritatem ſecuti, ſexennium illud, a quo complentur anni quinquaginta proxime praecedentes Vulgarem Epocham Christi, expendemus per ſuas partes; diſtinguendo geſta ſingulis reſpondentia, ex indicatis Hiſtoricorum locis, quae lucem ſimul conferunt, ac mutuantur iiſdem Tabulis Capitolinis.

Sequens vero annus I. memorati Sexennii ſignatur in Faſtis marmoreis Capitolinis, ita,

C. Claudius M. F. M. N. Marcellus
L. Cornelius Lentulus.

Eodem anno

C. Julius C. F. C. N. Caeſar Dictator.

Eſt autem annus hic Juliani ſtyli *Quintus* Prolepticus, & 50. ante Aeram

Liber Chronologicus.

Christi Communem, praeceditque novam ordinationem annorum *Julii Caeſaris* quinquennio ſolido, ſeu diebus 1827. Ejus Kalendae Januariae pariantur cum die 85. anni Tarquinienſis, ſeu Civilis, a Romanis tunc adhibiti, & conſtat diebus 365.

Signatur etiam Eclipſi Solis digitorum 7. Romae ſpectabilis poſt ejus ortum die 21. Auguſti, labente anno Periodi Julianae 4664., ut ex Tabulis Aſtronomicis *de la Hire*, aliiſque colligitur, ſeu 50. Proleptico ante Aeram Christi Communem, quae dies in Kalend. anni Tarquinienſis dicebatur iv. Kal. Novembris, ut Patruus meus amantiſſimus adnotavit Tom. ii. Anaſtaſii Bibliothecarii in Chronologia Conſulari.

CA-

CAPUT SEPTIMUM.

Conſules ſexennii, a quo complentur anni quinquaginta praecedentes Aeram Christi *Vulgarem, expenduntur.*

I. *Ex Geſtis* Dictatura III. & Conſulatu IV. Caeſaris tam in Urbe, quam in Hiſpania *juxta ſynchronam Hirtii Ephemeridem, demonſtratur incidere in annum 46. ante Aeram* Christi *Vulgarem, eum, quem voco* Annum Confuſionis, a Caeſare *productum ad dies 445.*

II. *Demonſtratur, annum primum Aerae Julianae correctae, fuiſſe* Caeſaris *emortualem, & reſpondiſſe anno 45. ante Aeram* Christi *Communem.*

Coſs. & Geſta anni ante Aeram Christi Vulgarem 50.
Urbis Conditae ante Palilia 703. poſt Palilia 704.
Coſs. Ord. (C. Claudius Marcellus
(L. Cornelius Lentulus
Circa anni finem C. Julius Caeſar Dictator.

HOC anno contigit initium Belli Civilis; qua ex die Conſulatum iniit *Lentulus* Kal. Jun. (Cic. *lib.16. Ep.Fam.*), cum de Imperio *Caeſaris*, & de Trib. Plebis acerbiſſime decerneretur. (Caeſar *de Bello Civil. lib. I.*) Profugiunt ſtatim ex Urbe Tribuni Plebis, ſeſeque *ad Caeſarem* conferunt. Tota Italia delectus habetur &c. *Caeſar*, tranſ-

miſ-

Liber Chronologicus.

miſſo *Rubicone*, Italiae oppida cum occupaſſet, ad vii. Idus Martii Brunduſium pervenit (Cicero. *Ep.16. lib.9. ad Atticum*). Inde aufugit *Pompejus* ad xvi. Kal. *Apr. Ingreſſus vero Caeſar, poſtero die proficiſcitur ad Urbem* (*ibi Epiſ. 19.*), *ubi diebus aliquot conſumptis* (*Caeſar de Bello Civil.* pag. 267.), ab Urbe proficiſcitur, atque in ulteriorem Galliam pervenit, ad obſidendam Maſſiliam intra dies xxx. Conſtructis navibus, *D. Brutum* praefecit (*ibi pag.* 268.): ipſe in Hiſpaniam contendit. Hac brevi potitus, Maſſiliam redit. Poſt hujus deditionem, ad Urbem *Caeſar* proficiſcitur (*ibi pag.* 313.). *Caeſar* Romam reverſus, trepidante adhuc populo (Appianus Alex. *lib.2. pag.17.*), neque Senatu, aut Conſule illum eligente, ſe ipſum Dictatorem nominavit. Undecim ſolum dies Dictator fuit. Conſulem ſe in futurum deſignavit. Praetoribus Provincias aſſignat &c. haec circa hyberna Solſtitia operatus, copias omnes

omnes Brunduſium emittit: ipſe Decembri menſe apud Romanos, Urbe egreditur, non expectato ob Conſulatum jam proximi menſis initio (Appianus *ibi*). Qui male refert ad hybernum Solſtitium; cum eo tempore, December Romanus incideret circa Octobrem Julianum prolepticum, adeoque circa Aequinoctium Autumnale. At Caeſar *lib. III.* ait, *Dictatore habente Comitia Caeſare, Conſules creantur C. Julius Caeſar & P. Servilius* &c. Feriis Latinis, Comitiiſque omnibus perficiendis XI. dies tribuit, Dictaturaque ſe abdicat, & ab Urbe proficiſcitur, Brunduſiumque pervenit.

Coſs. & Geſta anni 49. ante Aeram Christi Vulg.
Urbis Conditae ante Palilia 704. poſt Palilia 705.
Coſs. Ord. (C. Julius Caeſar II.
(P. Servilius Vatia Iſauricus
Circa finem anni, C. Julius Caeſar Coſ. II. Dictator II.

HOC anno *Caeſar* Brunduſio ſolvit pridie Nonas Januarii (*de Bello Civil. lib. 3. p. 331.*), & in Epirum trajicit

cit contra *Pompejum*, obſidetque apud Dirrachium. Tranſlato in Theſſaliam bello apud Pharſaliam media aeſtate, ut Plutarchus in *Bruto* tradit, a *Caeſare* victus eſt *Pompejus*; qui mox in Aegyptum fugiens, miſerrime proditus, truncatur, imperio arbitrioque Aegyptii mancipii (ait Paterculus). *Cajo Caeſare P. Servilio Coſſ.* jugulatus eſt (Vell. *lib.* 2. *cap.* 53.). Pharſalici praelii nuncius & victoriae *Caeſaris* Romam cum perferretur, vix fidem inveniebat. Cum vero annulus *Pompeji* ad Urbem perlatus eſſet, comperta ejus morte, (Dio *lib.* 42. *pag.* 193.) omnes honores *in Caeſarem* certatim congeruntur. Inter alia vero hoc decernitur, ut quinque continuis annis Conſulatum gereret; ut Dictator, non ad ſemeſtre tantum ſpatium, ſed in integrum annum diceretur: ad haec, Tribuniciam Poteſtatem per omnem vitam ſuam haberet &c. His itaque decretis, *Caeſar* (quamvis extra Italiam erat)

erat) ſtatim Dictaturam accepit, Magiſtro Equitum aſſumpto *Antonio*, qui nondum Praetor fuerat. Iſque ab hoc Magiſtratu Conſul deinde factus eſt, ſummopere reclamantibus Auguribus, non licere Magiſtro Equitum ultra ſex menſes Magiſtratum tenere. Verum hi multo riſu excepti ſunt; quod, cum contra omnium Majorum inſtituta Dictatori annuum Imperium ſtatuiſſent, de Magiſtro Equitum accuratam rationem inire vellent. Porro *Caeſar Pompejum* fugientem ſubſequutus in Aegyptum, ejus miſerandae mortis nuncio ibidem fuit perculſus; & caput ejus ad ſe delatum, ne aſpicere quidem voluit.

Liber Chronologicus.

Per novem autem menſes in Aegypto moram traxiſſe *Caeſarem* Appianus Alexandrinus refert *libro* 2. *pag.* 301. qui ſi computentur ab aeſtate extrema (cum media aeſtate Pharſalica pugna contigerit), circa initium Septembris Dictaturam ipſi decretam fuiſſe, & circa finem Septembris initam

LIBER CHRONOLOGICUS.

ab eo Alexandriae, fateri neceſſe eſt. Quare Faſti Capitolini recte habent, poſt Conſulatum ſecundum *Caeſaris* alteram ipſius Dictaturam; cujus priorem, circiter Menſem in Aegypto obivit, Octobri anni Juliani proleptici (qui, December tunc erat anni Romani nondum correcti) Conſul iterum, & Dictator ſecundum.

Anno ante Aeram CHRISTI Vulgarem 48.
Urbis Conditae ante Palilia 705. a Palilibus 706.

Coſs. Ord.	(C. Julius Caeſar Dictator II. (M. Antonius Magiſter Equitum
Poſtrema anni parte Coſs.	(Q. Fufius Calenus. (P. Vatinius.

HUNC annum Faſti Capitolini recte auſpicantur ab altera *Caeſaris* Dictatura, potius quam ab altero Conſulatu, Collega *Caeſari* utrobique *M. Antonio*. Licet enim & ipſa Dictatura II. & Conſulatus III. anno ſuperiori fuiſſet ipſi delatus eodem impetu decretorum, in ejus gratiam Romae editorum, poſt finem aeſtatis; attamen Dictaturam ſtatim

tim ab eo initam, diſerte memorat Dio loco citato, aſſumptumque *M. Antonium* Magiſtrum Equitum: Conſulatum vero non illico receptum, ſed aliquantiſper dilatum, verba Hiſtorici manifeſtant. Pridie Idus Sextilis Cicero accepit literas *Caeſaris*, quas ille ex Aegypto ad eum miſerat (*in Epiſt. ult. lib. 14. Fam. & pro Dejotaro numero 4. & in poſtremis literis ad Att. lib.* XI.). *Eodem libro in Ep.* 20. data XVI. Kal. Septemb. indicat nuncium pridie veniſſe diebus 28. Seleucia profectum, qui diceret, viſum a ſe *Q. Filium, cum Hirtio*, apud *Caeſarem* Antiochiae. *Epiſt. vero* 21. & 22. ait: *Ille* (Caeſar) *ad Kal. Septembris Athenis non videtur fore: multa eum in Aſia videntur morari, maxime Pharnaces*. At *Caeſar* intra menſem Julium Alexandria diſcedens, Antiochiam primo contendit, tum in Aſiam contra Pharnacem movit (Conteſte Appiano *pag.* 30. *lib.* 2.). Tam magna Alexandriae operatus *Caeſar*,

LIBER CHRONOLOGICUS.

per Syriam in Pharnacem copias movit. Tanta vero fuit ipſius vincendi celeritas, ut in triumpho, quem de ipſo egit, praetulerit in tabella VENI. VIDI. VICI. Nulla intermiſſa mora, juxta eundem Appianum, ex Aſia Romam venit; celerius omnium opinione (ut Hirtius obſervat) rebus feliciſſime, celerrimeque confectis (*Lib. de Bello Alex.*). Kalendis Octobris Cicero de Venuſino Terentiae mandat (*Ep.* 20. *lib.* 14. *Fam.*), ut in Tuſculano omnia eſſent parata ad hoſpites excipiendos, nempe ſe, & eos, qui *Caeſari* Brunduſium advenienti occurrerant, ut ait Plutarchus in Cicerone.

In Urbem igitur redux *Caeſar* circa initium Octobris hujuſmet anni tumultum militare componit; & Urbanis rebus rite ordinatis, ad annum ſolidum Dictaturam hanc ſecundam perduxit, cum Conſulum nomen *Calenus* & *Vatinius* extremo anno conſtituti ferrent, ut Dio teſtatur *lib.* 42. *pag.* 211.

Anno

Anno ante Aeram CHRISTI Vulgarem 47.
Urbis Conditae ante Palilia 706. poſt Palilia 707.
Coſs.Ord. (C. Julius Caeſar III.
(M. Aemilius Lepidus.
Circa Junium (C. Julius Caeſar Dictator III.
(M. Aemilius Lepidus Magiſter Equitum.

LIBER CHRONOLOGICUS.

KALENDIS Januarii hujus anni *Caeſar III.* Conſul cum *M. Aemilio Lepido* proceſſit; ſed extra Urbem tunc morabatur: nam ad 14. Kal. Januarii Lylibeum pervenit (Hirtius *de Bello Afr. ſub init.*): navem conſcendit ad VI. Kal. Jan., & poſt quartam diem in conſpectum Africae venit. Initio menſis Aprilis, (ex eodem Hirtio) *Jubam*, & *Scipionem* vicit; ac paucis diebus poſt, *M. Cato* ſibi mortem conſcivit. Africano Bello confecto, *Caeſar* Idibus Juniis claſſem conſcendit, & poſt diem tertium in Sardiniam pervenit. Inde autem a. d. III. Kal. Quint. naves conſcendens, duodetriceſimo die ad Urbem Romam venit (Hirtius *in fine lib. Afr.*). Menſe vero Sextili quatuor Triumphos egit magnificentiſſime, Gallicum, Ale-

Alexandrinum, Ponticum, & Africanum. Vide Suet. *cap.* 37. & Dion. *lib.* 43. *pag.* 20. Antequam *Caeſar* in Urbem veniret, haec inter plura a Senatu honorifice decreta libenter accepit:

Primo, ut morum Magiſter ad triennium haberetur: ſecundo, ut ad Decennium eſſet Dictator. Ex hoc igitur menſe Dictator III. haberi coepit. Anni pars reliqua conſumpta eſt in Spectaculis exhibendis, una cum Triumphis; in dividendis praemiis emeritis in bello militibus; & in compluribus Legibus ſtatuendis, quae a Dione enumerantur. Dio enumerat, inter ceteras Leges a *Julio* latas, etiam correctionem anni Civilis, quae tamen referenda eſt ad annum proximum, tum ex novilunio Kalendas Januarias anni primi Juliani aperiente, & annum ante Aeram CHRISTI 45. inchoante, uti omnibus liquet Chronologis, tum ex collato Cenſorini loco, qui annum Aerae CHRISTI Vulgaris 238, tot characteribus ab ipſo indica-

catum, vocat eorundem annorum, quibus Julianorum nomen eſt, cclxxxiii. Sed ex die Kal. Jan., unde *Julius Caeſar* anni a ſe conſtituti fecit principium, manifeſte colligitur, Kal. Jan. primi Anni Juliani, praecedere Kal. Jan., inchoantes Epocham Christi Vulgarem, annis ſolidis 45. Cur autem ex quarto *Caeſaris* Conſulatu iidem conſurgant, ut ait Cenſorinus, (qui Conſulatus iv. Aeram Christi praecedit loco 46.) breviter dicam. Conſulatus *Caeſaris* Quartus, neque annuus, neque juxta legum ordinem, ab ipſo geſtus fuit: quin ex Dione, aliiſque oſtendam, contra inſtituta Majorum coeptum, ac dimiſſum a *Caeſare*, & in alios tranſlatum, dediſſe exemplum primum Conſulatibus perfunctoriis, unde Faſtorum ratio difficilius inde percipitur. Ex quarto igitur Conſulatu cum anni Juliani putandi eſſe dicuntur, non eſt intelligendum ex quarto inito, ſed ex quarto abſoluto, qui revera *Confuſionis Annus* ap-

appellatur, tum quod in eundem inciderit intercalatio illa diuturna dierum nonaginta, qua ſcilicet Lunaris annus antiquus 355. dierum, evaſit menſium xv. dierum vero 445. tum quia, turbato ordine, ac tempore aſſumendi, ac dimittendi Conſulatus, confundendae numerationis occaſionem poſteris praebuit. Vidimus paulo ante, Petavium (in Chronologica re tantum virum) per haec tempora vix Faſtis fidere. Lydiatus in eodem ſtudio magni nominis auctor, haec retulit, ad annum Quarti *Caeſaris* Conſulatus. „Kalendis Januarii, quibus *Caeſar* ſuſcepit quartum Conſulatum *ſine Collega, incipit primus annus Julianus dierum CCCLXV. Tanta vero eſt confuſio honorum Caeſaris, & Magiſtratuum iis temporibus, tantaque inde Faſtorum perturbatio, ut in Magiſtratuum conſignatione, neque Faſtis marmoreis, cum Hiſtoricis, vel Annalibus; neque his, neque illis, cum Numiſmatibus conveniat. Ego Hiſtorias, ſive Anna-*

nales potiſſimum ſequor,,.Haec Lydiatus: quibus non diſſimilia protulit Petavius *lib.X.de Doctr.temp.*Tantorum attamen Virorum pace contendam, tuto ſequi nos poſſe, & Annales, & Hiſtorias, & Faſtos marmoreos, & Numiſmata, addo etiam & obſervationes caeleſtes ab Hiſtoricis memoratas, & Kalendario *Caeſaris* reſpondentes; ſi eorundem documentorum fidem ſequi velimus; nihil ex noſtris additamentis eorundem teſtimonio admiſcentes: quale illud eſt, Conſulatum *Caeſaris* quartum, initum fuiſſe Kalendis Januarii ejus anni, qui primus ex Julianis compactus fuit diebus 365. Anno Romano proximo, ad quem Conſulatus ille pertinet, demonſtrabo ex Auctoribus & Marmoribus,neque initum eſſe ConſulatumKalendis Januarii,neque annum, eodem Conſulatu inſcriptum,conſtitiſſe diebus 365, ſed diebus 445,adeoque ipſum fuiſſe *Annum Confuſionis* 46.ante Aeram Christi Vulg., de quo jam eſt inquirendum. DE

Liber Chronologicus.

DE ANNO CONFUSIONIS.

Ante Aeram CHRISTI Vulgarem 46.
Urbis Conditae ante Palilia 707. poſt Palilia 708.

Coſs. Ord. (C. Julius Caeſar Dictator III.
(M. Aemilius Lepidus Magiſter Equitum
(Eodem procedente anno ante Octobrem,
(C. Julius Caeſar ſine Collega.

Suff. Coſs. (C. Fabius Maximus, qui in Mag. defunctus eſt. In ejus locum ſuff. eſt honoris gratia Prid. Kal. Jan. C. Caninius Rebulus.

I. TUM Faſtos marmoreos, tum Scriptores veteres ſequor, cum ita digero Magiſtratus hujuſce anni Romani, ante Vulgarem CHRISTI Epocham ſexti & quadrageſimi, ac propterea proxime praecedentis eum, qui primus ex Julianis dierum 365. inchoavit 45. ante Aeram Chriſtianam vulgo uſurpatam. Hic autem, de quo nunc agimus, dictus eſt *Annus Confuſionis*, & quindecimeſtris fuit, ſive conſtans diebus 445.

Faſtorum ductum me ſequi affirmo, & quidem marmoreorum S. P. Q. Romani: ibi enim legitur continenti conſecutione,

C. IV-

Digitized by Google

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR III. M. AIMILIVS
C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR III. DICTATOR
M. AIMILIVS M. F. Q. N. LEPIDVS MAGISTER EQVITVM

Eodem anno

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR IIII. SINE COLLEGA

Eodem anno

C. FABIVS Q. F. Q. N. MAXIMVS IN MAGISTRATV MORTVVS EST: IN EIVS LOCVM SVFFECTVS EST C. CANINIVS C. F. C. N. REBVLVS

Obſervandum eſt primo, Conſulatum Quartum a *Caeſare* ſuſceptum, conjungi per illa verba, *eodem anno*, cum *tertia* ipſius *Dictatura*, quam illi delatam fuiſſe ad decennium vidimus, & ab eo libenter ſuſceptam ex *S. C.*, perlato anno ſuperiori, dum bello Africano detineretur, nec in Urbem adhuc fuiſſet reverſus, adeoque ante finem menſis Quintilis. *Dictatura* igitur, non utique ſemeſtris, qualis fuerat ſtante Republica (ut ex Dione obſervavimus), ſed decennalis, viſa fuit potior *Caeſari*, quam Conſulatus, ad nomen anno imponendum. Quocirca in Faſtis marmoreis, maturo admodum conſilio inciſis,

LIBER CHRONOLOGICUS.

ciſis, ejuſdem *Caeſaris* auctoritate, *Prima* ejus *Dictatura*, qua ſe abdicavit intra undecimum anni diem, refertur quidem ſub iis Conſulibus, quibus coepit, & quibus abſoluta eſt per hanc Epigraphem,

C. Claudius M. F. M. N. Marcellus
L. Cornelius.

Eodem anno

C. Julius C. F. C. N. Caeſar Dictator.

Sed altera *Dictatura*, quae ultra eoſdem Conſules, ejuſdemque anni Romani terminum progreſſa eſt, quibus Coſſ., & intra quod ſpatium *Caeſari* fuerat delata, non exhibet eam connexionem *eodem anno*: imo, iiſdem verbis omiſſis (quemadmodum fit in conſecutione Conſulatuum annuorum), declaratur, annum Romanum proximum ab eo, Magiſtatu *Dictaturae* aperiri. Contra vero, epigraphe, *eodem anno*, inſeritur inter *Dictaturam Caeſaris*, & Coſſ. ſuffectos. *Calenum* & *Vatinium*, qui, eadem annua *Dictatura*

tura adhuc perſeverante, Conſulatum inibant, non exceſſurum fines anni Romani. Ita enim conſignatur,

C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR II. P. SERVILIVS
C. IVLIVS C. F. C. N. CAESAR II. DICTATOR
M. ANTONIVS M. F. M. N. MAGISTER EQVITVM
Eodem anno
Q. FVFIVS Q. F. C. N. CALENVS P. VATINIVS

Quocirca nos quoque inſcripſimus eundem annum ante Aeram Christi octavum & quadrageſimum, non a Conſulibus, ſed a *Dictatura*.

Hoc igitur conſilio fit, ut etiam *Dictatura Caeſaris tertia*, ipſi delata ad decennium proximum circa menſem Junium anni ſuperioris (quae propterea perſeverabat ineunte anno, de quo nunc agimus), non connectatur per verba *eodem anno*, cum tertio ejus Conſulatu (ultra enim progreſſura erat), ſed, tanquam Magiſtratus annum Civilem proximum aperiens, ſit abſolute deſcripta, veluti Kal. Januarii ſubſequentis initium; cui deinde anno, per Epi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Epigraphem, *eodem anno*, connectitur *quartus Caeſaris Conſulatus ſine Collega*, & *C. Fabius Maximus*, & *Caninius ſuffecti Coſſ.*, utpote non exceſſuri ſuo Magiſtratu diem anni poſtremam, quam paucis horis ſui Conſulatus idem *Caninius* adlectus ac perfunctus pridie Kal. Januarii, complevit. Annum deinde proximum aperit *C. Julius Caeſar*, non equidem *Conſul*, ſed *Dictator IIII*, ut conſtat ex *M. Aemilii Lepidi* nomine eidem ſubjecto, quod Magiſtrum Equitum indicat; non autem adpoſito, quod indicaret in Conſulatu Collegam; praeſertim, cum nemo illi Collega fuerit in IIII. Conſulatu, ut ipſi Faſti marmorei, & Auctores concordi teſtimonio aperte docent.

His ita perceptis ex ratione, & ordine Inſcriptionis Capitolinae, jam deſcendamus ad geſta hujus anni ſummatim percipienda ex Auctoribus, quibus eadem Chronologia confirmatur. Hirtius ſub initium libri *de Bello Hiſpanienſi*

Digitized by Google

nienſi narrat, *C. Caeſarem* jam *Tertium Dictatorem* deſignatum vero *Quartum*, cum celeri feſtinatione ad bellum conficiendum contra *Pompeji* liberos in Hiſpaniam veniſſe. Hirtius Auctor aequalis, & ſocius *Caeſaris* in bello, in Hiſtoria probe conſentit cum marmoreis Faſtis. Secus autem Appianus, qui anachroniſmi craſſioris argueretur, ſi, juxta verſionem Petri Candidi, legendum in illo foret (*lib.2. pag.34.*), *Caeſarem*, jam quarto functum Conſulatu, in Iberia contra juniorem *Pompejum* profectum eſſe. Quarto Conſulatu nondum erat proculdubio jam functus, cum in Hiſpaniam contenderet: nam ex Hiſpania reverſus, antequam in Urbem rediret, eundem Conſulatum inivit, & adminiſtravit. Verum hic error Candidi fuit, non Appiani, in quo legitur, *Quartum Conſul exiſtens*, non vero *jam quarto functus Conſulatu*. At ipſum nomen, & numerus quarti Conſulatus, a *Caeſare* initi, apud Dionem

LIBER CHRONOLOGICUS.

nem occurrens Alexandrinum Scriptorem annis fere ducentis a *Caeſare* diſſitum, in ejus profectione merito reticetur ab Hirtio Scriptore aequali, & *Caeſaris* adminiſtro. Neque enim Conſulatum quartum inierat, qui nondum erat *IIII. Dictator*, ſed *III.*, deſignatus *IIII*. Faſti enim Capitolini eodem anno proceſſiſſe *Caeſarem IIII. Conſulem* expreſſe docent, quo erat *Dictator* III. Numerus *quartae Dictaturae* ineundae, reſpicit terminum tertium, quae complebatur hoc anno circa menſem Junium, uti ex S.C. anni praecedentis oſtendimus. Vidimus enim ſupra anno 49. ante Aeram CHRISTI Vulgarem, inter honores *Caeſari* decretos a Senatu, poſt nuncium mortis *Pompeji* (hoc eſt extrema aeſtate ejus anni) delatum illi fuiſſe Conſulatum ad quinquennium, *Dictaturam annuam*, & Tribuniciam Poteſtatem perpetuam. Addit Hiſtoricus, *Dictaturam annuam* a *Caeſare* ſtatim acceptam, licet extra

Ita-

Italiam verſaretur; quod de Conſulatu non prodit. Hunc enim (utpote minoris auctoritatis) nomen *Dictaturae* poſthabuit facile, ac diſtulit, ineundum eo tempore, quo ipſi libuiſſet; praecipue cum in ſecundo Conſulatu tunc temporis verſaretur, perduraturo ad Decemb. Sequenti autem Anno tertium Conſulatum minime inivit Kal. Januarii; cum *annua Dictatura* ultra Kal. Januarias procederet. Eodem igitur non uſus, etiam anno cui modo immoramur, Kal. Januarias ejuſdem, *Dictator III.* potius, quam *Conſul IIII.* ſignavit, dum ad Hiſpanicum bellum procederet: cum liberum ei foret Senatus Conſulto, uti pro lubito per quinquennium Conſulatus ſibi decreti titulo, aſſumendo ſive ex Kal: Januarii, ſive ex alio quocumque anni die placeret *Caeſari* hujus Magiſtratus repetitionem enumerare. Videtur autem hunc aſſumpſiſſe, teſte Dione *lib.* 43. *pag.* 236., cum ex Hiſpania redux, no-

u viſ-

viſque honoribus cumulatus, decretum Conſulatum ad decennium continuo accepit, antequam etiam Urbem intraret: quem Conſulatum, quartum fuiſſe numeratum, conſtat ex hoc Diònis loco, cum Tabulis Capitolinis collato. Utrobique etiam dicitur, eodem anno *ſuffectos Caeſari Conſules C. Fabium* ac *Cajum Trebonium*: *Fabioque*, extremo Magiſtratus ſui die mortuo, ſtatim in reſiduas horas *Caninium Rebulum* ſubſtitutum: & utrobique ſubditur poſt *Caninium*, quintus *Caeſaris* Conſulatus, *Collega M. Antonio*: quartum propterea Conſul fuit, cum *Fabium* ſibi, huic vero *Caninium* ſubrogavit.

Ordinem igitur menſium, & geſtorum retinentes, aſſerimus cum *Hirtio*, *Caeſarem Dictatorem III.*, *deſignatum IIII.*, circa initium anni profectum in Hiſpanias citis itineribus; & ab illo *Pompeji* exercitum ad Mundam profligatum XVI. Kal. Aprilis, eo ipſo die, quo *Cnejus Magnus Cneji Sexti* pater Italia exie-

exierat, ante quadriennium; uti Plutarchus in vita Caeſaris, Appianus, Hirtius, Florus, Eutropius, aliique tradunt. Victoriae *Caeſaris* nuncium Romam fuiſſe perlatum *pridie Palilium*, Dio aperte narrat: qui etiam addit (*pag.* 234.), propterea inſtitutum, ut Diis immortalibus ſacra fierent, non eo quod dies eſſet Urbis Natalis. *Dolabella* ex Hiſpania profectus, ad Ciceronem venit menſe Majo (*Ep.*8.*lib.*13. *ad Attic.*). *Caeſar* deinde in Urbem menſe Octobri revertitur, ut Paterculus *lib.* 2. ſcribit.

Antequam *Caeſarem* in Urbem reducem Octobri menſe oſtendamus, operae praetium eſt, ex ipſius geſtis in Hiſpania ante praelium Mundenſe, demonſtrare, hunc annum geſti Hiſpanienſis belli, eſſe *Annum, Confuſionis* dictum, ſive dierum 445. Neque enim piget Demonſtrationis vocem a me fuiſſe adhibitam, ubi evidenti calculo res eſt agenda.

LIBER CHRONOLOGICUS.

Affirmo itaque, annum belli Hiſpanienſis, a *Julio Caeſare* geſti contra *Pompeji* liberos, fuiſſe annum Juliano prolixiorem, & menſem intercalarem continuiſſe inter Januarium, & Martium, adeoque ipſum eſſe *Annum, Confuſionis* dictum, ſive dierum CCCCXLV. Id evidenter colligitur ex profectione *Caeſaris* ab Urbe, comparata cum die XI. Kal. Martii, qua Oppidum Ateguam obſeſſum ad deditionem coegit, & cum die XVI. Kal. Aprilis, qua *Pompejanum* exercitum apud Mundam profligavit. *Caeſar* Romae fuit Kal. Jan. Evidenter id conſtat ex eo, quod pridie Kal., mortuo in Magiſtratu *C. Fabio Maximo* altero ex Conſulibus ſuffectis, ad paucas horas, quae ſupererant ejus diei, ſive noctis, Conſulem ſuffecit *Caninium*. Quotis autem diebus Romae ſubſtiterit *Caeſar* poſt eam horariam ſuffectionem, minime conſtat. Conſtat vero, ſubinde profectum in Hiſpaniam. Expedito curſori, nuncium cladis Munda-

danae Romam perferenti, tot dierum ſpatio opus fuit, quot Hirtius, & Dio enumerant, a die partae Victoriae xvi. Kal. Aprilis, nempe 17. Martii, ad pridie *Feſti Palilium*, ſive ad 20. Aprilis, quo Romae primum ea clades nunciata fuit. Sunt igitur dies 34. impenſi ab expedito Curſore hoc in itinere. Propterea, ſi *Caeſar* ipſis Kalendis Januariis Roma fuiſſet profectus citatis equis eadem celeritate, qua Curſor Victoriae nuncius Romam pervenit, tantummodo Pridie Nonas Februarii Mundam attigiſſet. At *Caeſarem* ea die profectum minime conſtat; neque is Mundam recto tramite perlatus eſt, ſed in ipſo aditu Hiſpaniae, obvios habuit Legatos Cordubenſium, qui ad eam obſidionem *Caeſarem* evocarunt. *Caeſar a Fabio Maximo* praeſidium Equitatus petit: & prius confligendum illi fuit ad Oppidum Ullam cum *Cn. Pompejo*, ut Cordubam deinde properaret. Baetis Fluvius opponebatur: neque alia

Cae-

Caeſari ratio fuit ejuſdem tranſmittendi, quam, dimiſſis in Flumen corbibus, antea repletis lapidibus, & inſuper Ponte facto. Diebus compluribus contentio fuit inter Duces duos *Caeſarem*, & *Pompejum* (qui ex adverſo caſtra poſuerat), uter prius Pontem occuparet: ex qua contentione quotidiana multa minuta praelia fiebant. Interea *Pompejus* ad Cordubam ſe recepit. *Caeſar* Ateguam oppugnare inſtituit: ea in obſidione numerabantur ab Hirtio, qui ejuſdem Ephemerides concinnat, dies undecim, diſcreti inter ſe per has indicationes: *In ſequenti die*: *poſtero die*: & hujuſmodi verbis, diverſam diem enunciantibus, quouſque perducimur ad XI. Kalendas Martii, quo die *Caeſar* Oppido potitus, *Imperator* eſt appellatus. Ea dies 19. Februarii. Colligimus itaque ſummam dierum 35, qui neceſſarii ſunt Curſori inde profecto citatis equis ad Urbem, adeoque etiam *Caeſari* ex Urbe eo tendenti; & undecim

cim dierum, quos in obſidione Ateguae Hirtius enumeravit. Summa eſt dierum 46. ex Kalendis Januariis, adeoque ſolum iter directum, Curſoris more inſtitutum eſſet, & Obſidio Ateguae (ſi annus belli Hiſpanici, non foret auctus menſe intercalari) occupaſſet *Caeſarem* indeſinenter per dies 46. Quando igitur expectaſſet miſſum a *Fabio Maximo* praeſidium Equitum, qui profecto Equites Curſoris modo advolare non poſſunt? An his omnibus geſtis *Caeſaris*, quatuor illi dies aptari poſſunt, qui ſoli ſuperſunt de ſumma 50. dierum, enumerando a Kal. Jan. ad xi. Kalendas Martii in anno Juliano communi, ubi ſumma 35. dierum itineris Hiſpanici, & undecim dierum obſidionis Ateguae deducatur.

Equidem ſcio, apud Suetonium legi *cap. 56. in vita Caeſaris*, ſolos 14. dies ab eodem impenſos in poſtremo excurſu ex Urbe ad Hiſpaniam ulteriorem: quae ſumma, licet decade augenda vi-

Liber Chronologicus.

videatur, ex comparatione intervalli dierum 35, quod nuncio Victoriae, ex ulteriori Hiſpania ad Urbem perferendo, neceſſarium fuit; attamen, etiamſi invariata relinquatur, undecim tantummodo dies adjiciet ſpatio interpoſito ad res gerendas; & quidem in ea ſuppoſitione, quae ultro admittat *Caeſarem* Roma exceſſiſſe ipſis Kalendis Januariis: nec propterea videtur reſtare ſatis temporis diſponendae obſidioni, expectandis Equitibus *Fabii*, dimicando apud Ullam quotidianis velitationibus, per plures dies certando ad Pontem Baeti ſuperſtructum, & Oppidis in progreſſu capiendis: quae geſta in profectione *Caeſaris* ex Urbe ad Oppidum Ateguae contigerunt ex Kal. Januarii ad nonam diem Februarii, quando obſidionem ſuſcepit, diebus xi. proceſſuram.

Haec omnia componi non poſſunt cum anno communi, & cum Ephemeride rei geſtae, ab Hirtio diligenter ex-

expoſita . Neceſſe igitur eſt confiteri , Demonſtrationis locum obtinere hanc enumerationem dierum , ad oſtendendumHiſpanienſis belli annum fuiſſe intercalari menſe auctum inter Januarium , & Martium , nempe eo , quem *Anno Confuſionis*,ſeu Correctionis ſuae, *Caeſar* inſeruit ; ut deinde menſem adjiceret inter Octobrem , ac Novembrem , quo totum hujus anni geminum ſyſtema conſtaret diebus 445. quemadmodum Solinus , Cenſorinus , Dio , omnes Chronologi cum iiſdem Hiſtoricis meminerunt . Si haec dinumeratio Demonſtrationis Hiſtoricae locum non teneat , neſcio an quidquam certi colligi unquam poſſit ab Hiſtoria .

Liber Chronologicus .

Proſequimur modo *Caeſarem* in Hiſpania dimicantem , juxta Ephemeridem Hirtii , ad diem III. Nonas Martii . Eo die *Pompejus* caſtra movit , & circa Hiſpalim in Oliveto conſtitit . *Caeſar*,priuſquam eodem eſt profectus, Luna hora circiter ſexta viſa eſt. Haec

LIBER CHRONOLOGICUS.

ſunt ipſiſſima verba Hirtii: ex quibus manifeſte evincitur, hunc annum Hiſpanici belli nequaquam eſſe primum Julianum, ſed *Annum Confuſionis* dictum: quod ita rurſum demonſtro.

Conſentiunt omnes, annum Julianum primum ita fuiſſe a *Caeſare* conſtitutum, ut ipſis Kalendis Januarii praeferret diem Novilunii; eumque annum Julianum primum, apud omnes Chronologos haberi 45. ante Aeram Vulgarem. Fac igitur, ſi fieri id poteſt, hunc annum Hiſpanienſis belli (quandoquidem primus dicitur ex Julianis, ordinatione *Caeſaris* inſtitutus dierum 365.) Kalendis Januarii tuliſſe Novilunium: Nonis Martii hora ſexta nuſquam videri Luna potuiſſet per univerſam Hiſpaniam; quia ante horam ſextam III. Nonas Martii occultata, jam latuiſſet ſub horizonte in eo anno Juliano, quo ſynodus Luminarium contigiſſet Kalendis Januarii, & conſequenter etiam Kalendis Martii; ne-

neque id modo in Hiſpania, ſed ubique terrarum hora circiter 4. ab occaſu Solis, more Romano, III. Nonas Martii Lunam depreſſiſſet infra horizontem. Hic locus a Scaligero perperam lectus, in eam ſententiam ipſum deduxit, ut crederet, in Provinciis fuiſſe minime intercalatum eo anno, quo Romae intercalatum fuit; licet ipſi antea ſubolevisſet, annum Hiſpanienſis belli nequaquam fuiſſe annum primum Julianum, ſed *Annum Confuſionis*. Legerat enim Scaliger, eam diem fuiſſe ad *III. Kal. Martii*; cum diſerte legatur dies *III. Nonas Martii*. Jure itaque carpitur a Petavio *lib. X. cap. 62.* a quo tamen pernego jure pronunciari, annum belli ipſius Hiſpanienſis non eſſe *Annum Confuſionis*, ſed primum ex Julianis correctis. Quin ex ipſo textu Hirtiano genuinae lectionis, a Petavio, & ab omnibus admiſſae, male autem a Scaligero correctae, affirmo, evidenter colligi, ipſiſſimum eſſe *Annum* dictum

Liber Chronologicus.

Confuſionis, tum ex intervallo temporis jam perpenſo ex Kalendis Januarii; tum ex Lunae exortu ſupra horizontem ad diem III. Nonarum Martii. Si enim, ut concedunt omnes, Novilunium commiſſum eſt Kalendis Januarii in anno Juliano primo; eodem anno Juliano, ad III. Nonas Martii oriri Luna non potuit noctis hora VI. Sin autem poſt dies 261. ex die III. Nonas Martii *Anni*, dicti *Confuſionis*, ad Kalendas Januarias, aperituras annum primum ex Julianis, futurum erat Novilunium (tot enim dies colliguntur, inſertis duobus intercalaribus diebus 68. inter Novembrem, & Decembrem, ut teſtis eſt Cenſorinus), cum jam menſe Februario dies 23. intercalaſſet, faceretque eum annum dierum CDXLV; quoniam Lunationes integrae XII. perficiuntur diebus 354, horis 8. - 49, dies qui ſuperſunt Lunae ſeneſcentis ad III. Nonas Martii, adamuſſim exhibent ejus aſcenſionem ſupra

pra horizontem hora circiter ſexta noctis, qua ſcilicet a *Caeſare* conſpectam Hirtius refert. En igitur alteram Demonſtrationem, deductam ex Lunari motu obſervato, qua concluditur evidenter, annum Hiſpanienſis belli a *Caeſare* geſti contra *Pompeji liberos*, ipſiſſimum eſſe *Annum Confuſionis*, quo intercalatum fuit per dies 23. menſe Februarii, & per dies 68. inter Novembrem, ac Decembrem, uti a Majoribus acceperat Cenſorinus.

Ad obſidionem Ventiſpontis pergit *Caeſar* poſt diem III. Nonas Martii, quo, circa Hiſpalim, in Oliveto conſtiterat *Pompejus*. Hinc, itinere facto, in campum Mundenſem cum eſſet ventum, caſtra contra *Pompejum* conſtituit. Dimicatur utrinque acriter ad diem 17. Martii, uti ex Plutarcho, aliiſque Hiſtoricis didicimus; qua die *Pompejus Magnus* ante quadriennium ex Italia profugerat. *Caeſari* victori ad

ad Hiſpalim gradienti *Cn. Pompeji* adoleſcentis interfecti caput allatum eſt, & populo datum in conſpectum (ſcribente Hirtio) ad pridie Idus Aprilis. Cetera, quae apud Hirtium deſiderantur ejus anni geſta, ſupplent Epiſtolae Ciceronis, atque Hiſtoriae Paterculi, & aliorum. Unde Fr. Fabricius Marcoduranus in M. Tullii Hiſtoria ita digeſſit *pag.* 221. *Caeſar* interitu *Liberos Pompeji* in Hiſpania vicit, e quibus *Sextus* profugit. *Cneus* pridie Idus Aprilis interfectus eſt, auctore Hirtio. *Dolabella* inde in Italiam profectus, ad Ciceronem Majo menſe venit (*Ep.*8. *lib.* 13. *ad Att.*). *Caeſar* deinde in Urbem menſe Octobri revertitur, ut Paterculus *lib.* 2. ſcribit. Initium ejus menſis, ex his, quae ſequuntur, diſces. In Triumphalibus fragmentis Tabularum Capitolinarum ſcriptum eſt, *Q. Fabium Maximum* Coſ. anno 708. ex Hiſpania III. Idus Octobris triumphaſſe. *Fabius* autem Conſul non fuit ante

ante *Caeſaris* reditum ex Hiſpania:*Caeſar* enim in Urbem reverſus, Conſulatu ſe abdicavit, & in reliquum anni *Q. Fabium* & *C. Trebonium* ſuffecit, auctore Dione *lib.* 43. Atque hi ſunt Conſules,quos *Caeſarem* in quarto Conſulatu ſibi in ternos noviſſimos menſes ſubſtituiſſe Suetonius ait. Jam*Caeſarem*, ante *Q.Fabium*, triumphaſſe, non modo ex Dionis Hiſtoria cognoſcitur, ſed & a Quintiliano *lib. 6. cap.* 4. diſerte ſcribitur.Haec omnia Fabricius attulit: quibus addendum eſt ex Dione, *Caeſari* victoria potito Imperatoris nomen etiam ex S. C. tributum, non ex antiqua conſuetudine, ſed nova ſignificatione vocis, quam poſtea uſurparunt Principes, qui ſummum Imperium deinde obtinuerunt. Primum namque *Caeſari* fuit impoſitum, tanquam ipſi proprium: & poteſtati ejus, inter alia complura honorifica, omnes Magiſtratus, etiam Plebejos, Patres permiſerunt: ipſumque *Conſulem* ad de-

LIBER CHRONOLOGICUS.

decennium continuum, ſicut ante *Dictatorem*, conſtituerunt. Tum vero, nonnullis interpoſitis, narrat Hiſtoricus: *haec igitur ob victoriam Caeſaris decreta facta; & aliis alia diebus comprobata ſunt. Caeſar aliis ſtatim uti coepit, aliis impoſterum uſurus erat: quamvis jam tum ea omitteret. Conſulatum continuo, ante etiam quam Urbem intraret, accepit; non tamen toto anno geſſit: ſed, poſtquam in Urbem venit, eo ſe abdicavit, Conſuleſque fecit Q. Fabium, ac C. Trebonium: Fabioque, extrema Magiſtratus ſui die mortuo, ſtatim in reſiduas horas C. Caninium ſubſtituit.*

Haec narratio Dionis, plane conformis Tabulae marmoreae Faſtorum in Capitolio aſſervatae, dubitare non ſinit, quin, poſt victoriam Hiſpanienſi bello reportatam, ejuſque nuncium Romae perceptum (hoc eſt *poſt Palilia*) decretus ſit *Caeſari Conſulatus* ad decennium: quem ille inivit, ante-

Liber Chronologicus.

tequam Urbem ingrederetur. Non igitur Kalendis Januarii, ſed poſt Majum menſem *Conſul Quartum* proceſſit. *Conſul Quartum*, inquam: nam hic numerus Conſulatus in Tabula Capitolina ſuperſtes viſitur, cum nomine ſubjecto *Q. Fabii Maximi ſuffecti Conſulis*, & *C. Caninii* poſtrema anni die in ejus demortui locum a *Caeſare* ſubrogati ad paucas horas. Unum placet monere circa *Fabii* & *Collegae ſuffectionem*, ne Suetonii locus noſtrae ſententiae adverſari videatur, cum ſcilicet affirmat, eos Conſules in ternos noviſſimos menſes fuiſſe a *Caeſare* ſubſtitutos: hoc enim componi minime videtur cum *Anno Confuſionis*, cui *Caeſar* duos menſes intercalares adjecit inter Novembrem, & Decembrem, uti Suetonius ipſe commemorat *cap.* 40: ex Octobri enim menſe, quo *Fabius*, ac *Trebonius* ſuffecti ſunt, (ita, ut *Fabius* jam Conſul triumphaverit III. Idus Octobris), menſes quinque numerarentur, computa-

Liber Chronologicus.

tis intercalaribus. Haec inquam oppoſitio non adverſatur. Duo ſiquidem intercalares, cum nomine careant, non computantur ab Hiſtorico; qui fortaſſis credidit, cum Cenſorino, & cum pleriſque Chronologis poſt *Claudii* aetatem ſcribentibus, in annum primum Julianum incidiſſe annum belli Hiſpanienſis, & *quarti Caeſaris Conſulatus ſine Collega*, cui nos tribuimus *Annum Confuſionis*. Demonſtrabimus enim infra, expunctum fuiſſe ex hominum memoria, & e Faſtis publicis eum Conſulatum, qui poſt caedem *Caligulae*, libertatem inducere rurſus contenderat, dum imperium *Claudio* deferebatur. Expuncto ſemel hocce Collegio Conſulum, Urbis autem Conditae annis ſerie non interrupta fluentibus, neceſſario fiebat, ut numerus annorum Urbis Conditae, qui Conſulibus Magiſtratum obeuntibus in nece *Caji Principis* ſignandus erat, referretur ad Conſules praecedentes: & res, hoc prae-

ce-

cedenti Conſulatu geſtae aptarentur anno mortis *Caji*, licet proxime ſubſequuto: ut ſuo loco oſtendetur. Satis enim fuerit heic indicaſſe occaſionem hujus anachroniſmi, & diſſidiorum inter numerationem, quam dicunt Varronianam, & Capitolinam, ab hac una expunctione pendere; quae propterea oſtendit, cur omnibus ferme Scriptoribus, poſt *Claudii*, & *Neronis* Imperium florentibus, (poſtquam incendiis *Neroniano*, & *Vitelliano* Forum Romanum, & Capitolium, ac pleraque ex publicis monumentis ibidem poſitis conſumpta ſunt) luxatione illa Faſtorum adeo impoſuerit, ut geſta omnium annorum ante *Claudium* compoſuerint cum numeris Urbis Conditae unitate majoribus, quam fuerit priſca & communis computatio Senatus Populique Romani, tam a Varrone, quam a Capitolinis marmoribus, uſu civili, miroque conſenſu antea cuſtodita.

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

Anno primo ex Julianis ante Aeram CHRISTI Vulg. 45. Urbis Conditae ante Palilia 708. ex Palilibus 709.
C. Julius Caeſar Dictator IIII. Magiſter Equitum M. Aemilius Lepidus.
Coſs. Ord. (C. Julius Caeſar Coſ. V. & Dictator Perp. (M. Antonius Magiſter Equitum.
Caeſar Idibus Martii in Magiſtratu occiſus eſt.
In ejus locum ſufficitur P. Cornelius Dolabella.

II. ANNOS Julianos jam inchoamus a ſynodo Luminarium, incidente in Kalendas Januarias, annis ſolidis 45. praecedentes Vulgarem Epocham Chriſtianam, qui ſcilicet auctoris ſui Conſulatu v. & nece pariter conſignatur. Cur autem Cenſorinus hunc appellaverit Julianum ſecundum, qui his Conſulibus praenotatur (*cap. 9.*), ſatis declaratum eſt ſupra. In ſerie ſiquidem Conſulari inter *Caeſaris* aetatem, & Cenſorini, par Conſulum deſideratur initio *Claudii*. A primo autem Juliano (ab his nempe Kalendis Januarii, quae Novilunium ferebant, *Caeſare* Faſtos corrigente per inductam ordinationem), ad proceſſum Conſula-

larem *Ulpii* & *Pontiani*, (qui Magiſtratum gerebant, ſcribente Cenſorino) ſignabatur quidem recte numerus annorum ſolidorum 292, & inchoabat annus 293. paria vero Conſulum, ſolum unitate minuta, hunc numerum non complebant. Retulerunt itaque poſteri, Conſulatus expuncti nequaquam memores, initium hujus numerationis Julianae ad praecedentem Conſulatum *Caeſaris IIII*: & annos Urbis Conditae, a *Palilibus* numeratos juxta Varronem, & Tabulas marmoreas, rejecerunt *in Palilia* Conſulum proxime perfunctorum: qua ratione fiebat, ut numerus, qui poſtremos octo menſes novorum Conſulum vere afficiebat ante *Claudium* perperam referretur ad quadrimeſtre primum, eorumque Conſularem proceſſum idcirco attingeret.

Hac autem de cauſa vidimus, in Faſtis Triumphalibus putari numeros unitate minutos in Ovatione Auguſti ex Si-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Sicilia; cum tamen poſiti ſint integerrimi, & ad Idus Novembris recte conſignent annum Urbis Conditae DCCXVII. (qualis revera fluebat *ex Palilibus* praecedentibus ejuſdem anni, tam juxta Varronis calculum, quam juxta ſupputationem vulgo receptam in Tabulis publicis Senatus Populique Romani); licet recentes Chronologi ex Varroniano calculo male affirment, dicendum eſſe, U.C. DCCXVIII. Omiſſio enim Conſulatus in *Claudio*, retenta ſerie annorum Urbis Conditae jam recepta, occaſionem dedit poſteris ſejungendi a ſe numeros praecedentes per integrum Conſulatum; unde ſuborta eſt falſa ſuſpicio duplicis numerationis Varronianae, & Capitolinae, ut infra a nobis exponetur, & demonſtrabitur, cum *Claudii Principis* aetatem ſcribendo attingemus.

Interim, quae ad hujus anni rectam indicationem pertinet, Demonſtratio, ex ſuperioribus ita colligitur.

PRO-

PROPOSITIO PRIMA.

Liber Chronologicus.

Kalendae Januarii aperientes Epocham Julianam a Caeſare *conſtitutam die Novilunii, praecedunt annis Julianis ſolidis 45. Kalendas Januarias inchoantes Aeram* Christi *Vulgarem.*

Haec prima Propoſitio, ab omnibus Chronologis admiſſa, demonſtratur ex Tabulis Aſtronomicis, ad veros, & medios Luminarium motus exactis. Tabula enim Epactarum, ſive motuum Luniſolarium, attribuit experimento Caeleſti.

	Dies	Hor.	Min.	Sec.
Annis Jul.	15.	15.	25.	16.
MDCCXLV.	28.	16.	2.	7.
	46.	24.	31.	9.
Summa eſt	91.	7.	58.	32.
A qua ſi demantur 3. Lunationes	88.	14.	12.	10.
Superſunt Epactae dierum	2.	17.	46.	22.

Anno Aerae Christi Vulgaris 1701. inchoante, juxta ſtylum Gregorianum, commiſſum eſt Novilunium verum die 8. Ja-

LIBER CHRONOLOGICUS.

8. Januarii (quae juxta Kalendarium Julianum erat 28. Decembris anni 1700. ejuſdem Aerae Chriſtianae): Medium vero Novilunium die 9. completa hora 0. 24. poſt merid. Romanum, ſtylo Gregoriano (quae dies erat 29. completa Decembris, ſtylo Juliano): quam diem, poſt triduum ſolidum, inſecuta eſt hora meridiana Kalendis Januarii anni inchoantis 1701. Aerae CHRISTI Vulgaris, ſive annus 1700. completus ante horas duodecim more Romano. At ex calculo praecedenti Novilunia media reſtituta ſunt biduo integro, & horis 17. minut. 46. antequam complerentur anni ſolidi Juliani 1745. Inſuper Novilunium medium anno Juliano 1700, meridie diei 29. Decembris inibat in merid. Romano biduo ſolido & horis 12. antequam annus 1700. compleretur.

Novilunium igitur medium, annis 1745. Julianis (biduo imminutis, & horis 12.) ab eo diſſitum, nempe a Kalen-

lendis Januarii inchoantibus annum Julianum 45. ante Aeram Christi Vulgarem, ſubſequebatur horis ferme ſex meridiem Kalendarum, & illam, unde auſpicabantur ipſae Kalendae, atque Aera Juliana.

PROPOSITIO SECUNDA.

Annus expeditionis, & belli Hiſpanici, a Caeſare *geſti contra* Pompeji *Filios, haberi nequaquam poteſt* 45. *ante Aeram* Christi *Vulgarem; ſi vera ſunt ea, quae Hirtius narrat de Lunae ortu hora 6. diei III. Nonas Martii.*

Demonſtratur haec Propoſitio ex ſuperiori: nam Novilunium medium, incidens in Kalendas Januarias anni Juliani 45. ante Aeram Christi Vulgarem, ferebat alteram ſynodum Luminarium mediam poſt dies 59. & horam ſeſquialteram; nempe accendebat Lunam pridie Kalendas Martii in anno Juliano communi. At Luna accenſa pridie Kalendas Martii, nun-

LIBER CHRONOLOGICUS.

quam poteſt ab horizonte emergere III. Nonas Martii hora VI; cum potius ea die deſcendat infra horizontem circa horam tertiam, vel quartam: ſi vera igitur ſunt, quae ſcribit Hirtius de Luna ſpectata, dum oriretur hora VI. ad diem III. Nonas Martii, annus expeditionis Hiſpanicae, ad quem ab Hiſtorico refertur, eſſe nequaquam poteſt 45. ante Aeram CHRISTI Vulgarem.

PROPOSITIO TERTIA.

Annus intercalaris a Julio Caeſare *continenter praemiſſus primo anno Juliano, juxta intercalationem in eo ſervatam, ex teſtimonio Cenſorini, & aliorum Veterum, recte componit aſcenſum Lunae ſupra horizontem hora VI. diei III. Nonas Martii.*

Demonſtrationem Propoſitionis jam exhibuimus ſupra, cujus Demonſtrationis ſummam breviſſime heic repetemus.

Annus Confuſionis continenter praemiſ-

miſſus a *Caeſare* anno primo Juliano continuit dies 445. Idem annus a Kal. Januariis, ad finem Februarii, praeter dies 57. (nempe menſem Jan. 29. & Febr. 28. dierum, quibus conſtabant, ut ex Antiquorum teſtimoniis docet *Petav. de Doct. temp. lib.* 2. *cap.* 74. praecipue autem ex Plutarcho, & Cenſorino *cap.* 8. & 9.) numeravit dies 23. Februario inſertos; nempe a Kalendis Januarii, ad Kalendas Martii, dies 80; quibus, ubi addideris dies 4. a Kal. Martii, ad III. Nonas excluſive, fiet ſumma dierum 84. detrahenda ex anno dierum 445. Superſunt igitur ante diem III. Nonas Martii, ad finem ejus anni, dies 361. Lunationes XII. complentur diebus 354. horis 8. minutis 38. quae, ſi detrahantur ex diebus 361. fluentibus a III. Nonas Martii, ad 31. Decembris, ſuperſunt ſeneſcentis Lunae dies 6. horae 15. min. 22. poſt diem III. Nonas Martii, hoc eſt ferme dies 7. Erat igitur Luna circiter 22. Quare die

 III. No-

LIBER CHRONOLOGICUS.

III. Nonas Martii Luna jam ſeneſcens oriebatur circa horam ſextam noctis, more Romano computatam.

Annus itaque intercalaris continenter praecedens primum Julianum, & Novilunium incidens in Kalendas Januarias illum inchoantes, recte componitur cum Anno Expeditionis Hiſpanicae, & obſervatione Lunae, aſcendentis ſupra horizontem die III. Nonas Martii, ab Hirtio ejuſdem Anni Scriptore memorata.

PROPOSITIO QUARTA.

Annus expeditionis Hiſpanicae, & belli a Caeſare *geſti contra Pompeji Liberos, ac Praelium Mundenſe, non fuit idem atque annus primus Julianus; ſed fuit annus eundem proxime antecedens, nempe Annus Confuſionis dictus, dierum CCCCXLV; poſt cujus poſtremam diem continuo commiſſum eſt Novilunium, inchoans Aeram ordinationis Julianae, annumque primum Julianum Kalendis Janua-*

nuarii, praecedentem initium Aerae Christi *Vulgaris annis ſolidis Julianis* 45. *prout etiam annus expeditionis Hiſpanicae eandem* Christi *Aeram praeceſſit annis Julianis ſolidis* 46, *& praeterea diebus* 80; *adeoque coepit die, quae in Juliano proleptico dicenda foret* 13. *Octobris anni labentis ante Aeram* Christi 47.

Demonſtratio colligitur ex praecedentibus, quoad utramque partem: nam primus annus ordinationis Julianae Kalendas Januarias cum Novilunio aperit 45. annis Julianis ſolidis ante Aeram Christi; ejuſque initium, die 13. Octobris anni 47. Juliani proleptici ſimiliter demonſtratur hoc argumento. Nullus ex annis in ſerie Juliana, eodem *Caeſare* Dictatore ſuperſtite, praefert Novilunium Kalendis Januarii, praeter eum, qui ante Aeram Christi eſt 45. neque ullus ex annis, poſt iii. *Caeſaris* Dictaturam ipſo in vivis agente numeratis, praeferre poteſt ortum Lunae iii. Nonas Martii hora ſexta, prae-

LIBER CHRONOLOGICUS.

praeter eum, qui fuit intercalaris dierum CCCCXLV. numerandorum continuata ſerie ante primum annum Julianum ex die 13. Octobris Juliani proleptici 47. ante Aeram CHRISTI, per totum annum 46. ante eandem Aeram. Nullus igitur ex annis *Caeſaris* Dictatoris convenire poteſt cum bello Hiſpanico, praeter memoratum, qui ita praecedat annis 45. ante Epocham CHRISTI Communi uſu receptam: quod erat demonſtrandum.

His ita demonſtratis de ſede aſſignanda primo ex annis Julianis,45.loco ante initium AeraeChriſtianae,necnon expeditioni Hiſpanicae ejuſdem *Caeſaris*,*Anno Confuſionis* dicto proxime praecedenti; neceſſarium eſt colligere mortem *C. Caeſaris* incidere in primum ex annis Julianis. Nam teſtantur Hiſtorici, ipſum ex Hiſpania reducem triumphaſſe menſe Octobri, paulo ante *Fabium Maximum*; quem, ſibi eodem menſe ſuffectum Conſulem,pariter de Hiſpa-

Hiſpania triumphaſſe iii. Id. Octobris anno Urbis Conditae 708., una cum Hiſpanicis, docent etiam Faſti marmorei in Capitolio aſſervati: atque docent ipſimet Hiſtorici Paterculus, Suetonius, Appianus, Plutarchus, Dio, Idibus Martii, proxime inſequutis ejus adventum ac triumphum ex Hiſpania, fuiſſe *Caeſarem* trucidatum. Mors igitur *Caeſaris* alligatur Idibus Martii ejus anni, qui primus eſt in ſerie Juliana, & ante Vulgarem Christi Aeram quintus & quadrageſimus.

Hunc autem annum Conſulatu ſuo quinto *Caeſar* inſignivit; cum, Senatus PopuliqueRomani invidiam declinaturus (ut Appianus docet), Regiae appellationis honorem, ad quem ſtimulis acribus incendebatur, averſari profeſſus, ſe ipſum Conſulem deſignavit, aſſumpto Collega *M. Antonio*. Eodem anno, juxta Dionem, inivit quintam Dictaturam, adlecto Magiſtro Equitum eodemque Collega Conſulatus *M. Anto-*

to-

Liber Chronologicus.

tonio. Dictaturam perpetuam fuiſſe *Caeſari* decretam, poſt finem bellis Civilibus impoſitum poſtremo Hiſpanienſi bello, diſerte tradit Plutarchus in ejus Vita; licet ipſe admiſiſſe Titulum videatur, nonniſi cum proceſſiſſet Conſul Quintum; uti legitur in Nummis aureis, & argenteis apud Occonem Mediobarbum, & Patinum.

Caeſar Dict. Quart. Coſ. Quint: &, *Caeſar Auguſt. Imp. Sextum, Coſ. Quint. Pont. Max. Dict. Perpetuus.* Vidi Nummum aureum *C. Julii Caeſaris*, in cujus antica parte erat caput femineum, cum literis CAES. DIC. QUAR; in parte averſa intra lauream, COS. QUINC.

Idem *Caeſar*, poſt Ferias Latinas, cum ex monte Albano VII. Kal. Febr. Urbem ovans intraſſet, & proximis Lupercalibus ab *Antonio* Collega Regiis honoribus afficeretur, & videretur tyrannidem affectare, a Conjuratis confoſſus in Curia *Pompeji*, Idibus Martiis occubuit.

buit. Ovationem recenſent fragmenta Triumphorum Capitolina: diem caedis, etiam Nummi repraeſentant in Familia *Junia*, cum *Brutus* (unus ex percuſſoribus) in Nummo expreſſus, averſam partem obſignaverit libertatis pileo, inter duplicem pugionem propoſito, cum Epigraphe EIDIB. MART.

Sane hanc libertatem, quam *Brutus* in pileo oſtentat, ingreſſum fuiſſe Populum Romanum ſexennio poſt eandem amiſſam (procul dubio computando ex primo adventu ad Urbem), Cicero affirmat in octava Philippica habita intra annum a caede Juliana, uti Lydiatus in Faſtis animadvertit: quemadmodum etiam in quinta obſervat, reſciſſa dici Acta ſexennii *Caeſariani* ab eodem primo adventu numerati. Neque enim annus deeſt, uti aliqui dubitant, ex comparatione ſecundae Philippicae in fine, ubi Cicero enumerat elapſos annos prope viginti, a quarta Catilinaria habita Nonis Decembris Conſula-

LIBER CHRONOLOGICUS.

tus ſui,ad ipſam habitam poſtridie Ludorum Romanorum XII.Kal. Octobris, proxime conſequuti *Caeſaris* necem: itemque in ſexta Philippica,habita pridie Nonas Januarii inſequentis, aſſerens ſe viginti jam annis bellum gerere cum improbis Civibus;ſexennium illud, ac Vicennale ſpatium, includit utrumque extremum numerationis, ut Lydiatus expoſuit.

PROPOSITIO QUINTA.

Confirmatur intervallum conſtitutum annorum Julianorum ex Olympiadibus Graec. 45. a Kal. Januariis.

Intervallum annorum *Caeſaris* Conſulatu V. ſignatur eodem anno 45. ante AeramCHR.Vulg;quo feraliusconſignavit Idus Martias propria caede; quemadmodum demonſtratum a nobis fuit duplici genere documentorum;quorum erat unum a Caeleſtium corporum motibus, alterum a Civili numeratatione mutuatum ex publicis Actibus, & Monu-

Liber Chronologicus.

numentis. Huic autem ſecundo generi tres Imperii Romani Metropoles inſigniores, nempe Urbem ipſam Romam Imperii verticem, Alexandriam cum Aegypto adnexam, & Antiochiam Syriae, & Orientis caput, ſuis monimentis potiſſimum ſuffragari jam diximus; licet Urbana tantummodo protulerimus marmora, & numiſmata, Romanoſque ut plurimum Scriptores, qui haec intervalla definiverunt. Proferenda jam forent etiam documenta Aegyptiorum, & Orientalium: verum, antequam illis utamur, quartam ſedem numerationis in Graecia cognoſcere par eſt: neque enim hoc genere deſtituitur illa, quae mater omnium extitit nobis diſciplinarum. Comprobandus igitur eſt commenſus aetatis, a *Julio Caeſare* ad initium Aerae Chriſtianae, etiam ex monimentis Graecorum.

Commode autem caedit, quod inveniamus Metropolim ipſius Graeciae,

LIBER CHRONOLOGICUS.

Corinthum, a *Caeſare* deductam Coloniam eodem anno, quo Faſtos Romae correxit; cum proximus, qui futurus erat Julianorum primus, Olympico etiam Agone in Peloponneſo memorabilis redderetur, nempe illa Civili numeratione, quae Graecis erat omnium maxime celebrata. Intervallum igitur annorum Julianorum, ac Aerae CHRISTI eſſe congruenter a nobis poſitum, ex Graecis fontibus ita deducimus.

Quarto quoque anno completo Olympia renovari conſueviſſe, nemo eſt qui ignoret, non modo ex Chronologis, ſed neque ex Grammaticis. Nemo etiam ex Chronologis, qui non admittat, Annum illum celeberrimum Conſulatus *Ulpii* & *Pontiani* tot characteribus a Cenſorino deſcriptum, pertinere ad Aerae Chriſtianae annum 238. Illum autem annum Cenſorinus affirmat ab Olympiade prima eſſe milleſimum & decimum quartum ex diebus tantum aeſtivis, a Roma autem Condita *991*, & qui-

& quidem ex *Palilibus*. Comparemus jam annum *Ulpii* & *Pontiani Coſs*, ſeu in Aera Christi 238, cum anno caedis Julianae ante Aeram Christi 45: ab aeſtate ineunte anni 45. ante Aeram Christi Vulgarem, ad aeſtatem ineuntem anni Chriſtiani 238 labentis, intervallum eſt annorum ſolidorum 282. ex illa autem aeſtate inchoatur annus 283. Deducantur ex hoc numero quadriennia completa ſive Olympiades 70, ſuperſunt anni duo ſolidi aeſtate inchoante abſoluti, & init tertius annus Olympiadis 70. nondum exactae. At annus a Cenſorino indicatus fuit tertius, inchoans in Olympiadis quadriennio, poſt ſecundum eodem in Solſtitio completum: nam a Cenſorino dicitur 1014. ex diebus aeſtivis, hoc eſt annus tertius inchoatus Olympiadis 254. tum labentis: neceſſe igitur eſt, annum 45. ante Aeram Christi, ab illo diſſitum ſolidis annis 282, complere Olympiadem 183, & inchoare 184. adeoque Ludos Olym-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Olympicos ipſa aeſtate celebratos affirmare neceſſe eſt, nempe anno 45. ante Aeram CHRISTI Communem. Revera autem LudosOlympicos in eam tempeſtatem incidiſſe, teſtis eſt Cicero *Ep.* 4. *lib.* 16. ad Atticum, quae incipit VIII. Idus Sext. Ait enim,ſe Leucopetra profectum ea die, ut inde in Graeciam tranſmitteret, ab Auſtro repulſum in Italiam, gaviſum fuiſſe; quod eam vituperationem, inquit, effugiſſet.

Manifeſtum igitur eſt ex Epiſtola Tullii, quae ſcripta fuit anno Julianae caedis,annum eundem 45. ante Aeram CHRISTI Vulgarem fuiſſe Olympiadis deſinentis terminum, a Conſulatu *Ulpii* & *Pontiani* annis ſolidis 282.

Neque aliter colligentur anni ex Diodoro Siculo, ubi *Julii Caeſaris* geſta in Gallia connectit cum anno primo Olympiadis 180. Primus *Caeſaris* Conſulatus praeceſſit ſecundum annis XI, a proceſſu ſcilicet primo, ad alterum proceſſum Conſularem putandis. Decen-

cennium enim ſolidum tranſigi a Coſs. leges jubebant abſque eo Magiſtratu, poſtquam ſemel perfuncti eſſent. At ſecundus *Caeſaris* Conſulatus inibat, ut antea vidimus, quinquennio Civili ſeu quinque annis Julianis, & menſibus tribus ante Kalendas Januarias, aperientes primum Julianum: totis igitur ſexdecim annis diſtabat initium aeſtivae tempeſtatis Conſulatu *Caeſaris* ac *Bibuli* ad ſemeſtre circiter, quando Olympiadis 180. annus primus in Graecia inibat: diſtabat inquam ab aeſtivis menſibus, xvi. annis, is, qui trimeſtri ſpatio poſt caedem *Caeſaris* Olympia illa ferebat 184, ad quae Cicero contendiſſe credebatur, dum ex Italia ſolvens Auſtro repelleretur.

Accedit tertius Olympiadum commenſus ex Dionyſio Halicarnaſſeo, qui ſub initium Hiſtoriae in proemio affirmat, finem bellis Civilibus impoſitum ab *Auguſto* circa mediam Olympiadem centeſimam octuageſimam ſeptimam. Fi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Finem bellorum Civilium attulit *Auguſti* victoria de *M. Antonio*, relata Alexandriae ad Hippodromum, Kal. Sextilis, ut ſcribit Oroſius: & Aegyptus eodem menſe in poteſtatem Populi Romani redacta, uti aperte legitur in Senatus Conſulto, apud Macrobium praeſervato *lib. primo, capite* 12. cum Imperator *Caeſar Auguſtus* menſe Sextili *&c.* primum Conſulatum iniret *&c.* & Aegyptus hoc menſe in poteſtatem Populi Romani redacta ſit, finiſque hoc menſe bellis Civilibus impoſitus ſit, atque ob has cauſas hic Menſis huic Imperio feliciſſimus ſit, placere Senatui, ut menſis Auguſtus appelletur. Idem Plebiſcitum factum eam ob rem, *Sex. Pacurio* Tribuno Plebis rogante. Finis itaque bellorum Civilium habetur menſis Sextilis, *Auguſto IIII. Conſule*, Collega *M. Licinio Craſſo*; quo tempore Aegyptus in poteſtatem Populi Romani redacta legitur apud Dionem *lib.* 51. *pag.* 457. & alios Hiſtoricos. Suetonius

cap. 8.

cap. 8. *in vita Auguſti* recenſet duodecim fere annos Triumviratus ab eodem Magiſtratu indicto ad necem *Antonii*, ſive ad finem bellis Civilibus impoſitum menſe Auguſti. Liber Chronologicus.

Deſunt quatuor non integri menſes huic ſummae. Siquidem Triumviratum *Octavianus* inierat cum Collegis ante diem v. Kal. Decembris, poſt interfectos ejus anni Coſs. *Hirtium* & *Panſam*: ſi huic ſummae addideris ſeſquiannum, qui intercedit inter initium aeſtatis, qua Olympia celebrantur, poſt mortem *Caeſaris*, & conſpirationem Triumvirorum; palam fiet, eo menſe Sextili, quo Aegyptus in Provinciam ab Auguſto redigebatur, inchoatum jam fuiſſe annum alterum Olympiadis quartae labentis poſt mortem *Caeſaris*, adeoque Halicarnaſſeum vere tradidiſſe finem impoſitum ab *Auguſto* bellis Civilibus circa mediam Olympiadem 187. praeſertim cum Kalendis Januariis proximis ab *Auguſti*

LIBER CHRONOLOGICUS.

victoria Senatus univerſa ejus Acta juramento confirmaverit, & Jani portas claudi ſtatuerit, tanquam nullum ſupereſſet bellum; qua re nihil jucundius accidit *Octaviano*, uti apud Dionem legimus loco indicato.

Unum eſſe monendos judico, qui Olympiadum Graecarum numeris in Chronologicis quaeſtionibus uti decernunt, eſſe ſcilicet magis fidendum numeris Olympiadicis uſque ad *Claudium* Principem, quam iis, qui ſub *Nerone*, & poſterioribus Imperatoribus recenſentur. Nam *Claudio* imperante alia Olympia ſunt inſtituta apud Antiochenos, permiſſu Principis redempta a Piſaeis anno Aerae Antiochenae XCII. uti diſerte tradit Jo. Malala *lib. X. pag.* 320; quae cum celebrarentur ex Novilunio menſis Octobris, juxta eundem Hiſtoricum, ut ſcilicet aptarentur anno Macedonico Solari, eodem menſe recurrenti apud Antiochenos, & rurſus innovarentur ſub *Commodo*, reſti-

ſtitutis antea Olympicis Ludis apud Athenienſes per *Hadrianum*; nonnihil erroris inducere potuerunt in ſupputatione & comparatione utriuſque generis Olympiadum; praeſertim cum apud Orientales Populos Antiochenae Urbis dignitas, ejuſque Ludorum celebritas eſſet potior, quam ſtudii Elidenſis; imo ex verbis Malalae colligitur, intermiſſos aliquando fuiſſe Ludos, donec ex edicto *Claudii* redempto eorundem edendorum jure reſtituerentur. Imperante, inquit, *Claudio*, Primores, & Cives, ſeu Populus Antiochenus ad Imperatorem referebant, ab eo petentes, divino ut ejus edicto facultatem ſibi haberent Olympia a Piſaeis redimendi, & annuis illis redditibus, Urbi ſuae a Soſilio quodam Cive & Senatore Antiocheno olim legatis. Facultatem itaque Olympia redimendi conceſſit eis *Claudius* Imperator anno Aerae Antiochenae xcii. qui eſt Aerae Christi 43, & paucis interpoſitis addit

Liber Chronologicus.

Malala:,, & primitus quidem ludos hoſce Gymnaſiarchae rite celebrabant, deinde vero Lucellum captantes celebrationem hanc penitus omittebant, donec tandem divino Imperatoris edicto, primoribus Urbis poſtulantibus, ad id coacti, Olympia a Piſaeis redimebant. Tum vero Cives univerſos monebant, ſe ſolemnia Olympia, quae ante fuerant, illis exhibere paratos eſſe; quibus eos ſe accingere hortabantur. Annuentibus itaque Urbis Primoribus, cum Sacerdotibus, omnique Populo, Ludi illi Scenici, Athletici, Thymelici, Traſici, Equeſtriaque certamina ſicut olim per xxx. dies celebrata ſunt, facto initio a Novilunio menſis Octobris ſingulis luſtris recurrentibus.,,

Huic narrationi Malalae ſuffragium accedit graviſſimum ex Solino: vidimus enim Solinum uſum fuiſſe Olympiade aetatis *Claudii*, quando numerum inire voluit anni Urbis Natalis. Solinum *Veſpaſiano*, cujus meminit, vel

aequa-

aequalem, vel recentiorem fuiſſe Voſſius obſervat,cum pluribus doctis Viris ab eo indicatis quorum judicio ad ſecundum, vel tertium, vel etiam quartum ſaeculum Christi refertur. Nulla autem cauſa videtur ſubeſſe hujus computationis ab Olympiade aetatis Claudianae,potius quam a proximiori repetita per Solinum ex actis publicis, niſi ea, quam diſcimus ex Malala, quod ſcilicet Jus Olympici certaminis ex *Claudii* edicto tranſlatum ad Antiochenos, & ludorum editio dilata ad Octobrem, & interpolata ex avaritia Magiſtratuum,nonnihil varietatis inferre potuerit in reliquas Olympiades, quae *Claudii* Imperio ſunt poſteriores.

Pleraque certe diſſidia, quae torquent Chronologos in Olympiadum commenſu cum reliquis Epochis, ut fuſe pertractantur a Petavio *lib. 9. de Doct. temp. cap.* 40, & 15. conſequentibus, hinc orta mihi videntur, & nondum compoſita, quod fidant numeris Olym-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Olympiorum poſt *Claudii* Principis aetatem, perinde ac praecedentibus; nec eos turbatos intelligant per Antiochenas Olympiades tunc inductas, & poſtmodum intermiſſas,ac denuo reſtitutas. Acceſſit ad Elidenſium Olympiadum rationes commiſcendas eorundem certaminum reſtitutio per *Hadrianum* Athenis celebrata, unde nomen Olympii eidem tribuitur in Numiſmatibus & Inſcriptionibus,uti Scaliger obſervavit, *De Emendat. Temp lib.V. pag. mihi* 480, ubi etiam culpat Euſebium, ſive ejus librarium, quod annum primum Olympiadis CCXXVI. ſcripſerit loco ſecundi. En igitur manifeſtum diſſidium in ipſa reſtitutione Olympici Ludi Graecorum per *Hadrianum*. Nova immutatio reperitur in Olympicis per Antiochenſes aetate *Commodi*, quam recenſet Malala *lib. XII. pag.* 372. *&* 375. Anno Aerae Antiochenae CCLX. ubi non autumnali tempeſtate, uti olim ſub *Claudio* Principe, *ſed menſibus Panemo*

ſive

ſive Julio, & Loo ſive Auguſto, per dies XLV. Certamina peragi voluit ex recentiori conſuetudine in Jovis Olympici honorem, Ludos Olympicos indixit, IV. quoque anno per XLV. dies continuos rite celebrandos in Feſtis Anathematum, ſive ſacrificiorum, quae ex conſuetudine peragi ſolebant Panemo ſive Julio, & Loo ſive Auguſto menſibus: cujus beneficii ergo ſtatuam aeream *Commodo* conſtitutam ab Antiochenſibus affirmat *pag.* 375. Anno autem, inquit, Aerae Antiochenae CCLX. divino Imperatoris ex edicto, ut ſuperius dictum, ludi Olympici Antiochiae, in Xyſto a *Commodo* extructo, primum celebrati ſunt; Ludos vero hoſce Olympicos Antiochenſes a Piſaeis pretio dato ex pacto, non ſperato habuerunt ſibi per XC. Olympiades celebrandos, hoc eſt in annos CCCLX. Tot itaque mutationibus obnoxiae cum ſint Olympiades poſt *Claudium*, minus certis earundem numeris ab illa aetate fidendum non eſſe jure contendimus.

Au-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Auctoritatibus proxime recenſitis, oſtendimus commenſum Olympiadum cum annis Urbis Conditae, ad comprobanda intervalla temporum per nos collecta & definita, tum ex numeratione Civili Romanorum petita & Graecorum, tum ex Obſervatis caeleſtibus per annos quinquaginta ante Aeram CHRISTI Communem. Cum autem in promptu ſint teſtimonia non diſſimilia, quibus demonſtratur commenſus Conſulatuum, aliorumque characterum Romanae Chronologiae, cum Olympiadum ſerie proximis ſaeculis continenter producta, opportunum duximus eadem heic proferre uſque ad annum Urbis milleſimum.

Saeculo igitur primo Aerae Chriſtianae occurrit Collegium *C. Pompeji Galli* & *Q. Veranii*, qui anno Urbis Conditae octingenteſimo primo fuerunt Conſules. Conſulatu eorum Olympias ſeptima & duceteſima in Actis publicis adnotata eſt. Haec ſcribit Solinus

in

in Polhiſtore cap. 2. Biennium praecedens aperuerant Kal. Januarias *Claudius Aug. IIII.* & *L. Vitellius III. Coſs.* ſignati in antiqua Inſcriptione apud Sponium *pag.* 303, & memorati a Cenſorino *cap.* 17, necnon a Suetonio *cap.* 2. *in Vitellio*; qui etiam addit, aſſentationis Vitellianae vocem eam fuiſſe auditam, SAEPE FACIAS, cum Saeculares Ludos edenti *Claudio* gratularetur: eo enim Conſulatu ſextos Ludos Saeculares edidiſſe *Claudium* Cenſorinus affirmat; cum ſcilicet *Palilia* ejus anni inchoarent annum DCCC Urbis Conditae (juxta Civilem computationem) complendum anno proximo, *A. Vitellio* & *L. Vipſanio Poblicola Coſs.* quos proxime excipiunt apud Tacitum, Frontinum, Solinum, Caſſiodorum, Marianum Scotum, Pighium, Petavium, Mediobarbum, Pagium, Tillemontium, & Faſtos Anonymi, atque aliorum *Q. Veranius* & *C. Pompejus Longinus Gallus*; adeoque in eorum proceſſu Conſulari, a Kal. Jan. uſque

Liber Chronologicus.

 ad

Liber Chronologicus.

ad *Palilia* annus Urbis dccci. recte a Solino redditus numerabatur. Cum vero Conſulatum *Veranii* & *Galli* componant Chronologi citra diſſidium cum anno Aerae Christi Vulgaris 49, qui eiſdem Conſulibus notatam refert in Actis publicis Olympiadem ſeptimam ac ducenteſimam, hoc eſt, uti exponunt, annos dccc xxiiii. ſolidarum ccvi Olympiadum abſolutarum, & praeterea annum primum ſeptimae, ſive annum Olympiadicum dcccxxv, perinde ac Urbis Conditae dccci. (utrumque ſcilicet numerum referendo ad Kal. Januarias in proceſſu Conſulari *Galli* & *Veranii*); dicendum eſt ſibi conſtare commenſum ab anno emortuali *Caeſaris*, ad hos Conſules.

Illum cum jungamus anno ante Aeram Christi 45. quo Olympias 184. inibat diebus aeſtivis, hunc autem cum alligemus Aerae ejuſdem anno 49. labenti; tempus interceptum ab aeſtate poſt mortem *Caeſaris*, ad aeſtatem anni Ae-

Aerae Chriſtianae Vulgaris 48, proxime praecedentis proceſſum Conſulum *Veranii* & *Galli*, eſt annorum vertentium 92, qui dant Olympiades ſolidas XXIII. Quare, ſi Cicero putabatur ad Olympia proficiſci menſe quarto poſt caedem Julianam, etiam Kalendae Januarii, *Veranio* & *Gallo Coſs*, ſignabantur Olympiadis ducenteſimae & ſeptimae anno primo, cujus inciderant agones & initium in aeſtatem proxime praecedentem: neque enim poteſt Olympiadis initium differri ad aeſtatem hujuſmet Conſulatus *Veranii* & *Galli*, Aerae Chriſtianae 49.

Liber Chronologicus.

Nam, ſi ea ratio haberetur annorum Olympicorum, non poſſet concedi Joſepho Flavio cladem Hieroſolymorum a *Soſio* & *Herode* illatam *Coſs. Agrippa* & *Gallo* incidiſſe in Olympiadem CLXXXV. menſe tertio, (cum Hieroſolymis ſolemne fiebat jejunium eadem die, qua ante annos 27. Urbs capta fuerat a *Pompejo*, CLXXIX. Olymp. *C. Antonio M. Tul-*

cc 2 *lio*

LIBER CHRONOLOGICUS.

lio Cicerone Coſs), cumque annum obſidionis Soſii per aeſtatem fuiſſe ſabbaticum: ſi enim Conſulatus *Caninii* & *Galli* differetur, ut communis ratio Faſtorum differt, ad annum ante Aeram CHRISTI Vulgarem 37, Olympias CLXXXV. abſoluta jam fuiſſet aeſtate ineunte, cum coeperit anno ante Aeram CHRISTI 45 (hoc eſt octennio ſolido ante eam aeſtatem) Olympias 184, anno *Caeſaris* emortuali.

At ſi Conſulatus *Agrippae* & *Galli* retrahatur, ut noſtra ex ſententia ſit, ad annum ante Aeram CHRISTI 38, cum ſeptennio tantum diſtet a 45, bene componitur Urbis expugnatio ſolemni Jejuniorum die, hoc eſt circa 16. Julii *Coſs. Agrippa* & *Gallo*, cum anno poſtremo Olympiadis 185, qui tunc fluebat, & complendus erat ineunte aeſtate anni proxime ſubſequuti.

Praeterea, ſi Olympiadum initia differrentur ad annos 37. ante Aeram Chriſtianam, & 49. ejuſdem Aerae, perperam

ram numeraſſet Cenſorinus, ſcribens, *Ulpio* & *Pontiano Coſs.Palilia* ejuſdem anni (quae omnes habent in Aera Christi 238) inchoaſſe annum Urbis Conditae 991. Siquidem differentia inter *Palilia* anni 49, & *Palilia* 238. eſt annorum 189. ſolidorum; differentia vero, quae intercedit inter annum Urbis Conditae 801. ineuntem, & 991. pariter ineutem, eſt annorum ſolidorum 190. Atqui neceſſarium vidimus affirmari ex celebratione Ludorum Saecularium *Claudii* 800 anno Urbis Conditae ineunte in *Palilibus*, proximos *Coſs.Vitellium* & *Poblicolam* ex *Palilibus* numeraſſe annum 801. ineuntem ab Urbe Condita,(qui Conſules pertinent ad annum Aerae Chriſtianae 48;) neceſſe igitur eſt affirmare hinc procedendo per annos ſolidos 190.ad annum Aerae Christi 238, ipſis *Palilibus* annum Urbis Conditae 991. numerari; qui tantum 990. incipiens haberetur, ſi iniſſet annus 801. in *Palilibus* Aerae Vulga-

LIBER CHRONOLOGICUS.

garis 49; cum inde *Palilia* anni 238, diſtent annis ſolidis ſolummodo 189.

Calculus iſte demonſtrat evidenter, eſſe per annum ſolidum promovendam in anteriora, ſive ab Aera CHRISTI Communi removendam *Caeſaris* caedem, quam Faſti Vulgares ferunt: alligaretur enim ab hodiernis Chronologis anno ante Epocham CHRISTI 44, quem recte putant Julianum ſecundum; at non recte ſtatuunt *Caeſaris* emortualem. Contendimus autem eam caedem alligandam anno 45. una cum anno primo Juliano. Demonſtratur vero neceſſitas iſtius elongationis ex eo, quod, mortuo *Caeſare*, aeſtas ejuſdem anni Juliani retulerit ſtatum tempus Olympiorum, eoſdemque Ludos inſtauraverit aeſtas anni Aerae Vulgaris 48, praecedens Conſulatum *Veranii* & *Galli*, ab omnibus alligatum Aerae Vulgaris CHRISTI anno 49; quorum proceſſus Conſularis propterea notabatur Olympiade ſeptima & ducenteſima, cum eſſet inita aeſtate praece-

den-

denti, nempe anno Aerae Christi 48. diſtare debent hi duo termini, nempe aeſtas anni ante Aeram Christi 45, atque aeſtas anni in Aera Christi 48. per ſolidas Olympiades, ſeu Quadriennia. Si numeres aeſtiva tempora ex anno 44. ante Aeram Christi, erunt ad ipſius initium anni ſolidi 43. & menſes 6. & poſt Aerae Chriſtianae initium anni ſolidi 47. & menſes 6. Quae ſumma eſt annorum 91. ſolidorum. Sin autem numeres, juxta ſuperius conſtituta, ex anno 45. ante Aeram Christi Vulgarem, erunt, inde ad initium Aerae, anni ſolidi 44. & m. 6. ac poſt Aerae initium, anni ſolidi 47. & m. 6. Summa vero annorum, ſolidi 92.

Quae cum reſolvatur in quadriennia integra, refert Ludorum Olympicorum tempus legitimum, quod prior ſumma non referebat. Scio, quid oppoſituri ſint huic ratiocinio, quicumque differunt Olympiadem a Solino memoratam ad annum Aerae Christi Com-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Communis 49; traditum ſcilicet dicent ab illo Auctore, commiſſos Ludos Olympicos, & ſignatam Olympiadem 207. ineuntem, dum *Veranius* & *Gallus* ſexto jam menſe Conſulatu perfungerentur; non autem initum ab iis Conſulatum, dum annus primus Olympiadis, aeſtate praecedente inchoatus, numeraretur. Verum Solini locum in *Polyhiſtore* ita intelligi non poſſe demonſtro.

Verba Solini ſunt: *Huic argumento id accedit, quod cum* C. Pompejus Gallus *&* Q. Veranius *anno Urbis Conditae octingenteſimo primo fuerunt Conſules, Conſulatu eorum Olympias ſeptima & ducenteſima Actis publicis adnotata eſt. Quater ergo multiplicatis, ſex & ducentis Olympiadibus, erunt anni DCCCXXIIII; quibus de ſeptima Olympiade annectendus eſt primus annus, ut in ſolidum colligantur DCCCXXV. anni. Ex qua ſumma, detractis viginti annis, & quatuor Olympiadum retro ſex, manifeſte anni DCCC. & I.*

& I. reliqui ſient. Quapropter, cum octingenteſimo primo anno Urbis Conditae CCVII. Olympias computetur, par eſt, Romam ſeptimae Olympiadis anno primo credi conditam. Poſterior haec periodus Solini, omnem tollit dubitationem. Computari aſſeverat Olympiadem CCVII. anno Urbis Conditae octingenteſimo primo. Nondum igitur abſolutus erat annus 801 Urbis Conditae, quando Olympiadis 207. initium Ludis Elidenſibus celebrabatur. Atqui, *Veranio* & *Gallo Coſs*, annus erat 801 Urbis Conditae, quando abſolvebatur die 20. Aprilis, & inibat annus 802: non poteſt itaque, juxta Solinum, incidere annus primus Olympiadis 207. in Urbis annum 801. & *Coſs. Veranium* & *Gallum*, niſi initium Olympiadis conſtituatur aeſtate praecedente hunc ipſum Conſulatum. Quod autem *Veranio* & *Gallo Coſs.* annus Urbis 801. conprobetur integer in *Palilibus*, & ineat 802, manifeſte de-

Liber Chronologicus.

moſtratur. Nemo ambigit, Ludos Saeculares ſextos, a *Claudio* editos ipſo *Claudio IIII.* & *Vitellio III. Coſs*, (ex iis quae tradunt Suetonius in *Vitellio* cap. 2, Cenſorinus cap. 5, & ante hunc Plinius, qui iiſdem interfuit, lib. 7. cap. 48, & Tacitus Annalium XI), cum annus Urbis octingenteſimus ex ejuſdem Conſulatus *Palilibus* inchoaret. Nemo etiam ambigit, poſt eum Conſulatum *Claudii Auguſti IIII*, & *Vitellii III*, in Taciti libris, ab undecimo, ad decimum ſextum, undeviginti Collegia Conſulum continua ſerie ita numerari. Collegium itaque proximum *A. Vitellii* & *Q. Vipſanii Poblicolae* in *Palilibus* complebat annum Urbis Conditae 800, & aperiebat 801. Conſules autem proximi *Veranius* & *Gallus*, alteris *Palilibus* poſt *Claudii* Saeculares Ludos, completo anno 801. Urbis Conditae, inchoarunt 802. Non igitur potuit, juxta ipſius Solini verba, *Veranio* & *Gallo Coſs*. anno Urbis 801 cen-

Liber Chronologicus.

centeſima & ſeptima Olympias computari, ejuſque annus primus; niſi ante *Palilia* eorundem Conſulum, quibus annus primus 802. inibat, Olympius agon fuerit celebratus, nempe aeſtate proxime ſuperiori, labente anno Aerae Christi Vulgaris 48. quo complebatur Olympias xxiii. a morte *Caeſaris*.

Ut vero ſemel compertum eſt, removendam eſſe ab aetate noſtra per annum ſolidum in anteriora *Caeſaris* necem, atque adeo Conſulatum ejus Quintum, & ſubſecutos Coſs. uſque ad initium *Claudii*; apparet illico, ſibi conſtare numerum anni, & Olympiadis indicatae a *Phlegonte Hadriani* Liberto, Olympiadum earundem egregio computatore: cujus verba, inquit Petavius *de Doctr. temp. lib. XII. cap.* 21. *&* *libro* XIIII. primum Africanus, tum Euſebius ex eo deſcripſit in Chronico; quae ita vertit S. Hieronymus:
„ Quarto autem anno ccii. Olympia-
„ dis, magna, & excellens inter omnes,

LIBER CHRONOLOGICUS.

„ quae ante eam acciderant, defectio „ Solis facta. Dies, hora ſexta, ita in „ tenebroſam noctem verſus, ut Stel„ lae in Caelo viſae ſint. Hanc eſſe „ illam ipſam, quae ſub CHRISTI mor„ tem accidit, Patres omnes antiqui, „ velut uno ore pronunciarunt. „ Hactenus Petavius: qui ſubinde miratur, quod iidem Patres, & Chriſtiani Scriptores veteres, qui defectionem Solis, CHRISTO patiente conſpectam a Phlegonte, atque Thallo Chronologis, memoriae proditam aſſeverant, CHRISTUM DOMINUM anno ſecundo, vel tertio Olympiadis CCII. paſſum ſentiant. Sic Africanus lib. V. apud Euſebium *lib.* 8. *de Demonſtrat.*, & apud Hieronymum in *cap. IX.* Danielis. Quin & Euſebius ipſe in Chronico, ubi Phlegontis verba producit, Paſſionem ejuſdem non anno quarto Olympiadis affixit, ſed tertio, cui & annum *Tiberii* XVIII. appoſuit. Haec omnia Petavius ut componat, complura menda in

in Codices irrepſiſſe aſſeverat, in Euſebium ſcilicet, ac in Phlegontem, apud quem legendum eſſe opinatur anno ſecundo, non autem quarto; addens, in notulis marginalibus ita legi apud Philoponum *lib. II. de Coſmop. cap. XXI.* At Philoponi textus *pag.* 89. non ita legit, ut aſſeritur. Noſtrae autem rationes non modo ſervant hanc lectionem anni quarti in exemplaribus Euſebii, Phlegontis, & Philoponi; verum etiam communis ſententiae veterum Patrum veſtigia legunt, atque eorundem veracitatis inſimul, & conſtantiae exhibent documenta. Utrumque oſtendam breviſſime. Primo, conſenſum lectionis vulgatae, cum ſerie Olympiadum minime controverſa: deinde harmoniam, & veritatis ſtudium in communi ſententia Priſcorum Patrum. Noſtra enim intereſt, ea praecipue conſectari in hoc Chronologico Libro, quae referuntur ad Christi Domini geſta ſuis temporibus aſſignanda; cum illius

LIBER CHRONOLOGICUS.

illius gratia, condita fuiſſe noſcamus Saecula, quae praeceſſerunt; tum condenda, quae conſequentur; tum etiam eo referendas, quae, Prophetis, & Hiſtoriae ducibus, tanquam Regi Saeculorum immortali, ab Eccleſia dicantur, de Tempore meditationes.

Teneamus igitur, Conſulatus, qui *Claudium* Principem antevertunt, eſſe per annum integrum ab aetate noſtra removendos. Conſtabit, duos *Geminos Conſules* alligandos eſſe Aerae Vulgaris anno 28. Eos ita alligavit Occidentalium Chonologorum inter vetuſtos facile princeps Victorius Aquitanus, quem jure mihi propoſitum ad ſequendum ita demonſtro. Statuo primum, anno 28. Aerae Vulgaris, ineunte Vere, menſe ſcilicet Paſchali, Olympiadis annum quartum nondum fuiſſe completum, ſed perſtitiſſe uſque ad Solſtitium aeſtivum ejuſdem anni. Oſtendimus enim ſupra, Idibus Martii, quibus *Caeſar* occiſus fuit, poſtremum trimeſtre

ſtre ſpatium ſuperfuiſſe Olympiadis 183; eoque trimeſtri completo, initium haberi Olympiadis 184. Demonſtratum pariter fuit, ab eodem Solſtitio aeſtivo, ad initium Aerae Christi Vulgaris, conſequi annos 44. ſolidos, & menſes ſex.

His adde 27. annos completos in Aera Communi, & ſemeſtre primum anni 28. labentis, duobus *Geminis Conſulibus*: ſumma erit annorum 72, nempe Olympiadum ſolidarum xviii. Mendum igitur nullum irrepſit in numerum anni quarti, ſed in numerum Olympiadum; ita ut, loco cci, Librarii Latini ſcripſerint, adjecta unitate, ccii. ſive etiam Graeci 63. loco 62. pinxerint. Fortaſſis etiam emendationis antiquae vitium fuit: expono. Connectitur apud Euſebium in Chronico annus ille Olympiadis (juxta ipſum tertius), cum anno *Tiberii* xviii: qui vero annus fuit Romae xviii. Imperantis *Tiberii*, triennio ſubſequebatur x v i i i Imperii Pro-

con-

conſularis ejuſdem in Syria; atque adeo Euſebius facile ſuſpicatus eſt, eſſe vitium in numero anni, & Olympiadis, juxta codicem Phlegontis, aut Africani ex Syrorum memoria recte compoſito cum ejuſdem Imperio Proconſulari in Syria, & in Provinciis; quod ille incaute referebat ad annos Imperii, poſt obitum *Auguſti* a *Tiberio* adminiſtrati etiam in Urbe.

Hac certe animadverſione, omnium ferme Eruditorum conſenſu & plauſu excepta, conciliavit Chronologiae diſſidium Emus Noriſius in Cenotaphiis Piſanis pag. 304. Reponendum autem numerum Olympiadis cci, ubi, perperam addita unitate, ſcribebatur ccii, clamat ſynchronus teſtis ejuſdem Olympiadis Vellejus: *Olympiorum*, inquit, *initium, habuit Auctorem Iphitum Elium. Is eos Ludos, mercatumque inſtituit ante annos, quam tu M. Vinici Conſulatum inires*, dccciv. *Marcus Vinicius* (ad quem ſcribit Vellejus), una cum

cum *L. Caſſio Longino* annum aperuit Conſul Ordinarius, cum eo Magiſtratu defungerentur duo *Gemini*, eorumque Suffecti ex Kal. Julii *Plautius* & *Aſprenas*. In hos propterea *Conſules Geminos* annus quartus Olympiadis cci. inciderat, & complebatur eadem aeſtate, qua ſufficiebantur *Plautius* & *Aſprenas*, ineunte Olympiade ccii; qui annus, Imperii *Tiberii* & *Auguſti* communis extra Urbem, erat xviii; ſed imperantis *Tiberii* in Urbe, erat xv. Hac vero duplici Epocha Imperii *Tiberiani* non diſtincta, nec obſervata ab Euſebio, ſed potiori aſſumpta, nempe inperantis ſolius *Tiberii*, vere affirmabatur, Olympiadis ccii tertium annum alligari xviii Imperii *Tiberiani*: quemadmodum, obſervata & aſſumpta Epocha prioris & communis Imperii cum *Auguſto* extra Urbem, recte dicitur cum Phlegonte; & cum Africano, in ejus annum xviii, eoſque *Coſs. Geminos* incidere quartum an-

num Olympiadis CCI; prout etiam componebat cum iiſdem Coſs. ſynchronus Scriptor Vellejus, ſub quibus annos XVI. Imperii poſt mortem *Auguſti* inchoatos numerat eodem loco; & exactos DCCCIV, antequam Conſulatum iniret *Vinicius*. Sive igitur Librariorum vitio annus quartus, ab Africano, & Phlegonte ſcriptus, ex Olympiade CCI, tranſpoſitus ſit in CCII; ſive ab ipſo Euſebio ad hanc promotus fuerit, ex collatione & permutatione duplicis Epochae *Tiberianae*; certum eſt, quartum Olympiadis annum, Graece, ac Latine lectum a Patribus apud illos Auctores; & quartum Olympiadis annum, duobus *Geminis* verno tempore non conveniſſe, viſi retrahantur per annum ſolidum verſus initium Aerae Chriſtianae, nempe aſſignatum anno Vulgaris Aerae 28, uti nos oſtendiſſe videmur in ſuperioribus. Quare conſenſus lectionis vulgatae anni quarti Olympiadis, nullam admittit dubitationem, quin ea

reti-

Liber Chronologicus.

retinenda ſit, & adamuſſim conveniat cum ſerie Iphitea, Publicis in Agonibus obſervata. Id vero adhuc evidentius cognoſcitur ex illis verbis, quae tanquam genuina Phlegontis, recitat Africanus.

Narrat Phlegon, imperante *Tiberio Caeſare*, Solis Eclipſim Plenilunio contigiſſe. Haec extant in Chronographia Georgii Syncelli: cui non valde diſſimilem locum ex Philopono ſubjicit Cl. Huetius *Demon. Euang. pag.* 26. Conferatur modo Eclipſis a Phlegonte tributa anno quarto Olympiadis, & Plenilunio, cum unanimi conſenſu Scriptorum Veterum Chriſtianorum Secundi, ac Tertii Saeculi, conſignantium Christi Domini Paſſionem viii. Kal. Aprilis, duobus *Geminis Conſulibus*, & ad eandem pertinere docentium admirabilem Eclipſim, a Phlegonte memoratam. Perſpicuum erit univerſos characteres ita deſcriptos inveniri anno 28. Aerae Christi Vulgaris; ad quem non

modo nos retrahimus *Conſulatum Geminorum*, ſed etiam Victorius Aquitanus, ante annos circiter MCC. calculis Mathematicis ita exercitus, ut ab Hilaro tum Archidiacono S. Sedis Apoſtolicae, deinde Summo Pontifice, ad Methodum Paſchalis computi ſtatuendam adhibitus, Canonem illum induxerit, in Aurelianenſi Conc. IV. anno 541. Occidentali Eccleſiae prae ceteris approbatum: hic inquam talis tantuſque vir, a duobus *Geminis Conſulibus* Cycli ſui principium auſpicatur, eoſque refert ad annum Aerae Christi Vulgaris 28. quo ibidem ſtatuit Paſcha, a Christo Domino reſurgente nobis feliciter conſignatum die *Dominico*, v. Kalendas Aprilis, cum Paſcha typicum celebraſſet, & Paſſionem inchoaſſet die VIII. Kal. Aprilis, ipſa Luna XIV. Civili, poſt Novilunium medium, commiſſum Hieroſolymis hora 3. poſt meridiem diei 14. Martii Civilis Romanorum, ſeu poſt Novilunium

nium verum, nocte interpoſita inter 13. & 14: cujus etiam Plenilunii damus ſupputationem ex tabulis Prutenicis, ad meridianum Pariſienſe aequatis a Petavio in ſuis tabulis ad mediam noctem, unde Kalendae Januarii incipiunt.

Anni

LIBER CHRONOLOGICUS.

Anni Aerae CHRISTI ineuntes.	Motus Solis ab Aequinoctio.	Anomalia Solis.
i.	9. 8.25.59.	7. 0. 8.25.
Anni 27.	11.29.27.50.	11.29. 0.13.
Mart. Biſſ.	1.29. 8.20.	1.29. 8.10.
dies 27.	26.36.45.	26.36.45.
horae 3.	7.24.	7. 4.
	0. 4.46.18.	9.25. 0.57.
		proſt. ſubtr.
	59. 8.	0. 1.49.34.
Dies I.	0. 5.45.26.	9.27. 0. 5.
	1.47.35.	proſt. ſubtr.
	0. 3.57.51.	

Motus

Liber Chronologicus.

Motus longitudinis Lunae a Sole.	Anomalia Lunae.	Motus Latitudinis Lunae.
7. 0.44.40.	6.28. 2.57.	7.10.35. 1.
11. 2.57.44.	10.13.48. 2.	4.14.37.14.
0.11.26.41.	2. 3.57.56.	2.13.45.40.
10.29. 9. 1.	11.22.45.16.	11.27.11.33.
1.31.26.	1.37.59.	1.39.14.
5.15.49.32.	7.10. 8.10.	
	proſt. add.	
12.11.27.	3.16.57.	
	13. 3.54.	13. 13. 56.
5.28. 0.59.	7.23.12. 4.	
4. 2.42.	proſt. add.	
6. 2. 3.39.		

Haec

Haec igitur omnia docent, *Paſſionem Dominicam* fuiſſe inchoatam Feria V, poſtquam Sacramenta ſui Corporis & Sanguinis patefecit, (ut cum Victorio loquar) ipſa Luna XIV. Civili adhuc vigente: deinde Sexta Feria, ideſt VII. Kalendas Aprilis, Crucifixus eſt, & ſepultus, ac tertia die, hoc eſt V. Kalendas Aprilis, die Dominica reſurrexit a mortuis.

Jure igitur laudamus conſtantiam Patrum in tradendis characteribus temporis *Paſſionis Dominicae*; licet ex luxata externorum Scriptorum Chronologia pugnare invicem videantur. Laudandi vero cum primis Tertullianus *adverſus Judaeos cap.* 8, Hippolytus Epiſcopus & Martyr in ſuo Canone Paſchali marmoreo Romae aſſervato, aliique Patres Latini, & Graeci, Auguſtinus ſcilicet, ac Hieronymus, Chryſoſtomus, Cyrillus, Lactantius, Oroſius, Proſper Aquitanus, recenſiti tum a Laurentio de la Bare in Tertulliani

liani locum jam indicatum, tum a Franciſco Maria Florentinio in Vetuſtum Martyrologium Eccleſiae Occidentalis ad diem 8. Kal. Apr., tum a Baldrio, ac Toinardo in Notis ad aureum Lactantii *Opuſculum de mortibus Perſecutorum*, ubi etiam Olympiadis ccı. annum quartum legendum eſſe confirmat Baldrius in Phlegonte, & Africano; ut a nobis exponetur, cum ad annum Aerae Vulgaris Christi 28. perventum fuerit, & ad eos *Conſules Geminos*, quos eidem reſpondere dicimus cum Victorio Aquitano.

CAPUT OCTAVUM.

Comprobantur intervalla Epochae annorum Julianorum, & Aerae Christi *Vulgaris,* ex Epochis Aegyptiorum, *potiſſime vero* Alexandrinis.

Ad alterum genus documentorum referri diximus in re Chronologica Civilem numerationem annorum,

Liber Chronologicus.

in publicis Actibus uſurpatam a Populis, & Civitatibus inſignioribus. Poſtquam igitur in praecedentibus expoſuimus commenſum Epochae Julianae, & Chriſtianae, ex Romanorum Faſtorum numeris ab Urbe Condita, necnon ex computatione totius Graeciae in Ludis Olympicis; conſulenda jam ſunt *Aegyptia monumenta*, potiſſime autem *Alexandrina*, ſi quae ſuperſunt, eorundem intervallorum indicia, ad uberiorem fidem Chronologici ſyſtematis adſtruendam.

Occurrunt autem omnium ſolidiſſimae Demonſtrationes a Ptolemaeo recenſitae, una cum obſervatis caeleſtium Corporum motibus altero praeſertim Saeculo Aerae Chriſtianae; quas heic diligentius perpendere non erit inopportunum, cum a nonnullis etiam celeberrimis Chronologis non ſatis exacte colligantur.

Duo, prae ceteris Aequinoctiis Autumnalibus, a ſe diligentiſſime obſerva-

vata deſcribit Ptolemaeus, Almageſti *lib.* 3. *cap.* 8., Alexandriae anno 17. *Hadriani*, menſe Athir ſecundum Aegyptios, die 7, poſt meridiem, duabus proxime horis aequalibus. Eandem vero obſervationem comparat cum Epochis Nabonaſſari, & Alexandri Macedonis, & cum Imperio *Auguſti*: *a primo anno*, inquit, *primaque die, in Thoth Aegyptio menſe, & meridie, (dies enim a meridie incipere volumus) ad 17. Hadriani annum, ſeptimo die Athir, duabus poſt meridiem horis aequalibus, anni ſunt 161, dies 66, & horae 2. aequales: quare a primo Nabonaſſaris anno, primaque meridie Thoth menſis, ſecundum Aegyptios, uſque ad expoſitum nobis Aequinoctium autumnale, colligentur anni 879. & dies 66, & aequales horae* 2. Ex comparatione cum Epocha Nabonaſſari, quae pluribus Eclipſibus definita, concorditer (uti affirmat Petavius *de Doctr. Temporum lib.* 9. *cap.* 57. & Scaliger *de Emend.*) incipere demonſtra-

ff 2 tur

LIBER CHRONOLOGICUS.

tur ex die 26. Februarii, Feria IV, Periodi Julianae 3967, hoc eſt ante Aeram CHRISTI communem 747, conſtat, annum illum 17. *Hadriani*, a Ptolemaeo indicatum, referri oportere ad Aerae Chriſtianae 133 labentem, diem vero 24. Septembris. Ita enim colligitur ſumma. Anni 879. Aegyptii, & dies 66. ſunt anni Juliani 878. & dies 212. Numerantur anno 747. ante Aeram CHRISTI ex die 26. Febr. ad diem 31

	Anni.	Dies
Decembris, dies		309.
Ex Kal. Jan. anni 746. ad Kal. Jan. Aerae CHRISTI anni	746.	
Ex Kal. Jan. Aerae CHRISTI inchoantis, ad an. 32. labentem 24. Septembris anni	131.	268.
	877.	577.
		365.
Summa eſt annorum	878.	212.

An-

Anno autem Christi 133. labente, contigiſſe Aequinoctium Autumnale, die 24. Septembris Juliani Alexandriae horis tribus poſt meridiem, demonſtratur, etiam ex tabulis emendatiſſimis motuum Solis, a Clariſſimo Viro de la Hire (poſt experimenta Cl. V. Jo. Dominici Caſſini in Gnomone Bononienſi, & Regiae Academiae Pariſiis) editis, hac etiam comprobatis in Gnomone Clementino, a Patruo meo Romae conſtructo.

Ra-

Digitized by Google

LIBER CHRONOLOGICUS.

*Radix motuum Solis ad Meridiem Kal. Jan. Pariſiis Aera * CHRISTI inchoante.*

	Sol ab Aequinoctio. S. G. M. S.	Apog. Solis ab Aeq. S. G. M. S.
	9. 8.43.48.	2. 9. 5. 2.
* Anni C.	45.50.	1.42.30.
Anni XX.	9.10.	20.30.
Anni XII.	5.30.	12.18.
Auguſti Biſſ.	7.29.39.44.	40.
Dies XXIII.	22.40.12.	4.
	6. 1.55.14.	2.11.20. 3.
	2.11.20. 3.	
Sol. Anom.	3.20.35.11.	
proſt. ſub.	1.49.23.	
	6. 0. 6.51.	h.2.47.ant.mer.Par.
Ergo Aeq.contigiſſet——	h.2.47.	ante merid. Pariſ.
	1.52.	
quae ſunt	0.55.	poſt mer. Alexandr.

Refractio elevabat Solem 44.44. Ergo computata refractione contigit hora 0.11. p. merid. Alexandr. Eadem refractio elevabat ſtellas poli in diſtantia a vertice gr. 60. circiter minut. 1.51. Tot autem minutis ſuppoſuit Ptolemaeus depreſſionem aequatorem: quare etiam temporis m. 1. 51. ea differentia importabat: quae horae addit. m. 11. dant h. 2. 2. ſi vero addantur 55. dant h. 2. 46. p. m.

Al-

Alterum Aequinoctium Ptolemaeus deſcribit *lib.* 3. *cap.* 2. a ſe obſervatum exactiſſime die 9. menſis Athir, hora circiter una poſt Solis ortum, anno tertio *Antonini*; qui eſt, inquit, 463. a morte *Alexandri*. Annus eſt ſeptimus a praecedenti: nam in Canone, apud Petavium *in fine Rationarii* edito, tribuit Ptolemaeus annos 23. *Antonino*, & 21. *Hadriano*. Tabulae Hirianae, & omnium Aſtronomorum, quae motum anni vertentis ſtatuunt dierum 365. hor. 5. minut. 49. circiter; poſt annos 7. reſtituunt Aequinoctium, horis 4. & minutis 43. maturius; nempe anno 140 Aerae Christi labente, referunt Aequinoct. hor. 3. 48. ante merid., ſive horis 2. 12. poſt ortum Solis. Aſſumpſerat Ptolemaeus elevationem Aequinoctialis, duobus fere minutis minorem vero: quare hac de cauſa putavit, aequinoctium, horis 4. 12. poſt Solis ortum verum; cum in elevatione Solis horae unius circiter ab horizonte refractio elevaret radios Solis. Scri-

Liber Chronologicus.

Scribit Ptolemaeus *lib*.4. *cap*.6. obſervatam fuiſſe ab eo Lunarem eclipſim *Alexandriae*, & quidem exactiſſime, anno 17. *Hadriani*, (Payni Menſis ſecundum Aegyptios die 20, quem 21. ſequebatur; cujus medium contigit horae quadrante ante mediam noctem, Sole conſtituto in Tauri grad. 13.14. proxime), per quam Eclipſim tota Luna obſcurata eſt. *Lib*. autem 3. *cap*.8, ubi deſcribit Aequinoctium Autumnale, a ſe ibidem obſervatum eodem anno 17. *Hadriani*, die ſeptimo menſis Athyr, horis 2. aequalibus poſt meridiem, affirmat, eundem annum, eandemque diem Aequinoctii; diſtare a prima menſis Thoth anni primi inchoantis Aeram Nabonaſſari, in meridie, totis annis Aegyptiis 879. & diebus 66, cum horis duabus: quae dant annos Julianos 878, dies 212; & a prima Thoth, annos 161, dies 66. Cum igitur Aera Nabonaſſari pluribus Eclipſibus demonſtrata, inchoanda ſit in meridie diei 26. Febrúa-

bruarii, Feria iv. anni Periodi Julianae 3967, qui eſt ante Aeram Christi Communem 747, conſtat, eam diem Aequinoctii a Ptolemaeo denotatam, eſſe 24. Septembris anni Periodi Julianae 4845, Aerae autem Christi Communis 132: diem vero Eclipſis Lunae, indicare in anno Periodi Julianae 4846, Aerae Christi 133 diem 6. Maji Fer. iii. Omnes Aſtronomi, & Chronologi, ex tabulis motuum Caeleſtium, comprobant in eandem diem incidere praefatam Eclipſim. Aequinoctii tamen horam non ita certo definiunt; cum plura deſiderentur in antiquorum obſervatis, ad refractionum praeſertim doctrinam, ipſis non ſatis perſpectam, quae nonnihil inferunt diverſitatis in ipſo Aequinoctii termino definiendo. At Eclipſis Lunae, ad eundem annum Sothicum, ſive Aegyptium vagum Nabonaſſari 880 labentem, eundemque 17 Imperatoris *Hadriani* relata a Ptolemaeo, dubitare minime

Scribit Ptolemaeus *lib.*4. *cap.*6. obſervatam fuiſſe ab eo Lunarem eclipſim *Alexandriae*, & quidem exactiſſime, anno 17. *Hadriani*, (Payni Menſis ſecundum Aegyptios die 20, quem 21. ſequebatur; cujus medium contigit horae quadrante ante mediam noctem, Sole conſtituto in Tauri grad. 13.14. proxime), per quam Eclipſim tota Luna obſcurata eſt. *Lib.* autem 3. *cap.*8, ubi deſcribit Aequinoctium Autumnale, a ſe ibidem obſervatum eodem anno 17. *Hadriani*, die ſeptimo menſis Athyr, horis 2. aequalibus poſt meridiem, affirmat, eundem annum, eandemque diem Aequinoctii; diſtare a prima menſis Thoth anni primi inchoantis Aeram Nabonaſſari, in meridie, totis annis Aegyptiis 879. & diebus 66, cum horis duabus: quæ dant annos Julianos 878, dies 212; & a prima Thoth, annos 161, dies 66. Cum igitur Aera Nabonaſſari pluribus Eclipſibus demonſtrata, inchoanda ſit in meridie diei 26. Februa-

bruariii, Feria iv. anni Periodi Julianae 3967, qui eſt ante Aeram Christi Communem 747, conſtat, eam diem Aequinoctii a Ptolemaeo denotatam, eſſe 24. Septembris anni Periodi Julianae 4845, Aerae autem Christi Communis 132: diem vero Eclipſis Lunae, indicare in anno Periodi Julianae 4846, Aerae Christi 133 diem 6. Maji Fer. iii. Omnes Aſtronomi, & Chronologi, ex tabulis motuum Caeleſtium, comprobant in eandem diem incidere praefatam Eclipſim. Aequinoctii tamen horam non ita certo definiunt; cum plura deſiderentur in antiquorum obſervatis, ad refractionum praeſertim doctrinam, ipſis non ſatis perſpectam, quae nonnihil inferunt diverſitatis in ipſo Aequinoctii termino definiendo. At Eclipſis Lunae, ad eundem annum Sothicum, ſive Aegyptium vagum Nabonaſſari 880 labentem, eundemque 17 Imperatoris *Hadriani* relata a Ptolemaeo, dubitare minime

ſinit, quin ipſe computet annos 161. Sothicos, & dies 66. a prima Thoth anni prioris *Auguſti*, ad diem Aequinoctii memoratam, & annos eoſdem 161, cum diebus 289, & horis fere 12, ab eodem initio annorum *Auguſti*, ad Eclipſim Lunae jam indicatam; &, cum ſuperſint dies 75, & horae 12. poſt Eclipſim, ad complendum annum Aegyptium Nabonaſſaris 880, & *Auguſteum* juxta Canonem Ptolemaei 162; neceſſe eſt inferre, primam Thoth ſubſequutam, incidiſſe in 21. Julii. Cenſorinus *de die natali cap.* 8. primam Thoth, *Antonino Pio II. & Brutio Praeſente Coſs.* hoc eſt anno imperantis ANTONINI PII ſecundo inchoante, incidiſſe affirmat in diem XII. ante Kalendas Auguſti, quae ipſa eſt 21. Julii: quare ſexennio ante, ſeu 17. anno *Hadriani*, propter Biſſextilem diem anno Juliano inſertam, prima Thoth referenda foret ad 22. Julii: ſed vitium fortaſſe fuit Librariorum; cum ſcriberent

rent in diem xii. Kalendas Auguſti, quae ſcribenda fuerat xi. Kalendas, ex obſervatis a Ptolemaeo.

Numerantur itaque a prima Thoth primi anni *Auguſtei* (juxta Ptolemaeum, & Aegyptios) ad 6. Maji Aerae Christi Communis 133. labentis, & 17. *Hadriani*, juxta eundem, anni Aegyptii 161. & dies 289. quae ſumma dat annos Julianos 161. & dies 249. Ex die 6. Maji anni 133 Aerae Communis, ſi quis retrocedat per dies 249, incidet in diem 2. Septembris Juliani Aerae Christi 132. Hinc autem aſcendendo per annos 161. praecedentes, pervenitur ad eandem diem 2. Septemb. anni 30. labentis ante Aeram Christi Communem: ex qua die arceſſere ſolent Chronologi exordium Aerae *Auguſti* Aegyptiacae, a recepta *Alexandria*, & *M. Antonio* atque *Cleopatra* devictis: diverſimode tamen colligitur eadem ſumma ex Canone Regum, Alexandriae imperantium, per eundem Ptolemaeum

contexto, edito autem in fine *Rationarii Temporum* a Labbeo, in quo ſic legitur:

	Anni Regni,	Anni poſt obitum Alexandri.	
Cleopatrae	22	292	
Auguſti	43	337	
Tiberii	22	359	
Caji	4	363	
Claudii	14	377	483
Neronis	14	391	292
Veſpaſiani	10	401	differentia ——
Titi	3	404	191
Domitiani	15	419	
Nervae	1	420	
Trajani	19	439	
Hadriani	21	460	
Antonini	23	483	
Summa	189		

Si recte conſignati eſſent anni ſingulorum Principum, idem prodiret numerus in ſumma annorum unicuique tributorum, & ex differentia anni a morte *Alexandri*, qui numerabatur in obi-

obitu *Cleopatrae*,ad annum emortualem *Antonini Pii*. At ſumma illa eſt annorum 189. differentia vero iſta 191. quae duo collectiones per biennium differunt. Obſervat P. Petavius *de Doct.Temp. lib.XI. cap.*24. circa finem, in eo Canone Ptolemaico,Romanorum Principum initia a *Cajo Caligula uno anno deinceps anteverti*. Id autem exponens, ſubdit: Annus exempli cauſa *Tiberianae* mortis, ab *Alexandri* obitu ſtatuitur 359. Adde 424. erit annus Nabonaſſari 783. cujus Thoth iniit Auguſti xv, anni Periodi Julianae 4748, Christi 35. Atqui mortuus eſt *Tiberius* anno Nabonaſſari 784, cujus Thoth coepit Auguſti xiv: itaque Pharmuti v, ideſt xvii. Kalendas Aprilis *Tiberius* exceſſit. Idem & in ceteris Imperatoribus obſervabis.

Liber Chronologicus.

Hujus differentiae cauſam refundit Petavius, quod ſingulorum tempora, neglectis menſibus, per annos ſolidos numerare inſtituerit. Verum praeſtantiſ-

tiſſimo Viro id concedere minime poſſum, ut menſium in aliquibus neglectorum differentia biennium debeat colligere, atque eadem antevertere annum a *Cajo Caligula* deinceps. Noſtra ſententia, quae annum in morte *Caligulae* a Faſtis Romanis eraſum reſtituit, omnino reſpondet in *Auguſto*, *Tiberio*, & *Cajo* Epochae ſive Canoni annorum poſt obitum *Alexandri*: qua ſcilicet Epocha in Muſeo Alexandrino Aſtronomi utebantur dietim, uti intelligimus ex iis obſervationibus, quas Ptolemaeus enumerat frequentes in Almageſto, & refert ad eandem Aeram a morte *Alexandri*. Inſerto enim anno, inter *Caligulam*, & *Claudium*, toties a nobis indicato, *Conſules*, & *Caeſares*, eorumque res geſtae ante *Claudium* elongantur per annum ſolidum ab aetate Ptolemaei; atque adeo, neglectis menſibus, bene reſpondere poſſunt intervallis, per biennium differentiæ diſſitis in Summarum

rum comparatione. Id explico nitidius; cum intelligentia ejus notionis clavus ſit, & cardo, in quo vertitur Chronologica differentia, reſultans ex rationibus temporum Ptolemaicis, Aegyptiis, ac Romanis. Dubitari non poteſt, *Antonini Pii* annum emortualem, & Imperii xxiii completum, (paucis adjectis ex xxiv. ab adoptione) quem geſſit diebus xii. a vi. Kalendas Martii, ad Nonas ejuſdem menſis (uti oſtendunt Nummi Tribunic. poteſt. xxiiii. percuſſi), pertinere ad annum Aerae Christi Vulgaris 161. labentis. Sunt anni ex initio Aerae Christi Communis completi 160

His adde ſolidos annos——30 ante Aeram ChriſtiVulgarem;

Summa erit 190

Dies autem, qui intercedunt, ex Kalendis Januarii anni Chriſti 161. labentis, ad Nonas Martii, numero 66, additi diebus 120, qui fluxerant a 2. Septembris die, ad 31. Decembris ante

te

LIBER CHRONOLOGICUS.

te Aeram CHRISTI 31, conſtituunt ſummam 186. dierum, quae pertinet ad annum 161. labentem, a Ptolemaeo numeratum a morte *Cleopatræ*, ad mortem *Pii*. Noſtra autem ſententia, quæ reſtituit annum eraſum inter *Caligulam*, & *Claudium*, promovet in anteriora, ſive a nobis elongat omnia ante *Claudium* geſta per annum ſolidum; adeoque annus emortualis *Cleopatrae*, & *Auguſti* Aera Aegyptiaca quae paſſim a Chronologis exhibetur die 2. Septembris anni 30. labentis ante aeram CHRISTI Vulgarem, Periodi Julianae 4684, noſtra ex emendatione conjicitur in 2. Septembris anni praecedentis, qui dicitur annus 31, labens ante Aeram CHRISTI, & Periodi Julianae 4683. Summa vero Ptolemaica annorum, qui ſingulis *Auguſtis* in eo Canone tribuuntur, cum *Octaviano* tribuat annos tantummodo 43, & quidem cumulatos menſibus fere 7, quos detrahit *Tiberio* (quem conſtat ex

Liber Chronologicus.

ex Suetonio imperaſſe ſolum annis xxii, & diebus praeterea ccix. ut Petavius narrat *lib. XI. cap. VII.*), cum non pertingat ad ſummam, ceteris ab Auctoribus *Auguſto* tributam poſt devictos *Antonium* & *Cleopatram*, quae fuit annorum 44, juxta Suetonium, a pugna Actiaca (*cap.8. in Auguſto*), juxta alios autem Auctores Alexandrinos, 46, & menſes 4. cum uno die (vide *Clement. Alex. 1. Strom. & Petav. lib. X. cap. 66.*); tollitur omnium diſcrepantia, ſi diſtinguantur anni *Auguſti* a nece *Antonii* & *Cleopatrae*, ab annis *Auguſti*, a Senatu Populoque Romano poſt biennium a ſua Victoria Aegyptiaca, Orbi Romano Rectoris dati, titulo *Auguſti*, ex Senatus Conſulto, decreto poſt eam Orationem, quam ipſe habuit de Imperio dimittendo, ſeptimum Conſulatum gerens; uti legimus apud Dionem *lib. 53. pag. 497.* Devicti fuerunt *Antonius*, & *Cleopatra* apud Hippodromum Alexandrinum ab *Auguſto*

Liber Chronologicus.

Quartum Conſule, die 2. Septembris. Continuos Conſulatus adminiſtravit *Auguſtus* annis proxime conſecutis, uſque ad xi; uti demonſtrant Faſti marmorei hodie ſuperſtites, & a Grutero vulgati *fol.* ccxcvii. Quare biennium Aegyptium interponitur inter Victoriam *Octaviani*, die 2. Septembris relatam de *Antonio*, & *Auguſti* nomen *Octaviano* tributum, una cum Imperii Romani ſuprema poteſtate: cujus biennii rationes, a Canone Ptolemaico neque in *Cleopatram* refunduntur jam vita functam, neque in *Octavianum*, *Auguſti* nomine & ampliſſimo Imperio in Provincias nondum decoratum. Summae igitur annorum 189 adjecto hoc biennio, colligitur numerus annorum 191, a morte *Cleopatrae*, ad mortem *Antonini* recte digeſtus in Canone, juxta Epocham a morte *Alexandri* ab Aſtronomis uſurpatam: & annus Victoriae Aegyptiacae refertur, juxta noſtrum computum, ad annum labentem

tem 31 ante Aeram Christi vulgarem. Cui ſummae, ſi praepoſueris duodecim annos Triumviratus, *Octaviano* tributi ex Hiſtoricorum conſenſu, & biennium praecedens, quo Conſul proceſſit *C. Julius Caeſar V* (Collega *M. Lepido*), eodem anno interfectus, ſubſequentibus anno proximo *Vibio* ac *Panſa*, ſecundi anni Faſces aſſequutis; pervenies Lector, ad eundem terminum anni 45 ante Aeram Christi Vulgarem, emortualem *C. Julii Caeſaris*, quo te perducebant numeri, ex Romanorum computo jam collecti: atque adeo comprobari ſenties ex Aſtronomicis pariter, ac Civilibus documentis Alexandrinorum, Chronologicas rationes, quae a nobis colligebantur, tum ex Faſtis Capitolinis, tum ex Graecorum Olympiadibus, & ex Canonibus Aegyptiorum, continuata ſerie productis a *Nabonaſſaro*, ad *Antoninos*.

Liber Chronologicus.

Non igitur culpandus eſt Canon, quod ex *Cajo Caligula* per annum ſoli-

 dum

LIBER CHRONOLOGICUS.

dum antevertat Imperia *Caeſarum*, uti videbatur Petavio; ſed culpandi ſunt qui eraſerunt poſt caedem *Caligulae* collegium Conſulum Ordinariorum, una cum anno ab iiſdem ſignato. Hoc enim reſtituto, ita requirentibus Tabulis Latinorum, Graecorum, ac Aegyptiorum, ſuapte natura antevertunt initia *Caeſarum* ex *Caligula*, ac tollitur omnis diſcrepantia Canonis Ptolemaici, ex Aſtronomicis rationibus in annis *Alexandri*, & *Nabonaſſari* perinde colligendi, ac ex rationibus Civilibus Imperii eorum, qui, poſt devictam *Cleopatram*, Aegyptum moderabantur.

Coronidis loco allegabimus probationes Numiſmatum in Aegypto percuſſorum, cum notis numeralibus indicantibus annum Imperii *Caeſarum*; ut appareat etiam Aegyptiis ex documentis, iiſque ſynchronis, nec Librariorum inſcitiae obnoxiis, ſupereſſe genuina teſtimonia Chronologiae *Augu-*

ſteae,

ſtae, quam adhibere unuſquiſque poterit ad noſtrae ſententiae confirmationem.

Proferimus in primis nummum, *Auguſti* vultu ſignatum, cum nota M (anni ejuſdem quadrageſimi) in parte averſa incluſa literae L (LM). Hunc vero annum eſſe numerandum ab Epocha, quam vocant *Auguſtorum*, quando ſcilicet *Auguſti* nomen, *Octaviano Ceſari* decretum ſententia *Munatii Planci* una cum Imperio ſummo in Provincias, eundem conſtituit Romani Orbis Moderatorem, ſuadet ritus plane ſimilis, ſervatus in Aegypto cum *Auguſti* Succeſſoribus; quorum Imperii annos eadem nota λυκαβαντος L hoc eſt anni (ut ſcite interpretati ſunt cum Macrobio, Emus Card. Noriſius *in Epochis Syromaced. diſſert.*4. *cap.*1, & Carolus Patinus *de Nummis Graecis Imp. pag.*51.) paſſim enumerant. Ita enim legitur apud eundem Patinum *pag.*103. *Annus Claudii XIII.* LΙΓ, *Galbae*, atque *Othonis*

LIBER CHRONOLOGICUS.

nis primus (LA) *pag.* 128, & 135; *Titi vero tertius* Γ *quartus* Δ, *ſextus* LΓ, *& octavus* LH, a communicato ſcilicet Imperio cum patre (*pag.* 153.), item *Domitiani XIII.* LIΓ &c. Si autem quadrageſimus hic annus *Auguſti* referatur ad eum, quo *Conſul VII.* cum *M. Agrippa* ipſe proceſſit, manifeſtum eſt ejus vitae eſſe penultimum. Nam a *Conſulatu VII*, quem gerebat, ad XI, quem quatuor continenter geſtis aſſequutus eſt, ut infra oſtendemus ex Faſtis marmoreis, quadriennium intercedit. Undecimo autem Conſulatu ſe abdicans *Auguſtus*, v. Kalendas Julii Tribunitiam Poteſtatem cum aſſumpſerit, uti memorat Marmor, olim Urſini (editum a Grutero *pag.* CCXXXIV), nunc vero aſſervatum Romae in Aedibus Farneſianis ad Campum Florae, & numeraverit annuam ſeriem ejuſdem Poteſtatis, non intermiſſam uſque ad XXXVII. cujus die 53. deceſſit (tot enim colliguntur a v. Kalendas Julii, ad XIIII. Kalendas

das Septembris, qua finem vivendi fecit); conſequitur, ut anno xli. adhuc labente, ex quo titulum *Auguſti* admiſerat, fato conceſſerit. Numerantur attamen in Aegypto anni *Auguſti* 43 a Victoria ſcilicet *Alexandrina*, & alibi 44. ab *Actiaca*. Quare Cenſorini locus celeberrimus has Epochas ita committit ad annum Aerae Christi 238. quo ſcribebat: „ Eorum vero annorum, quibus Julianis nomen, eſt ccxxciii. ſed ex die Kalendarum Januarii, unde *Julius Caeſar* anni a ſe conſtituti fecit principium. At eorum, qui vocantur anni *Auguſtani*, cclxv. perinde ex Kalendis Januarii: quamvis in ante diem xvi. Kalendas Februarii *Imp. Caeſar D. F.*, *Auguſtus* ſententia *Munatii Planci* a Senatu, ceteriſque Civibus fuerit appellatus, ſe vii, & *M. Vipſanio Agrippa III. Coſs.* Sed Aegyptii, quoniam biennio ante in poteſtatem, ditionemque Populi Romani venerunt, habent *Auguſtorum* annum cclxiix. „

Liber Chronologicus.

Se-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Sequitur ex hoc Cenſorini loco Kal. Jan. anni primi Juliani, a Kalendis Januarii, (quibus *Auguſtus VII. Conſul* proceſſit, & poſt dies xv. *Auguſti* nomen obtinuit) diſtare annis ſolidis XVIII, adeoque annum XIX. Julianum inchoantem, ſignandum eſſe eodem Conſulatu *Auguſti VII*, & *Agrippae III*; & annum, ejus Conſulatu IIII. cum *Licinio Craſſo* inſignitum, quo Alexandriam recepit, & Aegyptum in poteſtatem Populi Romani redegit, habendum eſſe Julianum XV: Conſulatus autem, quindecim annis praecedens Victoriam *Auguſti* Aegyptiacam, ejuſque Conſulatum IIII, & octodecim antevertens ſeptimos ipſius Faſces & Imperium cum *Auguſti* nomine delatum, eſt Conſulatus *C. Julii Caeſaris IIII*, Hiſpanienſi bello & Victoria de *Pompeji* Liberis inſignitus, ut ex omnium conſenſu conſtat: quem annum, *Confuſionis* fuiſſe jam demonſtravimus ex Hirtii Ephemeride, motuque Lunari in eam

me-

Liber Chronologicus.

memorato (ſupra pag. cl.); adeoque palam eſt, annum ab illo proximum, haberi oportere Julianum primum; nec pluries diſtare, quam xiiii, ab illis Kalendis Januariis, correctum annum Julianum inchoantibus, ad eas, quibus *Octavianus IIII. Conſul* proceſſit: aut pluribus, quam xvii, a triennio proximo, quod vii. Conſul aperuit. Neceſſe igitur eſt confiteri, annos Julianos a Cenſorino putatos, abundare unitate, vitio Librariorum, aut includere *annum Confuſionis*, ſi textus ſit integer; ejuſque incluſionis cauſam Cenſorino fuiſſe, quod revera, in ſerie Julianae ordinationis, coeptae anno 45. ante Aeram Christi Vulgarem (anno *Caeſaris* emortuali), erat *Ulpii* & *Pontiani* Conſulatus 239, incluſo ſcilicet illo, quem a Faſtis abraſum diximus poſt *Caligulam*. Quocirca etiam *Auguſteus* habebatur in Aegypto cclxiix, licet biennio tantum differre debuiſſet ab *Auguſteo* Romano,

ii quem

quem CCLXV. numerabant juxta eundem Cenſorinum; cum biennio ante in poteſtatem Populi Romani Aegyptus conceſſiſſet. Refudit Cenſorinus differentiam unitatis, abundantis ſupra biennium, in Thoth Aegyptiacum, quatuor menſibus praecedens Kal. Jan. Romanas. At idem Thoth Aegyptiacus, CCLXIIX loco praecedens Thoth indicatum a Cenſorino *Ulpio* & *Pontiano Coſs.*, haberi non potuiſſet in Aegypto primus *Auguſteus*; niſi id nomen *Octaviano Caeſari* Romae tributum antea fuiſſet, quam in Provinciis audiretur.

Vero itaque ſimilius videtur aſſerere cum Cenſorino, auſpicari quidem Aegyptios biennio ante Epocham *Auguſteam*, a novo Romanorum Imperio in eandem Provinciam; triennio autem differre a Cenſorini ſupputatione, ex eo, quod, praeter biennium illius praeceſſionis, imputandus erat annus, poſt *Caligulam* a Faſtis Romanis

Digitized by Google

nis eraſus, quem Aegyptus non excluſerat a ſerie continua Epocharum, ibi numeratarum uſu Civili totius Populi, & peculiari Aſtronomorum, *Alexandrina* in Muſeo florentium, a *Nabonaſſaro* ſcilicet, a morte *Alexandri*, & ab Aegypto in poteſtatem Populi Romani redacta, ſive ab *Auguſtorum* Aera, more Aegyptiaco inchoata.

Plurimum itaque compendii capitur ex documentis Aegyptiae numerationis, ad confirmandam Chronologiam *Chriſtianam*, & *Caeſaream* triplici criterio, quod hoc Capite percenſuimus. Primum provenit ex obſervationibus Aſtronomicis Alexandriae peractis a Ptolemaeo, ſub *Hadriano* praeſertim, & *Antonino*; quibus ex obſervatis, demonſtratur evidenter locus annorum eorundem Principum in Aera Chriſtiana. Alterum Criterii genus impreſſum legitur in Nummis Aegyptiis, quibus ſinguli *Caeſarum* anni conſignantur: iiſque teſtimoniis

LIBER CHRONOLOGICUS.

poteſt, tanquam ſynchronis atque non vitiatis, aetas uniuſcujuſque definiri. Hujus autem generis eo majus eſt pretium, quo ſupplet opportunius defectum ſimilis teſtimonii in nummis Romanis, in *Hadriano* praeſertim Principe deſiderati: cujus Tribunitiae Poteſtates raro admodum occurrunt in Numiſmatibus Latinis; cum in Aegyptiis anni ſinguli ejuſdem Imperii hodie ſuperſint. Tertium denique criterii genus colligitur ex alia Civili numeratione Aegyptiorum, qua ſummam annorum retinebant, Cenſorino teſte, ex Aera *Auguſtorum*, non ſecus ac ex morte *Alexandri*, & ex initio *Nabonaſſari*. *Nam, ut a noſtris*, inquit Cenſorinus, *ita ab Aegyptiis quidam anni in literas relati ſunt: ut, quos Nabonaſſari nominant, quod a primo ejus Imperii anno conſurgant, quorum hic* CIↃXXCVI. *eſt: item Philippi, qui ab exceſſu Alexandri Magni numerantur, & ad hunc uſque perducti, annos* DLXII. *conſummant.*

mant. Sed horum initia ſemper a die primo menſis ejus ſumuntur, cui apud Aegyptios nomen eſt θωθ, *quique hoc anno fuit ante diem VII. Kalendas Julii; cum ab hinc annos centum,* Pio & Bruttio Praeſente Coſs. *iidem fuerint ante diem XII. Kalendas Auguſti, quo tempore ſolet Canicula in Aegypto facere exortum.* LIBER CHRONOLOGICUS.

Chronologicis rationibus ita collectis ex Romana, Eliaca, Alexandrina computatione, ſola ſupereſt Orientalis, Antiochena ſcilicet, ejuſque dioeceſis Civitatum, in Syria praeſertim frequentium, quae meſſem nobis uberrimam in proximo Capite miniſtrabit.

CAPUT NONUM.

Ex genuinis monimentis Antiochenorum, Phoenicum, Syromacedonum, Judaeorum, *aliorumque* Orientalium *confirmantur intervalla Chronologiae* Romanae, Graecae, & Alexandrinae *jam conſtituta.*

AMpliſſimus patet campus rei Chronologicae in Oriente univerſo, po-

LIBER CHRONOLOGICUS.

potiſſime autem in Regiis Civitatibus Hieroſolyma, Tyro, Antiochia, aliiſque ſub Syria cenſitis apud Romanos, ex quo *Magnus Pompejus*, inſigni anno *Conſulatus Ciceronis* & *Antonii*, captis Hieroſolymis, easDitiones in Provinciae formam redegit; & *Octaviano Auguſto* eodem anno naſcenti Imperium Romanum jam tum paravit, ſeu potius venturo Pacis aeternae Auctori, Caelique ac terrae Domino, JESU CHRISTO, juxta rationem temporum divinitus conſtitutam, & Prophetarum oraculis revelatam. Primus itaque commenſus, & maxime illuſtris, *Chronologiae Orientalis* hujus aetatis, cum *Romana*, *Graeca*, & *Alexandrina*, petendus eſt ab ipſa Regia Palaeſtinae Hieroſolyma.

Bis capta a Romanis fuit intra annos XXVII Judaeorum Metropolis: primum a *Pompejo* (uti Joſephus narrat *lib*.14. *cap*.8. ſequutus Strabonem. Nicolaum, & Livium), *C. Antonio* & *M.*

Digitized by Google

& *M. Tullio Coſs*. Olympiade CLXXIX, ſolemni Jejuniorum die, Menſe tertio; quem in Julium incidere Chronologi demonſtrant. Iterum autem obſeſſa per *Soſium*, & *Herodem* anno Sabbatico, ut idem Joſephus affirmat *lib*.14. *cap*. 28, expugnata eſt recurrente eadem die Jejuniorum, *Conſulibus M. Agrippa* & *Caninio Gallo*, Olympiade CLXXXV, poſt annos viginti ſeptem a priori clade per *Magnum Pompejum* illata. *Caninius Gallus* & *M. Agrippa*, uti obſervat Eminentiſſimus Noriſius *in Cenotaphiis Piſanis diſſert*.2. *cap*.6, *Conſulatu* functi dicuntur anno V. C. 717. Dio vero (inquit Card. Noriſius) in ſuperioris anni 716. Conſules Hieroſolymae expugnationem retrahit *lib*.49, ſcribens: *id factum Claudio & Norbano Conſulibus: anno inſequenti, quo Conſules proceſſerunt Agrippa & Caninius, nihil memoratu dignum a Romanis in Syria actum eſt*. Petavius *lib*.10. *de Doctr. temp. cap*.66.

pu-

LIBER CHRONOLOGICUS.

putat, apud Dionem in Conſulatu errorem eſſe, ac ſcribendum, *Agrippam* & *Caninium*. Secus autem videtur Card. Noriſio, qui Dioni favet, Joſepho refragatur. Non is ego ſum, qui inter praeſtantiſſimos Chronologos Noriſium, & Petavium, eorumque clientes adeo illuſtres in Hiſtoria Joſephum, ac Dionem, ſedere audeam judex. At conciliator intercedere utriſque poſſe non diffido. Haec enim diſſidia tollit noſtra Chronologia, quae retrahendos eſſe contendit in anteriora Conſulatus omnes, qui ante *Claudium* Principem numerantur. Juxta hanc igitur normam *Caninius* & *Agrippa* in eum annum incidunt, qui vulgo tribuitur *Claudio* & *Norbano*, poſt luxatos Faſtos ademptione unius anni inter *Caligulam*, & *Claudium*, quem toties indicavimus. Ita vero fit, ut Joſephus vere ſcripſerit, cladem ſecundam Patriae ſuae contigiſſe *Caninio* & *Agrippa Coſs*, & anno Sabbatico.

co, non quidem ineunte poſt cladem, uti nonnulli interpretantur; ſed, uti Joſephus aſſeverat, in ipſa obſidione jam fluente: Dio autem jure ſenſerit, Hieroſolymam expugnatam eo anno, qui praecedebat U. C. 717, *Caninio* & *Agrippae* vulgo tributum. Ex alio Joſephi loco res evadet illuſtrior, quem nec inutiliter indicabo; tum quia negotium faceſſit Petavio, tum quia pertinet ad initium Epochae Regni *Herodis Magni*, quam, ad Natalis Dominici quaeſtionem enodandam, conferre plurimum, omnes Eccleſiaſticae Hiſtoriae & Chronologiae Studioſi concedunt.

Petavius eodem *lib. X. cap. 67.* ita ſcribit: *Deſperatis rebus, Herodes Romam ad Antonium confugit: cujus ope Regnum Judaeae a Senatu praeter ſpem obtinuit,* Domitio Calvino II. & C. Aſinio Pollione *Coſs, Olympiade* 184. *Joſephus cap. XXVI: Hoc primum Regni Herodis initium eſt, anno U. C. DCCXIV. Julia-*

LIBER CHRONOLOGICUS.

liano VI, quo deſiit Olympiadis 184. annus quartus, & primus iniit Olympiadis 185. Quamquam melius ſcripſiſſet Olympiade CLXXXV. niſi fortaſſe ita ſcripſerit. Melius ſcriptum iri a Joſepho Petavius aſſeverat, Herodiani Regni initium incidiſſe *Domitio Calvino iterum, & C. Aſinio Pollione Coſs.* in Olymiadis 185. annum primum; quam in annum quartum Olympiadis 184: quia nimirum *Domitii* & *Aſinii Conſulatum* pertinere putat ad annum 40. ante Aeram CHRISTI Communem; quem nos retrahimus ad 41, hac uſi Demonſtratione. Conſtat ex dictis, Annum Conſulatus V, & caedis *C. Julii Caeſaris*, eſſe 45. ante Aeram CHRISTI Communem, ex narratis ſcilicet ab Hirtio *de bello Hiſpanienſi*, anno proximo ante caedem ejuſdem *Caeſaris*.

Certum eſt pariter ex Epiſtola Ciceronis, eodem anno poſt *Caeſaris* parricidium, ineunte aeſtate, Olympia

pia Feſta fuiſſe celebrata. Rurſus conſtat ex Faſtis marmoreis a Grutero editis *fol.*298.*num.*1. hos quatuor Conſulatus Ordinarios totidem annis a *Caeſaris V*, ejuſque morte ita ordinari:

Liber Chronologicus.

Anni V.C.	Ante Aer. Chr. Vulg.	Olymp: CLXXXIIII.	
708/709	45	1	*C. Julius Caeſar V. M. Antonius M. F.*
709/710	44	2	*C. Vibius C. F. Panſa A. Hirtius A. F.*
710/711	43	3	*L. Munatius L. F. M. Aemilius M. F.*
711/712	42	4	*M. Antonius. P Servilius P. F.*
712/713	41	Olymp. 185.	*Cn. Domitius M. F. C. Aſinius Cn. F.*

Certum igitur eſt, ineunte aeſtate, *Cn. Domitio* & *C. Aſinio Coſ.* Olympiacos Ludos 185. fuiſſe celebratos: neque minus certum eſſe debet, poſt Ludos Apollinares, (teſte Dione *lib.*48.) qui III. Nonas, & III. Idus Julii in Veteri Kalendario conſignantur, poſt

LIBER CHRONOLOGICUS.

eos, inquam, Ludos, bimeſtri ſaltem, aut trimeſtri ſpatio *Auguſtum*, & *Antonium* ſibi invicem conciliatos; & Romam reverſos, auctores fuiſſe Senatui, ut Palaeſtinae Regnum *Herodi* conferretur: quem idcirco *Antonius*, & *Caeſar* medium habentes, exivérunt, Conſulibus ceteriſque Magiſtratibus deducentibus, aſcenderuntque in Capitolium, ſacra ibi facturi, uti ex Joſephi verbis oſtendit Emus Noriſius *in Cenotaphiis Piſanis pag.*139, demonſtrans, *Herodis* Regiam dignitatem inchoari non poſſe ante exitum 184. Olympiadis, quod aliquibus Chronologis videbatur; ſed neceſſario differendum illius initium ad Autumnum ejuſdem anni, quo jam ab aeſtivo Solſtitio Olympias 185. numerabatur. Neque tamen Joſephus anachroniſmi culpandus eſt, ſi ejuſdem verba, recta interpunctione diſtincta & ordinata intelligantur. *Et ipſe quidem* Herodes (inquit Joſephus) *ita Regiam*

po-

poteſtatem accepit, aſſecutus eandem ſub Olympiade 184, *Conſulatum gerentibus C. Domitio Calvino iterum, & C. Aſinio Pollione. Per idem vero tempus omne Antigonus oppugnabat in Maſada &c.* Nulla vis infertur veritati, aut germanae lectioni textus Joſephi, ſi Olympiadis indicatae numerus referri intelligatur ad ſex priores menſes Conſulatus *Domitii* & *Aſinii*; quibus Olympias 184. labebatur, & *Antigonus* familiam *Herodis* in Maſada oppugnabat: ita ut mens Hiſtorici fuerit, initium ejus anni enunciare, appoſitis characteribus tum Romanae numerationis per Conſules, tum Graecae per Olympiadem tunc fluentem, cum iidem Conſules Magiſtratum capeſſebant. Hoc pacto ad Regiam poteſtatem evectum fuiſſe *Herodem* anno Juliano, quo Conſulatum inierunt *Domitius* & *Aſinius* Olympiade 184 nondum abſoluta; eodemque Conſulatu per omne tempus abſentiae *Herodis*, hoc eſt tum ante

LIBER CHRONOLOGICUS. ante finem Olympiadis 184, tum initio ſubſequentis, oppugnationem *Antigoni* paſſos fuiſſe domeſticos *Herodis*.

Joſephi textu ab anachroniſmi labe ita vendicato, proſequamur Faſtorum ductum uſque ad victorias Actiacam, & Alexandrinam, ab *Auguſto* relatas de *M. Antonio III. Viro*, unde numerantur Epochae maxime illuſtres in univerſo Orbe Romano. Series autem non interrupta, legitur tum apud Dionem, tum in antiquis ac recentioribus Faſtorum Catalogis, nempe apud Anonymum Auctorem quarti Saeculi (e membranisCaeſareaeBibliothecaeVindobonenſis editum a Card.Noriſio poſt Epochas Syromacedonum), apud Caſſiodori Chronicon, & Antiochenum, quod vulgo vocant Alexandrinum.

Nos in margine addimus annos Urbis Conditae,&Olympiadum,duplicem comparationem cum Aera CHRISTI Vulgari, dextrorſum quidem ex communi ſententia Chronologorum, ſiniſtrorſum vero ex noſtra: Ex

Digitized by Google

LIBER CHRONOLOGICUS.

Ex noſtra ſententia. An. Urb. Cond.	Ante Aer. Chr. Com.	Olympiadum anni incuntes 185. ex diebus aeſtivis.	Ex ſententia Communi. Anni Urbis Conditae.	Ante Aer. Chr. Com.	Olymp. ex dieb. Aeſt.
					CLXXXV.
713 Ant. Pal. 714 ex Pal.	41	1. Cn. Domitius C. Aſinius	713/714	40	1
		Herodes Rex S.C.declaratus			
713/714	40	2. L. Marcius Cenſorinus C. Calviſius Sabinus	714/715	39	
714/715	39	3. App. Claudius Pulcher C. Norbanus Flaccus.	715/716	38	3
		Hieroſolymae a Soſio, & Herode expugnatae. Et inde Herodis Regis primus ab adepto Regno			
715/716	38	4. M. Vipſanius Agrippa L. Caninius Gallus	716/717	37	4
					CLXXXVI.
716/717	37	1. L.Gellius Poplicola, M.Coccejus Nerva Ovatio Octaviani Caeſaris poſt bellum Siculum, deleto Pompejo Id.Nov.	717/718	36	1
717/718	36	2. L.Cornificius Sex.Pompejus	718/719	35	2
718/719	35	3. L. Sempronius Atratinus Suff. L. Scribonius Libo in locum M. Antonii abdicantis Kal.Jan.	719/720	34	3
719/720	34	4. C. Caeſar Octavianus II. L. Volcatius Tullus	720/721	33	4
					CLXXXVII.
720/721	33	1. Cn. Domitius Ahenobarbus C. Soſius	721/722	32	1
721/722	32	2. C.Caeſar Octavianus III. M.Valerius Meſſala Pugna, & Victoria Actiaca IV.Non.Septemb.	722/723	31	2
722/723	31	3. C. Caeſar Octavianus IV. M. Licinius Craſſus Pugna, & Victoria Alexandr. Menſe Sextili.	723/724	30	3

Fi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Finem bellis Civilibus impoſitum hac ipſa pugna, & Victoria *Octaviani Caeſaris* circa mediam Olympiadem centeſimam octuageſimam ſeptimam, teſtatur aequalis eorundem temporum Scriptor Dionyſius Alicarnaſſeus in Prooemio ſuae Hiſtoriae, quam ſcribere teſtatur, ex illo tempore in hanc diem, exactis Romae annis viginti duobus, & evolutis Annalibus doctiſſimorum Virorum e Latinis, iiſque collatis cum Graecorum Chronographiis, quibus perſimiles eos invenit. Idem vero tempus ejuſdem Prooemii a ſe exarati ante duas paginas ita deſignaverat: „ Quod tempus (ab Urbe Condita) jam annorum eſt ſeptingentorum quadraginta quinque, uſque ad *Claudium Neronem iterum*, & *Calpurnium Piſonem Conſules*, qui Magiſtratum hunc inierunt Olympiade CXCIII. „ Ineuntibus itaque Magiſtratum *Nerone iterum*, & *Calpurnio Piſone*, Dionyſius enumerabat annum 745 Urbis Conditae,

quod

quod nulli ſententiae aptatur, praeter quam noſtrae. Nam, ſi numeretur annus xxii. exactus poſt finem bellis Civilibus impoſitum ab *Auguſto* in Praelio Alexandrino (a cujus *IIII. Conſulatu* abſoluto ad proceſſum Conſularem *Neronis* & *Piſonis* Collegia xxii. annique totidem ſolidi interjacent), annus Urbis Conditae 745. Kalendis Januariis adhuc fluebat; cum, juxta aliorum ſententiam 746. jam coepiſſet ex Palilibus praecedentibus, numerari.

Liber Chronologicus.

Recte itaque habet cum teſtimoniis aequalibus hujus aetatis relata diſpoſitio Faſtorum, ejuſque commenſus cum Olympiadibus, & cum Epocha Urbis Conditae, conſentiente Faſtis Capitolinis ab aetate *Caeſaris Dictatoris*, & ab Olympiade 184, ineunte, menſe quarto poſt ejus mortem, ad mediam Olympiadem clxxxvii, Victoria Alexandrina ſignatam, & ad xxii. annos proximos completos, nempe ad

 Olym-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Olympiadis CXCIII. annum primum, inchoatum ſexto menſe ante proceſſum Conſularem *Neronis iterum*, & *Piſonis*.

Recte etiam habet cum genuinis monimentis Marmorum, & Nummorum, ſuperſtite *Auguſto* caelatis, & noſtra aetate conſpicuis: nam lapides antiqui a Grutero editi *pag.CCXXXIV.* & *CCIC*, qui partim in Farneſianis Aedibus aſſervantur, partim in Capitolinis, poſt *Conſulatum Tertium Octaviani*, octo conſequentes continuos enumerant, uſque ad ejuſdem undecimum. Hunc vero cum abdicaret, ſuffecto *L. Seſtio*, *Dictaturam Perpetuam* ſibi decretam averſatus, oblatam a Senatu *Tribunitiam Poteſtatem perpetuam* accepit (ut Dionis Hiſtoria refert circa finem lib. 53.); atque ex die v. Kalend. Julii ejuſdem Poteſtatis annos dinumerare (Suetonius *cap.* 100.) incipiens XI. ſuo Conſulatu, U.C. *poſt Palilia* 730, perduxit ad XXXVII. quam diebus 53. geſſit, uſque ad diem XIV. Ka-

Kalendas Septembris ſibi emortualem, *duobus Sextis Conſulibus*, anno poſt Romam conditam *ex Palilibus* inchoato 766. Abdicationem XI. Conſulatus, praeter Hiſtoricos, duo referunt marmorea fragmenta Faſtorum in Capitolio, apud Gruterum fol. CCXCV.

Imp. CAESAR. DIVI. F. C. N. AVGVSTVS VIIII.
Imp. CAESAR. DIVI. F. C. N. AVGVSTVS X.
Imp. CAESAR. DIVI. F. C. N. AVGVSTVS XI.
AED. IN. EIVS. LOC. FACT. EST.
...VIO...

Et *folio CCXXIV.* num. I. Et fragmentum ex Albano Monte advectum, olim apud Urſinum, nunc vero in Aedibus Farneſianis,

NORBANO FLAC. COS.
EID. IVN.
CAESAR. VALETVD.
N. PISONE. COS.
...IVL.
CAESAR IN MONTE FVIT
CAESAR COS. ABDICAVIT

Suſceptae vero Tribunitiae Poteſtatis numeros ex XI. Conſulatu, tum Nummi referunt, tum Inſcriptiones. Nummi leguntur apud Occonem, &

Digitized by Google

LIBER CHRONOLOGICUS.

Mediobarbum. *Auguſti caput*. Parte averſa, *Capricornus, cum globo, gubernaculo, & cornucopia*, & Epigraphe, TRIB. POT. COS. XI, quae ad primam refertur: & in alio fragmento Capitolino, quod apud Gruterum legitur *fol.*295, & ita ſuppleri poteſt in Conſulatibus:

U.C.	A.CH.	
727 — 728	26	Imp. Caeſar Divi F. Aug. VIIII. M. Junius D.F. M; N. SILANVs
728 — 729	25	Imp. Caeſar Divi F. Aug. X. C. Norbanus C. F. C. N. FLACCVS CO. MVREN. EST. IN.E.L.F.E.
729 — 730	24	Imp.Caes.Divi F. Aug.XI. CN.CalpurniVS.CN. F. CN. N. PI
730 — 731	23	C. IMP. CAESAR. DICTATOR. PERP. appel LATVS E.ABDICAVIT.TRibunitia Poteſtate TIVS. L.F.L.N. C. Claudius
731 — 732	22	tribunIC. POTESTAT Marcellus q. aiMILIVS. L.F.M.N.LEPIDus Vignol.p.192.

Poſtrema demum Tribunitia Poteſtas XXXVII. (continuata per totidem annos), quam geſſit *Auguſtus* diebus 53, adſtipulante etiam Tacito *Annal. lib.*1. *num.*9, caelata viſitur in Ponte Ariminenſi, & in nummis aereis.

Inſcriptio Pontis extra portam Arimi-

mini fluvio Rubiconi impoſiti, (a Grutero minus correcte redditur fol. 160. num. 2.)

IMP. CAES. DIVI. F. AVGVSTVS. PONT.
MAXIM. COS. XIII. IMP. XX. TRIBVNIC.
POTEST. XXXVII. PP.... DEDERE
TI. CAES.... DIVI. IVL. N. AVG. PONT.
MAX. COS. IIII. IMP. VIII. TRIB.
POTEST. XVI.

Tribunitiam Poteſtatem xxxvii. inibat *Auguſtus*, 36. annis ſolidis elapſis poſt diem v. Kalend. Julii undecimi ſui Conſulatus, hoc eſt anno 766 Urbis Conditae *ex Palilibus*, inchoato *duobus Sextis Coſs.* (qui fuit, juxta nos, Aerae Christi Vulgaris annus 13.). Eundem *Auguſtum* obiiſſe, annos natum 76, diebus quinque & triginta minus, narrat Suetonius *cap.* 100. Totidem numerantur a *M. Tullii Ciceronis Conſulatu*, quo ipſe in lucem editus fuit U. C. anno 690. *poſt Palilia*, hoc eſt annis xx. ante *Hirtium* & *Panſam*.

His

LIBER CHRONOLOGICUS.

His enim in bello caeſis, Conſul ſuffectus, Magiſtratum iniit cum Collega *Q. Pedio* x. Kalendas Octobris, pridie quam viginti annos impleret; ut Vellejus Paterculus auctor eſt *lib.* 2. *cap.* 65, *poſt Urbem Conditam annis ſeptingentis novem, ante ſeptuaginta duos, quam tu, M. Vinici Conſulatum inires*: utique annorum Urbis Conditae numerum refert Vellejus Kalendis Januarii hoc in loco; nam *lib.* 1. *num.* 8. dixerat, *a Palilibus* Urbis Conditae, ad Conſules *Vinicium*, & *Longinum* annos eſſe ſeptingentos ſeptuaginta duos: quae omnia adamuſſim aptantur noſtrae Chronologiae, ab aliarum vero rationibus unitate deficiunt.

Neceſſarium duxi tot monumentis genuinis oſtendere commenſum annorum *Auguſti*, rerumque ab ipſo geſtarum cum Olympiadibus, & annis ab Urbe Condita (juxta numerationem publico uſu receptam ipſo in vivis agente, atque in Tabulas Capitolinas

nas relatam), eorumque nexum cum annis Epochae Chriſtianae Communis, ex iis, quae in *Caeſaris Dictatoris* aetate demonſtravimus; ut facilius intelligi poſſent, & comparari intervalla, & numeri annorum in Syria frequentati, & publica auctoritate Principum, ac Magiſtratuum inſculpti metallis, ac marmoribus; quos modo numeros nitimur exhibere, ubi prius abſolverimus ea, quae de anno Sabbatico in expugnatione Hieroſolymae per *Soſium* & *Herodem* expendenda ſupererant.

Annos *Herodis Magni*, in Palaeſtina regnantis, duplici ex initio cenſeri poſſe jam diximus; nempe ex Conſulatu *Cn. Domitii* & *C. Aſinii*, quem Magiſtratum inierant anno U.C. 712. nondum abſoluto, & adminiſtrabant *poſt Palilia* ad 713, Olympiadis 184. annum quartum complentes circa Solſtitium aeſtivum, & inde aperientes annum primum Olympiadis 185: cujus Autumnus *Caeſarem*, & *Antonium* concilia-

LIBER CHRONOLOGICUS.

liavit, & Romam deduxit; ubi uterque a Senatu Regnum Herodi impetravit iiſdem Coſs., anno, uti vidimus, ante CHRISTI Epocham Communem 41. Alterum initium Regni *Herodiani* petitur ab expugnatione Hieroſolymorum, auxilio Sosii, quam contigiſſe *ſub Conſulatu M. Agrippae, & Caninii Galli, CLXXXV Olympiade, menſe tertio, feriis, quibus ſolemne fit jejunium, tanquam recurrente in idem temporis momentum illata Judaeis a Pompejo calamitate ante annos XXVII,* Joſephus aſſeverat *lib. XIIII. cap. poſtremo.* Conſulatus *Agrippae* & *Galli*, initus Olympiadis CLXXXV. anno quarto, ante CHRISTI Aeram 38. eandem Olympiadem protrahebat ad menſem tertium anni Sacri Judaeorum, a Niſan ſeu menſe Paſchali computati, qua Urbis obſidio atque expugnatio contigit, ſuccedente poſt paucos dies initio Olympiadis CLXXXVI. Plenilunium Paſchale medium eodem anno ante Aeram CHRISTI

sti Communem 38. inciderat in diem 28. Martii Juliani, ut facile colligitur ex cardine anni primi Juliani, novilunium praeferentis Kalendis Januarii ante Aeram Christi Communem 45, horis 6. poſt meridiem Romae. Ab eo cardine diſtat dies 28. Martii anni ante Aeram Christi 38, ſeu Juliani octavi, annis ſolidis ſeptem, & diebus 77. quibus debentur motus Lunae, ac Solis,

	S.	G.	M.	S.
Anni VII.	6	19	33	4
Febr. Biſſ.	0	11	26	41
dies 27. Martii	10	29	9	1
	6	0	8	46

Menſis igitur Niſan, annique Sacri Judaeorum dies prima, juxta medios motus Luniſolares, eodem anno inciderat in diem 14. Martii Juliani; atque adeo finis tertii menſis, intra quem Joſephus aſſeverat expugnatam fuiſſe Civitatem, non excurrebat ultra Idus Junias, Solſtitio aeſtivo nondum

m m appe-

LIBER CHRONOLOGICUS. appetente, ac proinde Olympiade CLXXXIIII. nondum abſoluta.

Hunc igitur annum ad Olympiadum rationes recte a Joſepho conferri nos affirmamus. Eundem vero Sabbaticum ſuis popularibus fuiſſe commemorat.

CAPUT DECIMUM.

De Anno XIII. Aerae CHRISTI *Vulgaris, qui oſtenditur fuiſſe* Auguſti *emortualis.*

CHronologis negotium faceſſit Dionis hiſtoria, memorans libro 56. inter prodigia, quae mortem *Auguſti* praeceſſerunt, eamque indicare putabantur, *Sexto Apulejo, & Sexto Pompejo Conſulibus*, totalem Eclipſim Solis. *Anno inſequenti* (inquit) *Sex. Apulejo, Sex. Pompejo Coſs. in Campaniam profectus Auguſtus, exhibito Neapoli ſpectaculo, Nolae morti conceſſit. Prodigia, quae id ei praedicerent, neque minima, neque obſcura evenerant. Sol totus defecerat*: Ὅ,τι γὰρ ἥλιος πᾶς ἐξέλιπε &c. Duos *Sextos* *Con-*

Conſules, & mortem *Auguſti*, conſenſu omnium Hiſtoricorum iiſdem Conſulibus ſignatam die 19. Auguſti, referunt plerique Faſtorum Editores & Chronographi ad annum Aerae Christi Vulgaris decimum quartum. Euſebius tamen *Auguſti* obitum, & Solis Eclipſim retulit ad annum praecedentem, ut ſcite animadvertit Petavius, qui Chronologorum diſſidia inde profecta componi poſſe deſperat. Ejus verba reddenda ſunt. Ita igitur ſcribit libro xi. de Doctrina Temporum, capite vi.

Liber Chronologicus.

Euſebius in Chronico ad annum Auguſti 56, Abraami mmxxix, *Olympiadis CXCVIII primum, Solis defectionem contigiſſe memorat, quando mortuus eſt* Auguſtus. *Sed & Dio lib.56. inter prodigia, quae* Auguſti *mortem anteceſſerunt, Solem totum defeciſſe narrat. At Euſebius uno anno* Auguſti *antevertit obitum; ſiquidem adjectis ex methodo ad Euſebianum numerum annis 2696. con-*

LIBER CHRONOLOGICUS.

fiet annus Periodi Julianae 4725. *quo coepit annus* Abraami MMXXIX. *Proinde anno* 4726. *mortuus erit* Auguſtus. *Obiit autem anno* 4727. *Mercator anno illo, quo mortuus eſt* Auguſtus, Sextis duobus Coſs. *ſolem defeciſſe putat anno* Nabonaſſari DCCLX, *Sole in gradu* 6, 15. *Tauri poſito: eſt hic annus* CHRISTI 13. *Sed eo ipſo nulla neque Romae, neque in Galliis, aut Hiſpaniis Solis defectio facta eſt. Nam Novilunium verum Romae hora viceſima fere poſt mediam noctem diei Aprilis* 28. *contigit, hoc eſt hora* 19. 49. *una hora poſt occaſum Solis, qui tunc ex Pariſinis tabulis vero motu ad Tauri gradum* 5. 44. *pervenerat. Quocirca, cum nulla Solis defectio neque anno illo, quo mortuus eſt* Auguſtus, *neque antecedente viſa ſit; vel Dio falſus eſt, vel inuſitatus aliquis pallor ſyderis, & obſcuritas, defectionis ſpeciem intuentibus praebuit: quemadmodum ſub* Julii Caeſaris *necem acciđiſſe ſupra docuimus.*

Pe-

Petavius Chronologorum nemini ſecundus negat, Eclipſim Solis uſpiam viſam annis 13. & 14. Aerae Christi Communis Romae, in Galliis, aut in Hiſpania. Attamen Gerardus Mercator anno Aerae Communis decimo tertio, non modo Solem defeciſſe affirmat, cum Dione, atque Euſebio, (quibus *Auguſti* tempora, uti proximiora, & ſcriptis autographis illuſtrata, plenius perſpecta fuerant), verum etiam calculos producit Caeleſtium motuum, ſententiae ſuae conteſtes. Quanti autem facienda ſit auctoritas Mercatoris, a Chronologiae Parente Panvinio ſatis addiſcimus; cujus de Mercatore judicium, ac praeſertim de accurata Chronologia, ſumme laudat Koningius in *Bibliotheca veteri & nova*, poſtquam Geographorum ſui temporis jure principem fuiſſe habitum retulit, ita ei Elogium attexente Thuano *lib.* 109. *Inclinata aetate ad Theologica ſtudia animum adjecit &c. cum Chronologiam antea ſcripſiſ-*

Liber Chronologicus.

ſtiſſet, ad Solis & Lunae curſum exactiſſime putatam, quam Onuphrius Panvinius, acerrimus harum rerum judex, tanti fecit; ut omnibus ab aliis ubicumque editis praeferre non dubitaverit. Tanti igitur Viri computum producere non pigebit. Comparat is motus Luniſolares, qui reſpondent Eclipſi a Dione memoratae, cum Obſervatis per Aſtronomos in Aera *Nabonaſſari*, & relatis a Ptolemaeo: *Anno*, inquit, *760. a Nabonaſſaro, duobus Sextis Pompejo & Apulejo Coſs. Eclipſis Solis ex Dione; in cujus media conjunctione, inaequalitas Lunae grad.331. 33 proindeque medius minor vero gra.2. 10. Latitudinis medius grad.273. 54. Solis medius gr.4. 3.* (lege 5. 3.) ♉ *medius minor vero grad.1. 12. Ergo Sol prior Luna grad.0. 58. & ſequitur vera conjunctio mediam hor. 1. 56. in quibus augetur motus latitudinis grad.1. 4. ut fiat medius latitudinis grad.274. 58. verus autem 277. 8. a termino Boreo, ſive 7.8 a nodo aſcendente*

te verſus Boream , quod longe intra terminum Eclipticum exiſtit . Cum igitur ſyzygiarum ſuppoſitarum tempus in locum a nobis aſſignatum cadat ; recte hanc Eclipſim Solis , recteque Conſules poſuimus . Facta eſt Eclipſis haec in gr.6.15. Tauri. Liber Chronologicus.

Sethus Calviſius auctor magni nominis inter Chronologos , videtur diverſa ſentire a Mercatore . Ita enim ſcribit ad *annum* 14. *poſt* Christum : *Refert tamen Dio etiam Eclipſim Solis accidiſſe ante mortem* Auguſti , *ubi Sol totus obſcuratus ſit : quae Eclipſis nullibi invenitur : quemadmodum nec Sol obſcuratus fuit in tranſitu* Xerſis; *quod tamen a multis affirmatur . Credibile videtur , quemadmodum* Xerſe *tranſeunte Helleſpontum, phoenomenon in Sole accidit , quo lumen amiſit , & quod cladem Graeciae portendit ; ita tale quid etiam accidiſſe ante mortem Auguſti .*

Lis ferme conteſtata videtur inter Chronologorum praecipuos Duces; quae non modo incertos redderet aſſeclas

LIBER CHRONOLOGICUS.

clas utriuſque partis, ſed etiam fundamenta convelleret univerſae Chronologiae; ſi oſtenderet, ita ſibi adverſari Aſtronomorum Tabulas, etiam a recentioribus caſtigatas, ut ambigi poſſet de Eclipſi ſpectata, eaque totali, per eaſdem Tabulas, juxta nonnullos conceſſa, juxta alios negata.

Bona tamen verba licet praefari. Conciliantur Petavius, & qui eum praeceſſit Calviſius, negantes totalem Solis Eclipſim ullibi inveniri anno CHRISTI 13. vel 14. per Italiam, Gallias, & Hiſpaniam, conciliantur, inquam, cum Mercatore affirmante, anno 13. Vulgaris Aerae CHRISTI Solis Eclipſim neceſſario in terra viſam, occupante Sole gradum ſextum Tauri; necnon cum Euſebio, eandem Eclipſim, quae a Dione totalis conſignata eſt, referente ad annum memoratum, quo *Auguſtus* obiit, *duobus Sextis Conſulibus*, XIII. Aerae Chriſtianae.

Conciliandi rationem ſuppeditavit mi-

mihi *Franciſcus Blanchinus* Patruus meus in ſchedis ſuis, & in Prolegomomenis Tomi II. Anaſtaſii Bibliothecarii pag.XIII. ex Tabulis Aſtronomicis Caſſinianis, Hirianis, Bononienſibus, & Britannicis,experimentoCaeleſtium motuum comprobatis; fateantur modo laudati Auctores in re Chronologica Principes, ſe taedio victos difficilium ſupputationum in quaerenda hac Eclipſi totali,haeſiſſe in climatibus Italiae, Galliae, & Hiſpaniae: in quibus neque Dio memorat obſervatam Solis Eclipſim totalem, neque Mercator aſſeverat ſuis ex Tabulis proveniſſe his in terrarum tractibus. Mercator contentus fuit,ex nodi Borei diſtantia a Luminaribus, certodefinire, Solis Eclipſim tunc temporis contigiſſe aliqua in parte globi terraquei. Petavio ſatis fuit rationes ſubducere ad metas Romani Imperii per Occidentem, ubi certe totalis Eclipſis nec potuit contingere, nec memoratur ab Hiſtoricis in

Liber Chronologicus.

 Cae-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Caelo viſa. Si ad proximas Britanniae Inſulas reſpicere voluiſſent lumina illa Chronologicae facultatis, procul dubio deprehendiſſent anno Chriſtianae Epochae decimotertio Eclipſim Solis, ab Euſebio rite attributam, eamque jure totalem a Dione dictam, aſſertamque merito a Mercatore. Bono Aſtronomiae, & Chronologiae fato *Blanchinus* Praeſul demonſtravit Eclipſim, de qua loquimur, per Epiſtolam datam Romae pridie Idus Julii 1723. ad Doctiſſimum & Clariſſimum Virum Ottolinum Ottolinium Veronenſem ex Comitibus Cuſtozae, quam huic Capiti inſerendam ex parte decrevimus ob ſupputationem verae Synodi ex Tabulis Ludoviſianis Domini *de la Hire*, quae neque a Petavianis multum diſſentiunt, neque a vetuſtioribus Gerardi Mercatoris.

Hujus Solaris deliquii obſervationem eo ſtudioſius mihi curandam propoſueram, quo aptior ea videbatur ad Chronologiae no-

noſtrae rationes (imo & Victorii Aquitani, Chronologi inter veteres Patres peritiſſimi, eoque nomine adhibiti a Sanctis Pontificibus Leone Magno, & Hilaro ad rem Paſchalem ordinandam), motuum Caeleſtium certis characteribus comprobandas, & oculis omnium ſubjiciendas: quas retuli Tomo 2. *noſtrae Editionis Anaſtaſianae in Prolegomenis pag.*13.*anno ſuperiori in lucem edito. Ibi dixeram Conſulatum notatum* duobus Sextis (Sexto *ſcilicet* Apulejo, *&* Sexto Pompejo) *juxta omnium Hiſtoricorum ſcripta* Auguſti *emortualem, & ſolido quindecennio diſſitum* a duobus Geminis Conſulibus, *qui ſub* Tiberio *conſequuntur,& initium conſtituunt Canonis Victoriani anno Biſſextili Vulgaris Aerae* 28, *torquere ingenia praecipuorum Chronologorum aetatis noſtrae in componendo cum* duobus Sextis Conſulibus *totali Solis deliquio, quod eodem anno contigiſſe aſfirmat Dio lib.*56. *Verba ibidem a me perſcripta liceat afferre:*

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

Torquet ingenia Chronologorum pariter, & Aſtronomorum Eclipſeos iſtius indagatio per annum *quartumdecimum* Aerae Chriſtianae; quo certe nulla ejuſmodi Eclipſis juxta quaſcumque Tabulas Caeleſtium motuum ſpectari potuit. At, ſi hanc inquirant juxta eaſdem Tabulas anno Vulgaris Aerae *tertiodecimo*; collectis numeris cognoſcent evidenter, die 28. Aprilis defectum Solis in pluribus Europae Provinciis ſpectabilem contigiſſe, dum vergeret ad occaſum. Totalem diſci obſcutationem Sole occidente viſam parvis Inſulis ab occaſu adjacentibus Britanniae circa Borealem Scotorum tractum diſcent ex ſupputatione ac diagrammate in diſſertatione noſtra relato: ſimilem alteri Eclipſi ſpectandae die 22. Maji anno 1724. Sole pariter occidente ſpectatoribus poſitis in littore occiduo Hetruriae circa Liburnum. Ex iiſdem Tabulis Caſſinianis, Hirianis, Bononienſibus, & Britanni-

cis

cis utraque Eclipſis totalis perinde colligitur: quae partialis (ut neceſſe eſt evenire) fuerit terrarum tractibus in vicinia poſitis Britanniae, inferioris Germaniae, Galliae, ac Luſitaniae: ſed phaſes partialis obſervatae his in regionibus totalem demonſtrant in proximo climate, ac meridiano indicato Orcadum Inſularum ſpectari debuiſſe.

Cum igitur ita ſcripſiſſem, & intelligerem ex phaſibus iſtius Eclipſeos, quam tunc expectabamus ita futuram, uti nunc obſervavimus ipſi, & ab aliis ſpectatam accepimus in Italia, Germania, Gallia, Britannia, Luſitania, plane reſpondentem Tabulis Aſtronomorum, noſtri ac ſuperioris ſaeculi ſtudio redactis ad conſenſum omnimodum cum motibus Caeleſtium corporum, id conſequi, ut per eaſdem Tabulas, Caeli teſtimonio ita confirmatas, poſſimus fidenter deſignare tempus ac modum ceterarum, quae per ſaecula praecedentia conſpectae memorantur, illamque in primis huic poſtremae in multis ſimi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

ſimilem, quae anno tertiodecimo *Aerae* CHRISTI *Communis totalis, uti a Dione dicitur, fuit* (*die ſcilicet* 28. *Aprilis circa Solis occaſum Inſularibus ab occidentali Scotiae, & Hyberniae tractu non multum diſſitis*), *& pluribus in Europae Provinciis ita partialis conſpecta eſt, ut ibi centralis contigiſſe deprehenderetur, quemadmodum nunc ex partiali a nobis in Latio conſpecta, totalis eveniſſe cognoſcitur ſpectatoribus ſitis in ora Etruſca, & Liguſtica Mediterranei; Orbiſque tractu inde per Pariſios extenſo ad Aquitaniam, & ultra Oceanum ad Americae Septentrionalis loca per V.C. Euſtachium Manfredi deſignata, & in diagrammate ſuarum Ephemeridum praeſtantiſſimo Caſſini invento a ſe adaucto delineata; haec inquam provocatio ad experimentum cum praeceſſiſſet ad noſtrae Chronologiae rationes demonſtrandas; negligendum mihi non fuit hujus* Eclipſis *phaſes diligentiſſime obſervare, & obſervatas in publicum proferre; ut auctoramento tam celebris*

ex

experimenti unuſquiſque intelligat, plane confirmari demonſtrationes temporum, quas talium documentorum pretio ceteris anteferendas eſſe cenſuimus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

Ut vero hujuſmodi oſtenſionis fructu non careant etiam illi inter ſtudioſos Hiſtoriae, & Chronologiae, qui Aſtronomorum theoremata non ſunt aſſequuti; placet ea breviter indicare, quae ex nuperae Eclipſeos, ac Tabularum conſpectu facilem reddant comparationem iſtius a nobis ſpectatae cum alia, quam legimus memoriae proditam a Dione: quas inter ſe diſtantes eſſe cognoſcimus per annos Julianos 1711, dies 13, & horas 21, cum minutis horariis 40'. Tot enim numerantur ex occaſu Solis in Inſulis ultra Orcadas, & Hebridas poſtremis inter occidentales magnae Britanniae, atque Hiberniae, quas modo nominabo (ubi eadem die circa Solis occaſum centralis Eclipſis ejuſdem Luminaris fuit anno 13 Aerae CHRISTI *Communis die 28. Aprilis) ad hanc obſervatam totalem Genuae, & Bono-*

no-

noniae conſpectam ſolis ſecundis 12" *a totali remotam Sole Bononiae occidente die* 22. *Maji Gregoriani labentis anni* 1724.

In mappis Geographicis accuratiſſime delineatis per recentiores, & praecipue per Nicolaum de Fer, quas aſſerit eſſe confirmatas obſervationibus clariſſimorum Virorum, in Regia ſcientiarum Academia Pariſiis florentium (quorum inclyto Coetui Collega ut adderer, ante annos viginti, acceptum refero Ludovici Magni Chriſtianiſſimi Regis, & eorundem beneficientiae) duae Inſulae ad occidentem Britannicum ſitae conſpiciuntur. Harum proximior Rokol *dicta obtinet latitudinis Borealis gradus* 55, & *longitudinis ultra Pariſinum meridianum gradus* 15. *Alia vero Inſula paulo remotior in eadem ferme elevatione Poli conſtituta inter grad.* 55, & 56, & *meridiano Pariſino occidentalior gradibus* 25, *dicitur Inſula* Bus. *Hinc poſtremae Solem occidiſſe colligimus a Luna ita contectum die* 28. *Aprilis anno Aerae* Christi *Communis* decimo-

motertio, *ut centra Luminarium eadem linea recta viſualis conjunxerit dum Sol occumberet. Ea vero die 28. Aprilis Sol conſtitutus in gradu 6. Tauri occidebat hora 7. 24'. poſtquam appulerat ad meridianum. Tunc vero Pariſiis numerabatur hora poſt meridiem 9. 4': quo tempore ita erit ſupputandus Luminarium motus, & modus Eclipſeos:* — Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

Aera Chriſti	*Sol ab Ariete.*	*Apog. Solis ab Ariete.*
Communi	S. G. M. S.	S. G. M. S.
ineunte	9. 8.43.48.	2. 9. 5. 2.
Anni 12, completi.	5.30.	12. 18.
Mart. compl.	2. 28.42.30.	15.
Dies27.comp.	26.36.45.	4.
Horae 9.	22. 10.	0.
Minuta 4.	10.	0.
Motus medii	1. 4.30.53.	2. 9. 17. 39.
in 1. Eclipſi.	2. 9.17.39.	
Anom. Solis.	10.25.13.14.	Anom. Lunae
Anom. Solis.	10.25.13.14.	Anom. Lunae
Proſt. add.	1. 4.35.	Proſt. add.
	1.4.30.53.	
Locus Solis verus.	1. 5.35.28.	Locus Lunae primo aequat
Locus Lnnae verus.	1. 6. 19. 32.	Apog. Solis
Vera diſt. Lunae a Sole	0. 0. 44. 14.	

Lu-

Luna ab Ariete.	*Apog. Lunae ab Ariete.*	*Nodus Aſc. ab Ariete.*
S. G. M. S.	S. G. M. S.	S. G. M. S.
4.15.18. 9.	9.11. 4.38.	8.28.36. 6.
5. 2. 8.23.	4. 8.18.30.	7.22. 6. 8.
3.15.52.32.	10. 1.37.	4.45.51.
11.25.45.46.	3. 0.29.	1.35.47.
4.56.28.	2.30.	1.12.
2.12.	1.	1.
1.3.53.32.	2.2.27.45.	7.28.29.6.
2.2.27.45.		8.28.36.6.
11. 1.25.47.		1.0.7.0.
11.1.25.47.		1.0.7.0.
2.18.56.	Locus Nodi	7.4.
1.3.53.32.	Aſcenden.	
	verus.	1.0.14.4.
1.6.12.28.		
2.9.17.39.		
10.26.54.49.	Luna ab Apogaeo Solis.	

Dat horas	1.40'. quae ſubtractae
Ex horis	9. 4.
Dant horas In Synodo.	7. 24. Pariſiis in Synodo
Sol fuit in	1. 5. 31. 20.
Nodus in	1. 0. 14. 15.
Arg. lat.	0.5. 16. 5.
Lat. Borea in Synodo	0.0.27'. 40".

Inclinatio Azimuthi Lunae cum Ecliptica hora Eclipſeos occidente Sole grad. *36.*

Occumbente igitur Sole Inſulae Bus *hora ibi poſt meridiem* 7. 24" *quae Pariſiis fuit* 9. 4'. *Luna Solis locum praetergreſſa minutis in ſua orbita* 44'. 14" *ita deprimebatur a parallaxi per minuta circ. max.* 54'. 20" *in ſuo Azimutho ad Eclipticam inclinato per angulum graduum* 36, *ut centro ſuo occultaret centrum Solis, & Eclipsim annularem quidem, ſed centra-*

Liber Chronologicus.

7. 4.	Correctio Lunae & Nodi add.
1. 6. 12. 28.	
1. 6. 19. 32.	Locus Lunae verus.
1. 0. 14. 4.	Locus Nodi verus.
0. 6. 5. 28.	Argumen. latitudinis.
0. 0. 31. 48.	Latitudo hora Eclipſis.

Anom.Sol.vera 10.26.18'.Diam.Solis 31.43.
Mot. hor. Solis 2.24.
Anom.Lun.vera 1. 3.44'.Diam.Lunae 29.43.
Mot. hor. Lunae ver. 29.52.
Mot. hor. Lunae a Sole 27.28.
Parallaxis horiz. Lunae 54.20.

tralem conſtitueret, & anſam Dioni daret ſcribendi, Solem totum defeciſſe. *Ab illa igitur Eplipſi centrali anno Aerae* Christi 13 *ex Caſſianis, Hirianis, aliorumque Aſtronomorum Tabulis ita collecta, & a Dione relata* ad duos Sextos Conſules *gradum faciemus ad conſpectam a nobis hoc anno* 1724 *die* 22 *Maji Gregoriani ex iiſdem Tabulis explorandam; ſi ad eam diem & horam oc-*

LIBER CHRONOLOGICUS.

occidentis Solis in meridiano Bononienſi motus Luminarium colligamus. Brevior autem erit operatio, & evidentior comparatio Tabularum cum obſervatis: ſi addamus motibus mediis jam ſupputatis in praecedenti, occidente Sole Inſulanis Bus *die* 28 *Aprilis anni* 13 *Aerae* CHRISTI

	Sol ab Ariet.	*Apog. Solis.*
Anni M.	0. 7.38.20.	0. 17. 5. 0.
Anni DCC.	0. 5.20.50.	11.57.30.
Anni XI.	11.29.20.41.	11.17.
Dies 13.	0.12.48.48.	2.
Horae 21.	51.44.	0.
Minuta 40'.	1.44.	0.
	0.26. 2. 7.	0. 29. 13.49.

Summae in ſingulis columnis tibus columnis motuum mediorum.

Motus med.		
annor. 1711.	*Sol ab*	*Ap. Solis ab*
dier. 11. h.21.	*Ariete.*	*Ariete.*
minut. 40'.	1. 4.30.53.	2. 9.17.39.
Motus mod.		
in 1. Eclipſi.	0.26. 2. 7.	0.29.13.49.

sti *motus annorum* 1711, *dierum* 13 *ſolidorum cum horis* 21. 40', *quod ſpatium temporis interceſſit uſque ad occaſum Solis Bononiae hoc anno* 1724 *die* 22 *Maji Gregoriani*. *Motus huic intervallo temporis a Tabulis attributus talis eſt*:

Luna ab Ar.	*Ap. Lunae*	*Nod. ab Ar.*
6.18.20.10.	0. 12.22. 41.	8.21.51.10.
11.24.50. 7.	1. 14.39. 52.	7. 9.17.49.
0. 9.34.46.	2. 27.31. 57.	7. 2.43.15.
5.21.17.35.	1.26.54.	41.18.
11.31.46.	5. 51.	2.47.
21.58.	11.	5.
0.25.56.22.	4.26. 7.26.	11. 4.36.24.

collectae addantur ſibi reſpondenprioris Eclipſis.

Luna ab Ariete.	*Ap. Lunae ab Ariete.*	*Nodus ab Ariete.*
1. 3. 53. 22.	2. 2.27.45.	11. 4.36.24.
0. 25. 56. 22.	4.26. 7.26.	7. 28. 29. 6.

Mo-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Motus med. 2. 0.33. 0. 3. 8.31.28.
in 2. Eclipſi. 3. 8.31.28.

Anom. Solis. 10.22. 1.32.
Proſt. add. 1. 9.40.
2. 0.33. 0.

Loc. Sol. ver. 2. 1.42.40.

Anom. Solis
aequata. 10.23.11'.12"

Diamet. Solis 31'.44"
Mot.hor.Solis 2.24.

Anom. Lun. aeq. 7.3.48'.11"
Diameter Lunae 33'.10"

Mot. hor. Lunae verus 37.26.

Hor. motus Lunae a Sole 35. 2.
Parallaxis horiz. Lunae 60'.44"

Hora Synodi Sol fuit in gradu 1. 39. 38.
Gemin.

1. 29. 49. 44.	6. 28. 35. 11.	7. 3. 5. 30.
6. 28. 35. 11.		8. 28. 36. 6.
7. 1. 14. 33.	Anom. Lunae	1. 25. 30. 36.
2. 33. 38.	Proſt. add.	7. 38.
1. 29. 49. 44.		
	Locus Nodi	1. 25. 38. 14.
2. 2. 23. 22.	Locus Lunae primo aeq.	
3. 8. 31. 28.	Apog. Solis,	
10. 23. 51. 54.	Luna ab Ap. Solis.	
7. 38.	Correctio Lunae & Nodi.	
2. 2. 23. 22.		
2. 2. 31. 10.	Locus Lunae verus.	
2. 1. 42. 40.	Locus Solis verus.	
0. 0. 48. 30.	Diſt. Lunae a Sole.	

Praeceſſit Synodus hora 1.22' quae demptae
Ex hor. occaſus Sol.Bon. 7.25. poſt merid.

Dant horam Synodi Bon. 6. 5' poſt merid.
Etiam in Ephemer. V. C. Euſtachii Manfredi hor. Synodi aſſignatur Bon. 6. 4' poſt merid.

LIBER CHRONOLOGICUS.

Nodus in 25.38'.12" Tauri.

In Synodo Lumin. Argumentum latitudinis

Comparantibus numeros utriuſque Eclipſis, ſtatim occurret haec ſimilitudo diſpoſitionum: ex qua etiam illi, qui Aſtronomicis calculis non ſunt aſſueti, deprehendere poſſunt maximam affinitatem.

Nam utrobique diſtantia Luminarium a nodo Boreo, & Lunae latitudo inde proveniens, & inclinatio Azimuthi cum Ecliptica, & conſtitutio duorum Luminarium in Horizonte ita ſunt proximae; ut par ferme trajectus centralis ſupra diſcum Solis in utraque Eclipſi ex Tabulis colligatur.

Sola differentia Lunaris Anomaliae, quae in priori Eclipſi erat Signorum XI. & graduum 4, in ſecunda vero fuit Signorum VII. & grad. 4, variat diametrum Lunae, & motum ejus apparentem. Quare in ſecunda Eclipſi diameter Lunae ſu-

Sol in Signo 2. 1.39.38.
Nodus in 1.25.38.14.

o. 6. 1. 24. Latitudo Lunae 31'.33" Exceſſ.2'.

ſuperat Solarem , & diſcum Solis univerſum tegit; cum in prima Lunaris diameter minor Solari reddat quidem centralem Eclipſim *, ſed eandem efficiat annularem .*

De centrali Luminarium conjunctione in utraque Eclipſi*, locis ac temporibus indicatis, dubitare nequaquam poſſunt Aſtronomicarum demonſtrationum periti , qui angulum inclinationis Azimuthi, &* Eclipticae *per Trigonometriae ſphaericae regulas aſſequuntur . Si quis vero Trigonometriae non peritus cupiat certus fieri de angulo inclinationis, praxi aliqua ſatis accurata, id obtinebit mechanice in* Globo Caeleſti *. In illo ad datum elevationis Poli gradum antea collocato, conſtituat in Horizonte occiduo graduam* Eclipticae*, in quo celebratur* Eclipſis*: d eumque dirigat*

Liber Chronologicus.

Azimuthum ex Zenith. Numeret gradus 90. Eclipticae ex gradu Eclipſeos hoſpite (ut ita dicam) ad partes meridiani. Arcus ex Zenith ductus ad gradum Eclipticae nonageſimum numeratum ab illo, qui Horizontem occiduum tenet, & in eo ſita Luminaria, indicabit ſatis accurate angulum quaeſitum. Tum vero Eclipſeos delineationem nullo negotio perficiet: cujus exempla dedi pluribus in Eclipſibus a me perpenſis in notis ad Anaſtaſium de Vitis Pontificum Romanorum pag. 285. & 287, ac rationem oſtendi in tractatu Chronologico nondum publici juris reddito: ubi methodum facilem expoſui fideliter exhibendi accuratum diagramma Eclipſium univerſarum per Tabulam concinnandam inclinationis Eclipticae, & Azimuthi ad ſingulas Poli elevationes. Illo enim angulo rite conſtituto ex loco Lunae vero per Tabulas collecto numerantur in Azimutho minuta parallaxeos reſpondentia cognitae elevationi Luminarium ab Horizonte, & ibi centrum Lunae figitur, aper-

apertoque circino ad menſuram ſemidiametri diſcus Lunae efformatur, & in Solari ſubjecto in eo gradu, ac minuto Eclipticae per lineam rectam repraeſentatae, quem Sol obtinet quantitas obſcurationis reſultat.

Haec habui quae ad te perſcriberem de facilitate ita comparata Studioſis Hiſtoriae, & Chronologiae, licet in Aſtronomia non provectis, ut characterem certum Chronologiae, a Dione memoratum cum Eclipſi Solis, evidentem eſſe perciperent ex nupero experimento Eclipſis, tot in Europae partibus conſpecto, & adamuſſim reſpondente motibus iiſdem per Tabulas aſſignatis: quos neceſſe eſt perinde dediſſe anno 13. Aerae CHRISTI *aliam Eclipſim centralem die 28. Aprilis regionibus indicatis.*

Excipere vero non poſſunt, qui hanc lucem invident Chronologiae, negando ab Hiſtorico hanc indicari, quam nemo Romae, vel in Orbe Romano degens potuit obſervare centralem. Hac, inquam, ex-

ceptio-

LIBER CHRONOLOGICUS.

ceptione incaſſum eluditur hoc lumen Chronologiae. Quod enim attinet ad ſpectatores in Urbe conſtitutos, Dio non affirmat Eclipſim Romae conſpectam; ſed aſſerit, tantummodo totalem ejus anni defectum Solis fuiſſe. Neque ille tunc in Orbis parte aliqua Romae ſubjecta centralem fuiſſe tradit. Neque nos die 22. *Maji hoc anno Albani degentes in Latio totalem vidimus. Conſpecta heic fuit digitorum* 8. *cum ſemiſſe. Id tamen Romae, & Albani in Latio conſpectum demonſtrant evidenter, tunc temporis prope Bononiam Eclipſim fuiſſe totalem: & ſubinde tractui terrarum ex littore Genuenſi ad littus Maſſiliae, ad Inſulam Franciae, & Aquitaniam, donec Oceano tranſmiſſo pervadatur America univerſa uſque ad Californiam. Regiones vero huic longo tractui circumfuſae in Europa, & in America hoc ipſo, quod partialem viderint, comprobant in eo tractu fuiſſe totalem: itaut Dio, ſi hodie ſupereſſet, ac ſcriberet in Urbe, ubi Eclipſis partialis fuit, mandare litteris pe-*

inde

rinde poſſet, hoc anno Sol totus defecit.

Eſt alia totalis deliquii aſſerendi cauſa tam in eo priori, quam in hoc ſecundo, ſi requirantur utrobique ſpectatores centralis Eclipſis. In noſtra plurimi fuere Incolae tractus jam indicati. In illa a Dione memorata pauci ſaltem teſtes oculati referre potuerunt Britannis, & Romanis centralem a ſe conſpectam. Quanta enim eſſent ſub Auguſto Principe *commercia navigationis, & mercaturae orbi Romano cum Britannis, imo etiam cum Inſulanis inter Britanniam ac Thulem ſitis, docent Strabo ſcriptor* Auguſto *aequalis lib.* 4. *pag.* 200. *editionis Graeco-Latinae, aliique Auctores. Verba Strabonis haec ſunt*:

At noſtra aetate Regulorum quidem Britannicorum legationibus, & officiis amicitiam *Auguſti Caeſaris* conſecuti donaria in Capitolio dedicarunt, familiaremque Romanis totam pene Inſulam redegerunt: & vectigalia tolerant jam non difficilia a rebus, quae

ex

Liber Chronologicus.

ex Gallia, & Britannia ultro citroque feruntur. *Ibi etiam loquitur de Thule Inſula ex deſcriptione Pytheae Maſſilienſis, docens quod ille, licet plurima finxerit de longinquis regionibus de hac tamen*, quod ad Caeli rationem, & Mathematicam pertinet, videtur, non inepte eorum locorum deſcripſiſſe proprietates, quae frigidae appropinquant plagae. *Id etiam inſinuaverat lib.*1.*p.*63. *ubi recenſens ex Eratoſthene latitudinem Orbis terraquei, poſt parallelos per Helleſpontum, & per Boryſthenem, addit*: deinde ad circulum, qui per Thulem tranſit, quam Pytheas a Britannia Inſula ait, ſex dierum navigatione abeſſe verſus Septemtrionem vicinam congelato mari. *Complures Inſulas inter Thulem, & Britanniam a ducentis annis ante* Auguſtum *Principem Latinis, & Graecis notas Geographi, & Hiſtorici referunt*. Hebrides *enim Inſulae, aliaeque dicuntur Plinio ex Timaeo Hiſtorico Siculo, de quo agit Voſſius de Hiſtoricis*

ricis Graecis, & probat vixiſſe aetate Ptolemaei Philadelphi. Laudatur etiam a Cicerone. Quare ducentorum annorum ſpatio, ante eam Eclipſim notae erant navigantibus, mercaturae, expeditionum, aut Geographiae excolendae cauſa, Hebrides *Inſulae, aliaeque remotiores, & quidem diligenter perſpectae, nec tantum notae. Ibi enim Plinius ex Timaeo deſcribit Inſularum ejuſmodi ſitum, qui reſpondet Inſulis* Rokol, *&* Bus *apud recentiorum mappas ibi ſignatis.* Mictim *deſignat Plinius ex Timaeo inter illas, unde ex Britannia, & Hibernia navigatur in Thulem, tanquam poſtremam, & abeſſe indicat ſex dierum navigatione. Meminit quoque Inſulae* Nerigon *omnium maximae, ex qua navigatur in Thulem.* Timaeus Hiſtoricus a Britannia introrſus ſex dierum navigatione abeſſe dicit Inſulam Mictim, in qua candidum plumbum proveniat. Ad eam Britannos vitilibus navigiis corio circumlitis navigare. Sunt qui & alias produnt,

LIBER CHRONOLOGICUS.

Scandiam, Dumnam, Bergos: maximamque omnium Nerigon, ex qua in Thulem navigetur. Plin. lib.2.cap.16. *Naſſilienſibus igitur, & Romanis, & Graecis, ne dum Britannis nota eſſe poterant ſub* Auguſto*, quae in hujuſmodi Inſulis ſpectabantur. Quam parata vero eſſent commercia literarum inter Britanniae Incolas, & Urbis Romae etiam ante* Auguſtum, *demonſtrat Epiſtola Ciceronis nona lib.3. ad Q. Fratrem, cujus circa finem iſta leguntur.* De Britannia Caeſar ad me Kalendis Septembris dedit literas, quas ego accepi ad III. Kalend. Octobris. *Spatio dierum octo, & viginti (quod ferme contingit etiam nunc) literae ex Britannia ad Urbem perferebantur. Poterant ergo tam brevi temporis intervallo nunciari aetate* Auguſti *Romam incolentibus ea, quae Britanni a vicinis Hebridum Incolis accepiſſent.*

Conſtat igitur fides Dionis Hiſtoriae Eclipſim totalem memoranti: ſive Dio acce-

ceperit ex illorum ſcriptis, qui partialem viderant tot in regionibus occidentalis Europaeorum plagae, & inde collegerant centralem extitiſſe praedictis Inſulanis: ſive narratam legerit ab iis, qui data opera, vel forte fortuna ad illorum littus appulſi dum in Thulem navigarent, centralem defectumSolis ibi conſpexerint; aut ab Indigenis, & Hoſpitibus ibi ſpectatum acceperint. Utrovis modo intellexeris, perinde ſequitur, Eclipſim centralem *duobus Sextis Conſulibus* ita conſpectam pertinere ad annum Aerae Christi Communis tertiumdecimum, *illique jure aſſignandam a recte ordinata Chronologia, & comprobata ex motibus per Caſſinianas, & Hirianas Tabulas aſſignatis, ac demonſtratis ex omnimodo conſenſu cum obſervatis Caeleſtibus aetatis noſtrae, ac ſuperiorum. Vale. Dabam Romae, Pridie Idus Julii* MDCCXIII.

Conciliantur ergo Petavius, Calviſius, Mercator cum Euſebio, cum Dione, & cum Tabulis Aſtronomicis; li-

Liber Chronologicus.

cet duo illi Scriptores negent, anno 13. vel 14. Aerae Christi Communis ullam Eclipſim totalem, quae in Italia, Gallia, Hiſpania ſpectari potuerit; affirmet autem Mercator, contigiſſe totalem Solis Eclipſim anno 13. emortuali *Auguſti*, *duobus Sextis Conſulibus*: cui nos ſubſcribimus, non tantum freti teſtimonio Dionis, Euſebii, & Victorii, ſed etiam edocti per Tabulas Aſtronomicas (reſpondentes mirifice motibus in Caelo ſpectatis), Eclipſim illam totalem, ab Europeis incolentibus Hiberniam & Hiberniae proximas Inſulas, potuiſſe ſpectari.

Quam facile autem reſcire potuerint etiam Romani Augures, aut quicumque Pſeudomantes, & Aſtrologi judiciarii, Romae agentes ſub *Auguſto* (genus illud hominum, quod in Civitate noſtra, inquit Tacitus, & vetabitur ſemper, & retinebitur), Eclipſim, quae in Urbe videri non potuit, ſpectatam fuiſſe totalem ſupra Hiberniam, & ferme

Liber Chronologicus.

me totalem in Hiberniae littore, (ut inquit Patruus meus) id reſcire potuerint, & ad *Auguſti* mortem referrent, ſatis comperimus ex frequenti commercio, quod *Auguſto* imperante vigebat inter Britannicas Inſulas, Urbemque ac Romanam ditionem, diſerte id legimus apud Strabonem *Auguſto* aequalem Scriptorem *libro* 4. *Geogr. pag.* 200. edit. Graecolat. *At noſtra aetate*, inquit, *Regulorum quidem Britannicorum, legationibus, & officiis amicitiam* Auguſti Caeſaris *conſecuti, donaria in Capitolio dedicarunt, familiaremque Romanis totam pene Inſulam redegerunt: & vectigalia tolerant jam non difficilia a rebus, quae a Gallia, & Britannia ultro citroque feruntur.*

Ibi etiam loquitur de Thule Inſula, magis diſſita, quam intermediae Rokol & Bus &c; ex deſcriptione Pytheae Maſſilienſis docens, illum, licet plurima finxerit de longinquis Regionibus, *de hac tamen quoad Caeli rationem*,

nem, & Mathematicam pertinet, videri non inepte eorum locorum deſcripſiſſe proprietates, quae frigidae appropinquant Plagae. Conſulendus etiam eſt *lib. 1. pag. 63*, ubi recenſens ex Eratoſthene latitudinem Orbis terraquei, poſt parallelos per Helleſpontum, & per Boryſthenem, addit: *Deinde ad circulum, qui per Thulem tranſit (quam Pytheas a Britannia Inſula ait ſex dierum navigatione abeſſe verſus Septentrionem) vicinam congelato mari, alia* CCIƆƆ CIƆ IƆ *ſtadia.* Plinius quoque ex Timaeo, Scriptore referendo ad aetatem Philadelphi, judice Voſſio, meminit Inſularum inter Britannicas ac Thulem occurrentium navigantibus itinere ſex dierum: ut plane conſtet, non tantum Aevo *Auguſti*, verum & ducentis ante *Auguſtum* annis tum Britannicas Inſulas, tum ipſis adjacentes perſpectas fuiſſe nautis, & populis, Mediterraneum mare incolentibus: qui, decedente *Auguſto*, Eclipſim in eiſdem Inſulis obſervatam ita

per

perſcribere potuerunt ad noſtrates Italos in tanta commercii frequentia.

Accedit his teſtimonium, quod reddere potuerunt hujus Eclipſis a ſe conſpectae Romani, qui incolebant Luſitaniae, Hiſpaniae, & Africae littus occiduum ad fretum Gaditanum in Mauritania Tingitana. His enim locis portio non modica diſci Solaris occultabatur, dum eſſet ſupra Hiberniam diameter Solis univerſa per Lunam contecta. Erant ſub *Auguſto* in Hiſpania Legiones tres, III. Gallica, VI. Ferrata, & X. Fretenſis, in Africa Legio una, Tertia ſcilicet *Auguſta* dicta. Quanta autem ſuperſtitio eſſet militibus in omine ex Eclipſibus captando, ſatis oſtendit Tacitus in Eclipſi Lunae poſt obitum *Auguſti* conſpecta in Illyrico eodem anno, *duobus Sextis Conſulibus*. Quare intentis oculis cum haec phoenomena Caeleſtia vulgus militum ſuperſtitioſius obſervaret, avidis etiam auribus excepit nuncium totalis occul-

LIBER CHRONOLOGICUS.

cultationis, ad Inſulas circa Britanniam conſpectae, tanquam prodigium, *Auguſto* ſeni mortem portendens, ex Aſtrologorum, & Augurum praeindicato metu, ut Dio teſtatur.

CAPUT UNDECIMUM.

De Epocha Paſſionis Domini Noſtri JESU CHRISTI, *ſtatuenda cum Victorio Aquitano Vulgaris Aerae anno XXVIII. Biſſextili*, duobus Geminis Conſulibus.

EClipſis Solaris, in morte *Auguſti* memorata a Romanis Graeciſque Scriptoribus Sacrae & Prophanae hiſtoriae, non otioſe deligebatur ad fructum uberrimum cum Chronologis colligendum. Ita enim connexi ſunt laterculi annorum ab *Auguſti* morte, ad conſequentes annos Principatus *Tiberii* per ſeriem Conſulum non interruptam, praeſertim per ſolidum quindecennium, a *duobus Sextis Coſſ. ad duos Geminos* numeratum in vetuſtis mar-

marmoribus, & codicibus; ut, uno termino ſemel conſtituto in ſede certa Chronographiae per characteres Caeleſtium motuum tunc obſervatos, ac tabulis eorundem mirifice reſpondentes, neceſſe ſit extremum alterum habere pariter certam ſedem, quindecim annis ab eo Conſulatu diſſitam, utramque vero eſſe elongatam tanto intervallo a nobis, quantum fert ratio motuum, per eaſdem probatas tabulas conſtituta. In Serie Vulgaris Aerae Chriſtianae, qua utimur, ſi conſtet, ex totali Solis Eclipſi, ſpectata apud Britannos *duobus Sextis Conſulibus*, anno *Auguſti* emortuali, die 28. Aprilis, eum annum liquido demonſtrari decimum tertium Vulgaris Aerae, non vero quartum decimum, ut plerique antea cenſebant, (injuria culpantes Euſebium, quaſi Eclipſim Solis, & *Auguſti* obitum anno uno maturius conſignaverit in ſuo Chronico); ſi, inquam, id ſemel compertum ſit, conſequitur neceſ-

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

ceſſario, ut *duo Gemini Conſules* referendi ſint ad vigeſimum octavum annum Aerae Communis cum Victorio, non autem differendi ad vigeſimum nonum, ut reliqui paſſim Chronologi ſtatuunt, a Victorio recedentes, & a connexa Sede Conſulatuum, cum utriuſque Luminaris motu in Eclipſibus obſervato: Victoriana vero attributio Conſulatus *duorum Geminorum*, & *Paſſionis Dominicae* anno XXVIII. Aerae Vulgaris, ita myſterio Salutis noſtrae conciliat characteres temporum in divinis literis memoratos, & ab antiquiſſimis Patribus nobis contraditos; quemadmodum Euſebii, ac Dionis teſtimonia recte aſſerunt ſuam ſedem Anno *Auguſti* emortuali, & Solis deliquio, quindecim annis ante *duos Geminos Coſ*. ſpectato.

Operae pretium fuerit exhibere monumenta publica, eaque genuina, Romanorum Principum, & Magiſtratuum, unde noſcitur evidenter ſeries anno-

rum

rum quindecim, exacte numerata a *duobus Sextis Coſs.* ad *duos Geminos Conſules.*

In Tabulis marmoreis Capitolinis e Foro Romano egeſtis, ubi fuerant conſignatae, & nominibus Conſulum inſcriptae res geſtae in eorumdem Magiſtratu, haec paria Conſulum, adhuc ſuperſunt poſtremae aetatis *Auguſti*,

IMP. CAESAR. DIVI. F. AVGVSTVS. PONT. MAX. TR. POT. XXXV.

TI. CAESAR. AVGVSTI. F. DIVI. N. TR. POT. XIIII.

C. SILIVS. P. F. P. N. L. MVNATIVS. L. F. L. N. PLANCVS.

Docemur ex hac Inſcriptione Senatus Populique Romani auctoritate poſita, Kalendis Januarii ejus anni, quo Magiſtratum inibant, & quem Conſules ſignabant *C. Silius*, & *L. Munatius Plancus*, *Auguſtum* numeraſſe Tribuniciam Poteſtatem xxxv. uſque ad dies interpoſitos inter Idus Junii, & Kalendas Julii, quibus diebus inchoaverat Trib. Pot. annum xxxvi; & *Tiberium Caeſarem Auguſti* Filium iiſdem Kalendis Januarii, *Silio* & *Planco Coſs.*

LIBER CHRONOLOGICUS. numeraſſe Tribunic. Pot. ſibi a Patre communicatae annum XIIII uſque ad diem v. Kal. Julii, qua initurus erat Trib. Pot. annum XV; uti ex hoc ipſo lapide, ac Paterculi teſtimoniis, cum Piſanae Coloniae decreto collatis, perſpicue oſtendit Emus Card. Noriſius *in Cenotaphiis Piſanis, diſſert. 2. cap. XV. pag.* 261, & ſequentibus. Recte etiam infert, anno ſequenti Kalendis Januarii proſequutum fuiſſe *Auguſtum* Tribuniciae Poteſtatis annum trigeſimum ſextum, quem inchoaverat praecedente menſe Junio ad finem vergente, *Silio* & *Planco Coſs*; & coepiſſe ante Kal. Julii annum XXXVII Tribuniciae Poteſtatis, cujus trimeſtri nondum completo deceſſit, ut probant Nummi, ac lapides eundem numerum XXXVII. non ſupergreſſi; aſſerente etiam Tacito Annalium lib. I. hunc terminum Tribuniciae Poteſtatis continuatae, quo anno *Auguſtus* vita ceſſit. Fatentur autem omnes Hiſtorici Romani, *duobus Sex-*

Sextis Conſulibus Auguſtum vita perfunctum Nolae, die 19. Auguſti. Conſequitur ergo ex genuinis ejuſmodi documentis, *duos Sextos Conſules* ſignaſſe Kal. Januarii ejus anni, qui proxime ſequebatur annum ſignatum Conſulatu *Silii* & *Planci*; eoſdemque *Sextos Conſules* vidiſſe *Tiberium Caeſarem Auguſti* Filium Trib. Pot. xv. uſque ad diem v. Kal. Julii; ex die autem v. Kal. Julii, ad 19. Auguſti, vidiſſe *Tiberium Auguſti* filium *Caeſarem*, nondum *Auguſtum*, necdum Pontificem Maximum, Trib. Pot. xvi. Poſt diem vero xiiii. Kal. Septembris, defuncto *Auguſto*, & in Deos relato, eundem *Tiberium* ſalutaſſe, *Divi Auguſti* Filium, Tribunitia Poteſtate xvi. mox etiam Pontificem Maximum anno ſequenti a. d. vi. Id. Martias, ut legitur in antiquo lapide apud Gruterum *fol.* 228. *num.* 8. Utraque Inſcriptio incurrit in Nummis *Tiberii* cum S.C. nota percuſſis. Ex v. Kal. Julii per duos menſes non integros inſcri-

bi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

bitur, TI. CAESAR. AVGVSTI. F. TRIB. POT. XVI, & in parte averſa PONT. COS. II. IMP. VII. S.C. poſt obitum vero *Auguſti*, ſignatur Nummus TI. CAESAR. DIVI. AVG. F. AVGVSTVS, & in averſa parte IMP. VII. TR. P. XVI.

Ex eo autem anno emortuali *Auguſti*, uſque ad *Vinicium Conſulem*, ſexdecim annos enumerat Vellejus Paterculus, auctor aequalis, qui eidem *Vinicio*, Conſulatum gerenti proxime poſt *duos Geminos*, Opus ſuum nuncupat: conteſte etiam lapide Nolano Faſtorum municipalium apud Gruterum *pag.* 1087: ubi, poſt Conſules, *duobus Geminis Suffectos*, *A. Plautium L. Nonium*, ſequuntur paria quatuor Conſulum Ordinariorum: primi autem ſunt ii, quos memorabam, ſexdecim annos complentes a morte *Auguſti*, L. CASSIVS. LONGINVS M. VINICIVS. COS. Hos deinde conſequitur TI. CAESAR. AVG. V. COS. Quare Scriptorum aequalium aſſertione, ac publicorum operum teſtimonio, per quin-

quindecennium exacte diſtant *duo Sexti Conſules*, a *duobus Geminis*, ut Faſti omnes perhibent Graeci, ac Latini.

Neceſſe igitur eſt, pariari Collegium *duorum Geminorum* cum anno Aerae Christi Vulgaris octavo ſupra vigeſimum; cum ſuperius demonſtratum fuerit ex totali Eclipſi Solis, conſpecta in extremis Europae finibus, *duos Sextos Conſules*, & *Auguſti* mortem, alligari oportere anno tertio decimo ejuſdem Aerae Christi Communis.

Quam bene autem congruant anno 28. Aerae Christi Communis characteres omnes, attributi *Dominicae Paſſionis* tempori, tum in Divinis literis, tum apud Patres Christi Saeculo proximiores, judico eſſe heic exponendum; ut conſtet, quanti fuerit haec attendiſſe criteria certa Chronologiae, quae paullo ſuperius ſunt explicata. Praemittam vero Panvinii noſtri vota, in difficillimo hoc vado ſuperando opem implorantis omnium

di-

LIBER CHRONOLOGICUS.

diſciplinarum. Haec ille perſcribit *in Commentario ad lib.II. Faſtorum*, anno U.C. DCCXCVI.

Ut nihil eſt cruciatu Domini Noſtri JESU CHRISTI *inluſtrius, ita nihil fere ejus Sanctiſſimae Paſſionis die obſcurius, aut incertius: quum ex Euangelica veritate, veterum Scriptorum monumentis, & Sanctorum Patrum traditis, multa in eam diem incidere neceſſe ſit, quae ita fuiſſe, difficulter admodum demonſtrari poſſint. Nam ex Euangelica doctrina ipſum per Procuratorem Judaeae Pontium Pilatum*, Tiberio Caeſare *imperante, XV. die primi menſis Niſan, ideſt die Feſto Paſchae, ſupplicio affectum, & ut ex antiquis Hiſtoriis conſtat, Olympiadis CCII. anno quarto, fuiſſe oportet. Ex Patrum vero traditis, feria VI, die Veneris, menſe Martio, & , ſi fieri poteſt, XXV. die ejuſdem menſis, aetatis ſuae XXXIII. anno, & menſe tertio trigeſimi quarti exacti, id factum eſſe videtur. Quae omnia, quum Divinae Scri-*

ptu-

Digitized by Google

pturae, Aſtronomicae Diſciplinae, & temporum deſcriptioni nixa ſint, atque haec inter ſeſe haud facile comparari poſſint, hinc magna in hac re explicanda orta eſt controverſia; cui varia eorum, qui de ea re diſſeruerunt, ſcripta difficultatem non parvam addiderunt.

Tantae caligini diſſipandae utilem operam navarunt complures Viri doctiſſimi, poſt Panvinium ea de re pertractantes: ejus praeſertim Concivis, & Syncellita Card. Noriſius, tum in Cenotaphiis Piſanis, tum in Epochis Syromacedonum, tum in illa ſingulari Diſſertatione in nummum Rigordianum *Herodis Antipae*, cujus beneficio effectum eſt, ut de anno Imperii Proconſularis *Tiberii XV*, & Poteſtatis Senatus, & *Auguſti* auctoritate ſibi communicatae in Provincias omnes triennio antequam iſte decederet, loqui noſcamus Euangelicas literas, Christi Domini baptiſmum ita conſignantes, & ad quintum decimum ejuſdem Imperii, ab *Au-*

guſti obitu, in Urbe & Provinciis, intelligi oportere Patres & Chronologos veteres, quum *Paſſionem Dominicam* illi alligarunt. Quod autem attinet ad *Pontii Pilati* Procurationem Judaeae in CHRISTI morte, & ad cenſum Saturnini, & τῆς ἀγεμονίαν Quirinii, ſeu Cyrini in ejuſdem ortu, id omne ſubjecit oculis Em̃.Noriſius, nunquam ſine laude memorandus, dum attexeret accuratum Catalogum Syriae Praeſidum, Nummis, atque Inſcriptionibus genuinis, atque Hiſtoricorum aequalium teſtimoniis plane conformem. Quae vero pertinent ad rationes Aſtronomicas, pariandas cum characteribus Paſchae, & cum VIII. die Kal. Aprilis, *Dominicae Paſſioni* attributa a vetuſtioribus Patrum (quod erat alterum votorumPanvinii), ea res fuit hactenus impedita tot difficultatibus, ut nodum plane *Gordianum* praeſeferret. Nam, cum pleriſque perſuaſum ſit, *duos Geminos Conſules* eſſe compon-

ponendos cum anno undetriceſimo Aerae Communis, quo certe nequit Judaeorum Paſcha, & Luna XIV. incurrere in diem XXV. Martii, non ſecus ac nequeat ante quindecennium, nempe anno Aerae Communis XIV totalis Eclipſis Solis in Europa ſpectari *duobus Sextis Coſs.*, mire torquentur ingenia, ac diſtrahuntur in adverſas opiniones. Nunc vero, cum Eclipſis oſtendat, *duos Sextos Coſs.* recte reſtitutos anno XIII. Aerae Vulgaris,& *duos Geminos* anno XXVIII; perſpiciemus & Paſchatis characteres,& Feriae a Sacris literis memoratos, & reliquos de XXV.Martii die a Patribus vetuſtiſſimis traditos, optime conciliari.

Rationes Lunae decimae quartae Paſchalis,anno XXVIII. Aerae Communis ita ſunt liquidae, ut, qui Tabulas ea de re concinnarunt ad complura Saecula, imo & ad plura annorum millenaria, tam veteres, quam recentes, eodem anno non diſcrepent. Vi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

ctorii Canon Paſchalis inde exorſus Periodum, attribuit diei Dominicae 28. Martii aetatem Lunae XVI, & conſequenter Lunam quartamdecimam alligat Feriae VI Martii 26, qua DOMINUS in Crucem actus, Paſſionem morte complevit, inchoatam veſpere praecedenti, & myſterio incruenti Sacrificii a ſe dedicatam: quae veſpera, licet Romano more pertineat ad diem XXV. in media nocte complendam, Hebraeorum tamen legibus referebatur ad diem ſubſequentem; ita praecipiente Moyſe, imo Deo ipſo, Levitici XXIII. 32. *A veſpera uſque ad veſperam celebrabitis Sabbata veſtra*. E recentioribus vero

Anni CHRISTI.	*Sol ab Ariete.*	*Apog. Solis ab Ariete.*
	9. 8.43.48.	2. 9. 5. 2.
	0. 0. 9.20.	20.30.
Anni XX.	11.29.18.51.	7.10.
Anni VII.	1.29. 8.19.	10.
Febr. Biſſ.	12.48.48.	2.
Dies XIII.	11.20. 9. 6.	2. 9.32.54.

vero P. Franciſcus Bordonus Generalis Tertii Ordinis S. Franciſci in Tabulis Paſchalibus, ab anno *Incarnationis Dominicae* ordinatis ad duo annorum millia, in anno Juliano ante correctionem Gregorii, & in Gregoriano poſt emendationem, iiſdem plane numeris effert Epactam xvi, & Paſcha Chriſtianum die Dominica, 28. Martii, anno Vulgaris Aerae xxviii.

Eaedem certe rationes apprime reſpondent veris, ac mediis motibus Luminarium: ut calculus ſequens oſtendet, ſubductus per Tabulas D. de la Hire, Caeleſtium motuum Obſervatis omnino congruentes.

Lun. ab Ariet.	*Apog. Lunae ab Ariete.*	h. 0.42.38.
4.15.18. 9.	9.11. 4.38.	
4.13.34. 0.	3. 3.50.51.	
6.18.51.58.	9.14.45.47.	
2.10.35. 1.	0. 9.41.54.	
5.21.17.35.	1.26.54.	
11.19.36.43.	10. 8.49.14.	

Juxta

Liber Chronologicus.

Juxta medios motus, Novilunium Paſchale committebatur die 14. Martii anni 28. labentis Aerae Christi Communis, hora 0. & minutis 42'. 38" poſt meridiem Pariſiis, Hieroſolymis vero hora 3. 17'. 10". pomeridiana. Quare dies quartadecima Lunae Paſchalis inchoabat die 26. Martii Feria VI. hora tertia poſt meridiem, dum Christus Dominus in Cruce expiravit; & mortis ſuae loco, ac tempore complens vaticinia Scripturarum, dixit, *Conſummatum eſt*: & inclinato capite, tradidit ſpiritum.

Nemo ignorat, Cyclos attemperari juxta motus medios. Quocirca Judaei, ſi Cyclo tunc utebantur, ad medios motus recte diſpoſito (quod & Romani jam noverant, ut in *Cyclo Caeſaris* Franciſcus Blanchinus Patruus meus amantiſſimus demonſtravit, & Graeci, atque Aegyptii pridem callebant, cum inde ad Romanos traduxerit *Caeſar* ſuos numeros), debuerant certe eadem die 26.

Mar-

Martii Juliani Paſcha legitimum celebrare, vel praecedenti veſpera, ad diem 25. Romanum pertinente, ad legalem autem diem cum 26. referenda. Anno igitur 28. Aerae Communis ſub veſperam Feriae v. die 25. Martii Juliani, quae ex Levitico pertinebat ad conſequentem, eoque nomine ad decimam quartam diem Lunae Paſchalis, rite peregit Christus Dominus coenam Agni typici, deſiderio deſiderans id Paſcha cum Diſcipulis manducare: &, Coena peracta, accedens ad implenda Myſteria, ſeſe obtulit perennem Hoſtiam pro ſalute noſtra, primum incruentam in Coenaculo eadem veſpera, cruentam deinde per noctem in horto, & Praetorio, tum mane, hora tertia, & meridie; atque hora nona diei 26. Martii Juliani Feria vi. complevit holocauſtum in Monte Calvariae in accenſione quartae decimae Paſchalis Lunae, a ſexdecim ſaeculis praenunciata in prima Paſchatis inſtitutione. Rite etiam

po-

Liber Chronologicus.

potuerunt Judaei illi, quos memorat Evangeliſta (*Joann.XVIII.* 28.) mane Feriae ſextae non introire in Praetorium Pilati, ut non contaminarentur, ſed ut manducarent Paſcha, rite inquam potuerunt ad veſperam eandem Feriae VI. diei 26. Martii Juliani, qua Dominus expiraverat, in quartadecimaLuna manducare Paſcha,cum nondum abſoluta eſſet dies legitima & utilis ad eam ceremoniam ex legis praeſcripto complendam, atque extenſa a veſpera in veſperam. Ea de re ſi quis velit penitius erudiri,conſulat doctas diſſertationes editasCadomi 1712. poſt Analyſim Euangeliorum, ubi expoſitum reperiet ex Ruperti ſententia, necnon ex Pauli Epiſcopi Brugenſis Syſtemate Judaeorum peritiorum diſciplina ſuffulto, duplicem uſum viguiſſe Paſchalis diei computandae ex motibus mediis apud Hebraeos, unum ex Lege,alterum ex Traditione. Ex Legis praeſcripto numerabatur prima dies Lu-

Lunae a Synodo Luminarium media, quam ſequutus videtur Dominus: ex traditione Doctorum Synagogae differebatur Neomeniae Solemnitas in diem proximum, ſi Neomenia incidiſſet in Sabbatum. Dies 13. Martii Juliani, in quam incidit Synodus media Luminarium anno 28. Aerae Chriſtianae, Sabbatum fuit. Dilata eſt itaque a Judaeis, Rabbinorum traditionem ſectantibus, Neomenia ad diem 14 Martii, & conſequenter dies quartadecima ejuſdem Lunae pariata per ipſos fuit cum die 26. menſis Romani. At ii, qui Legis dicto preſſius inhaeſerunt cum Christo Domino, uti Neomeniam noverant Sabbato commiſſam 13. Martii, ita eam diem computantes primam Lunae Paſchalis, neceſſario componebant diem xxv. Martii cum decima quarta Paſchali, & Feria quinta. Utroque autem ſyſtemate uſos pro lubitu fuiſſe Judaeos in Christi ſupremo Paſchate, Divinae Providentiae conſilio

Liber Chronologicus.

factum videtur: id unice contendentes, teſtatum facere conſecuturis Saeculis, Paſſionem ſcilicet, ac *Mortem Dominicam*, in ſalutaris Agni Myſterio praenunciatam ipſa die fuiſſe completam, qua neceſſe erat occidi Paſcha. Sive enim quis conſectaretur legalem textum cum Christo Domino, ad veſperam cadentis Feriae v, ac diei xxv. Martii inchoantem horas 24. ſequentis Feriae vi, qua pati, & mori conſtituerat; ſive quis mallet ſentire cum Doctoribus Judaeorum, per eam aetatem non improbatis;& ipſam diem naturalem 26. Martii, & Feriae ſextae, a dilata Neomenia, decimamquartam vulgo habere; utrique conſpecturi erant ea die pendentem a Ligno Agnum Dei immolatum, qui tollit peccata Mundi, qua die, juxta utrumque calculum, typicum agnum occidere, ejuſque ſanguine poſtes perfundere Judaei praecipiebantur.

Omnes itaque characteres Feriae, & Pa-

Paſchatis ab Evangeliſtis memorati in Coena, Paſſione, ac Morte DOMINI, reſpondent regulis motuum Luniſolarium mediis, ſi, juxta veterum Patrum teſtimonia, habeatur annus Crucifixionis DOMINI 28. Aeràe Communis, *duobus Geminis Conſulibus*; quos ad eundem referendos, Eclipſis totalis Solis, ante quindecennium conſpecta anno *Auguſti* emortuali, *duobus Sextis Conſulibus*, aperte demonſtravit.

Experiri etiam placet, quid proveniat ex motibus Luminarium veris; cum tanta ſit mediorum conformitas cum Hiſtoria. Ex calculo ſuperiori mediorum motuum, expedite colliguntur veri. Fuerat in meridie Pariſiis die XIII. Martii Aerae Vulgaris 28.

Motus Solis ab Aequinoctio Verno.

	S.	G.	M.	S.
	11.	20.	9.	6.
	2.	9.	32.	54.
Fuit ergo Anomalia Solis.	9.	10.	36.	12.
Proſtaphaeresis. add.		1.	53.	10.
	11.	20.	9.	6.
Locus verus Solis.	11.	22.	2.	16.
	11.	16.	25.	43.
Diſtantia Lun. a Sole.	0.	5.	36.	33.

Synodus vera, ſubſequebatur mediam horis undecim. Cum igitur media conjunctio Hieroſolymis haberetur die 13. hora 3. 17' pomeridiana; ſynodus vera incidebat in horam 2. 17' matutinam diei 14. Martii. Satis inde noſcimus, cur alii poſſent Neomeniam imputare juxta motus medios diei 13. Martii, alii juxta veros diei 14. ejuſdem menſis: & cur illi diem Lu-

Apogaei Solis ab eodem.	*Lunae ab Aeq. Verno.*	*Apogaei Lunae ab eodem.*
2. 9.32.54.	11.19.36.43.	10. 8.49.14.
	10. 8.49.14.	
	1.10.47.29.	Anomalia Lunae.
	0. 3.11. 0.	Subtr.
	11.19.36.43.	
Locus Lunae verus horae XI.	11.16.25.43.	

Lunae quartam decimam juxta medios motus pariarent cum Martii Juliani xxv, hi vero juxta veros cum die xxvi. Quare, etiam ſecluſa regula dilationis Neomeniae ob incurſum Sabbati, poterant ſectatores verorum motuum differre quartam decimam ad xxvi. Martii; licet qui pro mediis ſtabant, ut Cyclorum ratio poſtulat, eandem conſtituerent intra diem Romanam 25; a ve-

a veſpera in veſperam computantes.

Nunc eſt reddenda ratio, cur ab antiquiſſimis Patrum aſſignetur *Dominicae Paſſionis* dies xxv. Martii, licet tum Patres, tum monumenta, quibus nituntur, judicanda ſint a nobis non diſcrepare, qui arbitramur, die xxvi. Martii, Feria vi, anno 28. Aerae Vulgaris, Christum Dominum fuiſſe actum in Crucem. Cauſa duplex ejus diei ita nominandae manifeſtabitur, ſi perpendamus auctoritates Patrum vetuſtiorum, & proximiorum aetati Redemptoris noſtri, a quibus ea traditio diei xxv. Martii in ceteros emanavit.

Vetuſtiſſimi qui ſuperſint inter Scriptores Chriſtianos Patrum loco habitos, & qui eam diem nominent, ſunt S. Hippolytus, ac Tertullianus; ille in Cyclo Paſchali, & Chronico, hic in libro adverſus Judaeos. De S. Hippolyto, ſermo erit paulo infra. A Tertulliano malumus inchoare, licet eadem aetate *Septimii Severi* cum Hippo-

polyto vixerit ac floruerit, circa finem ſecundi a Christo Saeculi, atque initium tertii. Tertulliani mos eſt, provocare ad Acta publica Romanorum, tum in Urbe, tum in Provinciis ſcripta, quando rerum geſtarum veritas comprobanda eſt idoneo teſtimonio, ab iis non recuſando, contra quos diſputat; ſive agat contra Ethnicos, ſive adverſus Judaeos, alioſque Sectarios a Catholica fide alienos. Archiva Romana eſſe conſulenda, demonſtrat, quando contra Marcionem diſputans, memorat *Cenſum Auguſti* per *Sentium Saturninum* in Syria habitum, *quem teſtem*, inqit, *fideliſſimum Dominicae Nativitatis Romana Archiva cuſtodiunt*. Quando etiam loquitur adverſus Gentes in Apologetico cap. 21. de Morte Domini, & inopinata Solis obſcuratione, quae tum temporis contigit, necnon de Reſurrectione poſt triduum, atque Apparitione coram Diſcipulis per dies quadraginta, admirabili denique Aſcenſione

in

Liber Chronologicus.

in Caelum, & Apoſtolorum Miſſione; ex quibus Christi Divinitas elucet, ad rerum geſtarum fidem Ethnicis adſtruendam; digitum intendit ad Romana Archiva, & diſerte tradit, *Tiberium Principem* a *Pilato Praeſide* his de rebus edoctum, retuliſſe in Senatu, licet irrito conatu, de Divinis honoribus Christo deferendis. (Tertull. in Apol. adverſ. Gent. cap. 21.): *Eodem*, inquit, *momento dies, medium orbem ſignante Sole, ſubducta eſt. Deliquium utique putaverunt, qui id quoque ſuper* Christo *praedicatum non ſcierunt: & tamen eum Mundi caſum, relatum in Archivis veſtris habetis &c.* tum enumeratis iis, quae de triduo Reſurrectionis, de quadragenaria Apparitione, aliiſque mirabilibus geſtis enunciabamus, ſubdit in fine capitis, univerſa haec a Pilato reſciviſſe *Tiberium*. *Ea*, inquit, *omnia ſuper* Christo *Pilatus, & ipſe pro ſua conſcientia Chriſtianus*, Caeſari *tunc* Tiberio *nunciavit*. *Ibidem cap. 5.* Nec deſti-

ſtitit *Tiberius* eadem referre ad Senatum: *Annunciatum ſibi ex Syria Palaeſtina, quae illic veritatem ipſius divinitatis revelaverat, detulit ad Senatum, cum praerogativa ſuffragii ſui. Senatus, quia non ipſe probaverat, reſpuit*: Caeſar *in ſententia manſit, comminatus periculum accuſatoribus Chriſtianorum.* Tertullianus non erat neſcius, Acta Principum, & Senatus, conſignata libris linteis, atque elephantinis, cuſtodiri in Bibliothecis *Palatina*, & *Ulpia*, in Tabulario, aliiſque Archivis Urbanis. Quin, Acta *Tiberii* prae ceteris ſuperfuiſſe incendiis *Neroniano*, ac *Vitelliano*, docemur ex Suetonio, qui teſtatur de *Domitiano* cap. 20. *praeter Commentarios, & Acta* Tiberii, *nihil lectitaſſe*. Poſt illa vero incendia, non legimus uſque ad *Commodum* (nempe ad aetatem Tertulliani), Urbem conflagraſſe. Quin & Bibliothecam *Palatinam Auguſti* Graecam & Latinam, cum adjecta in domo *Tiberiana*, cujus meminit *P. Victor*,

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

ctor, & unde deſumebat *Domitianus* Acta, & Commentarios *Tiberii*, necnon Bibliothecam *Ulpiam*, cum Actis Senatus, & *Caeſarum*, librisque linteis, & elephantinis utraque continentibus, integras perduraſſe cc. ferme annis poſtquam Tertullianus illa ſcripſit, quae modo recitavimus, dubitare nos minime ſinunt *P. Victor* (ſive *Sextus Rufus*) in Libro de Regionibus Urbis Romae, & Flavius Vopiſcus in vita *Aureliani*. Scriptor uterque circa finem quarti Saeculi a CHRISTO nato eaſdem recenſet. Vopiſcus etiam addit, aetate ſua translatos fuiſſe libros linteos, & elephantinos Bibliothecae *Ulpiae*, complexos Acta *Caeſarum*, & Senatus, ad termas *Diocletiani*; ibique a ſe lectos commemorat, unde plura in ſuam Hiſtoriam tranſcripſit. Cum igitur Acta *Tiberii* legerentur a *Domitiano*, & is, qui biennio poſt ipſum imperavit *Trajanus*, collegerit Acta Principum, & Senatus, *Tiberianis* certe non fuit deſtitu-

tutus. Inter haec vero connumerare neceſſe eſt Relationem illam *Tiberii* ad Senatum, de divinis honoribus Christo decernendis, cum praerogativa ſuffragii ſui: quam, licet Senatus rejecerit, rogationem tamen, & rejectionem inter Acta cenſeri oportuit, una cum ſcriptis a Pilato tranſmiſſis, quae occaſionem obtulerant rogationis. En igitur Romana Archiva, ad quae provocat Tertullianus, quando Ethnicis, ac Judaeis aperit documenta genuina rerum geſtarum, tum in nativitate Christi Domini, tum in Morte, ac Reſurrectione. Feciſſet profecto tum impudenter, tum imprudenter, ſi diſputans adverſus hoſtes Fidei noſtrae, ut eos fateri compelleret res ita fuiſſe geſtas, uti ipſe commemorat, provocaſſet ad Acta, tanquam in Archivis Romanis aſſervata, quae nuſpiam reperirentur. Multo autem gravius peccaſſet contra Leges prudentiae, in indicatione non neceſſaria diei, & anni *Dominicae Paſſionis*, ſi confi-

 den-

LIBER CHRONOLOGICUS.

denter venditaſſet diem, & annum ab illo diverſum, quem in Actis & Archivis nondum abſumptis aſſervari & conſpici poſſe ab omnibus pervidebat. At ille diſerte attribuit Paſſioni DOMINI diem VIII. Kalendas Aprilis, quo anno *Cajus Fuſius* & *C. Rubellius*, uterque cognomento *Geminus, Conſules* proceſſerunt. Nam in libro adverſus Judaeos aſſeverat, Paſſionem DOMINI, quae praenunciatur in Pſalmo XXI, *perfectam fuiſſe ſub Tiberio Caeſare, Coſs. Rubellio Gemino & Fuſio Gemino* (Codices vitioſe habent *Ruſio*), *menſe Martio, temporibus Paſchae, die VIII. Kalendarum Aprilium, die prima azymorum; qua Agnum ut occiderent ad Veſperam, a Moyſe fuerat praeceptum.*

Aequalis Tertulliano vixit Romae S. Hippolytus, auctor longe clariſſimus Paſchalis Chronici, & Cycli: quem inciſum in marmorea Cathedra, (cum ejuſdem Simulacro antiquitus ſculpta) atque in Bibliotheca Vaticana ſuperſti-

ſtitem, tot viri praeſtantes illuſtrarunt. In eo lapide deſcripta legitur Paſſio Christi, una cum quartadecima Luna Paſchali, die viii. Kal. Aprilis: ut plane conſtet, neminem eorum, qui tempora perveſtigarunt Saeculis a Christo proximis, & quidem in Romanis Archivis, ubi geſta Principum cuſtodiebantur, diem aliam a xxv Martii aſſignaſſe Paſſioni.

Hauſerant facile cum Turtulliano ex Actis Proconſularibus Syriae Palaeſtinae, ſeu Judaeae, inde Romam tranſmiſſis ſub *Tiberio*. Actorum vero initium conſignatum fuiſſe oportet die xxv Martii, quando Magiſtratus, a Juda proditore admonitus de opportunitate Dominum vinciendi citra tumultum Populi, dum *Servator noſter* a Coena, orationi vacaturus, de more concederet in Hortum Gethſemani, ejuſdem capiendi facultatem dedit; ſive quando, exacta una & altera noctis hora, quam Dominus exprobrarat Apoſto-

ſtolis, quod ſecum non vigilaſſent, armata manu vinctus perducebatur (ut ipſe permiſit) ad Annam, & Caipham, eiſque ſiſtebatur judicandus, media nocte nondum appetente. Obſervavi non ſemel ex Cenſorino, de die Natali cap.23, aliiſque Auctoribus, nempe ex Plinio lib.2. cap.77, Aulo Gellio lib.3. cap.2, Varrone, & Virgilio, ab eo productis, necnon ex Jure Conſultis Romanis, tum ibi, tum apud Macrobium indicatis Saturnalium c.3, Populum Romanum, ita, uti Varro dixit, Civiles dies ſingulos annumerare a media nocte ad proximam. Cenſorini verba heic repetam, ad rem noſtram neceſſaria: *Romani*, inquit, *a media nocte, ad mediam noctem, diem eſſe exiſtimaverunt. Indicio ſunt ſacra publica, & auſpicia, etiam Magiſtratuum, quorum, ſi quid ante medium noctis eſt actum, diei, qui praecedit, adſcribitur: ſi quid autem poſt mediam noctem, & ante lucem factum eſt, eo die geſtum dicitur, qui eam ſequitur noctem.*

ctem. Idem ſignificat, quod, qui a media nocte ad proximam mediam noctem in his horis quatuor & viginti naſcuntur, eundem diem habent Natalem. More igitur Romano, quo ſtatuebatur in Magiſtratuum geſtis, ut, ſi quid ante medium noctis eſt actum, adſcriberetur diei, qui praecedit, oportuit Acta publica Paſſionis DOMINI praenotari die XXV. Martii. Sive inde auſpicati ſint Actuarii, quando Judas egreſſus e Coenaculo, armatam manum a Magiſtratu impetravit; ſive quando comprehenſus inter orandum DOMINUS, ad Tribunal perductus fuit a Miniſtris: quod ante mediam noctem actum, fateri oportet multis ex indiciis, praecipue vero ex illa interpellatione CHRISTI DOMINI, qua Diſcipulis exprobravit ſomnum intempeſtivum: *Sic non potuiſtis una hora vigilare mecum?*

Cum igitur ad Annam, & Caipham perduceretur ante mediam noctem; ea geſta, ex uſu Romano deſcripta, pertine-

LIBER CHRONOLOGICUS.

nebant ad diem xxv. Martii . Hinc Paſſio DOMINI, excepta ex publicis Tabulis Actorum Proconſularium , non aliter ſignari debuit tum a Tertulliano, tum a S. Hippolyto ; licet DOMINUS Noſter , qui captus in Horto fuerat, & Paſſionem inchoaverat tum ibi , tum ad Tribunal die xxv. Martii , eandem conſummaverit in Crucem actus die xxvi. in Monte Calvariae .

Ceterum ſuberat alia quoque ratio , qua S. Hippolytus conſignare debuit in Canone & Chronico Paſchali *Paſſionis Dominicae* Epocham die xxv. Martii . Ex titulo ibidem inciſo conſtat , eam fuiſſe mentem Hippolyti Martyris, in eo Canone & Chronico Paſchali contexendo, ut indicaret diem Paſchatis Legalis, ſeu xiv. Lunae menſis primi, per annos praecedentes, quibus Divinae literae memorant expreſſe Paſcha celebratum , ut in conſecuturos annos produceret ſeriem dierum , ad quartam decimam Paſchalem ſubinde

de pertinentium. Praefatur enim diſerte, *anno primo* Severi Alexandri *decimam quartam Paſchalem fuiſſe Idibus Aprilibus, Sabbato, & futuram ſequentibus annis, ſicut in Tabula*. Deinde addit: EVENIT VERO IN PRAETERITIS, SICUT INDICATUM EST. Conſignat igitur Paſchata in Veteri Teſtamento memorata, nempe omnium primum in *Exodo*, alterum poſt biennium in *Eremo*; tum etiam aetatibus conſecutis Joſiae, Ezechiae, Eſdrae. Ex Novo autem Teſtamento ſelegit ſupremum Paſcha a CHRISTO DOMINO celebratum, quod praecedentium figuras complevit die VIII. Kal. Aprilis. Ubique igitur deſignat diem quartam decimam Lunae Paſchalis ex ſuo ſyſtemate. Cum vero noſſet ex Euangelio, in Paſchate Judaeorum, hoc eſt die XIV Lunae Paſchalis, paſſum fuiſſe DOMINUM Noſtrum; tum reſciret ex Actis publicis, ac traditione Fidelium, eam veſperam ac noctem (qua DOMINUS, Paſchate cum Di-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Diſcipulis celebrato,in Hortum concedens, ſudore Sanguinis ultro perfuſus, ſubinde captus & pertractus fuit ad Annam, & Caipham) ſignatam fuiſſe VIII. Kal. Aprilis ; denique, cum putaret, ex aſſumpto ſyſtemate ſui Cycli Paſchalis,quartam decimam Paſchalem recte pariari cum die VIII. Kal. Aprilis anno 192. ante primum *Severi Alexandri* (qui fuit Aerae CHRISTI Communis 29) incidi curavit eandem diem VIII. Kal. Aprilis, ut Epocham ſupremi Paſchatis a CHRISTO DOMINO celebrati in Paſſione ſua : ipſamque Paſſionis Epocham expreſſit Feria VI, qua hebdomadae die completa fuit:ducens, hanc diem eſſe omnino conformem anno Aerae Communis 29, tum Euangelio, tum Actis publicis, tum motibus Luniſolaribus. Verum dies quartadecima Lunae primae, legali limite veſperae praecedentis, occupat poſtremas horas diei VIII. Kal. Aprilis, non quidem anno Aerae CHRISTI Vulgaris 29.

pri-

primo poſt Biſſextilem, ſed ipſo anno Biſſextili 28, Feria quinta: & diffunditur ad ſolidam Feriam vi altero limite ſequentis veſperae, quam Romani numerabant vii. Kal. Aprilis; uti conſignaſſe Victorium jamjam videbimus. Quare, ſi Beatus Hippolytus computaſſet diem Lunae xiv. non ex Cyclo ſuo vitioſo, ſed ex eo, quem dedit Victorius correctiorem, profecto retraxiſſet in cellulam ſuperiorem anni praecedentis, tum indicationem Paſſionis, tum notam Paſchatis, ſervata die viii. Kal. Aprilis: quae reſpondet Actis publicis, & veris rationibus motuum Lunae, ac Solis paulo ante per nos productis.

Diem, & annum *Paſſionis Dominicae*, inter antiquos Scriptores, omnium clariſſime pervidit ac definivit Victorius Aquitanus, Chronologus aetatis ſuae facile princeps, eoque nomine delectus a S. Hilaro tunc Romano Archidiacono, mox etiam Pontifice Maxi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

mo, ad Cyclum Paſchalem concinnandum, quo univerſus Occidens uteretur. Orditur vero Cyclum ab ipſo anno Biſſextili Vulgaris Aerae CHRSTI vige-

Cyclus Lunae Victorii.	Conſules. CRUCIFIXIO CHRISTI, Coſs. duobus Geminis Fuſio & Rubellio.	Anni Periodi Vict.	Anni Biſſext.
I		I	B

In Praefatione vero (numero IX. Editionis Bucherianae) ita rem expedit univerſam: *Paſſum autem Dominum Noſtrum* JESUM CHRISTUM *&c. VIII. Kal. Aprilis, primo menſe, Luna XIV, veſpere procedente* (legendum puto *praecedente*) *&c. V. Feria.* Tum ſubdit: *Primo vero Azymorum die Dominus Noſter* JESUS CHRISTUS, *Coenans cum Diſcipulis ſuis, poſtquam ſui Corporis, & Sanguinis Sacramenta patefecit, ad Montem Oliveti, ſicut Euangelia Sancta teſtantur* pro-

vigeſimo octavo, cui Paſſionem Domini eſſe alligandam docet, & *duos Geminos Conſules*, ita diſponens initium Cycli:

LIBER CHRONOLOGICUS.

Feriae Kalendarum Januar. Feria V.	Aetas Lunae in Kal. Jan. XIX.	Paſchę dies. V. Kal. April.	Aetas Lunae in die Paſchatis. XVI.	Indictiones 1. & 2. Periodi 1 8

progreſſus, ibique detentus eſt a Judaeis, tradente Diſcipulo. Dehinc Sexta Feria ſubſequente, ideſt VII. Kal. Aprilis, crucifixus eſt, & ſepultus. Tertia die, hoc eſt V. Kalendas Aprilis, Dominica, ſurrexit a mortuis.

In hanc Victorii ſententiam ultro concedimus, & perducimur auſpiciis Sacrarum Literarum, & concordi ſuffragio Patrum, aetati Apoſtolicae proximorum, (qui appellant Romana Archiva, & Acta Proconſularia, veluti fidiſ-

fidiſſimos teſtes Hiſtoriae), necnon Caeleſtium motuum Legibus diligenter ſervatis, quas anni Civilis Judaici initio, & Sacri diſpoſitioni in quartadecima Paſchali omnino conſentire jam vidimus.

Neque aliter viſum eſt Patribus quarti Saeculi, mediae ſcilicet aetatis inter Hippolytum, & Victorium. Ex Antiocheno Patriarchatu, ejuſdem Metropoleos Civis & Sacerdos Chryſoſtomus ita ſentiebat, in Homilia de Natali S. Joannis Baptiſtae; ubi, loquens de die Annunciationis DEIPARAE VIRGINIS, ac die *Paſſionis Dominicae*, utrumque factum refert ad VIII. Kal. Aprilis: *Fuit igitur*, ait, *quando haec Angelus ad* MARIAM *annunciavit, VIII. Kalend. Aprilis, menſe Martio, qui eſt dies Paſchae Paſſionis* DOMINI, *& Conceptionis ejus. In qua enim die conceptus eſt, in eadem & paſſus eſt.* Ubi obſervanda eſt caſtigata loquendi ratio, qua utitur Chryſoſtomus, plane con-

conformis Sententiae Victorianae. Aſſerit enim viii. Kal. Aprilis eſſe diem *Paſchae Paſſionis* Domini, hoc eſt Paſchae a Domino celebratae in Paſſione inchoanda, non vero Paſſionis abſolutae in Crucis patibulo,quod poſtridie evenit. Ex Dioeceſi Alexandrina concinit Chryſoſtomo S.Cyrillus,in re Paſchali decernenda auctor maxime idoneus,ex praerogativa Nicaeni Concilii, ejus Cathedrae Epiſcopis eam curam delegantis. Ille vero totidem ferme verbis expreſſit cum Sancto Joanne Chryſoſtomo Epocham Paſſionis inchoatae, cum nocte Coenae Paſchalis a Christo Domino celebratae cum Diſcipulis ſuis. Licet enim in Verſione Latina Epiſtolae ad Synodum Carthaginienſem a Bucherio edita, videatur Cyrillus circa finem Epiſtolae componere diem *Incarnationis Dominicae*, cum die Mortis, *eodem die conceptus eſt, & mortuus in Cruce*; attamen obſervat idem Bucherius

LIBER CHRONOLOGICUS.

rius in Scholio, ab ſe addito (pag. 484.) Prologo ejuſdem Cyrilli in ſuum Cyclum Paſchalem, eam Epiſtolam ad Synodum Chartaginienſem *tanti non eſſe; & poſteriorem illius partem, videri nonnullis Cyrillo male aſſutam*. Certe hoc in Prologo Cyrillus ita ſcribit: *Hoc itidem in ſummo, & inſeparabili ponit exemplo, quod Salvator Noſter, Luna decima quarta, quinta Feria, Paſcha cum ſuis Diſcipulis celebraſſet: &, ut ſemper ita fieret, imperavit. Quod hodieque, ſicut eſt traditum, celebratur, Sanctumque Chriſma conficitur, & Coena Dominica anniverſaria Solemnitate completur; qnod eſt perfectum & maximum Sacramentum; ſicut Sanctus Apoſtolus ſibi traditum, & ita tradidiſſe Corinthiis, gloriatur. Decima quarta traditus, decima quinta paſſus, & decima ſeptima reſurrexit*. Sententiam Cyrilli, ſucceſſor ejus S. Proterius nitidius explicat in Epiſtola Paſchali ad S. Leonem Magnum, in eodem Bucherii Opere doctiſſimo

ſimo impreſſa pag. 83. ubi non obſcure cum Chryſoſtomo, aliiſque Patribus componere videtur diem ſuſceptae carnis noſtrae a Verbo Dei, cum die Coenae, ab eodem Christo Domino celebratae in Paſſionis limite ſubeundo.

Dominus, inquit, *plenitudo Legis exiſtens, quando dignatus eſt Homo fieri, quinta feria, decima quarta Luna menſis primi, in Coenaculo poſt a Juda traditus: & ſequenti die, Luna XV. crucifigitur, ideſt ſexta Feria; & ad Inferos deſcendens, ac diſpenſationes noſtrae Salutis perficiens, veſpere Sabbati, luceſcente Dominico, reſurrexit a mortuis: in quo die, Lunam XVII primi menſis juxta Hebraeos extitiſſe, manifeſtum eſt*. Characteres iſti ex Divinis literis, & ex motuum Caeleſtium lege collecti, & comparati cum tempore, *quando dignatus eſt* Dominus *homo fieri*, eundem diem & annum indicant, quem refert Victorius.

Liber Chronologicus.

Africanae Eccleſiae Scriptores a Tertulliano non diſcedunt. Sit inſtar omnium Sanctus Auguſtinus lib. 4. de Trin.cap.5. *ſicut a Majoribus traditum, ſuſcipiens Eccleſiae cuſtodit auctoritas: octavo Kalendas Aprilis conceptus, traditur, quo & paſſus*. Verum quidem eſt, ſubinde confundi terminum Paſſionis inchoatae, cum termino expletae; praeſertim, cum veſpera diei Romanorum 25, & dies eorundem proxima 26 coaleſceret in unicam apud Judaeos; ex veſpera in veſperam computantes cum Moyſe, potius quam a nocte media, ad mediam noctem proximam cum Romanis. Quare pronum fuit Auctoribus, ſubtilitates Chronologicas non attendentibus, Paſſionis inchoatae, & completae diem, Romanis quidem diverſum, Hebraeis vero eundem, promiſcue vocare diem Coenae, & Paſſionis, ac Mortis Domini. Verum, qui diligentius ea duo ſecernunt cum Victorio, Paſchaſino, aliiſque Patribus Chro-

Liber Chronologicus.

Chronologiam Paſchalem profeſſis, intelligunt, proditum a Juda, & Judaeis traditum fuiſſe Dominum Feria v, qua Coenam cum Diſcipulis celebravit; Paſſionemque inchoaſſe Luna xiv. die Martii xxv, qua ante annos xxxiv. ſolidos fuerat conceptus in Utero Virginis Matris; & paucas poſt horas, Feria vi Martii, apud Romanos xxvi, flagellis caeſum, mane oſtenſum Populo; & circa meridiem in Cruce ſuſpenſum, hora ejus diei nona expiraſſe, & morte obita Paſſionem compleviſſe, cum Luna xv ex ea veſpera Judaeis numeranda jam inſtaret.

Cum haec ſententia, & vetuſtiſſima ſit Chriſtianorum Scriptorum; & in praecipuis Sedibus tum Orientalis Dioeceſeos, tum Alexandrinae, tum etiam in Eccleſia Africana ſuſcepta videatur; in Occidentali certe rata, & ceteris potior eſt habita: itaut antiquis in Martyrologiis dies viii. Kalendas Aprilis, & Annunciatione Deiparae,

 & Paſ-

Liber Chronologicus.

& Paſſione Domini conſignetur, ut in aliis vetuſtioribus monumentis; quam diem tempora poſteriora reddiderunt communem Crucifixioni. Praeter autographum Canonem, inciſum ſub *Severo Alexandro* in marmore & Sede S. Hippolyti, Paſſionem Christi, & xiv. Paſchae conferente in diem viii. Kal. Aprilis, attendere oportet Catalogum Romanorum Pontificum ſub Liberio ſcriptum, & omnium antiquiſſimum habitum. Ita enim exorditur; Paſſionem memorans die viii. Kal. Aprilis, non exprimens Crucifixionem. „Imperante *Tiberio Caeſare*, Paſſus eſt Dominus Noſter Jesus Christus, *duobus Geminis Conſulibus*, viii. Kalendas Aprilis„. Diſtinguunt Lactantii Codices; & licet alicubi varient, & ad x. Kalendas vitioſe Paſſionem praevertant (quae poſt Verni Aequinoctii diem eſt quaerenda), attamen in aliquibus exemplaribus alligant diem Crucifixionis diei vii. Aprilis. Id pridem notarunt

Scri-

Scriptores non pauci, quos inter Betulejus, contendens, in *melioribus Lactantii editionibus* legi, ANTE DIEM SEPTIMUM KALENDARUM APRILIS. Vide Baluzium in Notis ad lib. Lactantii, *de Mortibus Perſecutorum* pag. 353. Tom. 2. Miſcellan. Locus Lactantii ſatis celebris, eſt Divinarum Inſtit. lib. 4. cap. x. ubi loquitur de Judaeis: *Exinde*, ait, *Tetrarchas habuerunt uſque ad* Neronem, *qui fuit ſub Imperio* Tiberii Caeſaris; *cujus anno quintodecimo, ideſt* duobus Geminis Conſulibus, *ante diem ſeptimam Kalendas Aprilis Judaei* CHRISTUM *Cruci affixerunt*. Editio Lugdunenſis Thomae Scubron anni 1594, quae dicitur, *ex fide & auctoritate librorum manuſcriptorum emendata*, eandem nuncupationem diei ſeptimae Kalendas Aprilis in textu legit, licet in margine diverſam lectionem quoque adſcribat, diei ſcilicet decimae, quam alia proferunt exemplaria. Non moror ea, quae de Parente Libri, *de Mortibus Perſecutorum*,

LIBER CHRONOLOGICUS.

Digitized by Google

rum, ſcribit Vir eruditione praeſtantiſſimus D.Nicolaus de Nourry in Editione noviſſima ejuſdem libri Pariſiis 1710, Auctorem ſcilicet Operis non eſſe Lactantium, ſed Lucium Caecilium. Videnda ſunt pro re noſtra, ea quae adnotat pag.159. de indicato Firmiani Lactantii loco *ante diem ſeptimam Kalendarum Aprilium*. Demum Q. Julius Hilarianus in Opuſculo de die Paſchae, & menſis, hoc Saeculo in lucem producto ex Bibliotheca Regia Taurinenſi Pariſinis typis 1712., quod a ſe memorat *explicitum, & emendatum die III. Nonarum Martiarum, Caeſario & Attico Coſs*, hoc eſt anno CHRISTI 397. dicit, CHRISTUM DOMINUM immolatum anno Imperii *Tiberii Caeſaris* decimoſexto. *Eo quippe anno, ut ſupputationis fides oſtendit, & ratio ipſa perſuadet, paſſus eſt idem* DOMINUS CHRISTUS, *Luna XIV, VIII. Kal. Aprilis, Feria Sexta*. Ita nempe Paſſionis coeptae, ac expletae duplex terminus, in unicam diem con-

contractus, anſam dedit Scriptoribus & Amanuenſibus, utramque Feriam v, & vi, cum viii. Kalendas perperam confundendi: donec Victorius Aquitanus opportune facem praeferens, ac diſtinguens utramque veſperam, *duos Geminos Conſules* reſtituit Aerae 28; *Coenam Dominicam*, *& Paſſionis* exordium, diei viii. Kalendas; & Crucifixionem, ac Mortem Domini, vii. Kalend. Aprilis, iiſdem Conſulibus.

Ordo argumenti depoſceret, ut prolatis in medium teſtimoniis, ac fundamentis, quibus innititur ſententia Victorii, omnino congruens cum vetuſtiſſimis Eccleſiae Scriptoribus, Actiſque Publicis, ac motibus Luminarium, detegerem Auctores, & cauſas receſſionis nonnullorum Scriptorum nominis haud exigui a tam ſolida Chronologia. Verum ſtudio brevitatis ut conſulam hoc in Libro, Lectorem rogo, ut attendere velit fuſiorem ea de re Tractatum jam a Patruo meo contextum, licet

LIBER CHRONOLOGICUS.

cet nondum editum; in quo Chronologiae documenta genuina collegit, ac protulit annorum, prope ſingulorum, Hiſtoricam ferme dixerim demonſtrationem, ad ea praecipua illuſtranda loca, quae ancipiti ſtudio partium ultrocitroque verſantur, ut Epocham JESU CHRISTI in ſuo lumine collocaret. Attamen, ne omnino jejunus amandetur Lector, pauca perſtringam ac decerpam ex ejus Commentariis prolixioribus, unde ſuboleat de Auctore primi receſſus ab ea ſententia, veteribus communi, & de cauſis imprudenter arreptis, aut leviter conſideratis in ea receſſione.

Euſebius Caeſarienſis, omnium ut arbitror Scriptorum primus, disjunxit annum *Dominicae Paſſionis* a *Conſulatu Geminorum*: cui deinde Epiphanius Haereſi 51, aliique poſtea adhaeſere, obſervante Pagio num. 3, ad annum ſuae Periodi 5525, Chriſtianae Epochae 32.

Verum Euſebius ſibi non conſtat in Epocha *Tiberii*, & morte *Auguſti* ſtabilien-

lienda; ut oſtendit Pagius ad annos *Tiberii* I, & 19; probans Euſebio conſignari obitum *Auguſti*, in Canone quidem anno Aerae noſtrae XIII, in Hiſtoria vero anno ſequenti, Aerae noſtrae XIIII. Quare conſequitur, *duos Sextos Conſules*, qui ſignant annum *Auguſti* emortualem, & *duos Geminos*, quindecim annis ſolidis ab iiſdem diſſitos, unam in Euſebii Chronico, & alteram in ejuſdem Hiſtoriae Chronologia ſedem obtinere. Mirum propterea non eſt, ſi variata diſpoſitione *Conſulatus Geminorum*, neque annum *Dominicae Paſſionis*, neque diem a Veteribus eidem attributum Euſebius retinuerit. Verum *Paſſionis Dominicae* diem ut variaret, anſam, ut ſuſpicor, illi praebuit Epiſcopus, in Sede Caeſarienſi deceſſor annis ante Euſebium centenis, S. Theophilus, is nempe, quem Victor Papa juſſit Concilium cogere in Palaeſtina, ad controverſias de Paſchate dirimendas. B. Theophilus, licet de anno

Liber Chronologicus.

 Paſ-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Paſſionis nihil decerneret, viſus tamen eſt de die aliter ſentire, ac ea tempeſtate ſentiebant pleraeque Eccleſiae. Nam diem VIII. Kal. Aprilis, quem Tertullianus, & Hippolytus Martyr, cum Romanis Archivis, & Occidentalium Eccleſiarum, rata ferme ſententia jam tum admiſerant, CHRISTI Paſſione conſecratum, primus aſſeruit, illuſtratum fuiſſe Dominica Reſurrectione; ſi fidere velimus Epiſtolae Philippi, unde Acta ejuſdem Concilii hauſiſſe videtur Beda: quam deinde e veteribus membranis in lucem protulit Bucherius, nunquam ſine laude memorandus, aſſerens; indigam tamen medicae manus non uno in loco. In illa igitur Epiſtola apud Bucherium, totidem ferme verbis, ac apud Bedam, Theophilus Caeſarienſis tres dies praemittendos ſuadet termino Paſchali; quod triduo maturius crederet, Paſſionem DOMINI contigiſſe: *Paſſus namque eſt* DOMINUS, inquit, *ab undecimo Kalendas Aprilis; qua nocte a*

Ju-

Digitized by Google

Juda eſt traditus, *& ad VIII. Kalendas reſurrexit*. Dolendum equidem eſt, genuina illius Concilii Acta Graeeit, vel Syriaco Idiomate non ſupereſſe, ppoius quam Epiſtolam latinam Philippco, Latine productam etiam a Venerabili Beda. Suſpicor enim, Theophilum idcirco arbitratum, retrahendam eſſe per triduum Paſſionem Domini, quod totidem ferme dierum ſpatio in anno Juliano ab Antiochenis recepto Aequinoctium praevertere jam coepiſſet: ut dies Aequinoctii, quae *Caeſaris* aetate erat viii. Kalendas Aprilis, afficeret jam diem xi. Kalendas annis potiſſimum Biſſextilibus, qualis fuit Aerae Christi Vulgaris vigeſimus octavus: ad quem Paſſionem Domini, & *duos Geminos Conſules* eſſe referendos, ſupra oſtendimus cum Victorio. Quod autem Theophilus dicebat obſcurius de triduo praevertendo, reſpiciens terminum Aequinoctii, ejuſque regreſſum ad caput anni Juliani, id perpe-

Liber Chronologicus.

 ram

LIBER CHRONOLOGICUS.

ram aptarunt poſteri transferentes ad Hiſtoriam, & ad nuncupationem dierum aetate CHRISTI in anno Juliano, in Syria praeſertim, & Palaeſtina: cujus Regionis incolae cum diu aſſueviſſent anno Macedonico, difficilius pariabant ejuſdem rationes cum Romano. Ejus difficultatis exempla paſſim occurrunt apud Hiſtoricos, & Chronologos illius Regionis. Celebre in primis erit ex Jo. Malalae Antiocheni Chronographia, in qua ita conſignat diem, & annum *Dominicae Paſſionis* p. 309. edit. Oxonienſis:

Anno autem XVIII. & menſe VII. Imperantis Tiberii JESUS CHRISTUS DEUS *& Servator Noſter, annos circiter XXXIII natus, a Juda Iſcariota Diſcipulo ſuo proditus eſt, Martii XXIII. die Lunae . . . Feria V, hora nocturna V. Adductus vero fuit ad Caipham &c. Crucifixus eſt itaque* D. N. JESUS CHRISTUS *VIII. Kalend. Apriles, Martii XXIV, die Lunae XIV, hora diei VI, cum eſſet Paraſceve.* Auctores Notarum ad hunc lo-

locum obſervant, non ſibi conſtare Malalam; *cum VIII Kalendas Aprilis incidat, non in Martii XXIV, ſed in XXV diem*; *cum tamen paulo ſuperius in Natali* Domini *recte pariaſſet VIII. Kalendas Januarias, cum die XXV. Decembris*. Syri aſſueti anno Macedonum deducto ex Autumno, & per menſes ſibi proprios dinumerato (quod etiam privatis in rebus diu retinuerunt, ut colligimus ex Inſcriptione Palmyrena & Graeca anno ejus Aerae dxlvii, & menſe Peritio conſignata, quae ex Hortis Juſtinianeis in Monte Coelio ad Muſeum Capitolinum translata, extat ante ingreſſum Cubiculi primi), in comparandis diebus anni Romani cum propriis, agentes de aetate per unum & alterum Saeculum a ſe diſſita, poterant facili negotio diem proximum, pro illo aſſumere, qui in Kalendario Romano tunc reſpondit, cum ea res ageretur. Quare, ſi ex Theophilo, Euſebio, & Malalae aliorumque ejuſdem Pro-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Provinciae Scriptorum Libris, dies Romana paululum immutatur, tanti non eſt is lapſus, ut eorundem aſſerto potius inſiſtere debeamus, quam Actis publicis Praeſidum, & Romanis Archivis, ac Latinorum (Romae praeſertim agentium) literis, & teſtimonio caſtigatiori, in ſua Chronologia cuſtodienda.

Praeterea comparatio dierum Kalendarii Juliani, cum diebus anni Macedonici, populariter uſurpati apud Caeſarienſes, & diverſimode inchoati apud vicinas Civitates ejuſdem Provinciae Syriae, ut oſtendit Emus Noriſius, non erat adeo expedita poſt annos circiter 168. quot effluxerant a *Dominica Paſſione*, ad Concilium Theophili; ut confuſio tridui ſtatim deprehendi poſſet a Patribus: quorum ſententia non erat, Epocham Paſſionis CHRISTI conſtituere, ſed Paſchatis regulas inpoſterum ordinare. De vario autem exordio anni Civilis apud Caeſa-

farienſes, & vicinos Populos ita ſcribit doctiſſimus Cardinalis Differt. prima de anno Maced. cap. 3. & primum hic titulus capiti praefigitur: *Syri a Macedonibus victi, annum ac nomina menſium Macedonica adſciverunt. Annus in Syria ab Autumno, non tamen ubique eadem die inchoatus.* In contextu autem, capitis preſcius, comparat annum Caeſarienſem, cum uſurpato a proximis Civitatibus, ita ſcribens: *Et quidem Syros pro arbitrio initium* Hyperberetaei (poſtremi ſcilicet menſis in anno Macedonico) *in Octobri fixiſſe, probat varietas dierum, a quibus variat in Syria Gentes eundem menſem inibant. Nam Antiocheni Hyperberetaeum Kalendis Octobris auſpicabantur, ut patet ex Evagrio; itemque Caeſarienſes in Palaeſtina, ex Euſebio paſſim, in libro de Martyribus Palaeſtinis. At Tyrii Neomeniam, ſive diem primam* Hyperberetaei *, a die* 19. *Octobris deducebant, cujus initium Gazenſes a* 23. *Septembris capiebant, omneſque*

que menſes habebant tricenarios. At alii Syri, a ſequenti die 24. Septembris Hyperberetaeum inchoabant; itaut menſes aliquot ſervarent tricenarios, alios unius & triginta dierum. Deinde evidenter oſtendit, ita obſcuram fuiſſe numerationem S. Epiphanii Viris in re Chronologica eximiis, Petavio ſcilicet, & Scaligero, ut comperiat, admirationem utriuſque deſcendere ex ignorata ratione multiplicis exordii annorum Civilium apud Syros recepti: *Neuter*, inquit Noriſius, *varia initia annorum apud Syromacedones ab Epiphanio indicata intellexit. Nam quemadmodum Macedones Aſiatici annum a die 24. Septembris inibant; ita alii Macedones Syri ab eadem die anni initium capiebant; hoc tamen inter utroſque diſcrimine, quod Aſiatici Hyperberetaeum, illi vero Syri Dium primum anni menſem habebant, ut de Gazenſibus demonſtrabo; quamvis himenſem Dium a die 28. Octobris inirent.* Et paulo inferius ita concludit: *Hic au-*

autem alter Epiphanii explicandi modus probabilior videtur, quod Syromacedones annum ab Octobri ad id temporis auſpicabantur, licet non eadem die Juliani Octobris eidem initium concorditer darent, ut ſuo inferius loco mihi demonſtrabitur.

His ita ſe habentibus, quis, rogo, Epiſcoporum, ex univerſa Syria a Theophilo vocatorum ad Synodum Palaeſtinae, ſcilicet variis ex Civitatibus initia tam diverſa figentibus annorum Civilium, quis inquam, reclamare potuiſſet contra numerationem tridui maturius attributi *Dominicae Paſſioni* a Theophilo, ſi ea numeratio tam varie aptari poterat pro multiplici conſuetudine tot Civitatum? Neque enim Epiſcopi decreverant quidpiam conſtituere, tanquam Hiſtorici vel Chronologi, de vera die *Paſſionis ac Reſurrectionis Dominicae*, in anno Juliano, *duobus Geminis Conſulibus* olim ſpectatae; ſed tantummodo intendebant animum, tanquam Judices delegati, ad figendos

LIBER CHRONOLOGICUS.

inpoſterum legitimos terminos Feſti Paſchalis.

Quin etiam hac ipſa ex varietate anni Civilis inchoandi apud complures Syriae Civitates, quarum Epiſcopi vocabantur ad Synodum Caeſareae, licet arguere, Theophilum, (etiamſi ſupponeretur voluiſſe Hiſtorica & Chronologica Lege indicare diem certum anni popularis, quo CHRISTUS obiit, ut inde eliceret terminum Paſchae) non aliter debuiſſe enunciare, quam referendo diem Paſſionis ad Paſchalem terminum Verni Aequinoctii; prout aetate ſua pariabatur cum diebus anni Juliani: ita ut, ſi VIII. Kalendas Aprilis *duobus Geminis Conſulibus* paſſum fuiſſe DOMINUM crederet cum Tertulliano, aliiſque Scriptoribus aetatis ſuae, eaque dies tunc fuerat ſedes Aequinoctii Verni Paſſionem inchoante DOMINO, debuit Theophilus annunciare Patribus eandem ſedem diei Aequinoctialis, aetate ſua regreſſam in anteriora per biduum

duum ad caput anni Juliani, ſi compararet cum aetate Christi Domini agentis inter mortales; aut per triduum, ſi referret cum Aequinoctio a *Julio Caeſare* conſignato in prima conſtitutione ſui Kalendarii Romani. Cum enim idcirco Epiſcopi conveniſſent, ut communi ex conſenſu figerent terminos Paſchae, quos nemo neſcit eſſe exigendos ad Lunam XIV incidentem in diem Verni Aequinoctii, vel proxime ſubſequentem; mens erat includere intra terminum Paſchalem eos dies anni Juliani, qui utpote Aequinoctiales, aut proximi poſt Aequinoctium, utiles erant huic celebrando Myſterio. Theophilus rei Aſtronomicae peritus adverterat, Aequinoctium aetate Christi incidere conſueviſſe in diem VIII. Kal. Apr. Juliani: quod rurſus aetate ſua noverat, biduo ferme ſolido regreſſum in anteriora ad caput anni Juliani; cum in proxima Aegypto Ptolemaeus, Aſtronomorum Veterum celeberrimus, ipſa Theophili aetate obſer-

LIBER CHRONOLOGICUS.

ſervaſſet Alexandriae complura Aequinoctia, quae adhuc leguntur in Almageſto, & norma ſunt Chronologis, atque Aſtronomis univerſis, ad definiendas Periodos Caeleſtium motuum, ac temporum intervalla: ſentiebatque ſenſim obrepere, ad tertiam diem praevertendam in anno Juliano. Exemplo autem CHRISTI DOMINI edoctus, qui VIII. Kalendas Aprilis Juliani (tunc die Aequinoctiali, vel proxima ab Aequinoctio) celebraverat Paſcha Paſſionis, contendebat, includendam eſſe aetate ſua, & proxime ſecuturis temporibus ſimilem Aequinoctii diem, quae non amplius dicenda erat VIII. Kalendas, ſed XI. Kalendas Aprilis: hoc eſt diem anni Juliani, ita proximam cardini Aequinoctiali, patiente DOMINO, uti vivente Theophilo proxima erat dies XI. Kalendas Aprilis, utilem habitam, deſignante CHRISTO, ad Paſcha Paſſionis celebrandum. Si haec eadem comparatio cardinis Aequinoctialis Romani, aeta-

aetate *Tiberii*, exprimenda fuiſſet Theophilo per diem certam illi reſpondentem in annis popularibus diverſarum Syriae Civitatum, utendum illi fuiſſet longis admodum intricatiſque calculis Chronologicis Urbium diverſarum. Nam debuiſſet Aequinoctii diem referre ad diem certam anni Civilis Caeſarienſium; Tyriorum, Gazenſium, aliarumque Civitatum, quae diverſos anni Juliani dies aſſumebant, ad varie inchoandum annum proprium Syro-Macedonicum, quo utebantur earundem Cives, & Epiſcopi ad Concilium vocati. Semel autem indicata die Aequinoctiali anni Juliani, aetate ſua diligentiſſime obſervata apud Alexandrinos a Ptolemaeo, & ſuppoſita ſimili die anni Solaris Caeleſtis, qua Christus Dominus Paſcha comedere, & pati ſubinde voluit (fuit autem ex conſenſu Patrum, & Eccleſiarum, ut vidimus, dies tunc Aequinoctialis viii. Kalendas Aprilis); recte inferebat, includendos

Liber Chronologicus.

dos eſſe intra terminum Paſchalem, dies aetate ſua numeratos ab XI. Kal. Aprilis in Kalendario Juliano, utpote ex incidentia Aequinoctii declaratos utiles a Servatore Noſtro, ad quartamdecimam menſis primi proxime poſt cardinem Vernum continendam cum Paſchae limite.

Ea mihi videtur mens Theophili, quando affirmat, CHRISTUM DOMINUM fuiſſe paſſum die XI. Kalendas Aprilis, die ſcilicet Aequinoctiali aetate Theophili: quae affirmatio nihil repugnat, imo mirifice conſentit cum dictis Tertulliani, & Patrum illius aetatis, conferentium Paſſionem Domini in diem VIII. Kal. Aprilis, diem ſcilicet Aequinoctialem in prima editione Kalendarii Juliani, & annis LXXIII poſt *Caeſarem*, mortalitatem explente Domino, nondum elongatam a Verni Aequinoctii ſede per diem ſolidam.

Non ita comparaverunt dies anni popularis Urbium Syriae, & Palaeſtinae,

nae, cum die Aequinoctiali Juliana, poſteris aetatibus varia, Interpretes aut Scriptores Actorum Pilati, quos refert B. Epiphanius Haereſ. 50 Teſſaradecaitarum. Horum propterea diſſenſus in die *Paſſionis Dominicae* deſignanda palmaris fuit; & forſitan a Theophili ſententia perperam intellecta originem duxit.

Mirantur plerique (& merito), in aſſignanda die anni Juliani, qua Paſſio Christi contigerat ſub *Conſulatu duorum Geminorum* (vel aliquo ex annis proximis), Acta Pilati fuiſſe tam varia aetate S. Epiphanii, ut in aliquibus Exemplaribus conſignaretur *Paſſio Dominica* VIII. Kalendas Aprilis; in aliis vero XV. Kalendas; cum tamen ipſe Epiphanius neutris fideret, ſe ad XIII. Kalendas paſſum crederet Redemptorem. Verba S. Epiphanii ſunt loco indicato §. 2. *Ex Actis Pilati*, ait, *accuratam ſe bujus inſtituti rationem didiciſſe gloriantur, in quibus ſcriptum eſt, VIII. Kal.*

LIBER CHRONOLOGICUS.

Kal. Aprilis SALVATOREM *eſſe paſſum. Nos Actorum ejuſmodi Pilati exemplaria quaedam invenimus, quae a. d. XV. Kalendas Aprilis Paſſionem* DOMINI *contigiſſe narrabant. Verum certo illud, & ex rei veritate comperimus, a. d. XIII. Kal. Aprilis paſſum eſſe* SALVATOREM. *Alii ad X. Kalendas Aprilis rejiciunt, ſed iſti a propoſito exciderunt*. Aeque mirandum eſt, quod S. Epiphanius certo comperiſſe ſibi viſus, die XIII. Kalend. Aprilis paſſum SALVATOREM Mundi, documenta hujus reperti ſui, ac certitudinis non protulerit: cum annis ducentis ante Epiphanium Tertullianus, qui provocabat ad Acta *Tiberii*, quando cum Ethnicis diſputabat de CHRISTI geſtis, neonon Teſſaradecaitae, qui appellabant Acta Pilati, imo Eccleſiae univerſae paſſim, & cum his luſtrator fere omnium S. Hieronymus in Palaeſtina, S. Cyrillus Alexandriae, S. Jo. Chryſoſtomus Antiochiae Magnae, S. Auguſtinus Carthagine, Romae autem

tem S. Hippolytus, & Scriptor Pontificalis Catalogi ſub Liberio, conſignabant diem Paſſionis Christi viii. Kalendas Aprilis *duobus Geminis Coſs.*

Verum notavere pridem Chronologi celeberrimi Petavius, Bucherius, Scaliger, Keplerus, aliique, S. Epiphanii textum *ſive Librariorum, ſi ve Actoris properantia*, ut Bucherius ait, *emendationem potius, quam interpretationem requirere*. Monet proinde Bucherius, *ſeriem Conſulum ab eo digeſtam, eſſe vitioſam*: & poſtquam oſtendit loqui Epiphanium de anno Vulgaris Aerae xxxi. quando enumerat dies Paſſionis, concludit: *Aut igitur eum in Julianis diebus, aut in Feriis hallucinari neceſſum eſt. Quis autem non videat, in Feriis ipſius anni tam certis, & a Scriptura quoque tam clare expreſsis, minus falli potuiſſe, aut voluiſſe; quam in diebus Julianis, a nemine praeterea ſic (non certe a Scriptura) deſignatis, & ex neſcio qua tridui, quatriduive ſurſum promovendi*

 ap-

LIBER CHRONOLOGICUS.

apprehenſione confuſis? Et paulo poſt, eadem de Epiphanio ſenſiſſe Keplerum, & Petavium jure commemorat, dum ait: *Cur autem Epiphanius dies hoſce Julianos triduo promoverit, Keplerus, & Petavius cauſam fuiſſe putant, quod videlicet Aequinoctium,* CHRISTI *aetate VIII Kal. Apr. affixum, ab Anatolio autem, & ſimilibus ad XI. Kalend. translatum.* Conſtat itaque, trium Chronologorum in eo ſtudio principum ſententia, S. Epiphanium minus attente, ac nimis properanter comparaſſe dies anni, vel Aegyptii, vel Macedonici varie uſurpati apud Cyprios, Aſianos, Syros, Aegyptios; quando ſtatuit *Paſsionis Dominicae* diem XIII. Kalendas Aprilis; eundemque Patrem, *neſcio qua tridui quatriduique* Juliani ſurſum promovendi apprehenſione, retraxiſſe in menſe Martio per dies totidem confuſam Epocham noſtrae ſalutis. Eidem vero cauſae imputandam duxerim diſſenſionem amanuenſium, vel interpretum Actorum Pi-

Pilati, in exemplaribus ab Epiphanio ſpectatis; dum ſcilicet ſinguli eorum, dies menſium ſuorum perperam redigunt ad Kalendarium Julianum: non attendentes initia diverſa anni Macedonici, quae cum Cardinali Noriſio jam recenſuimus in Aſia, & Syria; ſed confundentes veram menſuram anni Solaris, ex praeceſſione Aequinoctiorum in anno Civili Juliano, cum ipſa populari appellatione dierum, exhibente Aequinoctia ad Christi aetatem in *Caeſaris* Kalendario.

Liber Chronologicus.

Quemadmodum igitur non officit ſententiae Victorii enunciatio Theophili in Concilio Caeſarienſi, imo, ſi haec intelligatur ex uſu apud ſuos comprovinciales Epiſcopos recepto, confirmat ſententiam Victorii, & noſtram, ac priorum Eccleſiae Patrum, referentem Paſſionem Domini ad viii. Kalendas Aprilis *duobus Geminis Conſulibus*; ita Euſebii Caeſarienſis receſſio ab anno, & die Paſſionis, apud alios Au-

LIBER CHRONOLOGICUS.

ctores aetatis ſuae, ac praecedentium rato, & confirmato a Doctiſſimis Patrum, Euſebii aetatem ſubſequutis, Hieronymo, Cyrillo, Jo. Chryſoſtomo, & Auguſtino, & omnibus antiquis Martyrologiis, minus impedire nos debet a ſectandis tum iſtorum Patrum, tum antiquiorum veſtigiis, quibus inſiſtunt Hippolytus, Tertullianus, Sulpicius Severus, Victorius, & Eccleſiae propemodum univerſae Orientis, & Occidentis; ſuffragantibus etiam Caeleſtium motuum rationibus, indubiis teſtibus veritatis.

Receſſio tamen, quam diximus, Euſebii, Hiſtoricis non innititur documentis, ſed annorum numerationi in Euangelio ab eo perperam intellectae: eaque receſſio, ab anno potius fuit, quam a recepto menſe, & die, in DOMINI Paſſione conſignanda. A *Conſulatu duorum Geminorum* primus ille disjunxit. Ceterum ex die xxv. Martii biduo tantum fortaſſe dimovit, ut Feriam pariaret.

Cum

Cum enim recenſeat Eclipſim Solis in morte *Auguſti*, quam nos oſtendimus pertinere ad annum Aerae Christi Communis xiii; & octodecim annis poſt eam Eclipſim conſignet in Chronico mortem Domini; neceſſario ſequitur, ad annum Aerae Communis 31 mortem Christi, juxta Euſebium, eſſe referendam: quo ſcilicet anno Paſchalis decimaquarta incidit in diem 23 Martii Juliani, Feria vi. Ea vero dies anno Christi 31. erat Aequinoctialis; cum annis 109. poſt, nempe Christi 140, Ptolemaeus Aſtronomus obſervaverit vernum Aequinoctium die 7. Pachon, quae fuit 22. Martii Juliani, Feria ſecunda. Quare, ſi ad annum decimumoctavum poſt mortem *Auguſti* retulit Paſſionem Domini, eandemque retinuit Feria vi, Luna decimaquarta Paſchali; non alteri aptavit diei, quam 23. Martii, Reſurrectionem vero pariavit cum die xxv. Unde aliquibus placuit, Paſcha Reſurrectionis, potius quam Pa-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Paſcha Paſſionis, conjungere cum die Incarnationis VIII. Kal. Aprilis: & Paſſionem conſignare die X. Kal. Aprilis; quod in plerifque Lactantii Codicibus obſervamus, & in Concilii Caeſarienſis Epiſtola, necnon in Hippolyti Thebani ſcriptis apud Caniſium, Variarum Lectionum Tomo tertio. Florentinius, qui haec animadvertit ad diem 25, & 27. Martii, ita concludit: *Sunt aliqui, ut diximus, inter Patres, qui eodem die conceptum eſſe, & reſurrexiſſe putaverint; ſed pauci ſunt, & contra receptam antiquitus opinionem. Ex Euſebio, & Africano excerpta Auctoris vetuſtiſſimi apud Scaligerum, quia tempora alia notant de Solemnioribus* DOMINI *Feſtis, mox in Eccleſia, ut vocant, mobilibus, adducere propriis verbis libuit. Surrexit autem Dominus Noſter* JESUS CHRISTUS *ſub Conſulatu* Rubellionis, *VI. Kalendas Aprilis. Aſcendit autem* DOMINUS *Noſter, III. Nonas Majas. Miſſus eſt autem* SPIRITUS SANCTUS *Idibus*

bus Maji . Laterculus Ptolemaei Silvii etiam expreſſe Reſurrectionem notat vi. Kal. Aprilis .

Receſſio tamen,quam diximus,Euſebii, non nititur hiſtoricis documentis ; ſed annorum numerationi, ab ipſo non ſatis apte ex Euangelio deductae . Ille enim, cum legeret a S.Luca ſcriptum , Praedicationem Joannis,& Christi Baptiſmum referri ad quintum decimum annum *Tiberii*, toto triennio praedicationis diſtantem ab anno Paſſionis & Mortis Domini ; nec Euſebio ſuboleviſſet de Imperio *Tiberii* in omnes Provincias , ipſi communicato ab *Auguſto*, triennio ſolido antequam *Auguſtus* obiret (quod luculenter oſtendit Eminentiſſimus Noriſius in Cenotaphiis Piſanis, Diſſertatione ſecunda pag.323. ex Vellejo ejuſdem *Tiberii* amico lib. 2. cap. 121.) , perperam diſſociavit *duos Geminos Conſules* a Christi morte:quaſi eoſdem oporteret inchoare annum ab *Auguſti* morte xviii; cum potius debeant

LIBER CHRONOLOGICUS.

beant inchoare octavum decimum a communi Imperio cum *Auguſto*, in Provinciis Romanis per *Tiberium* ſuſcepto, ut Eruditi omnes hodie cognoſcunt.

Quin etiam Euſebius manifeſte convincitur, contra fidem Actorum in publico Tabulario a ſe inſpectorum Edeſſae, diſſociare *duos Geminos Conſules* a CHRISTI morte. Evidens eſt annorum commenſus, quem Hiſtorico Euſebio objicit Chronologus Cardinalis. Euſebius capite poſtremo libri I. in Hiſt. Eccl. ex Tabulariis Edeſſenis producit duas Epiſtolas, a ſe translatas fideliter e Syrorum lingua, Abgari ſcilicet Regis ſeu Phylarchi Edeſſenorum ad DOMINUM JESUM, & DOMINI JESU ad Abgarum. In priori Epiſtola Abgarus percipiens inſidias CHRISTO a Judaeis paratas, invitat & rogat DOMINUM, ut Edeſſam ſe conferat, & ſalutem aegris compartiatur. CHRISTUS reſpondet, a ſe quidem Miſſionis ſuae munera impleri oportere. Ceterum aliquem ex Diſcipulis

lis eo ſe ablegaturum, quando ad eum ſe receperit, a quo miſſus fuerat. Epiſtolae non tantum ab Euſebio proferuntur, ſed etiam a S. Ephrem Syro, ejuſdem Civitatis Edeſſenae Diacono, & a Dario Comite in literis ad S. Auguſtinum, necnon a Theodoro Studita, aliiſque, ut, cum Ven. Baronio, obſervat ejuſdem breviator Spondanus ad an. 31. num. 22: *ſed quod eae* (inquit) *non reperiantur ab Euangeliſtis conſcriptae, idcirco eaſdem Gelaſius Papa inter apocbrypha adnumeravit; non tamen, ut eas omnino proſcriberet, ſicut nec complures alios libros, quos proxime recenſuit: fuiſſe vero abſque aliqua dubitatione ab antiquioribus receptas, evidenter teſtatur Epiſtola Darii Comitis ad S. Auguſtinum; & ante Auguſtini tempora, egregiam de illis habuit mentionem Sanctus Ephrem, ipſiuſmet Civitatis Edeſſenae Diaconus &c.* Quin etiam Procopius lib. 2. de bello Perſico in Hiſtoria Byzantina Editionis Regiae Pariſienſis cap. 12, & poſt eundem

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

Evagrius lib. IV. cap. 27. literarum earundem meminerunt. Verum de Epiſtolarum germanitate lis mihi non eſt. Attendi velim Hiſtoriam, & Chronologiam, quam, recitatis literis, in Tabulas publicas relatam Euſebius deſcripſit, & in Graecum ſermonem ad verbum tranſtulit ex eodem Archivo Edeſſenorum. Narrat itaque, Actis contineri, Thaddaeum unum e Septuaginta CHRISTI Diſcipulis, a Thoma miſſum Edeſſam, apud Tobiam privatum hominem divertiſſe, & hoſpitio benigne exceptum, miracula complura patraſſe; quorum fama ad Abgarum perlata, in cauſa fuit, ut de Thaddaeo Abgarus requireret; & de Fidei noſtrae Myſteriis ab hoſpite edoctus, Chriſtianam fidem amplecteretur: quam Reges ejuſdem poſteri conſtanter retinuerunt; is praeſertim, qui aetate Antonini *Vir Sanctiſſimus* dictus fuit ab Epiphanio. (*S. Epiph. Haer.* 51. *Vide Ven. Baron. ad an.* 175.). Claudit vero Euſebius narratio-

tionem Thaddaei, cum Abgaro colloquentis, eumque imbuentis Religionis noſtrae Myſteriis, hac Epocha, in Actis reperta, & a Valeſio fideliter excepta ex antiquiſſimis Exemplaribus Euſebii Regio Mazarino, & Fukaldi: *Acta ſunt haec anno quadrageſimo ac trecenteſimo. Quae non ſine fructu, ut opinor, ex Syrorum lingua translata, ad verbum heic opportune collocata ſunt.*

Emus Noriſius evidenter demonſtrat (*de Epoch. Syrom. Diſs.2. cap.3. §.1.*) hanc Epocham eſſe Seleucidarum, communem in Syria, et pluries memoratam ab ipſo Euſebio, ſcribente ad Olympiadis CXVII. annum primum, Edeſſenos inde computare ſua tempora: & ad annum II. Imperatoris *Probi*, Olympiadis vero CCLXIIII primum, affirmat, ſecundum annum *Probi*, eſſe juxta Antiochenos trecenteſimum vigeſimum quintum: juxta Tyrios, quadringenteſimum ſecundum: juxta Laodicenos, *trecenteſimum vigeſimum quartum:*

juxta Edeſſenos, quingenteſimum octuageſimum octavum &c. Deinde ex S. Leone * Magno (**Serm.* 12. *de Pentec.* ***lib.* 8. *Cod. tit.* 56. *de revocand. donat. leg.* 2.) & ex **Lege Codicis, data III. Nonas Maji, *Probo* & *Paulino Coſs.* ab ipſo *Probo* jam *Auguſto*, ut titulus docet, & ex Inſcriptione apud Sponium,

DED. III. NON
IVL. D. N
M. AVR. PROBO
AVG. ET. M
AVR. PAVLI
NO. COSS.

tum ex Nummis, atque ex Laterculis Conſularibus antiquiſſimi Codicis Vindobonenſis, notantibus annos Biſſextiles, & Feriam, ineuntes Kalendis Januariis, per ſingula Collegia Conſulum, oſtendit evidenter, anno Vulgaris Aerae CHRISTI 277. Kalendis Januarii, die Lunae, proceſſiſſe Conſulem *Probum Auguſtum* cum *Paulino*; ut in Lapide; eum-

eumque annum proximum a Biſſextili, fuiſſe primum *Probi*, uſque ad Aprilem; ex Aprili vero coepiſſe annum *Probi* ſecundum dinumerari etiam per Autumnum, unde inchoabat Edeſſenorum annus 588: itaut Kalendis Januarii anni ſequentis, Aerae Christi 278, Conſules *Probus Auguſtus II.* & *Lupus* ſignarentur ab Edeſſenis anno ſuae Epochae 588. Cum itaque, Euſebio teſte, annus *Probi* ſecundus in Autumno Aerae Christi 277. parietur cum anno Edeſſenorum quingenteſimo octuageſimo octavo, tunc ineunte; neceſſe eſt, initium anni ejuſdem Aerae Edeſſenorum terценteſimi & quadrageſimi, quo geſta a Thaddaeo conſignantur, pariari cum Autumno Aerae Christi Communis vigeſimo nono, & cum hieme, vere, aeſtate anni Christi 30. Sunt enim anni 248. ſolidi inter utrumque terminum diſponendi: quare ante Autumnum anni Aerae Christi 30. abſolvitur Edeſſenorum 340, & inde in-

Liber Chronologicus.

inchoat 341. Cum vero Christi Paſſio, Reſurrectio, & Aſcenſio in Caelum praeceſſerit adventum Thaddaei Edeſſam, juxta Acta publica ejuſdem Civitatis; impoſſibile eſt, poſt annum Aerae Communis xxx. juxta eadem Acta differre Christi mortem: quam tamen Euſebius refert ad annum tertium poſt *duos Geminos Conſules*, ſive Vulgaris Aerae, ut communiter Chronologi computant, 32, aut, ex noſtra putatione, 31. Evertitur itaque manifeſte per Noriſii calculum, ex monumentis Edeſſenis ab Euſebio memoratis, & receptis, Euſebii ſententia, plus juſto differens Christi mortem: & oſtenditur ab iiſdem Archivis, ante Autumnum anni Vulgaris Aerae Christi xxx Thaddaei adventum, & multo maturius Paſſionem Domini contigiſſe.

Quoto autem ſpatio temporis Paſſio Domini praeceſſerit adventum Thaddaei, Archiva non produnt. Euſebius tamen ipſe fatebitur vel invitus. Aſſe-

ſerit enim, ut vidimus, *Paſſionis Dominicae* diem, eique connexum Paſcha Judaeorum, & quartam decimam diem Lunae menſis primi, incidiſſe in Martium Julianum. Conteſtes de menſe protulimus Patres Concilii Caeſarienſis, Joannem Chryſoſtomum Antiochenum, ejuſque concivem Jo. Malalam in Chronico, univerſos denique Patres, & Eccleſias, ac potiſſime Hieroſolymitanam (ut intra Orientis terminos me contineam), indicantem boni Latronis exitum cum Christo in Cruce pendentis viii. Kal. Aprilis. Atqui nec anno Aerae Communis trigeſimo, neque anno vigeſimo nono, intra menſem Martium Julianum, incidit decima quarta Paſchalis, ſed tantummodo in eum menſem incidit anno Aerae Vulgaris xxviii ex iis, qui proxime praecedunt triceſimum, ultra quem Epocha adventus Thaddaei extendi non poteſt. Colligitur itaque evidenter ex collatis documentis publi-

Liber Chronologicus.

Liber Chronologicus.

blicis Archivi Edeſſeni, cum ceteris per Syriam, Meſopotamiam, & Palaeſtinam, omnium ore, & Eccleſiarum in tabulis celebratis, cum anno Vulgaris Epochae XXVIII. pariandam eſſe Christi mortem, *duobus Geminis Conſulibus*, die 26. Martii; & adventum Thaddaei Edeſſam, incidiſſe vel in Autumnum anni proximi Aerae Christi 29; vel menſibus Hiemalibus, Vernis, aut Aeſtivis anni trigeſimi.

Quam apte vero cohaereat cum Actibus Apoſtolorum profectio illa Thaddaei, dilata ad annum proximum a Morte Domini, ſatis docebit Epocha, quam communiter ſequuntur Chronologi, & Hiſtorici in Martyrio B. Stephani Protomartyris. Plerique cenſent, die 26. Decembris ejuſdem anni Juliani, quo Christus obiit, Stephanum Levitam a Judaeis lapidatum. Exceptor antiquus Chronologiae, ex Africano, Euſebio, & aliis apud Scaligerum, ita collegit, cui omnes ferme aſ-

aſſentiuntur antiqui,ac recentiores; licet nonnulli paulo plus differant Levivitae Martyrium, & Pauli Converſionem. Hanc enim annis ſeptemdecim ante Concilium Apoſtolorum eſſe ſtatuendam cum omnes concedant ex Epiſtola ad Galatas cap. I. verſ. 18; Concilium vero,ſatis ſit referre ante expulſos Roma Judaeos a *Claudio* ejuſdem Imperii anno nono juxta Oroſium, hoc eſt CHRISTI 49,concludunt &Pauli converſionem, conſecutam paucis diebus mortem Stephani, elongari poſſe per biennium a *Morte Dominica*;ita ut paſſo DOMINO juxta nos anno 28. Aerae CHRISTI Vulgaris diebus 25, & 26. Martii, Converſio Pauli ſtatui poſſit die 25. Januarii anni 30. ejuſdem Aerae Communis: Thaddaei adventus Edeſſam eadem tempeſtate contigerit, qua perſecutio Sauli; cum Act. VIII. verſ. I. diſcamus: *Facta eſt autem in illa die perſecutio magna in Eccleſia,quae erat Hieroſolymis, & omnes diſperſi ſunt*

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

per Regiones Judaeae, & Samariae, praeter Apoſtolos: & verſu 4. ſequatur: *igitur qui diſperſi erant, pertranſibant euangelizantes* VERBUM DEI. Sive itaque circa finem anni Aerae Communis 29, ſive circa initium trigeſimi ejuſdem Aerae, Thaddaeus Edeſſam profectus ſit, dum ceteri quoque Apoſtolorum Diſcipuli ea occaſione diſpergebantur ad annunciandum VERBUM DEI in proximas Civitates, Aera Edeſſenorum tercenteſima & quadrageſima, qua Thaddaeus CHRISTUM annunciavit Abgaro, exacte convenit Autumno anni 29. & novem prioribus menſibus anni trigeſimi Aerae Chriſtianae.

Edeſſena igitur Tabularia comprobant contra Euſebium, triennio maturius, quam ipſe ſtatuat, eſſe Mortem DOMINI conſignandam: & cum Romanis Archivis omnino conſentiunt in ejuſdem indicatione, ad octavum Kal. Aprilis anni Biſſextilis, Aerae CHRISTI Vul-

Vulgaris 28, *duobus Geminis Conſulibus*, ut diſperſio Diſcipulorum, & profectio Thaddaei, Abgarique converſio conſignetur recte Aera Edeſſenorum tercenteſima quadrageſima, quae coepit per Autumnum anni Vulgaris Aerae triceſimi.

Tenemus itaque perſpicue, ni fallor, primum deſertorem Epochae apud Chriſtianos vetuſtiores receptae de anno *Paſſionis Dominicae* cum *duobus Geminis Coſs.* pariando, fuiſſe Euſebium: & in hac deſertione Euſebio adverſari tum Romana Archiva ab Occidentalibus Scriptoribus, & Africanis appellata, tum Edeſſena, ab Euſebio ipſo conſpecta ac deſcripta. Tenemus, conſtare cum Epochae receptae rationibus enunciationem Concilii Caeſarienſis, diem Aequinoctialem componentis cum obitu Salvatoris. Demum comperimus, etiam Lunares motus, & anni Judaici ſyſtema, exhibere diem quartamdecimam menſis primi, eo ânno 28. Ae-

Liber Chronologicus.

rae Communis incidentem in diem 26. Martii Juliani, & Feriam ſextam. Omnes igitur characteres, diei, & anno Paſſionis Christi attributos, tum in Divinis literis, tum in teſtimoniis Patrum antiquiorum, tum in Archivis publicis, complectitur & fideliter reddit Aera Victorii, & noſtra, vindicata ab Euſebii deſertione, & ab oppoſitionibus recentiorum; poſteaquam ſemel compertum fuit ex prolatis Eclipſibus, anno *Auguſti* emortuali, *duos Sextos Conſules* referendos eſſe ad annum Vulgaris Aerae decimum tertium; & *duos Geminos*, quindecennio proximo ſubſecutos, ſpectare ad annum Aerae Christi Communis xxviii.

Haec ferme dixerim evidentia ſententiae Victorianae, & noſtrae, in *Conſulatu Geminorum*, & xxv. Martii conjungendis cum Paſſione Domini, licet aetatibus ſuperioribus in eo lumine collocata nondum eſſet, quo hodie poſitam judicari poſſe ſperamus; attamen tan-

tanto Patrum antiquorum conſenſu, & adeo unanimi Eccleſiarum omnium receptione conſecrata reputabatur uſque ad Saeculum xiii; ut religio eſſet, extra Martii menſis limites proferre diem Paſſionis. Rogerius Bachonus Anglus, ex Ordine S. Franciſci, rerum Mathematicarum peritus (pro tenui earundem diſciplinarum cultura, quam illa ferebant tempora) novam rationem inivit; & affirmavit, Christum Dominum paſſum fuiſſe die tertia Aprilis: qua de re ſuſpectus eſt habitus erroris: *Sed cum antiqua Eccleſiae traditio* (ut verbis Pagii utar), *quae* Christum *menſe Martio crucifixum ferebat, in Fidelium mentibus tenacius haereret; non tantum ab omnibus rejectus eſt, ſed & de errore ſuſpectus habitus: qua de re videndus Wadingus, ejuſdem Franciſcanae Familiae Alumnus & Hiſtoricus, in Annalibus*. Pagius, & ipſe Minorita, noſtri temporis Chronologus illuſtris, poſt recitata verba, obſervat, *& Paulum Brugen-*

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

genſem Bachoni ſententiam poſtliminio revocaſſe: tum ita proſequitur: *Poſt aliquot annos* (inquit) *idem negotium Toſtatus reſumpſit, & inter capita Theſium, quae Senis in Hetruria, ubi Eugenii IV. Curia tunc erat, diſputavit, hoc unum fuit*: CHRISTUM, *vigeſima quinta die Martii non eſſe mortuum, ſed tertia Aprilis, idque anno aetatis ſuae triceſimo tertio non completo, ſed ineunte. Qua in re multorum animos commovit, a quibus de religione vehementer coepit agitari; qui ut purgaret ſe, Defenſorium ſcripſit, ſeu Apologiam, in qua cap.* 10. *narrat, diebus ſuis, & prius in Curiis duorum Summorum Pontificum quaeſtionem hanc agitatam fuiſſe, introductoſque Aſtronomos, necnon Judaeos, qui affirmavere, fieri non potuiſſe, ut die vigeſima quinta Martii* CHRISTUS *moreretur; tum quod Aſtrologiae repugnaret, die illa in iis annis Lunam dari XV, tum quod Judaicarum Solemnitatum terminis non minus adverſaretur*. (Pagius ad annum

CHRI-

Christi 32. num. 6. 7. 8.)

Liber Chronologicus.

Illud etiam a Pagio recte obſervatur, recentem hanc receſſionem a Conſulatu, die & menſe Paſſionis Domini, contra veterum teſtimonia inductam Saeculo xiii, & xv iterum tentatam non ſine Auctorum cenſura, duplici ex fonte manaſſe: nempe primum ex nimia Aſtronomiae fiducia, quam ſibi vendicarunt Bachonus, & Brugenſis; licet inter celeberrimos Aſtronomos neuter recenſeatur: & ex altera cauſa, quam S. Auguſtinus pervidit in libro 2. de Doctrina Chriſtiana cap. 28. ubi ait: *Nam & per Olympiadas, & per Conſulum nomina, multa ſaepe quaeruntur a nobis; & ignoratio Conſulatus, quo natus eſt* Dominus, *& quo paſſus eſt, nonnullos coegit errare*: & paulo poſt ait, quot annos in hac vita Christus egerit, *de Hiſtoria Gentium, collata cum Euangelio, liquidius, certiuſque colligitur.*

Utrique erroris fonti itum eſt obviam in hoc Libro Chronologiae. Fide-

Liber Chronologicus.

ducia Aſtronomiae nimia, quam ſibi vendicantes Bachonus, & Brugenſis, aliique Aſtronomi, necnon Judaei conſulti ſub Eugenio IV, negabant pariari poſſe cum die xxv. Martii Mortem Domini, & Lunam xv; ſatis ut arbitror evidenter ab hoc judicio repulſa eſt: oſtendi enim cum Patruo meo illa duo, in quibus totius diſputationis cardo verſatur, ex Faſtis Coſs. & legibus Aſtronomiae, felici hoc ſaeculo, & ſuperiori redactis ad exquiſitum conſenſum Tabularum, cum obſervatis motibus Luniſolaribus. Primum eſt, comprobari, uti a Veteribus traditur, Paſſionem Domini viii. Kal. Aprilis cum Luna xiv. Judaeorum, apprime convenire, anno xxviii. Aerae Communis per Victorium, & nos attributo *duobus Geminis Conſulibus*, & *Coenae Dominicae*, Feria v: tum ſequentis diei vii. Kal. Aprilis Feriam vi, eſſe diem conſummatae a Christo Paſſionis, in aliquot Lactantii Codicibus recte conſignatam, perſpi-

ſpicue vero declaratam a Canone Victorii,(*Victor. in Praef. Can. pag*.8.*Edit. Bucherii*)aſſerentis initio Canonis, Crucifixio Christi, *Coſs. duobus Geminis Ruffino* & *Rubellio*, anno Biſſextili ſuae Periodi primo, & Vulgaris Aerae 28. tum in Praefatione ita ſcribentis, VIII. *Kalendas Aprilis, primo menſe, Luna XIV. veſpere procedente, V. Feria &c. Primo vero Azymorum die* Dominus Jesus Christus *coenans cum Diſcipulis ſuis, poſtquam ſui Corporis, & Sanguinis Sacramenta patefecit, ad Montem Oliveti, ſicut Euangelia Sancta teſtantur, progreſſus, ibique detentus eſt a Judaeis, tradente Diſcipulo. Deinc VI. Feria ſubſequente, ideſt VII. Kalendas Aprilis crucifixus eſt, & ſepultus; tertia die, hoc eſt V. Kalendas Aprilis, Dominica reſurrexit a mortuis.*

Alterum, quod oſtendimus exquiſitis Aſtronomiae legibus reſpondere, illud fuit, *duos Sextos Conſules*, & utramque Eclipſim, iiſdem Conſuli-

Liber Chronologicus.

bus memoratam ab Hiſtoricis, nempe Solis totalem paulo ante mortem *Auguſti*, a Dione, & Euſebio aſſertam, Lunae vero partialem in Illyrico, a militibus conſpectam, narrante Tacito, paulo poſt obitum ejuſdem *Auguſti*, per Tabulas Aſtronomicas exacte exhiberi anno Vulgaris Aerae decimo tertio, diebus 28. Aprilis, & 6. Octobris. Unde illud neceſſario intulimus, *Auguſti* mortem, & *duos Sextos Conſules* ab anno eodem non poſſe disjungi. Quibus Conſulibus ita conſtitutis, poſt annum ab eo quintum decimum (qui Aerae Chriſtianae ſit vigeſimus octavus, & Biſſextilis) neceſſe eſt *duos Geminos Conſules* recenſere, & *Dominicam Paſſionem*, iiſdem, a Veteribus Patribus attributam. Menſura vero annorum quindecim, a *duobus Sextis*, ad *duos Geminos*, certa redditur lapidum antiquorum fide, ac Veterum Hiſtoricorum Annalibus. Poſtquam hanc Libri Chronologici Partem ita dirigendam

dam ſuſcepimus, & conciliandam curavimus cum dictis Patrum, & cum exactis motibus Luminarium, acceſſimus ad alterum erroris fontem obſtruendum, qui, teſte S. Auguſtino, manabat ex ignorantia Conſularis Chronologiae, & ex neglecta, vel ſegnius curata Gentium Hiſtoria, ejuſque collatione cum Euangelio.

Liber Chronologicus.

Seriem Conſulum ex genuinis documentis Nummorum, Lapidum, & Codicum antiquorum jam pridem expurgare coeperunt a ſitu & ſquallore, contracto ex vitio deſidum & obſcurarum aetatum noſtri Aevi celebres Antiquarii; quibus Aſtronomi curas ſuas & calculos adjecerunt, ex commenſu Eclipſium ab Hiſtoricis deſcriptarum. Poſt uberem meſſem tot illuſtrium ingeniorum, non exiguum Spicilegium relictum eſt ſedulitati Saeculi noſtri. Ea nobis cura, aetaſque communis, tenues utcumque, labores excitat ingenioli, fortaſſe non poenitendos. Jam

LIBER CHRONOLOGICUS.

protuli quotquot erant neceſſarii ad *duos Sextos*, & *duos Geminos Conſules*, juxta Victorii Canonem, loco ſuo reſtituendos in Aera CHRISTI.

Supereſt, ut oſtendam, eoſdem Conſules ab indicata ſede non dimoveri, tam per Collegia Conſulum praecedentium, & ſubſequentium, quam per Aſtrorum motus tum temporis obſervatos; ſed reſpondere adamuſſim tum Laterculis & Inſcriptionibus ea aetate ſculptis, tum commenſui ab Hiſtoricis aequalibus memorato. Non deſiſterem id perficere, niſi paulo prolixior Liber iſte futurus eſſet, quam ut inſeri poſſit in hoc primo Tomo *Demonſtrationis Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae*. Specimen tamen dabo hujus continuatae Chronologiae, inſtauratae ex Antiquitatis ſtudio, nuper adaucto tot genuinis documentis, quae in dies egeruntur, praeſertim e ruderibus Urbis aut Agri Romani. Faxit DEUS, ut iſthaec Chronologica exercitatio, Religionis Chri-

Chriſtianae ſtudio ſuſcepta, & devota uſibus Fidei Catholicae, praeconceptoque Vaticano Cimeliarchio, ad Hiſtoriam Eccleſiae ordinato, inutilis ſi forte ſit, proficuos ſaltem labores excitet doctorum hominum ad ea felicius enodanda, quae pro imbecillitate virium mearum ſolidius confirmare, aut prae imperitia uberius tractare non potui.

CAPUT DUODECIMUM.

Illuſtratio fragmenti inſignis Kalendarii marmorei, reperti in ruinis Veteris Antii an. 1716. *in quo habentur Romani Conſules Ordinarii, a Conſulatu Cn. Acerronii Proculi & C. Pontii Nigrini* emortuali *Tiberii* (Aerae Christi 36), uſque ad *quintum Conſulatum Tiberii Claudii* (Aerae Christi 51.)

IN praecedenti capite hujus Libri Chronologici propoſitum nobis fuit oculis ſubjicere illuſtriora SS. Patrum teſtimonia, comprobata experimento mi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

minime dubio Paſchalium Tabularum, nempe Caeleſtium Corporum motibus, quos Solis, ac Lunae periodi exhibent, quoſque etiam in Eclipſi anni *Auguſti* emortuali (ſuperioribus Capitibus illuſtrata) evidentes reddit quantitas, ac modus obſcurationis. Producta namque eſt in publicum ratio diligenter definiendi utramque Epocham perſpicua methodo, atque accomodata ad perceptionem, et uſum illorum, qui Chronologicis exercitationibus minime ſunt aſſueti; vel multo longius progreſſi non ſunt in Aſtronomica diſciplina, ſed tantum elementa doctrinae ſphericae, ejuſque decem circulos, & graduum ac minutorum colligendorum rationem noverunt: quae, prima rudimenta ſunt, adoleſcentibus tradi ſolita, & tyrocinia Geometriae vix profeſſis.

Haec tamen certitudo ac facilitas colligendi Faſtos Conſulares, deſcribendique Caeleſtes motus, & ex iis explorate definiendi temporum interval-

la

la in Eclipſibus, pertrahi non poſſet ad praxim Hiſtoricam Chronologiae, ſive reparationis temporum, eorundemque aſſignandorum rebus ante noſtram aetatem geſtis; niſi documenta certa ſupereſſent peractarum obſervationum, quae oſtendant Eclipſes, & motus Caeleſtium corporum tunc manifeſte conſpectos, et memoriae mandatos ab hominibus, qui geſtis rebus intererant, et res easdem geſtas, ac motus, ſive Eclipſes ſpectabant. Publica vero auctoritas (in Civilibus annis attemperandis cum Solis et Lunae motu, necnon in conſignandis temporum intervallis per Magiſtratus annuos, quales in Romana Republica, et Imperio ſunt Conſules; praeſertim poſt annum Julianum a *Caeſare* conſtitutum), praeſtat cuicumque privato teſtimonio. Nam, ſi certa ſit ſeries annorum publica auctoritate deſcripta in Faſtis Conſularibus, et publicum ſit exemplar Actorum, vel Annalium, Eclipſes memorantium, prae-

Liber Chronologicus.

Liber Chronologicus.

praeſertim Auctoris, cui mentiri apud aequales nec ratio permittat in re omnibus nota, nec ſuadeat utilitas in negotio diſparato a re familiari; his certe indiciis, tanquam humanae ſocietatis concordi teſtimonio firmatis, ita fidendum eſſe omnes concedent; ut in temporum intervallis tutiſſime colligendis, ea documenta ceteris praeferantur. Age igitur, accedamus ad ea documenta ſingillatim exponenda Eclipſium, et annorum, quae publico auctoramento Magiſtratuum, Civitatum, & Nationum conſtituunt eam certitudinem continuataeChronologiae Primi et Secundi Saeculi Jesu Christi (poſt annum Paſſionis ejus, nempe 28. Aerae Vulgaris)quae haberi poſſit maxima,in rebus humana auctoritate ſubnixis.

Quoniam vero conſtitutum mihi eſt hoc in Capite partem Chronologiae deguſtandam proponere, non autem univerſam complecti;ad illa documenta temporum praecipue vertar, quae Ca-

Cajanum Imperium metiuntur, aut certe proximos illi annos connexionis neceſſitate perſtringunt. Ita enim reſpondebit exactius praecedentibus Capitibus, *de Anno Auguſti emortuali*, a nobis praecipue ordinatis, ad Chriſtianae Chronologiae clavum figendum in ſalutis noſtrae Myſterio: cui nulla non Aetas ſervire debet; cum Regi Saeculorum, in Ligno Crucis colligenti praeterita, praeſentia, et futura tempora, cum rebus univerſis ſuae dominationi ſubjecta, omne genu flectatur Caeleſtium, Terreſtrium, et Infernorum. Attendamus itaque, cum Auguſtino, et ceteris Patribus, ordinem temporum tranſactorum in illa, quae appellatur Hiſtoria, per Conſulum nomina; et exploremus, num ex memorato Lapide Antiate (in quo Romani Conſules Ordinarii ſerie continuata ſignati ſunt, quinque inchoata Conſulatu *Cn. Acerronii Proculi* et *C. Pontii Nigrini*, emortuali *Tiberii*, Aerae autem

CHRISTI 36, atque pertingit *ad Conſulatum V. Tiberii Claudii, Collega Orphito,* Aer. CHRISTI 51. publica auctoritate poſitus eadem tempora colligantur, quae ex Eclipſibus obſignatis anno *Auguſti* emortuali proveniebant, juxta leges motuum Caeleſtium tunc temporis obſervatas. Jam a nobis productae ſunt menſurae Civiles annui temporis, quibus a *Caeſare Dictatore* uti coepit Romanum Imperium, per tractus Orientis, & Occidentis late diffuſum. Annus Julianus a *Caeſare Dictatore* ordinatus, erat illa univerſalis menſura temporum, ad quam Societatis humanae Acta privata & publica exigebantur; praecipue vero Conſulatus Ordinarii ſuſcipiendi ratio ex Kalendis Januarii; ut nomine illorum, qui tunc Magiſtratum inirent, tercenti ſexaginta quinque dies anno Communi vertente, in Biſſextili vero, tercenti ſexaginta ſex conſignarentur. Quo autem facilius Romae, & in Coloniis ea lex obſer-

ſervaretur temporis ordinandi,& menſium,ac dierum numerandorum,proponi conſueverant in Foro, aut loco alio publico marmoreae Tabulae inciſae literis,annum Julianum exprimentibus: atque in iis Tabulis,Faſti dies,& Nefaſti, Feſti, Profeſti, Lunae cyclus, per menſes, & dies ſingulos legebantur. Quin etiam videmus, in compluribus ejuſmodi Kalendariis, quorum fragmenta ſuperſunt,ſignatos eſſe dies certos, nobilitatos Geſtis *Caeſarum* inſignioribus, Natalibus, Victoriis, memoria Sacerdotii, aut Magiſtratus initi, Dedicationis Aedium, tum etiam obitus, & inferiarum. Duo prae ceteris extant Kalendaria,inciſa Christi Saeculo primo, quae ad nos pervenerunt, Farneſianum unum, alterum vero Albanum in Capitolium translatum. Primum illud, olim apud Cardinalem Maphaejum, dum a Grutero ederetur, repertum, teſte Georgio Fabricio,in Urbe ſub Colle Hortulorum,

LIBER CHRONOLOGICUS.

tot ab egregiis Viris illuſtratum fuit, praeſertim a Paulo Manutio, qui primus vulgavit; ut notum omnibus eſſe poſſit Antiquitatis cultoribus, *Auguſti* aetate fuiſſe inciſum: quemadmodum in editione Anaſtasii Bibliothecarii Patruus meus amantiſſimus Franciſcus Blanchinus animadvertit. Hoc in Farneſianis Aedibus ad Campum Florae iterum repertum eſt anno 1704, & Cyclum Lunarem exhibet, ab eodem Patruo meo declaratum in Opuſculo de Cyclo & Kalendario *Caeſaris*. Alterum vero Kalendarium (de quo in praeſentiarum ſermo eſt inſtituendus) anno 1716. feliciter egeſtum (ut diximus) inter Antiatis Coloniae rudera, liberalitate Eminentiſſimi D. Alexandri Cardinalis Albani nunc Muſeum Capitolinum mirifice illuſtrat. Dimidia ferme pars hujuſce Kalendarii hactenus eſt reperta; quae ſex poſteriores anni menſes deſcribit, & utriuſque Domus *Auguſtae*, nempe *Juliae*, & *Claudiae* tunc temporis

ris imperantis Principes Viros. Praeter Kalendarium vero, exhibet nobis partem non modicam Faſtorum Conſularium, poſtremos ſcilicet Conſules, quibus *Tiberius* deceſſit, & conſecutos, ab initio *Claudii*, ad quintum ejuſdem Conſulatum, Collega *Orphito*. Ne ſeries integra Conſulum, a poſtremis *Auguſti* annis, per *Tiberii*, & *Caji Caeſaris* Imperia conſecuta, ad nos perveniret, ruinae adhuc impediunt, quae fortaſſis contegunt inter Antiatum rudera priorem partem hujus monumenti, omnium praeclariſſimi, ſi integrum detegeretur. Nam conſtat ex diſpoſitione Faſtorum Collegii Libertorum, in dimidiata hac Tabula ſuperſtitum, inciſam fuiſſe ſeriem Conſulum ab anno Aerae Christi Communis circiter decimo, uſque ad quinquageſimum primum, cum annuis Magiſtris Collegii: quae mirifice illuſtraret Chronologiam Aetatis Christi Domini, & Aevi Apoſtolici. In calce Chronologiae *Tomi II. Anaſtaſii*.

LIBER CHRONOLOGICUS.

ſii Bibliothecarii pag.CCXXII Patruus meus edendum curavit hocce Fragmentum Inſcriptionis, ſuperſtes, ut diximus, in marmorea Tabula, reperta in ruinis Veteris Antii, ſtudio Emi ac Reverendiſſimi Principis Alexandri Sanctae Romanae Eccleſiae Card. Albani, de re Antiquaria optime meriti. Et utinam reperiantur in proximis parietinis alia fragmenta Marmoris, quae oſtendant evidentius, quidquid ex dimidiato colligimus. Interea utamur oblatis hoc in fragmento notionibus.

Obſervare poſſumus primum, inciſum fuiſſe Kalendarium circa poſtremos *Auguſti* annos. Quaecumque enim de *Julii Caeſaris* Geſtis adnotantur, IIII. Idus Julii de ejus Natali die, IIII Nonas Auguſti de Victoria Hiſpanica, V. Idus Auguſti de Victoria Pharſalica, XV. Kal. Septembris de Aedis dedicatione in illius honorem ab *Auguſto* peracta, ea omnia nomen *Julii* praeferunt, ſemper cum Titulo,

DI-

DIVI : nam legitur, DIVI IVL. NATALIS, DIVVS IVL. HISP. VIC., DIVVS IVL. PHARS. VICIT, AEDIS DIVI IVL. DED. Quae vero pertinent ad *Auguſtum*, omiſſo *Divi* titulo conſignantur. Quin etiam, *Auguſti* mors exprimitur XIV. Kal. Septembris, & nomen *Divi* reticetur : AVGVSTVS EXCESSIT. Unico tantum in loco, qua die olim Togam Virilem ſumpſerat, *Divi* nomen *Auguſto* tribuitur XIV. Kalendas Novembris N P. DIVVS AVG. TOG. VIRILEM SVMpſit. Ex his colligitur, pleraque adnotata fuiſſe in Kalendario ante *Auguſti* obitum, nonnulla quoque ejus geſta adjecta poſt ejus mortem, & poſt Apotheoſim. Indicat rurſus alia obſervatio, inſculptum fuiſſe Kalendarium ante Imperium *Claudii* : nam ipſius *Natalis* Kalendis Auguſti exprimitur, nullo cum adjuncto Imperatoris, aut Caeſaris, ſed tantum TI. CLAVdii ; ſeries vero Conſulum ſupra Kalendarium inci-

LIBER CHRONOLOGICUS.

ciſa, cum pertingat ad quintum *Claudii* Conſulatum, *Caeſaris* & *Auguſti* nomen ei tribuit. Colligimus itaque, Kalendarium inciſum marmori *Auguſto* jam ſene, ejuſdem obitu, & Geſtis compluribus adauctum ſub *Tiberio*, & *Cajo*: Faſtos vero Conſulares ſuperpoſitos ex decimo circiter anno ante mortem *Auguſti*, quotannis fuiſſe continuatos nominibus Conſulum Ordinariorum, quibus ſubdebantur nomina ſex totidem Libertorum *Auguſtae* Domus, eodem anno Ludos procurantium in Aede, ut ego arbitror, Vernani, ibidem recenſita; ad quam pertinuiſſe Kalendarium, arguere poſſumus ex effoſſione hujuſmodi Tabulae, & fragmentorum. Haec enim ex ruinis Templi veteris Antii fuerunt effoſſa. Ex decimo circiter anno antè *Auguſti* obitum hanc ſeriem Conſulum coepiſſe, arguo ex diſpoſitione illorum, qui leguntur ſupra ſex poſtremos anni menſes in Tabula.

Con-

Contemplantibus vero nobis complura nomina diſtincta in tres memoratas columnas , ſive ſeries , quae ſupra Kalendarii menſes ſenos in hac Tabula ſuperſtites conſpiciuntur , ſatis manifeſtum ſit , fuiſſe per annos circiter quadraginta inciſos marmori Conſules, qui Magiſtratum Romae inibant Kalendis Januarii ; & ſub iiſdem Conſulibus per annos ſingulos inſculpta fuiſſe nomina ſex totidem Libertorum,aut Vernarum Domus *Auguſtae,* qui eo anno Magiſtratum Collegii gerebant , & Ludos edebant,aut procurabant Aedem Vernani (ut arbitror) in hoc marmore memoratam,cum ejus Aedituo Liſimacho . Licet integrum non ſit marmor, attamen diſpoſitio nominum evidenter oſtendit , eandem conſuetudinem heic obſervaſſe Libertos,& Vernas *Auguſtae* Domus, quae in Coloniis , & Municipiis vigebat , nempe , ut annui Magiſtri recenſerentur ſub Conſulibus Ordinariis . Exempla ſunt obvia apud

LIBER CHRONOLOGICUS.

Gruterum pag. CCIC. & ſequentibus; tam in Faſtis Municipalibus, quam in Tabulis Fratrum Arvalium, aliiſque Collegiis, ſignantibus cooptationem novorum Sacerdotum, per eorundem nomina, praemiſſis Conſulibus, qui eum annum ſignabant. Milites quoque miſſi Honeſta Miſſione, aut frumento publico donati, recenſentur ſub Conſulibus in Tabulis marmoreis, & aeneis, relatis a V.Cl. Fabretto *de Columna Trajana*, pag. 37. & *Inſcript.* pag. 213. 239. Tres ſunt ordines, ſeu Columnae nominum Conſularium in hoc fragmento. Primus ordo, ſeu columna dimidiata, quae ſupereſt, imminet menſi Julii. Poſtremus hujus ordinis Conſulatus, indicat annum *Tiberii* emortualem, *C. Acerronio C. Pontio Coſs.* E directo verſus, continentis nomina iſtorum *Coſs*, anno Vulgaris Aerae 37 ab aliis tributorum, (quos ego ad 36. retrahendos eſſe contendo), leguntur Conſules poſtremi ſeriei ſecun-

cundae, nempe, *T. Statilius Taurus* *P. Pomponius II.* qui Faſtos reſtituent anno Christi 33. In tertia vero ſerie nominum, poſita ſupra Novembrem, ac Decembrem, poſtremum par Conſulum, reſpondens e Regione *Pontii* & *Acerronii*, praefert *Ti. Claudium Cos. Auguſtum*, cum Collega *Orphito*, qui *Coſs.* pariantur ab omnibus cum anno Vulgaris Aerae Christi 51. Ante poſtremos Conſules cujuſcumque ſeriei, ſive ordinis, leguntur Conſules Ordinarii annorum praecedentium, & quidem ſerie non interrupta; ut vero ſimile admodum ſit, nos habituros integram ſeriem Conſularem per annos circiter xxiv. ſupra hunc ſemeſtrem, a Julio, ad Decembrem (octonos ſcilicet per ſeriem ſingulam), ſi reperirietur Tabula huic proxime ſuperius adnexa. Totidem ferme ſignatos fuiſſe oportet ſupra ſemeſtrem praecedentem, a Januario, ad Junium; niſi forte titulus initio poſitus occupavit aliquot verſus,

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

& ſedem unius, vel alterius Conſulatus. Quare Conſulum paria pluſquam quadraginta commendata fuiſſe oportet huic Tabulae ſupra Kalendarium, ex anno circiter Aerae CHRISTI Communis ſexto, ſeptimo, vel octavo, uſque ad 51. ſignatum *Claudio Auguſto V.* & *Sergio Cornelio Orphito Conſulibus*.

Quinque menſibus reliquis, ab Auguſto, ad Decembrem, duae nominum ſeries, ſive columnae ſuperponuntur, bifariam partito ſpatio. Quare ſupra integram extenſionem XII. menſium hujuſce Kalendarii, quinque columnas inciſas fuiſſe colligimus: & cum duae recipiant octo Conſulum paria, ut infra dicetur; Collegia Conſulum quadraginta circiter huic Tabulae erant inſcripta ab anno XI Aerae CHRISTI Vulgaris, ad LI. *Coſs. Claudio V.* & *Orphito*, qui poſtrema in Columna noviſſimi Conſules leguntur ſupra menſem Novembrem, ac Decembrem.

Ni-

Nihil praeſtantius eſſet hoc monumento ad reſtituendam ſeriem Conſulum illius aetatis, ſi integra ad nos Tabula perveniſſet. Attamen etiam detruncata, ut ſpero, ſufficiet ad ordinandos Laterculos Conſulatuum Ordinariorum, quo tempore potiſſimum indigemus, nempe *ab anno Tiberii emortuali, ad quintum Conſulatum Claudii*; ſi gradatim retrocedamus ab hoc poſtremo, nulli dubitationi obnoxio, ad proxime ſuperiores.

Liber Chronologicus.

TI. CLAVDIO AVGVSTO V
SER. CORNELIO ORPHITO CoS.

Teſtatur Lapis, electos Antii Magiſtros ejus anni in Collegio, ad quod Lapis & Kalendarium pertinebat (puto autem ad Ludos edendos in Aede Vernani) eos, qui ſequuntur,

NEMPHIVS DEL . . AN SVBVILlicus
CA HOPVS ON . . . . M. MEDICUS
. . . . . VS. . . . . POR. . . ILICUS
. . . LV-

... LVSALLA A CORINTHIIS
... SPECLARIS II
.. DIVAE AVGVSTAE MEDICVS
.. VS FAVONIVS THERMARIVS

Porro non unus Lapis hos eoſdem Conſules praefert, *Ti. Claudium Auguſtum V*, & *Serg.Cornelium Orphitum*. Extat Romae Ara elegans, dicata Iſidi, & Serapidi, quam edidit V.Cl. Fabrettus pag.472. & multo ante Gruterus pag.MLXV. II.

TI. CLAVDIO . CAISARE
AVG. GERMA'NICO . V.
SER. CORNE'LIO . OR'FITO . COS.
ISIDI . INVICTAI . ET SER'AP
MAI'DIVS . SERⅎ'ILIAI . AⅎIAI
L'IB. AMERIMNVS
EX . ⅎISV'

Hanc inciſam fuiſſe *Claudio* Imperante, praeter Aeram Conſulatus; indicat etiam litera ⅎ,loco v conſonae, adhi-

adhibita aetate *Claudii* tantum, ut alii obſervarunt. Eodem Conſulatu *Claudii Aug. V.* & *Orphiti*, apud Gruterum celebratur marmorea Tabula, effoſſa in Aede nova S. Petri in Vaticano, dein in Capitolium translata, eo praeſtantior ad Chronologiam iſtorum Conſulum ſtabiliendam, quo uberior notitia temporis inde percipitur, ex adjecta Epocha Urbis Conditae. Conſignat autem cooptationem *Neronis* in Collegium Sacerdotum, quam aureo, & argenteo numiſmate expreſſit Senatus, celebri apud Antiquarios, exhibente *Neronem* adoleſcentem (ut conſtat etiam ex Tacito, *Annalium libro XII. num.*41. *collato cum Sueton. in Neron. cap.* 7. *&* 8. *Vide Noriſ. Cenot. Piſ. pag.*122.), cum Epigraphe, *Nero Claudius Caeſar Druſus Germanicus Princeps Juventutis*; in adverſa vero parte, vaſa Pontificalia, cum literis, *Sacerdos cooptatus in omnia Collegia ſupra Numerum ex S. C.* Lapis Vaticano-Capitolinus ita habet, ...*Ad-*

LIBER CHRONOLOGICUS.

. . . . Adlectus ad numerum ex S. C.
. Nero . Druſus . Claudius Caeſar Aug. Germanicus
Ti. Claudio . Caeſare Aug. German. V
Ser. Cornelio . Orſito . Cos.
Poſt Romam Conditam Anno DCCCIIII.

Eodem in Lapide cum referantur *Coſs. Veſpaſianus III*, & *Coccejus Nerva* ad annum P.R.C.DCCCXXIIII,& *Coſs. Domitianus* XVI. ad annum P. R. C. DCCCXLIIII,& *Imp. L.Septimius Severus III.* cum *M. Aur. Antonino Aug. filio* P.R.C. DCCCCLIIII, conſtat,eam cooptationem *Coſs. Ti. Claudio Aug. V.* & *Cornelio Orphito Coſs.* contigiſſe poſt *Palilia* (cum annus Urbis Conditae DCCCIIII inde numerari coeperit), labente Aerae CHRISTI Vulgaris anno 51. Quod etiam conſentit cum fragmento ejuſdem Lapidis Vaticano-Capitolini hodieque ſuperſtitis, ſignante Conſulatum *Coelii Apollinaris* P. R. C. DCCCCXXII. qui Conſulatus incidit in 169. Aerae Communis.

Ma-

Maturatam fuiſſe Virilem Togam *Neroni* a Patre, *Claudio Auguſto V.* Conſulatum gerente cum *Orphito*, Tacitus aſſeverat. Quoto autem tempore aetatem juſtam praeverterit, Hiſtoricus non recenſet. Triennio poſt eum Conſulatum, decedente *Claudio* ad diem III. Idus Octobris, *Marcello* & *Aviola Coſs*, (uti Seneca teſtatum reliquit), dicitur *Nero* apud Suetonium cap. 8. *natus annos ſeptemdecim*; cum editus in lucem fuiſſet *Antii*, (eodem Suetonio teſte cap. 6.) *poſt IX. menſes quam Tiberius exceſſit*, *T. Acerronio C. Pontio Coſs.* (qui poſtremi ſunt in priori columna Lapidis Antiatis) XVIII. *Kalend. Januarii*. Sibi non conſtaret Suetonius, niſi annum ſeptimum decimum completum *Neroni* tribueret, moriente *Claudio*. Nam cap. 57. cum affirmet de *Nerone*: *Obiit ſecundo & triceſimo aetatis anno, die, quo quondam Octaviam interemerat* (Noris Epiſtolae Conſul. pag. 45.), nempe 9. Junii; conſtet

LIBER CHRONOLOGICUS.

autem ex Lapidibus, & Nummis, annum quintum decimum Imperii *Neronem* non inchoaſſe: ſint anutem a 17. aetatis cadente, ad 32. pariter labentem necdum completum, anni 15, quos *Neronem* attigit; neceſſe eſt, ante initium Imperii, ſive in morte *Claudii*, aetatis annum XVII. completum, & decem praeterea menſes anni XVIII labentis, *Neronem* numeraſſe, *Marcello* & *Aviola Coſs.* die 13. Octobris; quando *Claudius* vita excedebat eodem anno 13. Decembris, attingebat annum aetatis XIX. Triennio igitur ante, *Claudio V.* & *Orphito Coſs*, labebatur *Neroni* annus aetatis XV. uſque ad 13. Decembris, & a 13. Decembris XVI. inchoabatur. Quare a poſtrema ſede columnae primae in Tabula Antiate ſignatae *T. Acerronio* & *C. Pontio Conſulibus*, qui annus Natalis *Neroni* fuit, ad poſtremam ſedem columnae tertiae, ſunt Conſulum paria XVI. numeranda, incluſis extremis. Oſtendam

dam fuiſſe xvii, ſed unum ex his Collegiis habendum eſſe ſuffectum circa initium *Claudii*. Quare conſtare debet, columnas ſingulas dicti Lapidis, continuiſſe octo Collegia Conſulum. Tria poſtrema, in duabus columnis poſterioribus, integra cum permaneant; & cum legatur poſtremum par Conſulum, *C. Acerronii C. Pontii* in fine columnae praecedentis; non erit fortaſſe difficile, ſeriem univerſam xvii Conſulatuum reſtituere, in Lapide hodie deſideratam, qualis antiquitus legebatur, & qualem fortaſſe deprehenderemus, ſi daretur, deperdita Lapidis fragmenta recuperare.

Liber Chronologicus.

Obſervo igitur, parem numerum fuiſſe oportere eorum Conſulatuum, qui implebant duas poſteriores columnas hujus Tabulae Antiatis. Nam directio verſuum conjungit in eadem linea Conſules trium columnarum. Quare, vel ſeptem, vel octo in ſingulis numerabantur. Non certe ſeptem;

hhh 2 pau-

Liber Chronologicus.

pauciores enim forent laterculi, & anni, quam qui ſufficiant, pariando *Neronis* anno aetatis XV, & XVI. ineunti, *Claudio V.* & *Orphito Coſs.* cum Natali ejuſdem, *C. Acerronio* & *C. Pontio Coſs.* Erant igitur paria Conſulum ſedecim, digeſta in duabus columnis poſterioribus, & in earum ſingulis, octo paria ſunt perquirenda. Legimus poſtremos Conſules annum Aerae Christi Communis 51, Romae autem Conditae DCCCIIII. ita ſignare,

TI. CLAVDIO AVGVSTO V
SER. CORNELIO ORPHITO Cos

Annum praecedentem Aerae Chriſtianae Communis quinquageſimum, & P. R. C. a *Palilibus* 803 Conſules denominarunt *C. Antiſtius Vetus M. Suillius Nervilinus*, memorati etiam apud Tacitum, ut obſervat Card. Noriſius in Epiſtola Conſulari; quam confirmat hoc Marmor Antiatum, in quo, properante Sculptore, prior Conſulum recta poſitione, alter obliquo caſu inconſulte inciſus legitur, C. AN-

C. ANTISTIVS VETVS
M. SVILLIO NERVILINO CoS

Liber Chronologicus.

His Conſulibus, Antiatis Collegii Magiſterium, ſeu Ludorum procurationem ſuſceperunt,

MYRO. AVGuſti Libertus		PICTOR
FELIX. AVGuſti Libertus		TVSCVLanus
ANTEROS		TEGVLarius
EVPHEMVS	ALIANVS	DISPENſator
IANVARIVS		PISTOR
APOLLONIVS		ATRienſis

Anno proxime antecedenti, Christi 49, P. R. C. 802, Conſules memorati a *Tacito lib. XII. num.* 5, a *Solino cap.* 2, & ab Inſcriptione componuntur cum anno Urbis Conditae 801. ante *Palilia*,

Q. VERANIO
A. POMPEIO GALLO CoS

Eadem munera praeſtiterant,

HEL-

LIBER CHRONOLOGICUS.

HELLVS	ATRienſis
HER	LAPIDarius
. . . .	HRESAD
H.	PAVIMENTarius
SATVRNINVS	SPHAERiſter
GORA	ATRENſis

Praeceſſerant in ea cura anno 48, P. R. C. 801, cujus anni Conſules in truncato marmore deſiderantur, ſed ſupplentur facile ex Hiſtoricis, & Lapidibus per nomina *A. Vitellii* & *L. Vipſanii Poblicolae*:

TI. IVLIVS . GRAPHINATA
TI. CLAVDIVS . ROMANVS (theca
BATHELLVS . VERna . CAPRenſis A BEBlio
PRIMVS . HILARIANUS A SVPELlectile
ARGAEVS . GEBER . CENSORINUS
SECVNDVS . TEC. EVPORIANUS

In annum huic praemittendum, CHRISTI 47, cum incideret Romae Conditae octingenteſimus die *Palilium*, certum eſt, Conſules tunc proceſſiſſe *Clau-*

Digitized by Google

Claudium Auguſtum IIII. cum *L.Vitellio III*, ex Kalendis Januarii, teſte Cenſorino; *de die Nat. cap. V. Tacito lib. & num. XI. Nerone* annum undecimum tunc agente, juxta *Suetonium cap.7*, annos ab *Auguſti* Ludis Saecularibus LXIIII. numerat Tacitus. Hoc probat noſtram Chronologiam.

Liber Chronologicus.

Tres anteacti Conſulatus, hac in columna ita praemiſſi, fuerint, qui ab Hiſtoricis & Lapidibus memorantur.

46. Aerae Christi, p.r.c. 799. *T. Valerius Aſiaticus II. M. Junius Silanus,* Tacitus Annal. xi. num. i. meminit *Valerii*.

45. Aer. Chr. p.r.c. 798. *M. Vinicius II Taurus Statilius Corvinus.* Dubitari non poteſt, quin Coſs. hi pertineant ad annum Aerae Chriſtianae 45. ex Eclipſi.

44. Aer. Chr. p.r.c. 797. *L. Quintius Criſpinus II. M. Statilius Taurus*. Praecedens columna Tabulae Antiatinae, docet in poſtrema parte ſuperſtite, quinam Conſules ſint aſſignandi anno

43. Aer.

43. Aer. CHR. P.R.C. 796. ſunt vero *T. Statilius Taurus P. Pomponius Secundus*. . . .

Joſephus *P. Pomponio Secundo*, Collegam in Conſulatu tribuit, *Cn. Sentium Saturninum*, ad convocandos in Capitolium Patres, eoſque concitandos ad libertatem. Id vero per me liceat; modo *Pomponio II.* alter Collega reddatur, ante diem IV. Nonas Maji, juxta Lapidem Antiatinum, & aliud apud Vejos effoſſum, quem edidit *Cl. Fabrettus Inſcript. pag.* 701. *num.* 224. & habet,

GELOS . DIVI . AVGVSTI . L. EX DEC....
POST . MORTEM . FILII . SVI . NO....
FECIT . ET . DEDICA....
IIII. NONAS. MAIAS. T. STATILIO. TAVRO. P. POMPO

Hos ego Conſules, reperio ſignatos in Lapide Antiate cum Magiſtris Ordinarii Collegii, ita deſcriptis in calce columnae, ad quam pertinent:

T. STA-

T. STATILIO TAVRO P. POMPONIO SECVDO CoS
RYPO ATRienſis
PHILETVS AEDITVS FORRVNARVM
CHRESIMVS A BIBliotheca
FELIX CAMP
aGATHOPVS TECtor
VENVSTVS SPECularius
ANTIPATER AVG. L. EX D. D. H-S ∞

Et dico, Promagiſtros illos, a Decurionibus interim deſignatos, dum novi Principis auctoritate, Magiſtri legitimi legerentur, aut probarentur, Faſtis celeriter inciſos, impleviſſe cellam deſtinatam in hoc Lapide, Magiſtris anni tunc labentis, Aerae Christi Vulgaris 41. Poſtmodum Magiſtros legitime declaratos, *Tryphonem atrienſem* cum reliquis, dum faſces praeferrentur, *T. Statilio Tauro P. Pomponio Secundo Coſs*, in gratiam a *Claudio* receptis, poſt oblivionem rerum geſtarum dictarumque biduo illo, ex hominum memoria eximendo, perfunctos fuiſſe mu-

Liber Chronologicus.

nere Magiſterii, uſque ad exitum anni ejuſdem 41 Aerae Vulgaris, non tamen illico inciſos marmori ſive incuria ſive haeſitatione. Anno 42. cum Kalendis Januarii proceſſiſſet Conſul *Claudius Auguſtus* iterum cum *Caecina Largo*, conſueta Magiſtrorum electio peracta eſt anni die conſtituta ex Collegii legibus: non ſecus ac praeſtitum fuit anno conſequenti, per tertium *Claudii* Conſulatum cum altero *L. Vitellii*. Inſculpta de more Conſulum nomina, cum ſubjectis Magiſtris annuis in Tabula Antiate. Verum Magiſtris electis ſub Conſulatu *T. Statilii Tauri* & *P. Pomponii* conqueſtis, non ſua, ſed Promagiſtrorum nomina in Faſtis legi anno 41, indultum fuit, ut quo poſſent loco ejus columnae, & Conſulum nomina, & ſua redderentur. Probabiliorem cauſam poſtpoſitorum Conſulum ac Magiſtrorum video nullam. Quare fidendum cenſeo indiciis hujus monumenti, ſatis perſpicue oſtendentibus,

tibus, anno emortuali *Caji Caeſaris Germanici F.* deberi Conſules *T. Statilium Taurum* & *P. Pomponium Secundum*, vel ordinarios, aut ſaltem ſuffectos (illum ante IV. Nonas Maji, *Publium* vero *Pomponium* ante diem IX. Kal. Februarii) habitos loco ordinariorum: & ad eundem annum 41. referri, tam Promagiſtros *Felicem Caeſaris Libertum, menſorem*, amboſque *Claudios Libertos Neſſum II.* & *Hermetem* cum ceteris ejus anni Collegis Promagiſterii a Decurionibus demandati, praemiſſos Conſulatui *Claudii* & *Caecinae*, quam Magiſtros electos ſeu ratos habitos procedente eodem anno 41. per *Claudium*, vel per alios, ad quos electio vel ratihabitio pertinebat, & cauſa, vel negligentia curatorum loco ſuo non inſculptos ab initio, ſed memoriae ſero commendatos, poſt Conſulatum *Claudii* & *Vitellii*. Tres igitur anni erunt in quatuor poſtremis cellis, ſuperſtitibus columnae ſecundae: quibus ſi addas, & alia

Liber Chronologicus.

iii 2 qua-

LIBER CHRONOLOGICUS.

quatuor Conſulum paria, per totidem ſuperiores columnae cellas, diſpoſita; ſumma parium Conſularium, ſive annorum hujus columnae fuerit ſeptem: ambarum vero columnarum, ſcilicet hujus & poſtremae, Chronologia quindecim annos complexa fuerit. Cui ſummae, ubi addideris Conſules, in calce praecedentis columnae poſitos, *C. Acerronium* & *C. Pontium Conſules*, videbis integram ſeriem, & reſpondentem aetati *Neronis*, in lucem editi his eiſdem *Coſs. C. Acerronio C. Pontio* die 13. Decembris, novem circiter menſibus, ut Suetonius memorat, *poſtquam Tiberius exceſſit ſcilicet XVIII. Kal. Januarias*. Iis autem Coſs. Magiſterium Antii geſſerunt Liberti infraſcripti:

C. ACERRONIO C. PONTIO COS
...... II A SVPELLECTILE
.... ATRIENSIS
EVGENIVS ATRIENSIS
....
EX. D. D. ALLEC. H-S ∞ ATR

ar-

argaevs topiarius
amerimnvs. pediſq. delp
caivs libertus adi

Neceſſe fuit, haec ſedecim paria Conſulum, ordine retrogrado percenſere, ex Quinto *Claudii* Conſulatu, retrocedendo ad *C. Acerronium Proculum* & *C. Pontium Nigrinum*: ut ex methodi legibus, a perſpicuo termino poſtremi illius anni, tot characteribus inſigniti, qui certam illius & proximorum ſedem conſtituunt in anno Aerae Christi Vulgaris 51, regredi poſſemus poſitione, atque illatione minime dubia, ad annum emortualem *Caji Auguſti*, obvolutum ambagibus ex ſilentio, aut detruncatione Scriptorum, mandatis Principum, decretis Senatus, turbatione Civium; & inde poſſemus fidenter aſcendere, uſque ad annum *Tiberii* emortualem, eumque oſtendere, quindecennio ſolido cum ſuis *Conſulibus Acerronio* & *Pontio*, eſſe praemittendum anno Conſulatus Quinti a *Claudio*

LIBER CHRONOLOGICUS.

dio geſti, Collega *Orphito*: licet Faſti hactenus editi, nonniſi quatuordecim annis, priores Conſules a poſterioribus disjungant.

Scio Conſules *T. Statilium Taurum P. Pomponium Secundum*, in Faſtis communibus non reperiri. Sed auctoritate Lapidis Vejentini, & etiam hujus autographi & ſynchroni monumenti, reponendos eſſe contendo: Taciti Annales, hac in parte deperditi, conteſtem Hiſtoricum aequalem non praeſervarunt. Attamen in iis, qui ſuperſunt, Libris, meminit *P. Pomponii Conſularis* ad annum Urbis Conditae 800. *Annal. lib. XI. num.* 13. Sed Scriptores ejuſdem Saeculi minime deerunt, qui demonſtrent, hoc ſpatio temporis, inter *Tiberium*, & finem *Claudii*, eſſe annum ſolidum Faſtis reſtituendum. Facilis vero fuit deſcriptorum error, in enumerandis Consulibus hujus triennii, Aerae Communis 43. 44. 45. & Urbis Conditae 796. 797. 798; quia hoc triennio per

per annos ſingulos proceſſit Consul diverſus nomine *Statilii Tauri*, vel *Tauri Statilii* inſignitus: quae nominum affinitas confuſionem intulit Deſcriptoribus: praeſertim in ea copia Conſulum ſuffectorum, quae turbat hujus aetatis Chronologiam. Noſter Lapis poſt Conſulatum a *Tiberio Claudio Auguſto* geſtum Collega *L. Vitellio iterum* (geſſit autem anno Vulgaris Aerae 43. p. r. c. a *Palilibus* 796., refert Collegium Conſulum ordinariorum, jam memoratum in Marmore apud Vejos effoſſo, necnon Antiate, *T. Statilio Tauro*, *P. Pomponio II. Cos.* eique anno aſſignat Magiſtratus apud Antium jam memoratos. Et quidem *P. Pomponius* fuerat Conſul, uti Dio narrat *in fine lib.* 59, anno necis *Caji*, Collega *C. Sentio Saturnino*. Verum obtruncato *Cajo* ad diem ix. Kal. Februarii, cum Conſules, ut diximus, auctores fuiſſent Senatui recuperandae libertatis, & *Saturninus* acrius concionaretur de re-

Liber Chronologicus.

Liber Chronologicus.

r eſtituenda Republica, ut Joſephus teſtis ſynchronus memorat, *P. Pomponius Secundus* alter Conſulum, ſe contulit ad *Claudium*, ſalutatum *Auguſtum* a Praetorianis, cumque ſibi ita reconciliavit, ut facile reddi ei potuerit poſt paucos annos Conſulatus honor, abrogatus in eo tumultu, quo Conſules ad privatum ſtatum redactos Joſephus memorat, ut ſuo loco oſtendemus; praeſertim cum Dio perſcribat, eos quoque honoribus a *Claudio* auctos, qui formam Reipublicae popularem expetiſſent. Recte igitur exhibet Marmor Antiatinum, Conſules *T. Statilium Taurum P. Pomponium Secundum*. Cur autem *P. Pomponius* non dicatur iterum Conſul, inde factum arbitror, unde *Claudius* ipſe Conſul dicitur (non tamen *III.*) cum *Vitellio II.* in hoc eodem marmore idemque *Claudius*, Collega *Caecina Largo Coſs*, exhibetur, nulla addita nota numerali Conſulatus II, licet apponatur numeralis nota ejuſ-

Digitized by Google

ejuſdem Conſulatui V. geſto cum *Scipione Orphito* poſt annos IX.

Hae omnes animadverſiones ſuadent, ut affirmem, heic potiſſimum Faſtos communes indigere medica manu, & ſatis tuto corrigi poſſe ex indidiciis, noſtro in marmore praeſervatis. Porro ex indiciis ſubolet Conſulatum *Claudii Auguſti* (III.) cum *L. Vitellio II.* qui pertinet ad annum Aerae CHRISTI Vulgaris 42. Urbis Conditae a *Palilibus* 795. non fuiſſe Ordinarium:

T. CLAVD. CAESARE AVG.
L. VITELLIO II. COS

eodem anno apud Antium curabant Ludos ii, qui ſequuntur,

ZELVS AVGuſti LIBertus
CLAVDius ATIMETVS A BIBliotheca
LYSIMACHVS. AEDITUUS VERNANI
PRINCEPS . . . . . . TABELLARIUS
TANCI . . . . TOPiarius
. . . TA. TAIVS . . . TOPiarius

Liber Chronologicus.

Tiberium Claudium III. Conſulem Ordinarium non fuiſſe, ſed ſuffectum demonſtro. Oſtendam deinde, cur Ordinarii Conſulis locum debuerit occupare cum Collega in hac Inſcriptione.

Suetonius in *Claudio* cap. 14. ejuſdem Principis Conſulatus ita numerat: *Conſulatus ſuper priſtinum* (ſuffectum intelligit cum *Caligula* initio Imperii *Cajani*, geſtum per duos menſes (cap. 7.) ex Kal. Julii, ut ſcripſerat in vita *Caji* cap. 17.) *quatuor geſſit; ex quibus duos primos junctim: ſequentes per intervallum, quarto quemque anno, ſemeſtrem noviſſimum, bimeſtres ceteros, tertium autem novo circa Principem exemplo in locum demortui ſuffectus*. Eſt igitur *Claudio* nondum imperanti unicus Conſulatus tribuendus, iſque cum *Cajo* geſtus ex Kal. Julii per bimeſtre. Rurſus *Claudio* jam imperanti ſunt alii quatuor Conſulatus, juxta Suetonium, aſſignandi: priores duo junctim; nec ambo tamen Ordinarii; ſed alter ex his, nempe III. ſuf-

ſuffectus in locum demortui, *novo circa Principem exemplo*. Exempli novitas, ut arbitror, in cauſa fuit, cur numerus Conſulatuum II. & III. huic marmori non incideretur.

Liber Chronologicus.

Ex duobus Conſulatibus II. & III. junctim geſtis a *Claudio* jam rerum potiente, tertium fuiſſe ſuffectum in locum demortui Conſulis, praeter Suetonium, Inſcriptio Portae Ravennatis a Panvinio relata evidenter oſtendit. Ita enim in ipſa legitur,

TI.CLAVDIVS.DRVSI.F.CAESAR.AVGVSTVS GERMANICVS. PONT. MAX. TRIB. POT. II COS. DES. III. IMP. III. P.P. DEDIT

Claudius Tribuniciam Poteſtatem cum Imperio adeptus biduo poſt necem *Caji*, Conſul Ordinarius in annum proximum deſignatus, Nummos percuſit PONT.MAX. TR.P. COS. DES. II. S.C. Anno igitur ſequenti, cum *Caecina* Conſul procedens Kal. Januarii, ſui Imperii primo nondum exacto, TR. POT. I. com-

Liber Chronologicus.

complevit circa finem Januarii, & iniit ſecundam;quam explens Januario ſubſequenti, Imperii ſui ſecundo, inivit tertiam. Kalendis Januarii hujuſmet anni, ſui regiminis ſecundi, adhuc labentis, ſi Ordinarius Conſul tertium proceſſiſſet, antequam expleſſet Tribuniciam Poteſtatem ſecundam, non poſſet inſcribi in Viennenſi Columna apud Gruterum TR. POT. III. COS. II. Atqui Inſcriptio talis eſt, Gruteri pag. CLXXXVIII. 8.

TI. CLAVDIVS
DRVSI. F. CAESAR
AVGVST. GER
MANICVS
PONT. MAX.
TR. POT. III.
IMP. III. COS.
II. RE.....

nam, ſi iniſſet Conſulatum III. & ordinarium Kalendis Januarii, adhuc Tribunicia Poteſtas tertia, inchoanda tantum

tum die 26. menſis ejuſdem Januarii, reperiſſet *Claudium* jam Conſulem tertium, non vero II, ut fert Inſcriptio. Potuit quidem componi Tr. Pot. II. cum deſignatione Conſulatus tertii; & revera cum eo connectitur in epigraphe Portae Ravennatis apud Panvinium, in Faſtis ita deſcripta, uti paulo ante retulimus, & in altera pariter Ravennati apud eundem Gruter. pag. ccxxxvii. 5. nam, ſi alter ex Conſulibus Ordinariis deceſſit ante diem vigeſimam Januarii, labente adhuc Tr. Pot. II. *Claudii*; potuit in ejus locum *Claudius* deſignari Conſul ſuffectus, & inſcribi Tr. P. II. Cos. Deſ. III. uſque ad diem 26. Januarii: qua die Tr. P. III. Cos. Deſ. III. diceretur, ſi Conſulatum ſuffectum inire diſtuliſſet ad dies, vel menſes proximos; donec, Conſulatum in decurſu anni capeſſens, dictus fuiſſet Tr. Pot. III. Cos. III. ut perſcribitur in alia Epigraphe vetuſta apud Panvinium, in Faſtis relata ad annum U. C. dccxcvi.

Evi-

LIBER CHRONOLOGICUS.

Evidens igitur eſt teſtimoniis Lapidum, & Suetonii, tertium Conſulatum *Claudii* habendum eſſe nonOrdinarium,ſed ſuffectum,in locum demortuiConſulis, novo apud Principem exemplo; & initum a.*Claudio* non fuiſſe ante diem 26. Januarii, cum ex ea die Tribuniciam Poteſtatem tertiam coeperit numerare.

Quaeratur itaque potius, cur Conſulatus iſte *Claudii* tertius, quem conſtat fuiſſe ſuffectum, non vero Ordinarium (ſive initum Kal. Januarii), attamen in hac Tabula ſuo numero non diſtinguatur,& locum occupet Ordinarii Collegii Conſulum.

Certe non inconſulto heic reticetur numerus Conſulatuum in *Claudio*; quamvis recenſeatur in Collega *Vitellio*. Cauſa parta reticendi Conſulis Ordinarii,in cujus locum ſuffectus fuit *Claudius*, multiplex eſſe poteſt. Ominoſum fortaſſe duxerunt Antiates,Conſulem fato functum Principi ſuccedenti praemittere. Sive etiam honeſtius du-

duxerunt tum Antiates, tum Romani, Imperatoris nomine potius, quam privati hominis annum ſignare, cui paucos Januarii dies mors immatura conceſſerat: praeſertim, cum, novo circa Principem exemplo moderationis, novum grati animi & laudis decretum quodammodo deberetur, ut ſcilicet Conſul ſuffectus annum denominaret. At, numeri Conſulatuum diſſimulandi tum in ſecundo, tum in tertio Conſulatu *Claudii*, ſi cauſam quaerimus; erit profecto non una, quae reddi poſſit. Prima eſt reſciſſio Actorum ſub *Cajo*, de qua *Dio lib. LX.* Cum vero, inter cetera ſub *Cajo* geſta & decreta, eſſe Conſulatum cum illo geſtum, & ſortitionem ſecundi Conſulatus in quadriennium, ſcirent Antiates; dubitarunt forſitan, num *Claudio* gratum futurum eſſet, prioris illius Collegii, ac deſignationis auſpicia repeti, an potius novae tantum electionis, per Senatum Populumque Romanum & Praetorianos celebratea,

Liber Chronologicus.

tae, haberi rationem. Quare tutius conſilium arbitrati ſunt, ſi, ſolo Conſulis titulo, Principis maximum Reipublicae Magiſtratum cum *Caecina* geſtum exprimerent, qui *Claudio* erat ſecundus. Tertium vero Conſulatum, utpote cum ſecundo junctim ferme geſtum, exemplo ſuperioris, absque numero reliquerunt. Interea *Claudius*, confirmatis rebus poſt Britannicam victoriam, cum redemiſſet invidiam (ſi quae ſupererat) temporum praeteritorum, non dubitavit Conſulatuum numerum a ſuperioribus arceſſere: neque Antiates inde repetere impoſterum dubitarunt. Et certe Antiatibus neceſſaria prae ceteris fuit cautela & ſtudium abolendae memoriae *Cajani* Imperii, & invidiae declinandae, ne Romanos Cives, & Senatum novis in ſe odiis incenderent; cum probe noſſent, Antium *Cajo ita fuiſſe praelatum omnibus ſemper locis, atque ſeceſſibus* (Suetonio teſte in vita Caji cap.8.), *ut eum non aliter, quam Natale*

tale ſolum dilexerit : tradāturque, etiam ſedem, ac domicilium Imperii, taedio Urbis transferre eo deſtinaſſe. Prae oculis etiam verſabantur *Claudii* Principis exempla, ſtudioſe praecaventis publicam invidiam; *cum nihil praeter nomina Imperii accepiſſet*, (ut ait Dio *lib. 60. pag. 667. E*, & *pag. 671. B.C.*) & in Conſulatu secundo idem Hiſtoricus affirmet de *Claudio*, *in* Auguſti *Acta jurare alios juſſit, ac ipſe quoque fidem dedit (neque enim paſſus eſt quemquam in ſua jurare Acta); & Conſulatu ſe abdicans, itidem, ut alii, juramentum praeſtitit, ſolitus id omnibus ſuis Conſulatibus facere*. Non itaque mirum videri debet, ſi numerus Consulatus II. & III. Antiatibus omiſſus fuit ſub initium Imperii *Claudii*, quem videbant tantopere ſtudioſum inclinandi Principalis faſtigii ad quandam aequalitatem cum ceteris Civibus, & oblivionem rerum geſtarum, tum *Cajani* Imperii, tum ejus interregni, & bidui praesertim, eximendi ab

Liber Chronologicus.

 homi-

Liber Chronologicus.

hominum memoria, de quo Suetonius haec literis mandavit cap. xi. in Vita Claudii: *Imperio ſtabilito, nihil antiquius duxit, quam id biduum, quo de mutando Reipublicae ſtatu haeſitatum eſt, memoriae eximere. Omnium itaque factorum, dictorumque in eo veniam & oblivionem in perpetuum ſanxit, ac praeſtitit.*

Opportune heic recidit memoria oblivionis conciliatae tum Actis *Caji* Principis, tum interregno, & nominibus, geſtis, dictiſque Conſulum, ac Senatus, decernentis de libertate reſtituenda. Suetonius iterum audiendus cap. ultimo de vita *Caji*. *Senatus in aſſerenda libertate adeo conſenſit, ut Coſs. primo loco non in Curiam, quae Julia vocabatur, ſed in Capitolium convocaret. Quidam vero, ſententiae loco, abolendam Caeſarum memoriam, ac diruenda Templa cenſuerunt*. His Conſulibus, & Senatui quid acciderit, poſt delatum a Praetorianis Imperium *Claudio*, declarat Joſephus de bello Judaico lib. xix. cap. III. *Ita*

Ita Senatus deſertus eſt a ſuis propugnatoribus, & Conſules ferme in privatorum redacti ordinem, moeſtitia ſtuporeque occupatis omnibus, nec ſcientibus quidnam agendum, poſt irritatum in ſe Claudium. Abrogatio geſtorum *Caji*, oblivio pacta & praeſtita Actorum Senatus per interregnum, & Conſulum ferme redactio ad conditionem privatam, copia Consulum ſuffectorum, tot causae ſunt ad confuſionem Faſtorum collectae, ut aliunde non ſit quaerenda occaſio illius perturbationis, ſubortae in Chronologia Imperii *Caji*, & *Claudii*; de qua praecipui Chronologi conqueruntur, prae ceteris vero Petavius *de Doctr. Temp. lib. XI. cap. IX.* ubi, poſtquam recenſuit cum Dione Eclipſim Solis a *Claudio* praedictam die Natalis ſui, hoc eſt Kal. Auguſti, *M. Vinicio II. & Statilio Corvino Coſs.* ac demonſtravit pariari cum anno Vulgaris Aerae Christi 45. (ut noſtra quoque ſententia, & ſupputatio refert), haec ſubdit: *Ex hac certiſſi-*

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

tiſſima temporis nota demonſtratur, initium Claudii*, anno* CHRISTI XLI *convenire, non* XLIII*, ut Annales vulgati, ac Chronologiae cenſent.*

Quo autem evidentius agnoſcatur utilitas & veritas Chronologiae, per hunc Antiatem Lapidem, & alia monumenta genuina, & per Eclipſium obſervatarum certa tempora, reſtitutae, placet adducere complura Scriptorum loca, quae extenſionem hujus intervalli deſiderant. Bono literarum fato effectum eſt, ut non modo vitae *Caeſarum*, ſed aliorum quoque illuſtrium Virorum iſtius aetatis integrae ad nos pervenerint; &, cum ea diligentia fuerint Romani paſſim, in numerandis non modo annis, & menſibus, ſed quandoque etiam horis vitae privatorum quoque hominum, ut ſaepe inveniantur inciſa hujuſmodi minuta tempora in epigraphe ſepulcrali; dubitare non licet, quin adjumenti plurimum afferant, ad cognoſcenda temporum interval-

valla, quae a Natali die, ad emortualem eorundem Principum, ſive privatorum ſint enumeranda.

Dico itaque, annum ſolidum, qui fuerat deperditus in Faſtis hactenus evulgatis, ita reſtitutum a nobis huic quindecennio inter mortem *Tiberii*, & Quintum Conſulatum *Claudii*, aequare rationes Scriptorum; quae mutilae apparent, ac inter ſe pugnantes, ſi annus ille omittatur, quem nos cum Antiatibus reſtituimus. Peculiare caput attexam.

CAPUT DECIMUMTERTIUM.

Oſtenditur ex annis vitae complurium Principum, & illuſtrium Virorum, qui ante Caji *Principatum, aut ipſo nondum occiſo, nati; eidem convixerunt, aut ſupervixerunt, eſſe annum ſolidum Faſtis Communibus reſtituendum.*

INitium ducam ab ipſo *Cajo*, cum de Natali ejuſdem anno ſatis conſtet: licet Suetonius confuſum repererit cum Natali fratris cognominis, editi ab *Agrip-*

LIBER CHRONOLOGICUS.

Agrippina. Ipſe reperit conſignatum in Actis publicis, fuiſſe editum Antii, Conſulibus Patre ſuo *Germanico*, & *Fontejo Capitone*, pridie Kal. Septembris, biennio antequam *Auguſtus* diem clauderet (*Suetonius in Cajo cap.* 8.). Quin etiam producit *Auguſti* epiſtolam ad *Agrippinam* neptem, de hocce *Cajo* perſcriptam xv. Kalendas Junii, ante paucos quam obiret menſes, ex qua bimulum ferme *Cajum* tunc fuiſſe oſtendit. Vixiſſe annis xxix. affirmat, cum caederetur ix. Kalendas Februarii. Exploremus, an rationes aequentur.

Cajo tribuantur ex Kalendis Septembris, die Natalis ſui, ad xix. Kalendas Septembris, obitus *Auguſti*

	Ann.	Menſ.	Dies
Imperii *Tiberii*	I.	XI.	XII.
poſt obitum *Auguſti* juxta Sueton. cap. 73.	XXII.	IV.	XII.
Imperii *Caji* juxta Sueton.	III.	X.	VIII.
Summa eſt annorum	XXVIII.	II.	II.

Non

LIBER CHRONOLOGICUS.

Non itaque vixiſſet *Cajus* annos undetriginta, ut refert Suetonius, ſed libaſſet tantummodo de undetriceſimo menſes 11. ac dies duos.

Noſtrae rationes, quae annum ſolidum inſerunt, addendum Imperio *Caji*, ejuſdem vitae numerant annos ſolidos XXIX. menſes 11. & dies totidem.

Joannes Malala Antiochenus, qui plura enumerat beneficia a *Cajo* collata Patriae ſuae, eidem tribuit annos Imperii ſolidos quatuor, & menſes ſeptem. Verum ex comparatione vitae *Caji*, apud Suetonium, alia ſuboritur difficultas, exigens additamentum unius anni. Capite XVII. agens de Conſulatibus a *Cajo* geſtis, ita ſcribit Hiſtoricus: *Conſulatus quatuor geſſit: primum ex Kalendis Julii per duos menſes: ſecundum ex Kalendis Januarii per triginta dies: tertium uſque in Idus Januarii: quartum uſque ad ſeptimum Idus eaſdem. Ex omnibus, duos noviſſimos conjunxit.*

Si

LIBER CHRONOLOGICUS.

Si ex omnibus, duo noviſſimi conjuncti; ceteri non continuantur. Duplex igitur annus interſit neceſſe eſt, disjungens primum a ſecundo, & hunc pariter a tertio. Summa omnium ſi colligatur, excedet quadriennium. Tribuet ergo *Cajo* Imperii annum quintum inchoatum, ut noſtra fert ſententia, & indicant ſpatia annorum relati Lapidis Antiatis. Verum ego, uti in Suetonio ἀσύστατον eſſe demonſtro, intra annos tres, & menſes x. Imperii quatuor Conſulatus diſponere, quorum duo tantum poſtremi jungantur; ita mendum in Codicibus ſuſpicor, & legendum capit. 59. *imperavit quadriennio* (omnes legunt triennio), *& menſibus X, diebuſque VIII.* Ceterum de Conſulatibus disjunctis ante duos poſtremos, redargui poteſt Suetonius evidenti teſtimonio Nummorum *Caji*, qui ſuperſunt obvii ex Aere minimo. In his inſcribitur *Cajus*,

C. CAE-

C. CAESAR DIVI AVG PRON AVG S. C.
PONT.M.TR.P.III.P.P.COS.DES.III.R.C.C.
PONT.M.TR.P.III.P.P.COS.TERT.R.C.C.
PONT.M.TR.P.IIII.P.P.COS.TERT.R.C.C.
PONT.M.TR.P.IIII.P.P.COS.QVAT.R.C.C.

In priori Nummo, ſi tertia Tribunicia Poteſtas labebatur *Cajo* nondum aſſecuto Conſulatum III, ſed tantum deſignato, eademque Tribunicia Poteſtas tertia in Nummo altero perſeverans uſque ad 16. Martii, componitur cum tertio ejuſdem *Caji* Conſulatu; impoſſibile eſt, ſingulos *Caji* Conſulatus uſque ad tertium fuiſſe disjunctos per duos intermedios. Nam tertius *Caji* Conſulatus obveniſſet *Cajo* poſt annos tres Imperii ſolidos jam evolutos; & menſes IX. Tribuniciae Poteſtatis quartae jam numeraſſet, cum procederet Conſul tertium. Legendum igitur in Suetonio: *Ex omnibus tres noviſſimos conjunxit*, uti Petavius aliunde conjecit *lib. XI. cap.* 8. *de Doctr. Temp.* Verum

rum addendus eſt Imperio *Caji* annus, poſt quartum Conſulatum initum & expletum, quem Faſti communes non referunt, & Antiochenus Chronographus Malala recte admittit cum noſtro Lapide, ſignante Pro-Magiſtros Antiatis Collegii, ex Decreto Decurionum conſtitutos eodem anno *Caji* emortuali.

In *Claudii* quoque liberis, altero a ſe genito Britannico, adoptato altero, hoc eſt *Nerone*, agnoſcetur manifeſte neceſſitas anni ſolidi Faſtis inferendi, quo *Caji* Imperium, ultra quadriennium integrum, obtineat menſes x.

Nero dicitur a Suetonio (*ejus vitae cap. 6.*) *natus Antii poſt IX. menſes, quam* Tiberius *exceſſit, XVIII. Kalendas Januarii*, ſeu 15. Decembris, *Acerronio Proculo* & *Pontio Nigrino Coſs.* Patri ſucceſſit in Imperio (cum die 13. Octobris *Claudius* obiiſſet *Aſinio* & *Aviola Coſs.*) *annos natus ſeptemdecim* (tradente Suetonio *cap.* 8.), eoſque completos ex Decembri praecedente. Nam, cum dica-

dicatur imperaſſe paulo minus annos XIIII. (Sueton.*cap.*40, Nummis conteſtibus); obierit vero anno Christi 69. menſe Junio, annum agens *ſecundum & trigeſimum* (Sueton.*c.*57.), die 15. Decembris praecedentis Aerae Christi 68. primus & trigeſimus completus fuerat: unde, ſi detrahas annos 13. ſolidos, complebat *Nero* 18. aetatis ſuae annum, eo quo *Claudius* obierat anno (poſt bimeſtre ferme ſpatium a morte *Claudii*), die 15. Decembris Christi 55. Anno autem ſequenti Christi 56. die 15. Decembris complebat *Nero* annum aetatis decimum nonum, ad finem vergente Conſulatu ſuo, inito cum *Antiſtio Vetere*. Atqui iiſdem Conſulibus (*Nerone & Vetere*) menſe Decembri paulo ante Saturnalia feſta *Britannicus explebat quartum decimum aetatis annum* (Tacitus Annalium XIII.15.): differentia igitur aetatis inter *Neronem*, & *Britannicum*, erat annorum quinque ſolidorum.

Cum natus *Nero* ſit die 15. Decembris, menſibus IX. poſt exceſſum *Tiberii* (qui obierat die 15. Martii);& *Britannicus* in lucem editus fuerit parente *Claudio*,non *vigeſimo Imperii die,inque ſecundo Conſulatu* , ut Suetonii lectio vitiata retinet (cum nequeat dies XX. Imperii a *Claudio* ſuſcepti ex 26. Januarii componi cum ſecundo Conſulatu,eoque Ordinario,inito Kalendis Januarii) ; ſed procreatus fortaſſe a *Claudio* fuerit vigeſimo Imperii die , *natus vero ex Meſſalina vigeſimo die ante ſecundum Conſulatum Claudii* (ita enim emendandum eſſe colligimus Suetonii textum ex *Tacito Annal. XII.* 15. affirmante annos *Britannici* compleri paulo ante Feſta Saturnalia , quae incidunt in 17.Decembris); neceſſario ſequitur, Imperium *Caji* extendi ad annos 4. ſolidos , & menſes X.

Siquidem dies XX. ante ſecundum Conſulatum *Claudii* inchoatum Kalend. Jan.labente anno ſui Imperii primo,eſt

XII.

xii. Decemb. Aerae Chriſtianae 41. undecimo menſe nondum exacto a morte Imperatoris *Caji*. Atqui triduo poſt *Nero* complebat annos quinque, quibus aetate ſuperavit *Britannicum*, ut antea vidimus: neceſſe igitur eſt, ab ortu *Neronis*, ad exordium Imperii *Claudii*, ſeu ad mortem *Caji Auguſti Germanici* filii, annos quatuor, & menſem unum fuiſſe numeratos: quibus, ubi novem menſes addideris regiminis *Caji* Principis ante natum *Neronem*, qui nono poſt obitum *Tiberii* menſe naſcebatur, ſumma Imperii, *Cajo Caligulae* tribuendi, eſt annorum ſolidorum quatuor, & menſium decem, uti ante definitum fuit.

Liber Chronologicus.

Conſtanti huic ratiocinio videtur opponi alter Taciti locus *Annal. XII. num.* 25. ubi Hiſtoricus, *Neronis* aetatem comparans, dum adoptaretur a *Claudio*, cum aetate *Britannici*, illum dicit biennio majorem. Verum Petavius, qui antea perviderat, prudenter praefatus eſt, corruptos eſſe numeros imprudentia

LIBER CHRONOLOGICUS.

tia Scriptorum, vel incuria Librariorum; licet ex ipſo Tacito non indicet, quomodo ſint numeri corrigendi, quod heic praeſtamus. Scribendum itaque eſt, *quinquennio majorem Britannico* fuiſſe *Domitium*, dum adoptatus a *Claudio, Neronis Claudii* nomen aſſumeret. Conſtat ex antea productis teſtimoniis, tum ex his quae ſubdemus ex ipſo Tacito excerptis,

Annalium libro XIII. num. 11. & 15. narrat, *Claudio Nerone* & *L. Antiſtio Coſs.* paulo ante Feſtos Saturni dies (quo tempore *Britannicus quartum decimum aetatis annum explebat*) turbatum *Neronem* inſidias *Britannico* ſtruxiſſe. Quandoquidem biennio major ſupponitur *Nero*, compleverit ipſe annum aetatis ſextum decimum biduo ante Saturnalia, iiſdem Conſulibus, eodemque menſe. At *lib. XII. num.* 58. initio anni, quem aperiebant *Coſs. D. Junius* & *Q. Haterius*, ait, *Neronem* ſedecim annos natum (quos ſcilicet compleverat die 15. Decem-

cembris praecedentis) *Octaviam Caeſaris* filiam in matrimonium accepiſſe. Conſules *D. Junius* & *Q. Haterius* biennio praecedunt Conſulatum *Neronis* & *Antiſtii*, quo ad finem vergente, *Britannicus* complebat aetatis quartum decimum. Triennio itaque maturius pertigerat *Nero* ad finem anni aetatis ſuae xvi, quam *Britannicus* compleverit xiv. Sunt ergo anni quinque, differentiae aetatis inter adoptatum *Claudii* filium, & ex ſe genitum, numerandi a Natali *Neronis*, ad ortum *Britannici* etiam ex Taciti libris.

Hinc etiam textus Suetonii mendoſus, cap. 7. in *Nerone*, corrigendus eſt ex Taciti Annalibus. Tranquilli Codices ibidem perhibent de *Nerone*: *undecimo aetatis anno a Claudio adoptatus eſt*. Tacitus adoptatum memorat *C. Antiſtio M. Suillio Coſs*, annis quatuor, & aliquot menſibus antequam *Claudius* mortem oppeteret: quod etiam conſtat ex numero Trib. Pot. x. ejuſdem *Claudii*

Liber Chronologicus.

dii Coſ. IIII, deſignati V, in eodem Lapide apud Panvinium; in quo pro ſalute ipſius, ac *Neronis Caeſaris*, vota ſuſcepta dicuntur. Moriente *Claudio*, numerabatur ejus Tribunicia Poteſtas XIV. *Nero* autem jam compleverat annum aetatis XVII Decembri praecedente (teſte eodem Suetonio cap. 8. in *Nerone*), ſeptendecim annos natus, ut de *Claudio* palam factum eſt inter horam ſextam, ſeptimamque &c. Imperator, Conſulatus &c. Si Trib. Poteſtas XIV. *Claudii* pariatur cum XVIII anno labente *Neronis*, Tribunicia Poteſtas X. *Claudii*, quae hanc adoptionem tulit, parianda eſt cum *Neronis* quartodecimo aetatis anno; & Suetonii textus ex eodem Suetonio corrigendus.

Jam pergo ad ceteras comparationes, quae annum ſolidum Faſtis reſtituendum demonſtrant hac aetate.

Suetonius (*cap. 4. in Galba, & Noris de ann. Syromaced. Diſſertatione I. pag. 55.*) *Galbae* Imperatoris Natalem aſſi-

aſſignant diei 24. Decembris, *Coſs.L. Cornelio Lentulo M. Valerio Meſſalino*, quos Faſti communes adſcribunt Periodi Julianae anno 4711. Caedes vero narratur, ipſomet *Galba* & *Tito Vinio Rufo Coſs.* die xv. Januarii, tum ex Tacito lib. 1. Hiſt. tum ex Suetonio, & Victore, Imperii menſe ſeptimo, putando ex die 9. Junii, qua *Nero* ſemet interfecit, Per. Jul. 4782. Ab eodem Suetonio dicitur *Galba* occiſus aetatis anno ſeptuageſimo tertio, inchoato ſcilicet ante dies 22. ex die 24. Decembris, quem complevisset in ſuo Conſulatu cum *Vinio* 24. Decembris, ſi vitam prorogaſſet. Si ab anno Periodi Julianae 4711. numeres annos ſolidos 73. pervenies ad annum Periodi Julianae 4784, Aerae CHRISTI 71. Faſti communes, biennio ante, Conſulem *Galbam II.* ferunt cum *T. Vinio*, nempe Per. Jul. 4782. CHRISTI 69. Non igitur attigiſſet *Galba* aetatis annum ſeptuageſimum tertium, niſi inſeratur annus, quem nos deprehen-

LIBER CHRONOLOGICUS.

hendimus. Tunc enim retrahetur Natalis *Galbae*, & Conſulatus *Lentuli* & *Meſſalini* ad annum Periodi Julianae 4710. unde ad annum 4782, Conſulatu *Galbae* inſignitum, computatis extremis, numerantur 73. quot nempe aſſignat initos ejus vitae Suetonius. Difficultatem viderat Petavius lib. XI. cap. XVI. tum *Galbae*, tum *Othonis*, ac *Vitellii* aetatis pariandae cum rationibus receptae Chronologiae. Quare initio Capitis ingenue fatetur, *Trium, qui ſequuntur, Imperatorum, confuſa ſunt & perplexa tempora*. Si ex noſtra ſententia addatur annus Imperio *Caji*; conſtabit ratio temporis, vitae ſingulorum tributa.

Othonem natum IV. Kalendas Maji ſeu 28. Aprilis, *Camillo Aruntio Domitio Ahenobarbo Coſs*, Suetonius tradit: qui cap. X. ejuſdem vitae, commemorat Patrem ſuum fuiſſe Tribunum Auguſticlavium XIII. Legionis bello *Othoniano*. Praedicti Conſules aſſignantur a com-

a communi Chronologia anno Christi 32, Periodi Julianae 4745; ex noſtra vero promoventur in anteriora, & tribuuntur Christi 31, Per. Jul. 4744. Narrat Suetonius cap. ultimo in *Othonis* Vita, eundem Principem manus ſibi intuliſſe aetatis anno trigeſimo octavo, die autem xcv. Imperii, ex quo *Galba* violentam mortem pertulerat, Conſulatu ſuo altero, & *Vinii*, Aera Christi 69, Per. Julianae 4782, nempe die 20. Aprilis. Ex communi Chronologia nondum expletus *Othoni* fuiſſet aetatis annus 37; ex noſtra vero, ad 38. ſolidum complendum, dies 8. tantum deerant. Ajunt, Suetonium corrigendum ex Tacito Hiſt. lib. 2. num.50, in morte *Othonis* ita ſcribente: *Hunc vitae finem habuit ſeptimo & trigeſimo aetatis anno*. Sed, citra correctionem, Tacitus ad Suetonium accedet; ſi de anno expleto 37. ſit intelligendus. *Majus* (inquit Petavius) *in annis* Vitellii *Hiſtoriae diſſidium eſt &c.*

Liber Chronologicus.

Liber Chronologicus.

Septimum & quinquageſimum annum expleſſe Tacitus in calce lib.III. Hiſtoriarum ait. Suetonius anno ipſo LVII. mortuum eſſe. Dio vero, vixiſſe refert annos LIV. Natus eſt, auctore Suetonio, VIII. Kal.Octobris, vel VII. Idus Septembris, Druſo Caeſare, Norbano Flacco Coſs. *Eſt hic annus Julianus LX.* Christi xv. *Ab hoc anno dieque Septembris XXIV. ad finem anni* Christi lxix. *quo occiſus eſt* Vitellius, *anni ſunt ſolidi LIV. menſes tres. Aut igitur quinquaginta tantum annos explevit (lege quatuor & quinquaginta), ut Dio ſignificat; falſique ſunt Tacitus, Suetonius, Eutropius, qui ſeptuageſimum ſeptimum imputant (lege quinquageſimum ſeptimum), Victor amplius quinque & quinquaginta: aut unus hallucinatur Suetonius, qui biennio tardius Natalem illius reddit.*

Diſſidia haec mitigantur, ſi annus deperditus Faſtis reſtituatur. *Druſus Caeſar* & *Norbanus Flaccus Coſs.* proximi a morte *Auguſti*, noſtra ex putatione

ne reſpondent anno Christi 14. Ex ejus anni die 24. Septembris , qua natus eſt *Vitellius*,ad 24. Septembris anni Christi *69* , ſunt anni ſolidi 55. Labebatur itaque *Vitellio* ex die 24. Septembris anni notati *Galba II. & T. Vinio Coſs*, annus aetatis inchoans *56*, cum necatus ſit poſt menſem octavum Imperii,ab *Othonis* morte (quae contigerat die 20. Aprilis), circa finem anni *69*. Aerae Chriſtianae .

Liber Chronologicus.

Praeterea,ſi natus ſupponatur *Vitellius* Septembri , Aerae Vulgaris 13, eodem anno , quo *Auguſtus* obiit (*duobus Sextis Conſulibus*), Parentes ejus fortaſſe ſignarunt annum ab Urbe Condita, coeptum die 21. Aprilis ; qui decurrens , & *Vitellii* Natalem tulit , & Conſules ſubſequentes *Druſum* & *Norbanum* complexus eſt . Utrumque poteſt conjungi , nempe natum *Vitellium* eodem anno Urbis Conditae , quo proceſſerunt *Conſules Druſus* & *Norbanus Flaccus*,defunctum vero vita an.57, cum

LIBER CHRONOLOGICUS.

cum trucidaretur circa finem decurrentis anni Aerae CHRISTI 69. Labebatur inquam *Vitellio* annus vitae LVI. Facile irrepſit in Codices Suetonii, ac Taciti unitas adjecta a Librariis, itaut modo legatur LVII. non LVI. ut Chronologia noſtra vetuſtis monumentis conformis palam oſtendit. Porro Taciti Codices non affirmant, jam exactum fuiſſe annum 57. ſed tunc expleri labentem: neque enim utitur Hiſtoricus verbo expleverat, ſed, explebat. Dicatur ergo *Vitellius* occiſus anno vitae ſeptimo & quinquageſimo, juxta lectiones concordes Taciti, ac Suetonii, & natus pariter, cum Suetonio, eodem anno, quo Conſulatum geſſerunt *Druſus* & *Norbanus*. Fac enim, ut innuimus, parentes *Vitellii* ſignaſſe ejusNatalem annis ab Urbe Condita: hi, cum incipiant ex XI. Kal. Maji, duo paria Conſulum complectuntur; eos ſcilicet, qui Kalendis Januarii praecedentibus annum Julianum aperuerunt,

runt, ejuſque anni ab Urbe Condita menſes octo ac dies XI. ſignant; & proximos Conſules, qui eodem anno Urbis ex *Palilibus* coepto, necdum expleto cum Decembri Juliano, obtinent reliquos menſes tres, ac dies XX, ſignatos ipſis Conſulibus ſequentis anni Juliani, uſque ad *Palilia*, diem nempe Natalem Urbis. Naſci *Vitellius* potuit anno 13. Aerae Communis (in noſtra Chronologia *duobus Sextis Conſulibus*) menſe Septembri, hoc eſt menſe proximo ab *Auguſti* morte, quo ex *Palilibus* fluebat annus Urbis Conditae 766. Menſibus tribus, cum dimidio circiter poſt natum *Vitellium*, eodem anno Urbis Conditae 766. fluente, proceſſerunt novi Conſules Ordinarii *Druſus* & *Norbanus* Kalendis Januarii anni Aerae CHRISTI Communis, juxta nos 14; atque adeo, cum potior pars anni primi vitae *Vitellii* acta ſit ſub *Conſulibus Druſo & Norbano*, eodem anno Urbis Conditae Magiſtratum adeptis,

LIBER CHRONOLOGICUS.

ptis,

ptis, hi Conſules eidem ſunt pariati recens nato. Jam vero ex Septembri anni 13, ad Septembrem anni 69. Aerae Communis, ſunt anni ſolidi 56. Occiſus eſt *Vitellius* menſe Decembri ejuſdem anni 69 Chriſtiani, ab Urbe Condita 822; cum jam iniſſet ex tertio menſe annum vitae ſeptimum & quinquageſimum. Salva eſt lectio Taciti, ac Suetonii in noſtra ſententia, quae nullo modo retineri poteſt in communi Chronologia.

Utrumlibet vero ſtatuatur, ſive unitas adimenda Codicibus vitiatis, ſive, integra Librorum lectione ſervata, pariatus intelligatur annus idem Urbis Conditae nato *Vitellio*, & *Coſs. Druſo* ac *Norbano*; certe apparet conciliatio Chronologiae noſtrae, cum auctoritatibus Scriptorum a Petavio productis, admodum facilis: quae impoſſibilis omnino redditur cum communi uſu recepta aliorum Chronographia, biennio ſolido, aut ſolido ſaltem

anno

anno vitam *Vitellii* minuente .

In *Tito Veſpaſiani* filio calculus fit etiam evidens . Suetonius cap.2. in *Tito*, *natus eſt* (inquit) *III. Kal. Januarias* , *inſigni anno Cajana nece* : nempe biduo , antequam is annus iniret Aerae Christi 41., qui inſignis fuit nece *Caji*, obtruncati a Conjuratis die 24. Januarii : cujus anni Conſules Ordinarios communis opinio ſtatuit *Cajum Auguſtum IV.* & *Saturninum* . De morte autem *Titi* ſcribit cap. xi : *Exceſſit in eadem , qua Pater , Villa , Idibus Septembris , poſt biennium ac menſes duos , dieſque viginti , quam ſucceſſerat Patri , altero & quadrageſimo aetatis anno .*

Liber Chronologicus.

Si ex die 30. Decembris anni Aerae Christi 40. numeremus annos ſolidos 41 , pertinget ſumma uſque ad diem 30. Decembris anni Aerae Chriſtianae 81 ; & inde incipiet annus vitae alter & quadrageſimus *Titi* . At is exceſſit e vita anno 81 Aerae Communis , Idi-

bus Septembris: nondum igitur atti-giſſet *Titus* annum a Natali ſuo alte-rum & quadrageſimum, ſi ductum Faſtorum communium ſequamur. Petavius deſperat conſenſum Chronologiae, niſi Natalis *Titi* retrahatur in anteriora. Sed, ſi Conſulatus quartus *Caji* Principis referatur ad Aeram CHRISTI 40 (ut nos referimus), qui dicimus alios Conſules in Faſtis ſuppreſſos, & indicatos in Lapide Antiati, aperuiſſe annum 41 *Titi* emortualem; Natalis *Titi* referetur ad diem 30 Decembris anni 39. Aerae Chriſtianae, & inde numerabitur ejuſdem vitae annus alter & quadrageſimus, incipiens 30. Decembris Vulgaris Aerae 80, & decurrens in proximo anno 81, quo deceſſit, Id. Septembris. *Veſpaſianus* autem pater, natus xv. Kal. Decembris, *Q. Sulpicio Camerino C. Poppaeo Sabino Coſs.* CHRISTI octavo ad finem vergente, ex noſtra putatione, annum aetatis egerit non LXIX. ſed LXX.

& men-

& menſes VII. ac dies VII; cum vita abiret Conſulatu ſuo IX, die autem VIII. Kal. Julii, Christi 79.

Liber Chronologicus.

A Principum vita, quam fortaſſis vel Hiſtorici, vel Amanuenſes accommodarunt ad rationes aſſumptae Chronologiae, accedamus ad Illuſtrium Virorum annos, cum noſtra, & cum aliorum putatione pariandos.

Lucani vitae Auctor, ex antiquiſſimo Commentario editus cum ejuſdem Operibus, liquido demonſtrat, additamentum anni ſolidi eſſe Faſtis communibus inſerendum. *Natus eſt*, inquit, *III. Nonas Novembris, Caeſare Auguſto Germanico II. L. Caeſiano Coſs. &c. periitque pridie Kal. Majas, Attico Veſtino & Nerva Sullano Coſs. 27. aetatis annum agens*. Vulgata Chronologia priores Conſules refert Aerae Christi Communis anno 39, poſtremos anno 65. Quare, niſi annus inſeratur, ut nos contendimus, dicendus eſſet Lucanus e vivis ereptus

LIBER CHRONOLOGICUS.

annum agens 26. Noſtrae autem rationes, a quibus priores Conſules referuntur ad annum CHRISTI 38, relinquunt Lucano ſpatium attingendi annum aetatis 27. ut Auctor ejus Vitae commemorat.

Perſii quoque Vita, quae cum Suetonio vulgata, eidem tribuitur, neceſſitatem indicat reſtituendi Conſulatus adempti: *Aulus Perſius Flaccus* (inquit) *natus eſt pridie Nonas Decembris* (lege Novembris), *Fabio Perſico L. Vitellio Coſs. Deceſſit* 8. *Kal. Decembris, Rubrio Mario, Aſinio Gallo Coſs. &c.*

Deceſſit autem vitio ſtomachi, aetatis anno xxx. Poſtremos Conſules *Marium* & *Aſinium* Faſti Communes referunt in annum Periodi Julianae 4775, Aerae CHRISTI 62. Priores autem adſcribunt anno Per. Jul. 4747. CHRISTI 34. Si ex pridie Nonas Novembris anni 34, numeres ad Nonas Novembris 62, erunt anni ſolidi 28; ac de 29. anno delibaverit Perſius paucos dies, qui

Liber Chronologicus.

qui ſuperſunt ex pridie Nonas Novembris, ad VIII. Kal. Decembris; nuſquam vero trigeſimum attigerit. At noſtra Chronologia, quae annum huic intervallo reſtituit, ab aliis ademptum, & *Fabium Perſicum* cum *L. Vitellio* Conſulem exhibet Aera CHRISTI 33, recte numerat ad *Conſules Marium* & *Gallum*, CHRISTI 62, Nonis Novembris completos annos 29. vitae Perſii, & inde ad VIII. Kal. Decembris annum trigeſimum labentem eidem Poetae attribuit, cum Vitae Scriptore.

Eundem annum huic intervallo reſtituendum eſſe indicat aetas *Cn. Julii Agricolae*, a Tacito ipſius Genero cum Soceri vita deſcripta. *Natus erat*, inquit, *Agricola C. Caeſare tertium Conſule, Idibus Juniis: exceſſit ſexto & quinquageſimo anno, decimo Kal. Septembris, Collega Priſcoque Conſulibus*. *C. Caeſaris* tertium Conſulatum communiter referunt Chronologi ad annum

LIBER CHRONOLOGICUS.

num Aerae Vulgaris CHRISTI quadrageſimum: *Collegam* & *Priſcum* Conſules tribuunt anno Aerae CHRISTI 93.

Aetas igitur *Agricolae* attingeret tantummodo aetatis annum 54: ſed in Taciti textu legendum eſſe, *Natus erat Agricola, C. Caeſare iterum Conſule*, oſtendi poteſt ex nece patris *Agricolae Julii Graecini*, mandato *C. Caeſaris* interempti, *quod M. Silanum accuſare juſſus fuerat; & quia abnuerat, interemptus eſt*. Nam *Silanus* ipſe altero Principatus anno indignatione adactus eſt ad necem ſibi inferendam ante Conſulatum tertium *Caji* Principis; uti conſtat ex Philone in libro *de Legatione ad Cajum*, tunc temporis Romam miſſo, & ex Dionis libro LIX. Alter *Caji* Conſulatus a nobis ponitur Aerae CHRISTI Vulgaris anno 38: unde, ſi numerentur anni ſolidi 55, (inſerto, quem reſtituimus, Conſulatu), ſumma deſinit in annum Aerae CHRISTI 93, *Collega Priſcoque Conſulibus*: quo anno, ex

die

die Iduum Juniarum, *Agricola* inchoabat aetatis ſuae annum ſextum & quinquageſimum , labentem ad diem decimam Kal. Septembris , qua naturae conceſſit, juxta Generi Taciti enumerationem .

Verum , ſi omittenda ſunt argumenta deducta ex Codicum numeris, quos facile vitiant Amanuenſes in tanta exemplorum copia , quando autographi Hiſtoricorum libri non ſuperſunt; revertamur ad teſtimonia Lapidum , ac Metallorum , de quibus negari non poteſt , quin genuina ſint documenta ejus aetatis , quam demonſtrant inſcriptam . Quoniam vero potiſſima diſputatio eſt de anno *Tiberii* emortuali , & de initio imperantis *Caji*, componendo per nos cum Aerae Christi Communis 36. , qui a ceteris pariatur cum 37. ; demonſtrare oportet , non poſſe initium *Caji* differri ad 37 , ſed neceſſario incidere in 36, evidenti teſtimonio veterum & aequalium

Liber Chronologicus.

lium monimentorum. Ex Nummis ita demonſtro.

Celebrat Emus Noriſius, in Epochis Syromacedonum illuſtrandis, circa finem Diſſertationis ſecundae aliquot Nummos Caeſareae Germanicae Civitatis Commagenorum, percuſſos ſub *M. Aurelio*, & ſignatos Aera ejuſdem cxxv. ΕΚΡ, deducta numeratione temporis, & nuncupatione Civitatis a beneficio *Caji* Principis, *Germanici* filii, ſub initium ejus Imperii collato in *Antiochum Antiochi* filium Commagenem, *cui paternum Regnum, adjectis Ciliciae maritimis, dedit, uti ſcribit Dio lib. 59. ad annum Urbis 790. Addit Suetonius cap. 16. in Cajo, hunc tradidiſſe Antiocho Commageno HS millies confiſcatum. Hinc novus Rex Antiochus, ut profuſum erga beneficum Caeſarem obſequium inſigni quopiam monumento teſtaretur, Urbi intra Commagenem, de agnominibus Caji Caeſaris Germanici, Caeſareae Germanicae nomen impoſuit, quae po-*

poſtea Germanicia dicta eſt. Haec de nuncupatione, & nummis Caeſareae Germanicae memoranda eſſe duxi verbis doctiſſimi Cardinalis; qui ſubinde exponit Epocham indicatam EKP his verbis; *Jam vero, ſi ab A. V. Romae 791. numeres annos 125. in laudato Nummo ſignatos; horum poſtremus coepit A. V. Romae 911, eodemque altero Imperii M. Aurelii; qui, cum capite laureato in utroque Nummo ſcalpatur, idem non purus Caeſar, ſed plane Auguſtus proditur*. In ea ſententia, quam Faſti Communes ferunt, pariantes initium *C. Caligulae*, cum exitu anni Urbis Romae 789, & ineunte 790, & cum Aera CHRISTI 37, citius inchoari non potuit nova Epocha Caeſareae, quam ab anno Urbis 791, CHRISTI 38. ſiquidem beneficium *Caji*, collatum *Antiocho*, unde hic Civitatis appellandae occaſionem ſumpſit, refertur a Dione loco laudato, *poſtquam Cajus morbo conflictatus mortem evaſit*, quod pertinet

LIBER CHRONOLOGICUS.

LIBER CHRONOLOGICUS.

ad annum CHRISTI 38 in ſententia Faſtorum communium; cum ejus anni Conſules ſtatuant *Julianum* & *Aſprenatem*, ex eo quod *Cajus* morbo impeditus, auſpiciorum cauſa inire non poſſet Conſulatum Kalendis Januarii. Si autem beneficium *Caji* pertinet ad annum 38, novum nomen Civitati Germanicae ea de cauſa inditum, anteverti minime poterit. Ab anno autem 38. Aerae CHRISTI, ad annum 161, quo *M. Aurelius* inibat Imperium, mortuo *Pio* ante diem 7. Martii, erant anni tantum 123. completi, & inibat 124, inchoato jam *Marci* Imperii ſecundo; cum Antiochenſes annum ab Autumno numerarent, & *Marcus* ab initio Veris. Quare inferebat merito Cardinalis Noriſius, in ſyſtemate communi Faſtorum pertinere Nummum ſignatum Epocha Germanicenſi CXXV. ad annum ſecundum *Marci Aurelii* Imperantis, Aerae CHRISTI 162.

Fa-

Faſtos profecto corrigendos eſſe cognoviſſet anni unius inſertione, ſi Nummum vidiſſet Caeſarienſium, eadem Epocha Urbis conſignatum ΕΚΡ 125 in Nummo *L. Veri*; in quo, praeter Epocham Caeſareae Germanicae, perſpicue legitur annus primus ejuſdem Imperii, cum *Marco* Fratre communis. Nummus in Cimeliarchio Regis Chriſtianiſſimi aſſervatur. In antica parte viſitur caput laureatum *L. Veri*, omnino conſpicuum, cum aliquot literis ſuperſtitibus ejuſdem nominis ...., detritis ceteris. Pars averſa integrior eſt, tum in literis, tum in figuris. *Viſitur enim mulier turrita, monticulos inſidens, dextera extenſa florem proferens, medio ſubtus homine ab aquis emergente*, qualem protulit ibidem, & deſcripſit Card. Noriſius in Nummo *Commodi*, apud eoſdem Caeſarienſes ſignato. Literae adhuc ſuperſtites, ſunt evidentes, A ſcilicet in area Nummi, quae annum primum

Liber Chronologicus.

Liber Chronologicus.

L. Veri imperantis denotat; ut in Nummis Antiochiae percuſſis initio Imperii *Tiberii* apud eundem Noriſium: tum nomen, & Epocha Germanicenſium ΚΑΙCΑΡΕωΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚ. ΕΚΡ Caeſareorum Germanicenſium anno cxxv.

Hujus quidem Epochae litera Ρ, centenarium numerum indicans, paulo obſcurior eſt, praeſertim in parte inferiori: ſed reliquae, cum ſint evidentes, & ſimiles obſervatis a Vaillantio in Nummo ſui Cimeliarchii, quem percuſſum *M. Aurelio*, idem Vaillantius Cardinali Noriſio communicavit, literis ΕΚΡ efformatum, relati quoque Numiſmatis lectionem confirmat. Nos igitur cum retrahamus exordium Imperii *Caji* ad annum Aerae Christi Vulgaris 36; annus alter *Imperii Cajani*, quo *Antiochus* praeſtabat *Cajo* grati animi teſtimonia per novum Civitatis nomen (Caeſareae Germanicae) a Principis appellatione petitum,

parat

parat Germanicenſibus intervallum, anno ſolido excedens communem aliorum Chronologiam; propterea recipit extenſionem requiſitam a numeralibus notis Numiſmatis EKP, cxxv, ut inde exorſa Epocha Civitatis non excedat limites anni primi duorum Fratrum *Marci*, & *Lucii* imperantium ex Nonis Martii anni Epochae Chriſtianae 161. Siquidem exordium Aerae,& recens nomen Caeſareae Germanicae cum aſſumpſerit Urbs vertente anno Syromacedonum, hoc eſt circa initium Autumni Vulgaris Aerae Christi 37 (quo anno beneficia *Caji* in *Archelaum* collata fuerant); poſt annos 124 ſolidos, nempe circa initium Autumni Aerae Christi 161. inchoabitur annus 125 Germanicenſium. Admittunt omnes Chronologi, Imperium fuiſſe a *M. Aurelio* & *L. Vero* ſuſceptum poſt obitum *Antonini Pii*, cujus anni primi utriuſque regiminis extremus limes figitur Nonis Martii anni ſequentis 162, un-

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

162, unde annus ſecundus utrique fratri *Auguſto* dilabi coepit. Habent itaque commune ſpatium noſtra in Chronologia uterque numerus anni *Marco*, & *Lucio* primi, ex quo Imperio praeerant, & anni CXXV, ex quo Caeſarea Germanicia novum nomen ſub *Cajo* gerebat, habent inquam commune ſpatium ex Nonis Martii, ad initium Autumni ejuſdem anni 161, quo cuſa moneta fuit. Sed Chronologia communis, differens mortem *Tiberii*, & ſucceſſionem *Caji* ad annum CHRISTI 37, hujuſque morbum, & reparationem ſalutis, necnon beneficia in *Antiochum* poſt novos Conſules *Julianum* & *Aſprenatem* anno 38 Magiſtratum adeptos, cum debeat ab Autumno ejuſdem anni 38 novam Epocham inchoare; completur ejuſdem annus 124 ineunte Autumno anni 162 Aerae CHRISTI Communis, quando annus primus Imperii *Lucii Veri* cum *Marco* ſignatus in Nummo deſierat

rat ante menſes quinque : & nulla ratione poteſt pariare initium, aut finem anni cxxv cum parte ulla prioris anni duorum *Fratrum Auguſtorum* , quem tamen aere perenni expreſſum , & compoſitum cum illo intuemur .

Liber Chronologicus.

Publica igitur & genuina documenta Nummorum, quae oſtendunt Regem & Civitatem data opera inſtituentem exordium Epochae ſuae a *Caji Principis* beneficio , demonſtrant etiam Aeram iſtius Imperii eſſe ſociandam cum anno Vulgaris Epochae Christi 36 , quemadmodum Eclipſes , & alia antiqua monumenta jam expoſita comprobarunt.

Vidimus namque ex Tabulariis publicis Edeſſenorum corrigi Euſebii Chronologiam , noſtram vero mirifice comprobari . Idem nunc experti ſumus in publicis monimentis Caeſarienſium apud Commagenos genuino in Nummo aſſervatis . Non vacat modo experiri , num ab Antiochenis Syriae eadem teſti-

LIBER CHRONOLOGICUS.

ſtimonia reportemus. Spero tamen, in ejuſdem Metropolis Numiſmatibus repertum iri conſenſum plane ſimilem cum noſtra Chronologia, quae ſtatuit, omnes Conſulatus ante *Claudium Auguſtum Druſi* Filium retrahendos eſſe in anteriora per annum ſolidum, inſerendum inter quartum *Caligulae* Conſulatum, & Conſulatum *Claudii* cum *Caecina*.

* * * *
* * *
* *
*

CA-

CAPUT DECIMUMQUARTUM.

Liber Chronologicus.

De Chronologia Conſulari per Imperia Principum Romanorum diſtributa a Quarto Trajani *Conſulatu, ad Tertium* Philippi *Senioris, & Secundum Junioris; nempe ab Anno Urbis Conditae* DCCCLIII. *ad* M, *abſolutum in Palilibus anni Aerae Chriſti Vulgaris* CCXLVIII.

Anni ineuntes Aerae Christi Vulgaris

Kalendis Januarii.

101. *Conſules Trajanus Auguſtus IIII. & Sextus Articulejus Paetus.* * Trib.Pot.IV, uſque ad diem Kal. Nov. ex Inſcript. Vatic. Trib.Pot.V, ex die Kal. Novemb. ex Lap. Vaticano.

Trajanus numerat in Nummis Tr. P.

qqq xx.

* Dio lib.53. pag. mihi 508. lit.D. „Gerere „ quidem Tribunatum Plebis nefas ducunt Imperatores, quum utique ipſi Patricii ſint: „ omnem vero Tribuniciam Poteſtatem, quanta umquam maxima fuit, accipiunt: & quia „ quotannis eam cum Tribunis Plebis ejus anni renovant, Annorum Imperii ipſorum „ hinc Summa concipi ſolet.

xx. nempe ſubſequuntur an. xvi. poſt Tr.P. iv. ſeu poſt annum 101. *Trajano IV.* & *Paeto Coſs.* Adde 16. quibus numeranda ſunt paria Conſulum XVI. Fiunt 117.

117. igitur anno Aerae CHRISTI Vulgaris *Trajanus* egiſſet Trib. Pot. xx. uſque ad Kal. Novembris. Sed, cum deceſſerit Selinunte poſt annos *undeviginti, menſes ſex, ac dies quindecim* (ex Dione) ab inito Imperio poſt mortem *Nervae* die 28. Januarii; non explevit annum integrum Tribuniciae Poteſtatis xx. ſed in eadem obiit IIII. Idus Auguſti, ſeu die 10. Auguſti, *Nigro* & *Aproniano Coſs.* (Vide *Card. Noriſium in Epiſt. Conſ.* pag. 77.)

117. Eodem anno *Hadrianus* die XI. Auguſti, (vel die V. Idus Auguſti), literas Adoptionis recepit; quo die (*Noriſ. Epoch. Syromac.* pag. 559.) init Imperium, ac Tri-

Tribuniciam Poteſtatem primam: nam Dio, vita functum aſſerit poſt annos xx, menſes xi Imperii. Agebat itaque, dum vita exсederet, menſem undecimum Tribuniciae Poteſtatis xxi. non xxii. ut male habetur in Lapide apud Gruter. fol. cclii. & cclvi. correct. in marg. & a Noris in Epiſt. Conſulari pag. 85. Liber Chronologicus.

Annis 117. *Nigro* & *Aproniano Coſs.* adde 21, quibus debentur paria Coſs. xxi. Contigit ergo mors *Hadriani* anno 138 Aerae Christi Vulgaris, *Nigro* & *Camerino Coſs.*

In Faſtis *Camerinus* & *Niger* occurrunt biennio poſt Conſulatum *Cejonii Commodi* & *Civicae Pompejani.* His autem Coſs. lapis Capitolinus a Magiſtris Vicorum Regionum Urbis xiiii. poſitus praefert *Hadriani* Trib. Pot. xx, quam ſcilicet inierat eodem anno, die xi. Auguſti. Annum xxi. Imperii

LIBER CHRONOLOGICUS.

Hadriani exhibet Nummus ejuſdem in Aegypto percuſſus, cum notis, L K A. Iniverat Imperium *Hadrianus* die XI Auguſti. Die autem IX. ejuſdem *literas adoptionis accepit, quando & Natalem adoptionis celebrari juſſit* (Spartianus *in Hadriano*), ut obſervat Eminentiſſimus Noris Epoc. Syrom. Diſſ. V. cap. 6. pag. 559.

138. Eodem anno 138, quo vita exceſſit *Hadrianus* die VI. Id. Julii, adoptatus ab eo fuerat *Antoninus* die VI. Kal. Martii, Imperatoris titulo, Tribunicia Poteſtate, ac Imperio Proconſulari eadem die cum ipſo communicatis, ex Capitolino, de Vita *Pii* cap. 4. cui dicatur Inſcriptio, ſuperſtite adhuc *Hadriano*, Tr. Pot. XXI. (corrigenda ex Noris Epiſt. Conſularis pag. 85.) *Nigro* & *Camerino Conſulibus*.

Antoninus Pius attigit Tribuniciam Po-

Poteſtatem xxiiii. ex Nummis: &,cum vita functus ſit Nonis Martii, ut probat Panvinius ad annum Urbis Conditae 914. in Faſtis, eamdem geſſit diebus xi. Conſentiunt Nummi notati Tribunicia Poteſtate xxiiii. Liber Chronologicus.

Coſs. igitur *Nigro* & *Camerino*, Christi	138.
adde paria	23.
fient anni	161

Epochae Vulgaris Christi, idemque annus erit emortualis *Pii*.

161. *Coſs. M. Aurel. Ant. Caeſ. III. & L. Aelius Aurel. Verus Caeſ. II. M. Aurel.* Trib. Pot. xv. adhuc Caeſar, & nondum P. M. Idem Trib.Pot. xv. Imp. *Aug*. P. M. ex Fabret.p.513.& ex Lap.Puteolano. Vide Vignol. de Col. *Pii* pag.323.

Nummi *M. Aurelii* numerant Trib. Poteſt. xxxiiii. ſunt igitur a Trib. Poteſt. xv, ad xxxiiii paria

LIBER CHRONOLOGICUS.

paria Coſs. XVIIII. uſque ad annum Aerae Vulgaris 180, quo diem obiit *M. Aurelius*, 17. Kal. Aprilis, ſeu die 15. Martii, ex Dione: ex quo etiam conſtat, *M. Aurelium* imperaſſe poſt mortem *Pii* annos XIX, & dies XI. Nummi conſentiunt: Inſcriptiones etiam adſtipulantur. Nam Puteolana edita a laudato Viro Jo. Vignolio de Col. *Pii* pag. 323. dedicata X. Kal. Aprilis.

„ *Imp. Caeſ. M. Aurelio Antonino*
„ *Aug.* III. & *Imp. Caeſ. L. Aurelio*
„ *Vero Aug.* II. *Coſs*, denotat initium Imperii *Marci* praecedere eam diem 21. Martii. Rurſus Nummi praecedentes, qui Coſs. III. *Marci* praeferunt, nondum *Auguſti* & nondum P. M., ſed adhuc *Caeſaris* & *Pii F.*, oſtendunt, eo Conſulatu III. conſignandam *Pii* mortem, & *M. Aurelii* Natalem Imperii ante diem 21. Martii. Eo-

Eodem anno, ſeu iiſdem *Coſs. Patre* ſcilicet, ac *Patruo*, natus eſt *Commodus* pridie Kal. Septembris, teſte Lampridio: qui cum vixerit annos xxxi, & menſes quatuor, iuxta Dionem in fine lib. & obtruncatus fuerit pridie Kalendas Januarii, ineunte ſcilicet anno 32, poſt *Coſs. Patris*, & *Patrui*,
192. quo natus fuerat; neceſſe eſt fateri, *Commodum* caeſum, e vita migraſſe die poſtrema anni Aerae Christi Vulgaris 192, ſuccedentibus eadem nocte Kalendis Ja-
192. nuarii anni 193.
193. Initium *Pertinacis*, & *Severi*, ſeu *Falco* & *Clarus Coſs.* ſtatuendi ſunt 31. Collegiis Coſs. interpoſitis, a *Coſs. M. Aurelii* III. & *L. Veri* II. nam, *Patre* & *Patruo Coſs.*, natus eſt *Commodus*, qui pridie Conſulatus *Falconis* & *Clari* vivere deſiit, natus annos xxxi. menſes IIII.

Ex

Ex hoc numero interpoſitorum Conſulum paria XIX. tribuenda ſunt Imperio *Marci*, & paria XII. Imperio *Commodi*.

Confirmatur haec diſtributio ex numero Trib. Pot. *Marci*, & *Commodi* in marmoribus, & Nummis. *M. Aurelius* a Trib.Pot.xv. (cujus partem exegit *Caeſar*, partem *Auguſtus*,& *Pont.Maximus*), ad Trib. Pot. XXXIIII, in qua deceſſit, numerat paria Coſs. XIX. *Commodus* Tribuniciam Poteſtatem, Senatu rogante, a Patre adeptus eſt intra menſem Auguſti (ut Emus Noriſius oſtendit Epiſtolae Conſularis pag. 119. ex literis *Fauſtinae* ad *Marcum*, & acclamationibus Senatus relatis apud Vulcatium in Caſſio) anno CHRISTI 175, *Piſone* & *Juliano Coſs*, paucis diebus poſtquam allatum fuerat ad *Marcum* Caſſii praefectum ca-

caput. Numeratur in *Commodi* Nummis Trib. Poteſtas xviii, quam ſcilicet inivit poſt annos ſolidos xvii, menſe Auguſto, anno 192, ipſo vii. Conſule cum *Pertinace*, cujus etiam anni ſuprema die necatus eſt. Hunc ipſum numerum Trib. Pot. xviii. praefert Inſcriptio Sepulchralis *Commodi* apud Gruterum fol. clxii. num. 6. Sunt igitur paria Conſulum xvii, annique totidem ſolidi, ab initio Trib. Poteſtatis primum collatae *Commodo* menſe Auguſti, *Piſone* & *Juliano Coſs*, ad menſem Auguſtum ejus anni, quem ipſe Conſulatu ſeptimo conſignabat, & morte ſua clauſit. Ex his xvii. Conſulum paribus, quinque priora Faſtos aperiunt, in vivis agente *M. Aurelio*, & *Commodo* gerente Trib. Pot. I. II. III. IV. V. Quinta vero nondum abſoluta, e vivis exem-

Liber Chronologicus.

Liber Chronologicus.

pto Patre ad diem xvii. Kalendarum Aprilis, Pontifex Maximus efficitur *Commodus*, & Trib. Pot. v. abſolvit, ac vi. exorditur menſe Auguſti ejuſdem anni: Quare in Nummis (vide Mediobarbum, & Vaillantium) legitur *L. Aurelius Commodus* TR. P. V. necdum Pont. Max. & M. COMMODVS ANTONINVS TR. P. V. IMP. IIII. COS. DES. III. PP. LIB. AVG. non ſecus ac TR. P. V. IMP. IIII. COS. II. PP. S. C. LIBERAL. AVG. Quibus ex Nummis colligimus, mortem *M. Aurelii* contigiſſe, dum adhuc ageret *Commodus* Tribuniciam Poteſtatem v: quippe cum *Marci* praenomen *Commodus* praeferre coeperit poſt obitum Patris: & Liberalitatem *Auguſti* eodem anno cognoſcimus indicare Congiarium a *Commodo* diſtributum, cum ſolus Imperium ob mortem Patris obtinuit, ut Co. Mediobarbus obſervat. Ab

Ab hoc igitur anno Trib. Pot. v. uſque ad Auguſtum menſem, & Trib. Pot. vi. poſt menſem Auguſti, uſque ad menſem Auguſtum anni Trib. Poteſt. xvii. & xviii. numeranda ſunt paria Conſulum xii, Imperio *Commodi* tribuenda uſque ad diem 31. Decembris Aerae Christi 192.

Sequuntur Kal. Januarii anni 193 Aerae Chriſtianae *Coſs. Falco* & *Clarus*, eademque die *P. Helvius Pertinax* breve capeſſit Imperium uſque ad diem iii. Kal. Aprilis (Capitolinus dicit occiſum v. Kal. Apr. Vide Herodianum lib. 2. pag. 113.) ejuſdem anni, quo a militibus occiſus eſt. Ad diem autem Iduum Majarum iiſdem Coſs, *L. Septimius Severus* ab exercitibus Illyricianis, & Pannoniacis contra *Peſcennium*, & *Julianum* Imperator dictus, accepto Auguſti nomine, Senatus etiam Conſulto,

P. M. TR. P. IMP. II. ad d. Kalendar. Julii occiſo *Juliano* appellatur. Spartianus tamen in *Severo* hunc ipſum ait appellatum Imperatorem Carnuti, Idibus Auguſti; mox Romam fuiſſe profectum. Dio tamen, qui tum temporis inter Senatores in Urbe agebat, ſcribit in fine lib. LXXVI. juxta Epitomem Xiphilini: *Vixit annos LXV. menſes IX. dies XXV. erat enim natus III. Idus Aprilis. Regnavit annos decem & ſeptem, menſes octo, dies tres.* Ex hoc teſtimonio colligitur, eumdem vita functum die VI. Februarii, adeoque conſequitur, Natale Imperii habuiſſe die 3. Junii.

193. Anno igitur Aerae CHRISTI 193. die 3. Junii exordium fecit imperandi *Septimius Severus* Trib. Poteſtate prima. Numerant ejus Nummi Tribuniciam Poteſtatem XVIII. quae tamen haudquaquam

quam completur; cum vita exceſſerit die 6. Februarii. Sunt ergo paria Conſulum xviiii. incluſis extremis, a Kalendis Januarii 193, ad 6. Februarii 211. per ſex menſes imperantium *Pertinacis*, & *Juliani*, ac per annos xvii. menſes ix. & dies xxv. imperantis *Severi*. Liber Chronologicus.

Inter memoratos annos xviii. imperantis *Severi* annus ejus Tr.P.vii. uſque ad Menſem Julii, & viii. poſt Julium menſem, centeſimus eſſe debet Secundi Saeculi
200. Aerae Christi Vulgaris, quem in Faſtis conſignant Conſules *Severus, & Victorinus*. Hoc autem Conſulatu a Kal. Januarii ad *Palilia* ſeu xx. Aprilis diem, numerabant Romani Urbis Conditae annum dcccclii. uti legimus in Lapide edito apud Gruterum fol. ccc. num. 2.

Ti.

Liber Chronologicus.

TI. SEVERO. C. AVFIDIO. VICTORINO. COS.
A. P. R. C.
DCCCCLII. EID. APR. IN. PALATIO. IN AEDE.
IOVIS PROPVGNAT
IN LOCVM CLAVDI . PATERNI . VITA
FVNCTI.......ALLIVS
COLONIVS . . . . . COOPTATVS.

Panvinius Commentar. in Faſtis pag. 238. ita eundem Lapidem,

TI. CLAVDIO . SEVERO . C. AVFIDIO .
VICTORINO . COS.
A. P. R. C. DCCCCLII. III. EID. APRIL.
IN . PALATIO . IN . AEDE . IOVIS .
PROPVGNATORIS.
IN. LOCVM. CL. PATERNI. VITA. FVNCTI.
ALLIVS . COLONIVS . COOPTATVS.

Sunt igitur diſponenda Conſulum Ordinariorum paria centum (incluſis extremis) a Conſulatu *Trajani Auguſti IIII.* cum *Sex. Articulejo*

culejo Paeto, ad annum Urbis Conditae dcccclii, *Severo & Victorino Coſs*. Ex his autem Collegiis Conſulum,

Liber Chronologicus.

17. Kalendis Januarii ineunt Magiſtratum ſuperſtite *Trajano*.
21. imperante *Hadriano*.
23. rerum potiente *Antonino Pio*.
19. ſub Imperio *M. Aurelii*.
12. ſub Imperio *Commodi*.
1. in acclamatione *Pertinacis*.
7. evecto ad Imperium *Severo*.

100. Summam annorum C. & Conſularium Collegiorum totidem ita diſpoſuimus ex Nummis, ac Lapidibus, exactis ad annos Urbis Conditae Varronianos uſque ad Palilia, necnon ad annos Tribuniciae Poteſtatis eorumdem Imperatorum, in Tabula I. Secundi Saeculi, ſervata diſtinctione quinquenniorum.

Ante-

Liber Chronologicus.

Antequam integra Saeculi ſeries in Chronologia ad calcem hujus Voluminis edita exhibeatur, commodum videtur adnectere computationem annorum, quae uſque ad annum Urbis conditae milleſimum in Nummis, & Lapidibus Romanis evidens aſſervatur: ne ſcilicet in III. Christi Saec. eadem repetere cogamur, quae ad Chronologicos characteres utriuſque patii colligendos, & connectendos hic opportunius, et brevius exponi poſſunt.

Ex Nummis igitur atque Inſcriptionibus, conſignatis num. xviii Tribuniciae Poteſtatis *L. Septimii Severi*, demonſtravimus, eundem Principem vita exceſſiſſe anno Aerae Christi Vulgaris 211, *Gentiano* & *Baſſo Conſulibus*, poſtridie Nonas Februarii (ex Auctoribus ipſi aequalibus), dum ageret annum xviii Imperii, a ſe initi circa

circa menſem Julium anni 193. *Coſs. Claro* & *Falcone*. Eodem anno Aerae Christi 211. gerebat *Antoninus Severi* filius Tribuniciam Poteſtatem xiiii. poſt menſem Julium: nam quatuor annis ante, dum ipſe Conſul deſignatus iii. in annum proximum, inſcriberetur Trib. Pot. x, *Severus* Pater obtinebat Tr. Pot. xv. quam inchoavit Julio Menſe anni 207 Aerae Christi proxime praecedentis Conſulatum iii. filii ſui *Antonini*. Quocirca in veteri Lapide Anagnino apud Gruterum pag. cl. num. 5. legitur, *L. Septimius Severus* &c.

Liber Chronologicus.

TRIB. POT. XV. IMP. XII COS. III. P. P. ET
IMP. CAESAR. IMP. CAESARIS. L. SEPTIMI
SEVERI. PII &c. FIL. &c.
M. AVRELIVS. ANTONINVS. AVG
PIVS. FELIX. PONTIF. TRIB. POT. X.
IMP. II. COS. III. DES.

Itemque in alia Inſcriptione apud

Liber Chronologicus.

Panvin. in Faſt. pag. 245. Numerat *Antoninus Severi* filius Trib. Poteſtatem xx. in Nummis pluribus; quam ſcilicet inchoaverat ante Julium anni 217., imo & ante diem vi. Id. Aprilis, cum ea die fuerit occiſus (a). Siquidem in ea Inſcriptione, quam Panvinius in Faſtis ſecundam attulit ad annum Urbis Conditae 953, dedicatum PR. NON. APRIL. TI. CLAVDIO SEVERO C. AVFIDIO VICTORINO COS., *Antoninus* Imperatoris *Severi* filius dicitur TRIB. POT. III. Hi Conſules pertinent ad annum Aerae Christi Vulgaris ducenteſimum, ut ſupra demonſtravimus ex Lapidibus, ac Nummis *Severi*, qui eodem anno circa menſem Julium complebat Trib. Pot. annum VII. & inchoabat VIII. Cum igitur *Caracalla* Christi anno 200. PRID. NON. APRILIS Tribuniciam Poteſtatem

tem ageret iii. eamdemque retineret per reliquam ejus anni partem (qua ſcilicet conſtat per menſem Julium ad anni poſtremam diem effluxuram ipſi Tr. P. iii. cum Patris viii.);& aliunde conſtet, Nummos, ac Lapides nullam praeferre Tribuniciam Poteſtatem *Caracallae* auctiorem xx, conſequens eſt, ut die vi. Idus Aprilis, qua occiſus fuit, Tribuniciae Poteſtatis numeraret annum xx. labentem, qui ſcilicet fuit xvii annis poſterior Aerae Christi ducenteſimo ſignato *Claudii Severi* & *Aufidii Victorini* Conſulatu; cum ipſe ageret, ſaltem ex Prid. Non. Aprilis per reliquum anni tempus, Tribuniciae Poteſtatis annum iii. jam inchoatum. Obtruncatus itaque evincitur ex Nummis, ac Lapidibus idem *Antoninus* cognomento *Caracalla* anno Aerae Christi

 217.

LIBER CHRONOLOGICUS.

217. Dionis(a) Fragmentum p. 891. perhibet, *Caracallam* habuiſſe vitae exitum anno XXIX expleto, & diebus IV. poſt Prid. Nonas Aprilis, quibus natus fuerat, nempe natum aſſerit 4. Aprilis, caeſum die octava.

Sunt igitur ſex Collegia Conſulum, poſt mortem *Severi*, quae contigit anno CHRISTI 211. *Baſſo & Gentiano Coſs.* ut ſupra demonſtratum fuit, ad annum 217. *Coſs. Praeſente* atque *Extricato* II. Faſtis aſſignanda, (conſentit de Sexennio Herodianus pag. mihi 379.) ut annos aperiant Kal. Januarii, *Antonino Caracalla* Imperante. Poſt caedem *Antonini*, ejuſdem die Natali perpetrata VI. Idus Apri-

(a) Extat Dionis fragmentum poſt lib. 78. pag. mihi 891. in quo dicitur *Caracalla* natus Prid. Nonas Aprilis, & occiſus VI. Idus Aprilis, cum vixiſſet aetatis annos XXIX. & dies quatuor; imperaſſet vero annos ſex, menſes duos, ac dies totidem.

Aprilis ipſis Megalenſibus, ut ſcribit Aelius Spartianus in *Caracalla* (pag. mihi 91.), biduum morati milites, Imperium deferunt *Advento* (Dio lib. 78. pag. mihi 885. ſcribit die 4. poſt mortem *Caracallae* Imperatorem conſalutatum fuiſſe *Macrinum*.), quo recuſante, oblatum ſibi ſuſcepit *Macrinus*. Die IIII. Idus Aprilis ejuſdem anni Aerae Christi 217. *Macrinus* Imperator ab exercitu dicitur in Meſopotamia, inter Carrhas, et Edeſſam, (juxta Dionis fragmenta pag. 893.) ipſa die natali *Severi* (quae ex Kalendario Lambeciano, eſt IIII. Idus Aprilis): mox etiam legitur cooptatus inter Fratres Arvales, ſive aliud Sacerdotum Collegium, in antiquo Lapide apud Gruterum pag. ccc. n. 1. relato per Emum Noriſium Epiſtolae Conſularis pag. 128.

IMP.

LIBER CHRONOLOGICUS.

IMP. Opelius SEVERVS. Macrinus COOPTATVS

C. BRVTIO PRAESENTE T. MESSIO EXTRICATO II. COSS.

P. R. C. ANN. DCCCCLXX.

qui eſt ipſe annus Aerae CHRISTI Vulgaris 217. ante *Palilia*: tum a Senatu Trib. Poteſtate, et honoribus Auguſti decretis, reliquum anni degit in Oriente: ubi per hyberna opportunam occaſionem nanciſcitur *Moeſa* avertendi a *Macrino* animos militum, et deficiendi ad *Helagabalum*. Interea
218. Kalendis Januarii anni 218. Faſtos aperit *Macrinus Cos.* cum *Advento*, ut ex antiquorum teſtimonio probavit Emus Noris in Epiſtola Conſulari pag. 130; licet poſtmodum *Pſeudoantoninus Helagabalus* ad Imperium evectus, eodem anno *Macrini* nomen e Faſtis expungi, et ſuum induci volue-

luerit: quod praeſtitum fuiſſe videmus in marmore Romae adſervato in Villa Fonſeca in monte Coelio. *Macrinus* cum filio *Diadumeno* caeſus ab *Helagabali* militibus Chalcedone, anno uno, duobus menſibus, triduo minus poſtquam Imperio praefuit, (ut Dio ſcriptor aequalis, et Senator aſſeruit in Fragmentis ad lib. 78. pag. mihi 905.), nempe die 11. Junii (ut oſtendit Pagius) eodem anno 218, vacuam ſedem reliquit victori *Helagabalo*, qui poſtridie ejus diei, quo victoria potitus fuerat, Antiochiam ingreſſus, auſus eſt Imperator prius fieri, quam Senator eſſet. (Dio initio lib. 79. pag. mihi 907.) *In Epiſtola vero, quam ad Senatum, & Scripto*, quod ad Populum *miſit* (verba Dionis refero), *& Imperatorem, & Caeſarem ſe, filiumque Antonini, Severi Nepotem*

Liber Chronologicus.

LIBER CHRONOLOGICUS.

tem, *Pium*, *Felicem*, *Auguſtum*, *Proconſulem*, *Tribunitiae Poteſtatis inſcripſit*, haec nomina, necdum ſibi decreta, prior occupans.

Licet ergo *Helagabalus* poſtridie ejus pugnae, & Victoriae, quam apud Antiochiam obtinuit contra *Macrinum*, ejuſque Praetorianos die 3. Junii, auſus fuerit Imperator prius fieri, quam Senator eſſet, nempe die 4. Junii 218. Aer. CHRISTI Communis: attamen ante aliquos menſes a militibus hyberna agentibus Emeſae in Phoenicia ſalutatus fuerat Imperator, ut contextus Herodiani docet, quando ſubornatis militibus avaris ſponſione pecuniae ab anu ſagaci, Julia Moeſa noctu *admiſſa fuit in Caſtra cum liberis, & nepotibus ſuis*, & *Antoninus* eſt appellatus, ac purpura indutus. Tum commeatu importato, ſe comparant ad tolerandam obſidionem. Ubi *Macri-*

no

no Antiochiae agenti haec nunciata ſunt, ille primum deſpicere coepit rem totam, veluti puerilem, domi ſedens; tum *Julianum* Ducem traditis copiis mittit ad rebelles expugnandos. At Copiae *Juliani*, oſtenſione pueri, & ſacculorum invitantur ad proditionem & caedem ſuimet Ducis, quem obtruncant. Copiae *Juliani*, milites *Helagabalo* faventes ita adaugent, ut non modo ad obſidionem tolerandam, ſed ad manum conferendam pares jam ſint. Tum *Macrinus* contra hos congredi parat, & copias omnes movet. Dupplex iſta expeditio videtur poſtulare pluſquam bimeſtre ſpatium. Igitur menſe Martio, vel fortaſſis etiam circa Februarii finem, perductus primum in caſtra *Helagabalus*, & purpura ornatus, inde auſpicatur Imperium.

LIBER CHRONOLOGICUS.

Diſtant Emeſa et Antiochia ex Itin. Antonini M. P. 134. Quare dies xv. juſtis itineribus impendendi videntur ab exercitu, ut hanc viam metiatur.

Dio, ſeu potius Epitomes Xiphilini videtur obſtare, dum 16. Maji narrat introductum noctu in Caſtra *Pſeudoantoninum*. At mihi videtur Xiphilinus male confundere receptionem militum *Juliani*, cum prima receptione militum in hybernis agentium apud Emeſam. Conſtat enim ex ſerie rerum geſtarum, in duplici expeditione, contra *Helagabalum* a *Macrino* mandata *Juliano* Duci, non ſufficere dies 22. quot effluxerunt ab 16. Maji ad 7. Junii. At detruncator Xiphilinus fortaſſe aptavit diem datarum literarum *Macrini* ad Senatum, ipſum admonentium de praecedenti rebellione, quam primo neglexerat, poſt obtruncatio-

tionem *Juliani* fortaſſe datis, cum ipſe moturus eſſet contra *Pſeudoantoninum*. Et revera ita fert contextus Hiſtoriae: nam xvi. Kal. Junii, ſeu 16. Maji non videtur tempus agendi in hybernis; milites vero in hybernis ad *Helagabalum* defecerunt, ut patet ex Herodiano, quem integrum habemus, Scriptorem aequalem, nec detruncatum a Xiphilino.

Liber Chronologicus.

Praeterea Xiphilinus loquitur de acclamatione *Lupi*, *Moeſae* nepotis, matre et avia inſcientibus, perducti in caſtra, et acclamati die 16. Maji: quae diverſa eſt ab acclamatione *Pſeudoantonini*, quem *Moeſa* avia eduxit cum matre, imo cum utraque filia ſua, et liberis iſtarum, et ſtudioſe recipi curavit in caſtra, narrante Herodiano, alium fortaſſe ſubſtituens in eo diſcrimine, ne filius jam acclamatus periclitaretur.

LIBER CHRONOLOGICUS.

P. Virginius Valſechi in ſua Differt. de Trib. Pot. v. *Helagabali* oſtendere putat, numerandos eſſe annos ita ſignatos a die caedis *Caracallae*, cujus haberi filius ipſe volebat.

Doctiſſimus a Turre Epiſcopus Adrienſis, & V. Cl. Vignolius oſtendunt ex Nummis, non poſſe id obtineri.

Numerat autem in Nummis *Helagabalus* Trib. Pot. v. initam ſcilicet anno Aerae CHRISTI 222, paucos ante dies, quam a militibus obtruncatus, ita in Tyberim deturbaretur. Licet autem caedes *Helagabali* peracta ſit die VI. Id. Martii, atque adeo quatuor anni ſolidi non interfuerint inter necem *Macrini*, & *Helagabali*, videaturque propterea hic idem Imperator quintum annum Tribuniciae Poteſtatis ne die quidem unica attingere potuiſſe; attamen, cum titulos antea memoratos prius uſur-

Liber Chronologicus.

uſurpaverit, quam fuerint illi a Senatu decreti, mirum non eſt, ſi exordia Tribunitiae Poteſtatis non deſumpſerit a nece *Macrini*, ſed a prima illa militum acclamatione, quam excitavit factio & avaritia eorum, qui hyberna caſtra poſuerant circa Emeſam, prope Templum Solis, ubi *Baſſianus*, ſive *Helagabalus*, Sacerdotio fungebatur: dum *Moeſa*, clanculum Urbe egreſſa, puerum militibus oſtentans, eumdem *Antonini* nomine ſalutari, & purpura indutum, eorundem praeſidio cuſtodiri ſategit. Quae enim conſequuntur apud Herodianum de perlato defectionis rumore ad *Macrinum*, Antiochiae tunc agentem, & ejuſmodi auſus tanquam pueriles negligentem; tum de expeditione Juliani Ducis contra perduelles; mox de quotidiano incremento factionis Antoninianae; de-

LIBER CHRONOLOGICUS.

demum de *Macrini* adventu, aliiſque pluribus geſtis, inter Dionis Fragmenta occurrentibus, haec inquam omnia multo majus deſiderant ſpatium temporis, quam trimeſtre ad perficiendum. Quin etiam deſignatio filii *Diadumeni* conſortis Imperii a *Macrino* facta, ut eos, qui defecerant ad *Pſeudoantoninum*, ad ſe retraheret, abunde comprobat, pluſquam trimeſtri ſpatio primam acclamationem *Helagabali* praeceſſiſſe pugnam, & caedem *Macrini*. Siquidem ex Nummo ejuſdem, inſcripto IOVI. VICTORI, (quo titulo colebatur Jupiter a Romanis Idibus Aprilis, Ovidio in Faſtis canente,

Occupat Apriles Idus cognomine Victor
Jupiter &c.)

arguit Vaillantius, *Helagabalum* a militibus in Syria electum, contra *Macrinum* ea die votum feciſ-

ſe,

ſe, ut *Macrini* exercitum funderet: quae conjectura confirmat, pluſquam menſem jam effluxiſſe a prima defectione militum ad haec vota, adeoque ineunte Martio fuiſſe purpura indutum, & Auguſtis inſignibus ſaltem, ac nomine donatum ipſum *Baſſianum*, cum ab avia *Moeſa* in Caſtra productus, *Antonini* nomen jactaret: ut inde numerantibus ad VI. Idus Martias, quadriennio poſt ſubſecutas, dies aliquot tribui poſſint *Helagabalo* Tribuniciae Poteſtatis quintae, cum quarto ejuſdem Conſulatu compoſitae pluribus in Nummis aereis, & argenteis, antequam ſcelerum poenas, obtruncatus a militibus, daret, anno Aerae Christi Vulgaris 222: quem nemo negare poteſt, eſſe primum *Severi Alexandri* ante Idus Apriles; cum ex certiſſimis characteribus Lunae

Liber Chronologicus.

XIIII.

LIBER CHRONOLOGICUS.

XIIII. Paſchalis, ac diei Dominicae, eidem anno tributis in celebri Canone S. Hippolyti, antiquo marmori inciſo, omnium eruditorum conſenſu conſtet, ad ipſummet annum Aerae CHRISTI 222. eandem Epocham anni primi Imperantis *Alexandri* pertinere.

Confirmat alius Lapis, paulo ante prolatus in *Macrino*, & conſignatus Epocha Urbis Conditae Varroniana, Chronologiam Imperii *Helagabali* ita conſtitutam: ſiquidem in eo legitur,

Q. ARADIVS RVFINVS COOPTATVS
IMP. ANTONINO II. ET SACERDOTE II. COS.
P. R. C. ANN. DCCCCLXXII.

Nam *Antoninus* hic, a *Macrini* caede, proximis Kalendis Juliis cum primum Conſulatum iniſſet in Syria anno 218, ſequentis anni 219 Faſtos aperuit Conſul Ordinarius cum

cum *Licinio Sacerdote II*, labente uſque ad *Palilia* anno Urbis Varroniano dcccclxxii; & ante *Palilia* Tribuniciam Poteſt. II. gerebat, quam Nummi demonſtrant. Liber Chronologicus.

Unicum itaque par Conſulum erit Imperio *Macrini* tribuendum: & quatuor paria ſunt aſſignanda *Helagabalo*, quorum poſtremum ſit Conſulatus ejuſdem Quartus, Collega *Severo Alexandro* adhuc *Caeſare*, Kal. Januarii anni Ae-
222. rae Christi Vulgaris 222.

Hinc numerandi eſſent anni ſolidi xiii. ac dies ix, quos Lampridius tribuit Imperio *Alexandri*, ex die vi. Idus Martii anni 222. ad diem xiii. Kalend. Aprilis
235. anni 235. emortualem ejuſdem Principis: conſentientibus Nummis, qui Tribunic. Poteſtatem xiiii. paucis diebus geſtam eidem aſſignant; dum a militibus perfidis ſceleſte obtruncaretur.

Liber Chronologicus.

Videntur attamen aſſignandi *Alexandro* Imperatori ſupra annos xiii. ſolidos, etiam menſes duo. Siquidem obſervat recte V. Cl. Praeſul Jo: Vignolius ex Dione, circa Junium differendam eſſe ejus caedem; cum pulvis excitatus oriente Sole memoretur, quod tempus adulti veris, aut ineuntis aeſtatis denotat; & ſomnum pomeridianum circa horam 7. capere dicatur *Alexander*, dum obtruncatur in Tabernaculis apud Moguntiacum.

Subſequitur *Maximinus*: qui, cum attigerit annum iiii. Tribuniciae Poteſtatis, quam cum Imperio inierat anno 235. die 18. Martii, & Aquilejae necatus fuerit cum filio circa Junium menſem, hoc eſt poſt S. C. Romae habitum vii. Kalend. Junias, & Legem latam de Imperio *Maximi*, ac *Balbini*, & *Gordiani Caeſaris*, teſte

ſte Capitolino, neceſſe eſt, ut vitam producat ad annum Aerae Christi 238.

238. Huic autem anno tot alligat Characteres Chronologicos celeberrimus Cenſorini liber, ut clavus quidam ſit maxime firmus, ad univerſam rationem temporum ſubſtinendam in Orbe Romano. Occurrit enim Kal. Januarii *Ulpii* & *Pontiani* Conſulatus, necnon *Julianus* 283. *Auguſtaeus* 265. ex Kal. Januarii. Ad diem x. Kal. Maji *Paliliorum* Feſtum: aperit annum Urbis Conditae dcccCXCI. Init annus Olympiadicus 1014. ex diebus aeſtivis, Nabonaſſari 986, & Epochae a morte *Alexandri Macedonis* DLXII. ex prima Thoth, quae incidit eodem anno Cenſorini in diem VII. Kal. Julii; cum ante annos centum, *Pio*, & *Praeſente* *Coſs*. incidiſſet in diem XII. Kal. Auguſti. Connexio iſta

Epocharum illuſtrium cum anno Christi 238, *Vlpio* & *Pontiano Coſs.* jam a nobis expenſa eſt. Heic vero, ubi Romanae tantummodo numerationis intervalla metimur, per annos vertentes Julianos Auguſtorum, & ab Urbe Condita, ſatis fuerit adnotaſſe, *Vlpii* & *Pontiani* Conſulatum eſſe Tertium, eundemque poſtremum Imperii *Maximini*, Centeſimum a *Pio* & *Praeſente Coſs.* & Primum agonis Capitolini undequadrageſimi a *Domitiano* inſtituti, *ipſo XII.* & *Dolabella Coſs.*

Succedunt Conſulum paria ſex, tribuenda *Gordiano Pio*, cum Nummi ejus praeferant Trib. Pot. vii. ex die ſcilicet vii. Kal. Junias anni 244. qua die ante ſexennium ex S. C. *Gordianus Caeſar* Trib. Pot. particeps factus fuerat, ut ante vidimus ex Capitolino.

244. Eodem anno 244. *Gordianus Pius* in

in Perſidis finibus interfectus, *Philippum* habuit ſucceſſorem cum filio cognomine.

245. *Philippus* Pater anni ſequentis 245 Faſtos ſignavit, una cum Collega *Titiano*, cujus Collegii Coſs. memoria legitur in veteri marmore apud Sponium Miſcellan. pag. 98. quo Conſulatu Tribuniciam Poteſtatem primam complevit, ſecundam inchoavit. Mox interpoſito Collegio *Coſs. Praeſentis* & *Albini*, ſecundam Tribuniciam Poteſtatem ad exitum perducens, ſuſcepit tertiam

246. anno Christi 246. Annum pro-

247. ximum 247. ipſe Conſul aperuit, Collega *Philippo* filio. Tum vero *Philippus* Pater tertium annum Tribuniciae Poteſtatis abſolvens, eodem Conſulatu II. dum fungeretur, inivit ejuſdem Tribuniciae Poteſtatis annum quartum; prout in Nummo legitur ejuſdem *Au-*

LIBER CHRONOLOGICUS.

Auguſti, qui pertinet ad ſecundum ſemeſtrem anni Aerae Vulgaris 247. nam primo ſemeſtri Conſul quidem erat II. *Philippus*, ſed Trib. Pot. III. Anno autem
248. proximo, nempe 248. cum Kalendis Januarii proceſſerit Cos. III. cum filio Collega II. ut Faſti, ac Nummi docent, Trib. Poteſtas IIII. perſeverabat, ſed Conſulatus unitate augebatur. Hunc ipſum vero annum maxime illuſtrem reddit completus millenarius annorum ab Urbe Condita, ad *diem Paliliorum*, & exordium novi Saeculi *Ludis Saecularibus ab utroque Philippo Auguſto* celebratum; ut in Nummis maxime obviis obſervatur, ubi SAECVLARES AVGG. paſſim leguntur, cum iconiſmis animalium, quae *Philippus* in iiſdem Ludis vel dedit, vel occidit, ut Capitolinus teſtatur, & numerat in *Gordiano*. Nos aliquot

Liber Chronologicus.

quot eorundem Nummorum exhibuimus pag. lxv, qui *milliarium ſaeculum* completum oſtendunt die *Paliliorum*, atque eadem die *ſaeculum novum* feliciter auſpicantur, & claudunt ſeriem hujuſce noſtri Libri Chronologici, in quo *Caeſarum* Chronologiam ex ſuperſtitibus monimentis omnigenae Antiquitatis comprobare inſtituimus, uſque ad annum m. Urbis Conditae, juxta numeros Varronianos a Romanis tunc uſurpatos.

Cum igitur paria Conſulum, Kal. Januariis procedentium, partiti jam ſimus per Imperia Principum Romanorum, certum unicuique numerum tribuendo a iv. *Trajani* Conſulatu, ad iii. *Philippi Senioris* eundemque ii. *Philippi Junioris* (nempe ad U. Conditae annum m, abſolutum in *Palilibus* anni Aer. Christi Vulg. 248.); expo-

LIBER CHRONOLOGICUS.

ponenda erunt in Tabula I. Saeculi III. nomina Conſulum ita procedentium per annos ſingulos ab anno Aerae CHRISTI Vulg. 201. & probanda auctoritate veterum monimentorum. Sunt enim ſuperius numerata ſolum Collegia Coſs. electorum uſque ad annum Aerae CHRISTI CC, ſive uſque ad eos, qui Magiſtratum inierunt labente anno VII Imperantis *Septimii*, nempe *Severum* & *Victorinum*, qui claudunt Saeculum Aerae CHRISTI Secundum. Superſunt ad annum Urbis Conditae milleſimum Epochae Vulg. Chriſtianae 248 Collegia Conſulum XLVIII. ita diſtribuenda (ex demonſtrationibus ſupra recenſitis in Tab. I. Saeculi III. jam a nobis elaborata, atque ſtrenuiſſimo juveni *Antonio Barbatiae* Chalcographo Romano tradita, ut quantocius incidatur aere, nunquam, niſi cum typis, interituro.)

II. *Se-*

Digitized by Google

Liber Chronologicus.

11. *Septimio Severo.*

6. *Antonino Caracallae.*

1. *Macrino.*

4. *Helagabalo.*

13. *Severo Alexandro.*

3. *Maximino.*

6. *Gordiano Pio.*

4. *Philippis* (incluſo Senioris III.&Junioris II.)

Summa erit 48. annorum poſt ducenteſimum Aerae Chriſtianae.

Nunc ergo deſcribenda non ſunt nomina, & cognomina Conſulum Primi & Secundi Saeculi Aerae Chriſtianae, ex monumentis autographis, quae ſuperſunt. Id jam praeſtitimus in Tabula Prima

uuu* Saecu-

Liber Chronologicus.

Saeculi utriuſque, ſeu priorum CC. annorum hujus noſtrae *Demonſtrationis Hiſtoriae Eccleſiaſticae Quadripartitae comprobatae monumentis pertinentibus ad ſidem Temporum, & Geſtorum*.

EXPLICIT LIBER CHRONOLOGICUS.

ROMAE EXCUDEBANT
HAEREDES JO. LAURENTII BARBIELLINI
BIBLIOPOLAE ET TYPOGRAPHI ROMANI
REGNANTE SUMMO PONTIFICE
BENEDICTO XIV,
ANNO PONTIFICATUS SUI XIII.
REPARATAE SALUTIS CIↃIↃCCLII.

ERRA-

Google

ERRATA. CORRIGE.

		ERRATA.	*CORRIGE.*
PAg.xxxiv.	lin. 7.	Hiſtoriae :	Hiſtoricae .
pag.xl.	lin. 18.	Scientia :	Scientiae .
pag.lxxxvii.	lin. 21.	13. 14. 35.	13. 14. 53.
pag.xc.	lin. 6.	4712 :	4713.
pag.cxvii.	lin. 2.	Coſulatus :	Conſulatus .
pag.cxxiv.	lin. 17.	Jauuarias :	Januarias .
pag.cxxvi.	lin. 20.	ceſerit :	ceſſerit .
pag.cxlviii.	lin. 20.	Magiſtratu :	Magiſtratu .
pag.clxiii.	lin. 12.	*Confuſionis* :	*Confuſionis* .
pag.clxv.	lin. 3.	reſert :	refert .
pag.clxxiii.	lin. 20.	Gonſularem :	Conſularem .
pag.clxxxvi.	lin. 22.	numeratatione :	numeratione .
pag.cxci.	lin. 5.	Civil :	Civili .
pag.cxcii.	lin. 9.	*Augučtus* :	*Auguſtus* .
pag.ccv.	lin. 10.	ineutem :	ineuntem .
pag.ccxiv.	lin. 14.	Chonologorum :	Chronologorum .
pag.ccxviii.	lin. 18.	viſi :	niſi .
	lin. 19.	nerſus :	verſus .
pag.cclxxvi.	lin. 16.	*pert* :	*per-* .
	lin. 18.	*es-* :	*eſt* .
pag.cclxxxiv.	lin. 14.	obſcutationem :	obſcurationem .
pag.cclxxxviii.	lin. 12.	*beneficentiae* :	*beneficentiae* .
pag.ccxciv.	lin. penult.	mod :	med .
pag.cccxxxv.	lin. 15.	inqit :	inquit .
pag.cccliii.	lin. 14.	*diſpenſationes* .	*diſpenſationes* .
pag.ccclxii.	lin. 15.	memorendus :	memorandus .
pag.ccclxiii.	lin. 3.	Graeeit :	Graeco .
	lin. 5.	ſpoius :	potius .
		Philipco :	Philippi .
pag.ccccxxvi.	lin. 3.	anutem :	autem .
pag.ccccxxxiii.	lin. 3.	FORRVNARVM :	FORTVNARVM.
pag.ccccxliii.	lin. 19.	percuſit :	percuſſit .
	lin. ult.	TR. POT. I. com :	TR.POT.I.*dele* com-
pag.div.	lin. 12.	patii :	ſpatii .

Digitized by Google

A01 1469369

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

XXXVII
C 20

Digitized by Google